
Akik előttünk jártak

HKG 2/45

B. 49,486.

Akik előttünk jártak

Szerkesztette

Benke György

Miskolc, 2001

Kiadta a
Tiszáninneri Református Egyházkerület

© Dr. Benke György
Tiszáninneri Református Egyházkerület

3648. / 2003.

ISBN 963 009051 1

Előkészítés és nyomdai munkák:

PETŐ NYOMDA

Mezőkövesd, 2001

Kötészet: Szocio Produkt, Miskolc

Előszó

Örömmel üdvözljük Dr. Benke Györgynek e sajátos egyháztörténeti műfaj jegyében megírt könyvét, melyben a tiszáninneri egyházkerület 1945-től elhunyt lelkészeire emlékezik, vagy egészen röviden a törzskönyvi lap adatai szerint, vagy ha erre lehetőség kínálkozik, bővebben emlékezés formájában is.

Íhletése nyilvánvalóan abból a hiányérzetből fakadt, hogy a történelmi útvesztők katasztrófaival és nyomorúságaival terhelt évszázad letűnével szükséges megemlékeznünk azon személyekről, akiket Istenünk a már mögöttünk levő huszadik század történelmi keretében szólított meg és hívott el az evangélium ügyének szolgálatára. Annak a bizonyosságának a jelei is tükröződnek ebben a műben, hogy ez áldott személyiségek szolgálatának együttlításában és összegezésében rajzolódik ki hitelesen egyházunk legújabb korának történelmi körvonala. Ismeretes az a teológiai vallástétel, hogy az egyház élete a gyülekezetekben jelenik meg konkrét folyamatában; a gyülekezetek élete és története nem érthető azon szolgálak helytállása nélkül, akiket rövidebb vagy hosszabb időre odaküldött az egyház Ura, hogy országa magvetésének, majd az aratásnak hűséges munkásai legyenek.

A könyv szerkesztője és mi, akik Isten kegyelméből átléphetünk az új évszázad és évezred küszöbén, még szép számmal rövidebb vagy hosszabb ideig szolgatársai voltunk azoknak a lelkipásztor testvéreknek, akiket az Úr már magához szólított. Ismerjük a keskeny út szorosságait, megpróbáltatásait, de bőven szereztünk bizonyosságot Isten megújító kegyelméről, azokról a nyilvánvaló jelekről, melyek igazolták, hogy Istenünk a huszadik század történelmének is Ura; az Isten ígéje hallgatása és megtartása révén kősziklára épített ház minden megpróbáltatásban szilárdan áll, és Jézus szavai szerint Isten Lelkének munkája révén a tanítványok mindenkor közössége, az egyház, a világ világossága és a hegyen épített város feladatát tölti be. E lelkipásztorok szolgálata gyakran ütközött a diabolikus célkitűzésekkel fellépő világi hatalom szándékaival, de a buzgó imádságra adott igei válasz végül is eloszlattott minden kétséget, és az Isten ígéreteire alapozott élő reménység mindenkor igazolódott a jelenvaló világnak a hitet olykor súlyosan próbáló eseményei között is.

E szolgatársak többsége szerény körülmények között, olykor szegénységben élt, de Isten országa kincseinek sáfárai voltak ők, így rajtuk keresztül sokan nyertek olyan áldásokat, melyek maradandó kincsekkel gazdagították életüket. Életükért hálát adunk Istennek, mert életük és szolgálatauk évei, évtizedei annak a folytonosságnak része, mely az egyház küldetésének történelmi megvalósulását Isten ígéreteinek tükrében bizonyítják előttünk.

Miskolc, 2001. november hó

Dr. Mészáros István
püspök

Tartalom

Előszó	3

Akikről emlékezünk

Takács Mihály (mh. 1948)	9
Dr. Mátyás Ernő (mh. 1950)	11
Veress Imre (mh. 1954)	15
Dr. Marton János (mh. 1955)	17
Szendrey László (mh. 1959)	21
Pataki Sándor (mh. 1961)	23
id. Hegedűs László (mh. 1963)	26
Szendy Pál (mh. 1964)	29
Dr. Szabó Zoltán (mh. 1965)	33
Dr. Enyedy Andor (mh. 1966)	36
Benke József (mh. 1967)	38
Dr. Nagy Barna (mh. 1969)	43
Szabó István (mh. 1971)	46
Darányi Lajos (mh. 1971)	48
Farkas Elek (mh. 1972)	50
Győri József (mh. 1972)	52
Nagy Lóránt (mh. 1974)	56
Dr. Fűrjész István (mh. 1974)	58
Felméry Albert (mh. 1975)	61
Ráski Sándor (mh. 1977)	63
Kérészy István (mh. 1978)	66
Szabó Dániel (mh. 1978)	67
Bodnár László (mh. 1979)	72
Csorba Dezső (mh. 1980)	74
Kiss Ernő (mh. 1980)	76
Dr. Zsiros József (mh. 1980)	80
Svingor Jenő (mh. 1981)	82
Bacsó Bertalan (mh. 1981)	84
Gidófalvy Andor (mh. 1981)	85
Técsy Béla (mh. 1982)	88
Egeresi László (mh. 1982)	91
Botos Péter (mh. 1982)	95
Dr. Konecz Sándor (mh. 1983)	97
Dr. Nagy Sándor Béla (mh. 1983)	101
Dr. Harangi László (mh. 1984)	105
Benke Kálmán (mh. 1983)	108
Arday László (mh. 1986)	111
Mauritz Gyula (mh. 1986)	118
Román János (mh. 1986)	120
Novotny Gyula (mh. 1987)	123
Soltész Kálmán (mh. 1987)	126

Orosz Imre (mh. 1988)	127
Bottka Ferenc (mh. 1988)	131
Dr. Marsalkó Bertalan (mh. 1988)	134
Faragó György (mh. 1988)	136
Istók Miklós (mh. 1989)	140
Dr. Rózsa Tibor (mh. 1989)	144
Dr. Benke Imre (mh. 1989)	149
Solymosi Tibor (mh. 1989)	152
Gönczy István (mh. 1989)	155
Király Péter (mh. 1991)	158
Ferencz Lajos (mh. 1992)	161
Szendrey Károly (mh. 1992)	163
Király Tibor (mh. 1992)	165
Molnár Pál (mh. 1990)	169
Basky István (mh. 1992)	172
Péter József (mh. 1993)	174
Komlósi Károly (mh. 1993)	178
Koós Zoltán (mh. 1993)	182
Nagy Ferenc (mh. 1993)	184
Dr. Újszászy Kálmán (mh. 1994)	186
Madarassy Kálmán (mh. 1994)	189
Farkas Zoltán (mh. 1994)	193
Muránszky Lajos (mh. 1996)	195
Iszlay Jenő (mh. 1996)	198
Vargha János (mh. 1996)	202
Dr. Szabó Lajos (mh. 1996)	203
Major Zoltán (mh. 1996)	207
Beőr Barnabás (mh. 1996)	208
Fazekas Gábor (mh. 1996)	210
Petró László (1996)	214
Mikes Zoltán (mh. 1997)	218
Csorba László (mh. 1997)	222
Dr. Takács Béla (mh. 1997)	225
Dr. Szőnyi György (mh. 1999)	229
Szentimrei Mihály (mh. 1999)	231
Pap István (mh. 1999)	233
Pásztor Gyula (mh. 1999)	237
Jeney László (mh. 2000)	239
Kiss Barnabás (mh. 2000)	243

FÜGGELÉK

Az 1945 – 2000 között elhunyt tiszáninneri lelkipásztorok névsora	246
Tiszáninneről máshova elment lelkipásztorok	252
Akik lelkészi állásukról lemondtak	254
A szerkesztő utószava	255

Akik emlékeznek

Asztalos Zoltán	238
Ágoston István	204
Baksy Rezső	61
Balla Lajos	202
Bartha Tibor	48, 63
Benke György	95, 108, 120, 126, 131, 149, 169, 182, 207
Benke Imre	50
Benke József	9
Benke Kálmán	15, 21, 26
Benkő György	52
Bojtor István	58, 172, 184
Börzsönyi József	193
Csomós József	218
Csorba László	112, 164
Dankó Imre	226
Darányi Lajos	11, 17, 23
Dienes Dénes	232
Fodor Lajos	39
Horváth Barna	140, 174, 178, 195, 208
Istók Miklós	67
Kádár Zsolt	230
Kocsis Attila	72
Komjáthy Aladár	56
Koncz Sándor	43
Korsós István	56
Kóris Lajos	162
Kürti László	74, 77, 86, 89, 91, 98, 102, 123, 152, 155, 211, 215
Madarassy Kálmán	144
Mészáros István	127, 186, 189, 198, 222
Molnár Miklós	47
Nagy Lajos (USA)	106
Ráki Ernő	82
Ráski Sándor	36
Rózsa Tibor	84
Szathmáry Sándor	239
Újszászy Kálmán	33
Virágh Sándor	118, 134
Vitéz Ferenc	80
Zergi Gábor	137, 158, 165

Textuárium

1Móz 25,8	158	Lk 23,46	184
Zsolt 15,5	118	Jn 3,16	11
Zsolt 34,9-11.	123	Jn 12,16	26
Zsolt 43	182	Jn 12,24-26	195
Zsolt 62,2-3	174	Jn 12,26	198
Zsolt 68,20	158	Jn 14,1-3	29
Zsolt 71,14-21	77	(Jn 15,12)	66
Zsolt 73,16-17. 21-27	165	Jn 21,18-19a	120
Zsolt 89,1-5	169	ApCsel 20,24	127
Zsolt 89,2	135	ApCsel 20,24-25	172
Zsolt 90,1...17	144	Róm 8,28-39	91
Zsolt 90,1-6. 15-17	17	Róm 14,7-9	189, 198
Zsolt 91,16	218	Róm 15,16	131
Zsolt 103,2-5	39	1Kor 2,1-2	239
Zsolt 118,17	46	1Kor 15,19	140
Zsolt 119,11	112	2Kor 4,7-15	152
Zsolt 131	208	2Kor 5,1-9	95
Zsolt 144,3-4	86	2Kor 5,1-10	98
Énekek 8,6-7	26	2Kor 11,21-30	234
Ézs 49,1-4	211	Fil 1,21	137
Ézs 49,15-16	112	Fil 2,16	144
Ézs 50,4-8	211	Fil 2,19-21	215
Jer 17,7-8	89	Fil 3,8-11	234
JSir 3,20-26	134	Fil 3,20-21	112
Dán 12,3	82	Fil 4,11	23
Mt 5,8	155	Fil 4,13	132
Mt 5,14-16	108	2Thessz 1,11-12	63
Mt 6,19-21	178	2Tim 1,8-12	52
Mt 11,28-29	11	2Tim 4,6-8	74
Mt 25,14-21	215	2Tim 4,7	56
Mt 25,21b	218	Zsid 13,8	222
Lk 2,19	72	1Jn 3,1-2	186
Lk 2,29-30	218	Jel 7,9-17	102
Luk 15,11-14	67	Jel 21,1. 3-5a	149

Takács Mihály (mh. 1948)

Igriciben született 1884. június 15-én. A rimaszombati protestáns főgimnáziumban érettségizett 1904-ben. A Teológiát Sárospatakon végezte, és ugyanott szerzett lelkészi oklevelet 1910-ben.

Segédlelkész volt Ároktón (1908–1909), Hejőbábán (1909–1910), Igriciben (1910–1911), helyettes lelkész Igriciben (1910–1913), rendes lelkész Tiszavalkon (1913–1925), Felsőábrányban (ma Bükkábrány, - 1925–1939) és Hejőszalontán (1939–1948 januárjáig, haláláig).

1915-ben házasságot kötött Győry Erzsébet Katalinnal, majd annak halála után 1937-ben Gaál Irénnel. Gyermekük: Mihály (1938), Pál (1940), Erzsébet Irén (1942) és Sándor (1943).

Temette Benke József hejőpapi lekipásztor Hejőszalontán 1948. január 21-én.

Mt 11,28-29 „Jöjjetek én hozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterheltetek, és én megnyugosztalak titeket. Vegyétek föl magatokra az én igámat, és tanuljátok meg tőlem, hogy én szelíd és alázatos szívű vagyok: és nyugalmat találtok a ti lelkeiteknek.”

A halálnak és elválásnak ebben az ünnepélyesen komor, szívszorító órájában odairányítom figyelmeteket arra, aki egyedül mondhatja el: nyugalmat találtok a ti szíveteknek Mi pedig most azt érezzük legjobban, hogy vigasztalásra és bizonyosságra van szükségünk, amely a nyugalom legfontosabb feltétele. Hisz olyan szívszorítóan nagy itt a gyász, és súlyos a veszteség. Nemcsak nektek, árván maradt kis családja, hanem nekünk mindnyájunknak, akik ismertük és szerettük Takács Mihályt, ezt a nagy szívű, áldott meleg lelkű embert. Úgy éreztük, hogy láthatatlan szálak fonódtak a mi szívünk és az övé között, a tiszteletnek és a szeretetnek az aranyszálai. Olyan jó volt őt a magunkénak tudni, olyan jó volt felnézni rá. Én mindig úgy éreztem, hogy igen kicsiny vagyok az ő lelki nagysága előtt. Őt nagygyá a szívének a tiszta és áldott szeretete tette. Lényének az az áldott, derűs sugárzása, amit mindenkivel éreztetett, aki egyszer beszélt vele. Ez az áldott szív megszűnt dobogni, azok a tiszta gyermeki szemek lezáródtak, az a fáradhatatlan, önmagát emésztő élet befejeződött.

Három nap, mióta ez a drága szív megszűnt dobogni, éppen elég idő ahhoz, hogy a könnyen felejtő szív beletörődjön a veszteségbe, és feloldódjon a fájdalom keserűsége is, és feleszméljünk abból a riadtságból, amit akkor éreztünk, amikor szétfutott a hír: meghalt Takács Mihály. Mégis, amikor utolsó búcsúra jöttünk itt össze, talán mindnyájan érezzük, hogy

úgy tele van a szívünk a veszteség fájdalmas érzésével, hogy jó volna elcsendesedni, csak állni, sűrű könnyeket hullatni, s engedni, hogy rá üljön lelkünkre a bánat, mint téli tájra a köd. Olyan nehéz most szavakat találni, hogy vigasztaljon, olyan nehéz szegényes emberi szavakkal elmondani ennek a mérhetetlen gazdag életnek történetét.

És nekem egyetlen feladatomban volna itt hirdetni a vigasztalás szavait, s erre én képtelen vagyok, mert én is csak vigasztalásra szoruló ember vagyok. Érzem, hogy ha a legszebb szavakat keresem is, akkor is nagyon szegényes és üresek volnának ahhoz, hogy el tudjam mondani, milyen nagy a mi veszteségünk.

Azért szólok az Úr Jézus nevében, aki egyedül mondhatta el: Én vagyok a feltámadás és az élet. Nézzünk bele az ő szívébe. Idézzük magunk elé az ő töviskoronás arcát, s meg fogjuk látni, hogy egyszer-egyszer felszállni láttuk Takács Mihály szép, magyar, férfias arcán, meleg nézésű szemében az ahhoz hasonló vonásokat.

Az Úr Jézus közelében könnyebb lesz átgondolni még egyszer fennhangon Takács Mihály életét azért, hogy most utolsó prédikációját meghalljuk, s ha 35 évi igehirdetése talán eredménytelennek látszott, lehetetlen, hogy ez az igehirdetése, amit most kihűlt szívében, elnémult szaván keresztül mond nekünk, ne lenne eredményes.

Minden igehirdetés hívogatás. Takács Mihálynak egész élete egy bizonyosátevő hívogatás volt. Bölcsessége, tudása ismert volt, de ami igaz értéke volt, nem az iskolából hozta, hanem hozta onnan a drága föld mezsgyéiből, onnan a paraszti örök elrejtett kincses tárházból.

Melyik volt nagyobb: szeretete, hűsége vagy kötelességteljesítése, nem tudom. De ismertem azt a fáradhatatlan hűségét és páratlan kötelességérzetét, mely nagy rendszeretéből fakadt. A hűséghez, a kötelességteljesítéshez erő kell, a férfinak ereje, de a szerető, a gyermeki lélek tulajdonsága is. Gyermeki lélek volt. Szelíd és alázas. Tőle, Urától tanulta, hogy lemondjon magasabb megbízatásokról, és vagyont gyűjtsön magának, - bár megtehetette volna, de lemondott ezekről, hogy egészen lelkipásztori megbízatásának éljen. Ha tudnátok, szalontai gyülekezet, hogy mit veszítettetek vele! De érzitek, hogy árván maradtatok Árván maradt most a templomotok, árván maradt a parókia és annak házanépe.

Jézus azonban éppen azokhoz szól, akik szomorúságot, gyászt hordoznak, akik meg vannak terhelve. Most hozzátok, hozzánk szól. Ő legyen vigasztalónk, benne legyen vigasztalásunk. Akkor is, ha utána nézünk Takács Mihálynak, és hálát adunk érte, munkájáért, és a feltámadás reménységével adjuk át őt nem az anyaföldnek, hanem Megváltó Urának, Jézus Krisztusnak. És tőle kérjük vigasztalásunkat, szívünk nyugalalmát és megbékélését. Fogadjuk el hittel ígéretét, hogy megtapasztaljuk gyászunkban is, hogy nyugalmat találunk megszorodott lelkünknek. Ámen.

Dr. Mátyás Ernő (mh. 1950)

1888. június 16-án született Kristyóron (Hunyad megye). A Szászvárosi Református Kuun Kollégiumban érettségizett 1907-ben. A kolozsvári Teológián tanult, és itt szerzett lelkeszi oklevelet 1913-ban

Segédlelkész volt Kolozsváron, előbb az alsóvárosi (Magyar utcai), majd a belvárosi (Farkas utcai) gyülekezetben, majd egy félé évig püspöki titkárként dolgozott. Itt hitoktatást is végez. Lelkipásztor Székelyföldváron. 1923-ban meghívást kapott a Kolozsvári Református Fakultás újszövetségi tanszékére, de előbb 1923 őszén Genfben tanulmányúton volt, és így az 1923/24-es iskolai év második szemeszterében kezdi meg itt munkáját mint helyettes tanár, megtartva még a székelyföldvári lelkeszi állását is. 1925-ben elfoglalja a Sárospataki Teológián az újszövetségi tanszékét, és ez volt munkahelye 1950. május 29-én bekövetkezett haláláig.

1915-ben vallásoktatói oklevelet szerez, 1921-ben magántanári vizsgát tesz Kolozsváron, 1922-ben pedig a Szegedi Tudományegyetem Filozófiai Tanszékén doktorál.

Dr. Mátyás Ernő koporsójánál Darányi Lajos sárospataki lelkipásztor, a kollégium lelkeszi gondnoka hirdette az igét.

*Jn 3,16 „Úgy szerette Isten a világot, hogy az ő egy-
szülött Fiát adta érte, hogy valaki hiszen őbenne, el
ne vesszen, hanem örök élete legyen.”*

Gyászoló Testvéreim,

Istennek megváltott népe!

Mátyás Ernőnek, az újtestamentumi görög nyelv professzorának koporsója felett egy nagyon hálás tanítványnak az ajkáról hadd hangozzék el az alapige görögül is:

Hutósz gar agapészen ho theos ton kozmon, hószte ton hüion ton monogené edóken, hina pász ho piszteüön mé apolétai all' eché zóén aiónion.

Erről az ígéről azt mondják, hogy az evangélium szíve. Mátyás Ernő megállt szíve felett hadd dobogtasson meg minden szívet az evangélium dobogni meg nem szűnő szíve.

Ez az ige az Isten szeretetének a legrövidebb himnusza. Mátyás Ernő emberekkel törődő meleg szívével, Erdélytől Sárospatakig elérő igehir-

detésével, ország- és nyelvhatárokon túllépő tudományos szolgálatával ennek az isteni szeretetnek a csodálója és hirdetője.

Ez az ige Krisztusról szól. Mátyás Ernő Krisztus személyiségének, halálának, feltámadásának, megváltói munkájának a bűvöletében lévő szerelmese volt.

Ez az ige a hit kinyújtott karjára mutat rá. Negyedszázadon át láttuk, hogy Mátyás Ernő mennyire mindjobban elengedett mindent, hogy erre a karra támaszkodják, hogy ezt a kart, a hit karját nyújtsa ki Krisztus felé.

Ez az ige az örökéletre szól. Mátyás Ernő véget ért földi életéről az örökéletre vetjük tekintetünket.

És most Mátyás Ernő a szolid, az alázatos, a gondoskodásban is legtöbbször láthatatlan ember félreáll, hogy Isten legyen a középen. Nem beszélünk róla többet, hogy sikerével vagy bűnével el ne takarja Őt, mert az Isten szeretetében, a Fiú áldozatában, a hit győzelmében, az örökélet bizonyosságában Mátyás Ernő is benne van, mint egy a megváltottak megszámlálhatatlan seregében.

1. *„Úgy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta...”*

Ha valahol kell hirdetni azt, hogy Isten szeret, akkor a koporsó mellett kell azt hirdetni. A betegágy és a koporsó mellett azt érzi és vallja az ember, hogy Isten van, hogy Isten a saját tervét végrehajtó és a saját akaratát érvényesítő Isten. De a koporsó mellett álló ember magától képtelen érezni, hogy Isten szeret. Mert a koporsó mellett emberi tervek törnek össze. A koporsók mellett a meg nem hallgatott imádságok nagyobb halmazban vannak, mint a koszorúk és hervadó virágok. A koporsók mellett a veszteségét méri fel mindenki. A koporsók mellett nagyon egyedül érzi magát mindenki. A koporsók mellett némán vagy kimondottan ott vannak a miért kérdések. A koporsók mellett mindent inkább érez az ember, ami Istennek munkája, csak a szeretetét legkevésbé.

Ezért hirdetjük az evangélium summáját, azért hallgatjuk meg az evangélium szívének a dobogását: *„Úgy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta érte”*.

Pedig az ember akkor él igazán, akkor megmenthető, ha az Isten szeretetét érzi és vallja.

Aki az Isten szeretetét akarja megtapasztalni, az ne magára tekintsen. Mindig féltő aggódással nézzük azt az embert, aki azt mondja, hogy ő bizonyos az Isten szeretetében, mert Isten őt hogy megáldotta, megsegitte, veszedelmekből kimentette. Mi lesz ennek az embernek a hitével, ha egyszer Istennek az lesz a terve, hogy betegség, kereszt, próba, halál nehezdedjék arra az életre? Mit fog az ember mondani, aki az Isten szeretetét csak abban látja, hogy Isten kézen fogva vezet, ha egyszer az Isten keze vesszőt vesz kezébe, és azzal vág végig rajta? Ne az életed

sikeréről, eredményéről, boldog voltáról akard leolvasni az Isten irántad való szeretetét.

De ne is a csalódásait, keresztjeit, gyászát és mélységét nézd, amikor Isten szeretetéről akarsz meggyőződni. Mert akkor mindig azt fogod látni, hogy Isten mit nem adott meg, vagy mit és kit vett el. És olyan gondolatok támadnak a szívedben, hogy elhagyott, elvetett, elfeledkezett rólad az Isten.

Ha az Isten szeretetéről akarsz meggyőződni, akkor Krisztusra nézz. Azt nézd meg, hogy honnan hová szállott alá. Azt nézd meg, hogy mit jelentett az Atyának, hogy adta embernek, emberek kezébe, halálra adta az ő egyszülött Fiát. És mit jelentett Krisztusnak az, hogy ő ezt vállalta. Ha az Isten irántad való szeretetét akarod egészen megérezni, elfogadni, letagadhatatlanul bebizonyítotttnak látni, akkor a Krisztus keresztjére nézz. A golgotai keresztre tekints. Oda van felírva az Isten szeretete. Onnan olvasható le az ő szeretete.

„Úgy szerette...”

A múlt idő nem azt mutatja, hogy most már nem szereti. A múlt idő azt mutatja, hogy bizonyos. Nem talán, esetleg. Hanem bizonyos. Milyen szomorú, hogy már régen nyilvánvaló az Isten szeretete, te pedig még mindig nem fogadtad el egészen. Pedig minden bánat addig tart, míg ő a szeretetben hozzád nem társul. Ő már meg is tette ezt. Csak nem vetted észre. Mert nem a Krisztus keresztjétől nézted az életedet. De most, a Fiú Úristen keresztje alatt ezt a szeretetet fogadd el. Engedd, hogy egészen magához öleljen.

A világot szerette Isten.

Ez, hogy a világot, azt jelenti, hogy Isten tudja, ki az ember. Tudja, hogy bűnös. Ellene lázadó, gőgös és az értelmére támaszkodó. Nemcsak a világban él, hanem a világgal megrontott. Nem kell tehát attól félnem, hogy valakivel összetévesztett az Isten. De majd rájön egyszer, hogy én ki vagyok, és akkor elfordul tőlem. Ő a világot szerette.

Milyen nagy ez az isteni szeretet. Könnyebb volt a világot megteremteni, mert a teremtett világ jó volt. De a megrontott világot szeretni, ezt a megváltás által újjá teremteni: ebben van a kibeszélhetetlen szeretet. Ha a kereszt nem bizonyítaná, nem is lehetne elhinni.

A világot szerette Isten. Nemcsak az egyházat. Nemcsak a szenteket. A világot. Azért kell Isten szeretetét elfogadni, a keresztről leolvasni, és róla minden nap megbizonyosodni, hogy megmondhassuk a világnak, hogy Isten őt szereti. Mi lesz a világgal, ha nem tudja ezt meg? Ki mondja meg a világnak, ha nem mi, akik tudjuk? Nemcsak tudjuk, hanem akikre rábízta Isten annak az üzenetnek az átadását, hogy ő szereti, szerette a világot.

2. „...aki hiszen ő benne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen”.

Eddig arról volt szó, ami az Isten dolga. Szerette a világot, adta az egyszülött Fiát. Ami az Isten dolga, az mind múlt időben van. Az bizonyos. Az elvégeztetett. Az megtörtént. Ahhoz semmit hozzá nem kell adni.

De ami az ember dolga, az jelen, sőt jövő: „aki hiszen benne”.

Aki hisz Krisztusban. Aki hisz a kereszten megtörtént váltságban. Aki hisz az Isten kereszten megbizonyított munkájában, szeretetében.

Aki hisz...

Csak aki hisz.

Hivatalos a világ, az egész világ, de csak az indul el, aki hisz. Elkészítetett a Bárány menyegzője, de csak az telepszik le, aki hisz.

Mindenki megszabadulhatna, de csak az szabadul meg, aki hisz. Azért olyan megkülönböztető, olyan életmentő ez a hit, mert ezt is Isten adja. Ezt is ő munkálja. Szüli és erősíti. Ezért az a legdöntőbb kérdés: hiszel-e? Hiszel-e Krisztusban? Aki nem hisz, az halott. Aki hisz, vagy aki hitt, az él. Holtan is. Koporsóban is. Krisztusért, Krisztusban él.

Aki hisz, az nem vész el, hanem örök élete van. Elveszni annyi, mint elkárhozni. Nem mentetni meg. Nem a testi halál az elveszés. Azt kikerülni nem lehet. A váltságon kívül maradni, Krisztus megmentő, életre átvívő munkáján kívül maradni: ez az elveszés. Az ember születésétől, az ősszüleink bűnesete óta benne van ebben az elveszésben. Aki hisz, az ebből menekült ki. Aki hisz, a feltámadt, a mennybe ment Krisztus azt innen emeli ki. Aki nem hisz, az elveszésben marad.

Aki hisz, nem vész el, hanem annak örök élete van. Halálon átvitt élete. Istentől, Istenben való élete.

A Szentlélek által így jelenti ki magát az Atya és a Fiú. Ilyen nagy, ilyen mentő szeretet vesz minket körül, vár kitért karokkal. Életre, sőt örök életre vagyunk hivatalosak. Ilyen reménysége van a világnak. Ilyen nagy kiváltsága lehet az embernek: hihet. Élő Krisztusa, diadalmas Megváltója lehet. Nem kell elvesznie, hanem élete, örök élete lehet. Sőt van, már van.

Ennek a dicsőséges, hatalmas Úrnak, a Szentháromság Istennek szolgált Mátyás Ernő. Jól választott Gazdát. Parókián született. Parókiáról vitt élettársat, parókián kezdte ő is a szolgálatát. Az Úr szőlőjének volt megfáradtan is fáradhatatlan munkása. Tanulmányával, könyveivel ennek a hatalmas Úrnak a dicsőségéről vette le a leplet, hogy mindenki előtt látható legyen az Isten szépsége, hatalma és dicsősége.

Áldott legyen Isten ezért az életért.

Özvegye, amikor a hazahívott szolgát, férjedet siratod: az Urat, a Gazdát lásd meg győzedelmesen és örök életet ajándékozóan.

Gyermekei, akiket nemcsak Patak utcáin vezetgetett kézen fogva, hanem az Úr útjain is, a meghalt apa keze helyett az örökké élő Atya kezét fogjátok meg.

Testvérei, amint hosszú sorotok fogy, annál jobban és döntőbben öleljétek át a keresztet.

Munkatársai, szolgatársai: ugye, csak a mi Urunkat és Gazdánkat érdemes szolgálni?

Tanítványai, akiknek fájdalmát azért is át tudjuk érezni, mert 22 évvel ezelőtt így hagyott itt Harsányi István tanárunk, csak hű és hív szolgálónak érdemes lenni.

Pataki gyülekezet, kolozsvári és pataki Kollégium, Istennek népe, vigasztalódj, és hittel menj tovább, hogy szolgálj a dicsőséges, a szerelmentes Urat, a világ Urát, az egyház Fejét, a Szentháromság Istent, akinek nevére örökkön örökké térjen dicsőség, tisztesség, magasztalás. Ámen.

Veress Imre (mh. 1954)

Irinyben (Szatmár m.) született 1895. február 2-án. A debreceni református főgimnáziumban érettségizett 1912-ben. Ugyanott végezte a Teológiát, és szerzett lelkészi oklevelet 1920-ban.

Segédlelkész volt Megyaszón (1921–1925), közben rövidebb ideig Vissen (1923) és Nagyrosvágyon (1924), Taktaharkányban (1925), Hernádnémetiben (1925), Tállyán (1925–1926), helyettes lelkész Taktaharkányban (1926) és ugyanott rendes lelkész (1927–1954 júliusáig, haláláig).

Temetése Taktaharkányban volt 1954. július 23-án. A sírnál az egyházmegye nevében Benke Kálmán em-i főjegyző búcsúzott tőle.

Gyászoló halotti Gyülekezet, keresztyén Testvéreim:

A halál azért olyan fájdalmas, mert élő embereknek egymáshoz való kapcsolatát szakítja el. Isten igéje azonban megtanít arra, hogy akik egymást szerették, azokat a halál sem szakítja el egymástól /2Sám 1,23/.

Most, amikor meghallgattuk Istenünk üzenetét, vigasztaló szavát Istenhez hazatért testvérünk, Veress Imre hazamenetele miatti fájdalmunkban, én azért állok itt és azért szólok e koporsó felett, hogy elmondjam azt, hogy nemcsak a család és a gyülekezet lett árva, de szegényebbek lettünk mi is lelkipásztor testvérei a zempléni református egyházmegye, az ő hazamenetelével.

Megköszönjük Istennek mindazt az értéket, amit benne nekünk adott. Legyen áldott Isten azért a szeretetért, jóságért, hűségért, lelkiismeretes pontosságért, hűséges szolgálatért, amit ebben az életben nekünk is adott.

Hadd tegyek röviden bizonyosságot arról, hogy mi Veress Imre lelkipásztor testvérünket nagyon szerettük, és az ő hazamenetelével nagyon sokat veszítettünk.

Azért szerettük, amiért ti is szerettétek, családja tagjai és gyülekezete. Mert jó volt, mert egyszerű volt, mert szeretetteljes volt, mert olyan volt, mint az Ige mondja: tiszta szívből, jó lelkiismerethől, igaz hitből való szeretet élt benne. Szinte típusa volt a világi hiúságtól, hivalkodástól, tetzéskereséstől mentes puritán lelkipásztornak.

Milyen jó volt, ha ő közöttünk volt egyházi gyűléseken, jó volt mellette, vele lenni, jó volt vele találkozni. Lényéből szinte áradt, sugárzott az egyszerű, képmutatás nélküli igaz szeretet. Szegényebbek voltunk, ha nem volt közöttünk, és szegényebbek leszünk, amikor már nem lesz közöttünk.

De azért is szerettük őt, mert lelkiismeretes, pontos és hűséges szolga volt. 30 évig szolgált egyházmegyénkben, előbb mint segédlelkész, majd 27 év óta mint ennek a gyülekezetnek lelkipásztora. 13 évvel ezelőtt választotta meg az egyházmegye bizalma egyik legfontosabb tisztségre, a pénztárosságra. Szerettük őt, mert a végtelenségig pontos volt, rá lehetett bízni minden pénzt, szinte számolatlanul is, biztos, hogy jó kezekben volt. Amire ő azt mondta, hogy igen, az igen volt, és a nem nem. Számadásait felül lehetett vizsgálni, de azokon változtatni nem, olyan pontosak voltak azok. Azért volt olyan pontos, hűséges és lelkiismeretes, mert ő az Úrnak szolgált a hűségével is. Hisszük, hogy hallani fogja Urunk szavát: jól vagyon jó és hű szolgám...

De azért is szerettük, mert testvérünk lett az Úrban. Keresztülment az ő élete a feleségével együtt a megtérésen, a Krisztus bűnbocsátó kegyelmének elfogadásán, az ébredésen.

Ilyenkor, a nyár végén egyházmegyénk minden lelkipásztora kapott egy hivatalos írást Veress Imre testvérünktől, amelyen pontosan fel volt tüntetve, hogy kinek mennyi a tartozása vagy túlfizetése. Végtelenül pontos volt ez, soha tévedés nem fordult elő benne. Ez éven már nem fogja ezeket a kimutatásokat elküldeni. De most az ő hirtelen, váratlan halálával hirdeti mindnyájunknak: tartoztok. Tartoztok a megtéréssel, tartoztok a készenléttel, tartoztok az Úr elé készülni, és előtte bármikor megállani. Egész életetekkel tartoztok. Vigyázatok, mert sem az órát, sem a napot nem tudjátok, mikor hív haza az Úr.

De nemcsak a tartozásunkra figyelmeztet, hanem a túlfizetésre is. A mi Urunk kiegyenlítette, túlfizette a tartozásunkat Isten előtt. Drága kincsünk, végtelen értékünk van az Úrnál letéve, minden készen van. El

nem, veszíthetjük, mert őrzi a mi Urunk. Ennek a kincznek kis részét már most is bírjuk törekeny cserépedényben. Ó milyen törekeny ez a cserépedény! Két nappal ezelőtt még egymás mellett ültünk, és két perc múlva már mellette térdelve kellett hallgatnom, mint áll meg és hűl ki ez a drága jó szív.

Pár perc múlva lebocsátjuk koporsóját a földi atya koporsója mellé, mégis felfelé tekintünk a mennyei Atyához, ahová hazaérkezett. Legyen a mi vigasztalásunk is az, amivel ő is hirdette az ígét: hordtuk a földinek ábrázatát, hordani fogjuk a mennyeinek ábrázatát is. Ne nyugtalankodjék a szívetek, nem hagylak titeket árvákul.

Lelkipásztor testvérei ezzel a hittel vesznek búcsút tőle. Imre testvérünk, drága jó testvérünk, az Úrban, a Krisztusban való boldog viszontlátásig, a boldog feltámadásig, addig a kevés, rövid ideig, kedves Imre testvérünk, Isten veled.

Áldott legyen Isten, aki adta az ő életét, aki Jézus Krisztusban megváltott, és a halál felett is győzelmet, örökéletet adott nekünk.

Dr. Marton János (mh. 1955)

Mezőváriban született 1879. december 27-én. Sárospatakon érettségizett 1899-ben, ugyanott végezte a Teológiát és szerzett lelkészi oklevelet 1904-ben.

Segédlelkész volt Sátoraljaújhelyben (1905–1907), majd vallástanító (katechéta) ugyanott (1907–1910). Teológiai tanár a sárospataki Teológián (1910–1950-ig, nyugdíjba menetelég).

A Stipendium Bernhardium ösztöndíjjal Utrechtben tanult a III. évet elvégezve a Teológián. Doktori fokozatot szerzett egyháztörténetből Debrecenben 1932-ben. A Sárospataki Református Lapok szerkesztője volt 1928-tól annak az 1940-es évek végén történt megszüntéig.

Házasságot kötött Kovách Irénnel 1911-ben. Gyermekük: János, Judit, Edit.

1955. március 1-jén halt meg Sárospatakon. Temetése Sárospatakon volt a templomból. Koporsója fölött Darányi Lajos hirdette az ígét.

Zsolt 90,1-6. 15-17 „Mózesnek, az Isten emberének imádsága. Uram, te voltál nekünk hajlékunk nemzedékről nemzedékre. Minekelőtte hegyek lettek és föld és világ formáltaték, öröktől fogva mind-

örökké te vagy Isten. Te visszatérted a halandót a porba, és ezt mondod: Térjetek vissza embernek fia. Mert ezer esztendő annyi előtted, mint a tegnapi nap, amely elmúlt, és mint egy őrzárasi idő éjjel. Elragadod őket, olyanokká lesznek, mint az álom, mint a fű, amely reggel sarjad, reggel virágzik és sarjad, és estére elhervad és megszárad. – Vidámíts meg minket a mi nyomorúságunk napjainkhoz képest, amelyekben gonoszot láttunk. Láttassék meg a te műved a te szolgálidon, és a te dicsőséged azoknak fiain. És legyen az Úrnak, ami Istenünknek jó kedve mi rajtunk, és a mi kezünknek munkáját tedd állandóvá nékiünk, és a mi kezünknek munkáját tedd állandóvá.”

Gyászoló Család, résztvevő halotti Gyülekezet!

Annyi esztendő után itt a templomban van a templomot annyira szerető dr. Marton János. De jaj, nem gyógyultan, hanem a nagy útra készen. Ahogy közel 30 esztendeje – mintha tegnap lett volna – kezdte a beszédet dr. Radácsy György nyitott sírja felett, vállán papi palásttal, kezében görög-latin Bibliájával: „Nyugszik a mi immár néhai Radácsy Györgyünk” – mondom utána: nyugszik a mi immár néhai Marton Jánosunk. Megyünk a temető felé – azok után, akik elmentek, hogy csak a munkatársakat említsem: Radácsy György, Nagy Béla, Rácz Lajos, Mátyás Ernő után. Majdnem azt mondtam, a Theológiánk után. Odahelyezzük arccal a Berék felé, többet mondok: Bereg felé, Vári Beregszász és Mezőgecse felé. És mi felfelé nézünk, onnan várva Jézus Krisztust, a mi visszatérő Urunkat, vele együtt mondjuk: a mi Megváltónk él, és utoljára megáll a mi porunk felett.

És most, ezen az utolsó istentiszteleten, amin ő is itt van, az Isten emberének, Mózesnek az imádsága az alapige. És szólunk ennek alapján Marton Jánosról, az ő munkájáról. Ha Marton János életét és munkáját nézzük, annak ebben a zsolttárban teljes leírása van. Azzal kezdődik, hogy szól a múlttól, a régmúlttól. Marton János a történelem professzora volt. Marton Jánosnak a könyve a voltakról és a holtakról szólt. Azt olvasta: mi volt tegnap? Mit érdemes kiolvasni a múltból? Mi a múltnak a mondanivalója? És Marton János is ezt olvasta ki: a múlt Istenről beszél. Az olvasható ki régi anyakönyvekből, megporosodott, megsárgult régi levelekből, kövekről, régen fundált eklézsiák és intézmények irataiból, hogy az Isten öröktől fogva mindörökké Isten. És amint így Marton János a múltat tanulta a jelenben, szolgálkat nevelt a jövőre ennek a mindörökké meglevő Istennek a dicsőségére. Erről szól a zsolttár második fele: „Láttassék meg a te műved a te szolgálidon, és a te dicsőséged azoknak fiain. És legyen az Úrnak, ami Istenünknek jó kedve mi rajtunk...”

Épp ezért e mellett a koporsó mellett most végi gondolva Marton János életét és munkáját, a 90. zsoltár kalauzolása mellett is megnézzük a múltat, amint felír egy nevet: Isten. És meghallunk egy bizonyoságot: csak hinni érdemes. És ha a jövőbe nézünk, akkor marad, ami volt, de a temetőből új szolgasereg indul mindörökké dicsőíteni a Szentháromság Istent, és várni a visszatérő Krisztust.

Ez az állítmánya az első mondatnak: „*Te voltál nekiünk hajlékunk*”. A múlt tehát Marton Jánosnak ezt mondta: van Isten. Mert ahol valami nagy dolog történt, az az Isten nevével történt. Amikor elindultak prédikálni az apostolok, amikor hazajöttek az evangélium lelkületétől meghihletett Sztáraiak, Kopácsiak, és amikor valami kezdeményezésre indította a Perényi Péter szívét, amikor a Pálóczy-Horváthok alapítványt fundáltak, és itt Patakon hegyen épített várost csináltak, akkor is Patak legnagyobb álmodója: Marton János minden tettnek a rúgójául felismerte Istent, és minden tettben megtalálta Istent.

„*Te voltál hajlékunk nemzedékről-nemzedékre*”. A „volt”-írás és benne van az Isten. A legelső írott magyar nyelvemlék, a Halotti beszéd így kezdődik: „Látják feleim szömtökkel, míg vogmuk. Bizony por és hamu vogmuk. Mennyi milosztban teremtette Isten a mi őszünket, Ádámot, és adta neki a paradicsomot házául”. Isten, mindenütt az Isten. Port letörünk és olvashatjuk, hogy Isten. Temetőket megnéz az ember, és felragyog Isten. Köveket néz, régi életek titkait keresi, és mindennek az értelme megtaláltatik ebben a névben: Isten.

Ó, milyen szép szolgálat, mert abban az az Isten volt, hogy lehajolt a vári aranyporba, és felemelte onnan a megcsillant aranszemet, Marton Jánost. Szatmárból, Gömörből, Ungból, Beregből tanítványok jöttek, találkoztak Istennel, aztán mentek egy életre felkészülten. Erről beszél a 90. zsoltár első fele, és ennek illusztrációja az egyháztörténet, Marton János élete. Áldott legyen Isten érte! Minden betűért, minden szóért, amit kimondott, minden cikkért, amit megírt, minden szolgálatért, amit elvégzett.

És most mondjuk és valljuk: „*Uram, te voltál nekiünk hajlékunk nemzedékről-nemzedékre! Minekelőtte hegyek lettek, és föld és világ formáltaték, öröktől fogva mindörökké te vagy Isten*”. Hegyvonulatok, a beregi hegyek vagy a hegyaljai hegyek, a föld, a Tisza, a Véke, a Bodrog, harmatcsepp vagy szemből kihullott könnyek, mind róla beszélnek, mindöröktől fogva uralkodó Istenről! Akármennyire szép is a múlt, akármennyire Istenről beszél is a múlt, de ha Isten csak a múltban lenne, akkor nemcsak Marton Jánost, hanem Istent is temetnék. Azonban Isten mindörökké Isten, újra Isten. Úgy találkozunk az Isten népével, megint az Isten népével, hogy Marton János 40 esztendőn keresztül készítette Istennek a szolgáló seregét, hogy dicsőítse Őt. „*Szolgáidon láttassad dolgaiddat*”.

A legelső kis sereg a családja volt. Milyen jó volt, Hitvese, látni, hogy mentetek tavaszt várni az újhelyi úton, nyári délutánokon a temetőn a jövőt megálmodni. Azok a szolgák a gyermekek voltak. Ó, mennyit kellett imádkozni a szív utolsó dobbanásáig is a legnagyobbért! Ó mennyit kellett sírni, hinni, hazavárni hazaimádkozni a nagy összeomlás után a romok alól, mint egy tűzből kikapott üszköt megmenteni valamit!

Aztán nőttek az unokák. Bizonyára fületekbe fog csengeni, hogy énekszóval ébredt és tért nyugovóra. Görög nyelven órák hosszat el tudott beszélni.

Aztán a szolgasereg. Mi mindnyájan. Kemény kézzel tudott nevelni, félelmetesen tudott visszaküldeni, és könyörtelenül tudott jeles indexbe nem jelest beírni. Mert ezen a világon nincs nagyobb dolog, mint az Isten szolgálójának lenni. Mert ezen a földön csak a kereszttel alatti megállt lélek tudja igazán kijelenteni: Isten, Krisztus, testvéreim!

Arra kértem egyszer, ha megírná, mi volt annak az alapja, ha a nagy szűréskor jeles diákok is megakadtak. És az élet igazolta. Honnan tudta, hogy a jó készültség, a jó megjelenés mögött valami titkos bűn van? Hogyan adta tudtára az Úr: Itt vigyázz, tanítsd meg jobban hinni és imádkozni! Jó az ifjúnak igát hordozni! Áldott legyen az Isten tanításáért, lelkipásztorok nevelésében gyakorolt módszeréért, hitéért, reménységéért! Áldott legyen az Isten, hogy ideadta a kékszemű Marton Jánost! Móricz Zsigmond is elismeréssel szól: „Ezt csak Marton János tudta az egész osztályban”. Móricz Zsigmond, ha Patakra jött, a legelső dolga volt felkeresni azt az osztálytársat, akivel együtt járták a pataki határt, a Botkót, a hegyek lankáit, és néztek álmodozva a Tisza felé. Az egyik beírta millió szívébe, hogy: Isten, a másik ugyanannak a milliúnak szívébe, hogy: Isten magyar népe.

Tegyen az Úr minket alkalmasakká ígét hirdetni, Istenről bizonyosságot tenni olyan időkben, amiknek a nehézségeit Marton János se látta meg.

Véget ér mindjárt az az istentisztelet, amelyiken, ha csak koporsóban is, de Marton János is itt van.

A múltnak egy nagy mondanivalója van: Isten és az ő népe. És a jövő, tudod-e, hogy mit vár? „A világ fiai sóvárogva várják az Isten fiainak megjelenését”. Áldott legyen az Isten, aki nemcsak volt, van, hanem mindörökké lesz. Annyira igaz az Ő léte, hogy még azt is eltűri, ha azt mondják, hogy nincs. Áldott legyen az Isten nemzedékről nemzedékre, amelyeknek szinte az utolsó tagját kísérvük most ki. Áldott legyen Isten az új nemzedékért, és azért, hogy utánunk is lesz gyülekezet, és Krisztus visszajöveteléig mindig fogják énekelni az Isten emberének énekét: „*Tebenned bízunk eleitől fogva, ... Te voltál és Te vagy Isten, és Te megmaradsz minden időben*”.

És most a feltámadt Krisztus arról szól: mi, akik hiszünk benne, szintén megmaradunk és megtartatunk, bűnbocsánatot találva, mennyei hajlékba gyűjtetünk össze. Áldott legyen Isten, aki így biztat, és a feltámadott Jézus Krisztus által így vigasztal. Ámen.

Szendrey László (mh. 1959)

Hernádszentandráson született 1899. április 22-én. A sárospataki református főgimnáziumban érettségizett 1917-ben. A Teológiát is Patakon végezte, és ott szerzett lelkészi oklevelet 1923-ban.

Segédlelkész volt Átányban (1921-1922), Tiszanánán (1922), helyettes lelkész ugyanott (1922), majd Tiszadorogmán (1922-1923), és ugyanott rendes lelkész (1923-1934), majd Hejőbábán lelkipásztor haláláig (1934-1959. augusztus 7).

Közéleti megbízásai: Vármegyei törv. hat. bizottsági tag; a Hejőbábai O.K.H. ig. elnöke; a Dél-Borsod megyei Közjóléti Szöv. igazg. tagja. Kitüntetései: Magyar Királyi Kormánytanácsos.

1924-ben házasságot kötött Idrányi Irénnel. Gyermekük: Irén (1924) és Judit (1929).

Szendrey Lászlót szülőfalujában, Hernádszentandráson Darányi Lajos püspök temette 1959. augusztus 9-én. A sírnál a lelkésztársak és volt diáktársak nevében Benke Kálmán zempléni esperes mondott búcsúszavakat. A pataki diákok nevében Benke György püspöki segédlelkész szólt. Benke Kálmán a következő búcsúbeszédet mondta:

Amikor megállok Szendrey László sírjánál, hogy az idősebb lelkipásztor testvérek és a volt szentandrási diáktársak nevében elbúcsúzzam tőle, és istenhozádot intsek távozó alakja után, ne felejtsük el, hogy református temetésen részt venni nemcsak azt jelenti, hogy elköszönünk a hazatért testvértől, még csak nem is azt, hogy részvétünket fejezzük ki a gyászolók iránt, hanem elsősorban azt, hogy megerősödünk a mi Urunkban, az Úr Jézus Krisztusban, aki legyőzte a halált, s akinek tulajdonai vagyunk, akár élünk, akár halunk. Így búcsúzzunk most is, és ebben a hitben erősítsen Isten kegyeleme.

Gyászoló Testvéreim! A magyar református lelkipásztorok között az utóbbi időben nem volt senki sem, aki annyit írt volna, s akinek a nevét annyi helyen lehetett volna olvasni, mint Szendrey Lászlóét. Kezdve a nyelvtudományi szaklapoktól, a teológiai, tudományos és szépirodalmi

folyóiratokon keresztül egészen a Rádióújság legutóbbi számáig minde-
nütt olvashattuk Szendrey László nevét. Amit írt, annak minden sorával
tanított a helyes beszédre, írásra, szép magyar nyelvre. És ha most ki-
esett is kezéből a toll, neve sok helyen, sok folyóiratban fel van jegyezve.

De nemcsak újságokban van feljegyezve Szendrey László neve, ha-
nem hozzátartozói szívében is. Elsősorban a családtagokéban. De hadd
tegyek most bizonyosságot arról, hogy a lelkipásztor testvérei, és a volt
szentandrásai diáktársai szívében is fel van jegyezve, mélyen bele van írva
Szendrey László neve. A régi szentandrásai dákok között ő volt a legidő-
sebb. És amikor mi kis gyerekek a réten részt vettünk a játékokban, eset-
lenül, ügyetlenül, ő a játékvezető nem nevetett ki, hanem biztatott: jól
van kis komám! Ez a biztatás ott maradt később is a szívünkben. A messze
szakadt, távol levő szentandrásai diákok szívében is fel van jegyezve az ő
neve.

De mélyen beírta nevét lelkipásztor testvérei szívébe is. Ahol ő jelen
volt, áldott, derűs humorával felvidította a lelkeket, olyan közszeretet-
nek örvendett, mint kevesen a lelkipásztorok közül. Boldogan teszek bi-
zonyosságot arról én is, hogy két éven keresztül a konferenciákon a nagyon
szeretett Patakon egy szobában laktam vele. És amikor másfél hónappal
ezelőtt ő hamarabb elutazott a szobánkból, ezzel a kedves és szellemes
sorral köszönt el tőlem: „Remélem, megbocsátja, hogy búcsú nélkül hagy-
tam el magát...” Igen, búcsú nélkül ment el, nagyon hirtelen, s én eljöt-
tem, hogy a sírja mellett búcsúzzam el tőle. Fel van és fel is lesz írva a
neve a mi szívünkben, lelkipásztor testvérei szívében is.

De mégsem ez a fontos. Hanem az, hogy nemcsak folyóiratokban, nem-
csak emberi szívekben, hanem a mennyben is fel van írva a neve. Jézus
Krisztus írta fel. Ez azt jelenti, hogy hazaérkezett, boldog otthonra lelt.
Ez a mi egyetlen és örök vigasztalásunk, sőt örömünk forrása is.

Akit Isten szeret, annak ad értelmet és tehetséget. Szendrey Lászlót
szerette az Isten, adott neki tehetséget, s ő használta is ezt a tehetségét.

Akit az Isten jobban szeret, annak nemesen érző, szerető szívet is ad.
Szendrey Lászlót Isten jobban szerette, mert ilyen szívet adott neki. És
mi most erről az ő jó, szerető szívéről teszünk bizonyosságot.

De akit az Isten legjobban szeret, annak bűnbocsánatot, váltságot, örök
életet, üdvösséget ad. Hisszük, hogy Szendrey Lászlót is így szerette az
Isten, és ilyen üdvösségben adott neki részt Jézus Krisztusban.

Nem leszünk már együtt vele gyűléseken, konferenciákon. Nagyon
fog hiányozni nekünk, nagyon üres lesz a helye közöttünk is.

Mégsem búcsúzzunk örökre, mert Istennél együtt leszünk majd az örök
életbe. Akik egymást szerették, azokat a halál sem választja el egymás-
tól.

Ez legyen búcsúzásunk, vigasztalásunk. Ebben a feltámadásban és az örökélet hitében

Erősödjünk meg. Erre segítsen el minket Urunk Jézus Krisztus, aki meggyőzte a halált, és akiben van ami egyetlen reménységünk és menedékünk életünkben és halálunkban.

Pataki Sándor (mh. 1961)

Vencsellőn született 1886. Február 28-án. A sárospataki református főgimnáziumban érettségizett 1906-ben. Sárospatakon végezte a Teológiát, és ott szerzett lelkészi oklevelet 1912-ben.

Segédlelkész volt Tiszaladányban (1910–1911), Békéssámsonban (1911–1912), rendes lelkész Rakacaszenden (1912–1917) és Kenézlőn (1917-től nyugdíjazásáig)

Egyházmegyei tanügyi előadó volt (1924–) és egyházmegyei számvevő (1924–1934).

1913-ban kötött házasságot Borsós Juliannával. Gyermekeik közül négyen csecsemőkorukban meghaltak. Akik felnőttek: Anizia (1920), Sándor (1924).

Nyugdíjasként Sárospatakon halt meg 1961. december 11-én. Temezése is ott volt, december 13-án. A vigasztalás ígét Darányi Lajos püspök hirdette a következőképpen:

Fil 4,11 „...megtanultam, hogy azokban, amelyeken vagyok, megelégedett legyek.”

Gyászoló Család, résztvevő halotti Gyülekezet, karácsonyt váró Testvéreim az Úr Jézus Krisztusban!

Nemcsak az igehirdetők, hanem az igehallgatók is tudják, hogy minden emberi élet legalább egy-egy bibliai ígének a kiábrázolója. Egyszerűbben szólva minden emberi életre illik egy-egy bibliai íge. A mi koporsóban nyugvó testvérünket, az Úrnak hűséges pásztorát, a derűs kedélyű, a hívő, jó embert, Pataki Sándort több bibliai íge, több bibliai kifejezés is jellemezhetné. De ezek közül ezt vesszük: megelégedett. Megelégedett ember volt. A bibliai íge, amit a család felíratott a gyászjelentésre, s ami most a koporsója felett elhangzik, paposan és gyülekezetiesen szólva, textusként: „...megtanultam, hogy azokban, amelyekben vagyok, megelégedett legyek”.

Jöjjetek, Testvéreim, és ezen az utolsó istentiszteleten, amelyiken Pataki Sándornak porsátora még itt van, ezt az ígét nézzük meg.

Pataki Sándor megelégedettsége, az abban az állapotban való megelégedettsége, amelyikben éppen volt, két forrásból táplálkozott. Az egyik forrás a hála volt, amivel megköszönte Istennek azt a sok jót, amivel megajándékozta. A megelégedettség másik forrása pedig a hit volt, amivel fogta és nem engedte el az Isten kezét akkor sem, amikor megpróbálta.

1. A hála az első forrás. Mert sok mindennel megajándékozta Isten Pataki Sándort. Azzal a vencsellői szegény, de hitben gazdag szülőin házzal, ahol heten voltak testvérek. Még akkor is, amikor egyet elvitt az első háború, még most is, amikor ő elment, ugye, akik megmaradtak öten, azt mondjátok, hogy – egy verse, amit annyiszor szavaltak, mondta: „Heten vagyunk Uram, heten”. Aztán megajándékozta Isten azzal, hogy Vencsellőről a falusi szegény fiú a pataki iskolába került. Hányan vagyunk, akik áldjuk Istent azért, hogy évtizedekkel ezelőtt lenyúlt értünk a falu porába vagy a falu homokjába, és Patakra emelt onnan. Hányan vagyunk, akik áldjuk Istent azért, hogy évtizedekkel ezelőtt tanulhattunk, és a szülők által olyan nehezen megtakarított pénzből papi palást borult a vállunkra. A pataki diák Pataki Sándor, az éles eszű kisfiú, a jó tornász, a szép énekhangú, amerre járt, dicsérte Istent, a porból kiemelő Atyát. És megajándékozta Isten akkor is, amikor a falu első lánya lett a felesége. Ugye, milyen boldogok voltatok Rakacaszenden és Kenézlőn, a kis hegyi faluban és a Tisza lapályán? Mert akit az Isten megajándékozott áldozatos szülőkkel, hűséges feleséggel, szép gyermekekkel, az anyagiakban is bőségesen, hittel magajándékozott azzal, hogy az ő szolgája lehessen, – lehet-e ennél boldogabb ember ezen a világon? Pataki Sándor a megelégedett ember, a boldog ember ebből a hálából táplálkozva, örvendezve és boldogan járt és szolgált az Úr színe előtt.

Az ige erről az állapotról még mond valamit, amikor azt mondja, hogy tudok bővölködni is. Ennek az igei értelmezése az, hogy nagy kísértés, amikor ezen a földön minden megvan, amit kíván az ember. A legtöbb ember ebben az állapotban gőgös lesz, emberektől és Istentől elzárkózik. De ebben az állapotban megállni, ember és Isten felé nyitott szívvel járni, – ez az, amiről az Írás mondja: tudok bővölködni.

2. A másik forrás, amiből táplálkozott Pataki Sándor, keresztyén életének megelégedettsége, az a hit, amivel nem engedte el Isten kezét akkor sem, amikor megpróbálta. Mert könnyű hálát adni és áldani az Istent, amikor mindenünk megvan és minden megvan. De Istennek azt a kezét továbbra is fogva tartani, megcsókolni a fiú, a gyermek hálájával és szeretetével, amikor az Isten már nem ad, hanem levesz, ez az igazi hit. Ez a megbizonyított hit. És Pataki Sándor megmaradt abban az állapotban is megelégedett, hívő embernek, amikor egyszer csak elment és nem tért vissza Sanyika, az édes fiú. Aztán hazament neveletlen gyermekeket és

özvegyet hagyva maga után a második fiú, Bandi. Akire pedig úgy tekintünk, hogy lelkipásztori pályáján emberileg szólva jövő áll előtte. És akkor is, amikor beköszöntött a szükség, a paizsos férfiú, akkor is, amikor egy téli hideg napon egy hécei szalmás ház lett a lakóhelyetek. Hogy is mondja az Írás? „*Tudok megaláztatni is*” és tudok szűkölködni is. Igen, itt bizonyíttatik meg a hit. Ha a jót elvettük az Istentől, akkor a rosszat és a próbát hogyan vennénk el.

Így áll előttünk Pataki Sándor minden körülmények közötti megelégedettsége két lábon járva, két szárnyon repülve, két forrásból táplálkozva: a hálaadásból és a hitből.

3. Amit eddig elmondottunk, egy pár igei vonatkozást kivéve, Krisztus nélkül is elmondhattuk volna. De most mondjuk azt, ami a legmerészebb reménység. Amit magunktól soha nem mernénk mondani, csak Krisztusra nézve, az ő keresztyére és feltámadására nézve merünk és tudunk elmondani: Pataki Sándor most igazán megelégedett ember. Akkor, amikor Vencsellőről, Kenézlőről, Debrecenből, Újhelyből és még nem tudom honnan a temetésére eljöttetek, – gondoltátok-e, hogy ő most igazán megelégedett ember, mert színről színre látja azt, akit itt csak hitt, sejtett és keresett. Most látja igazán Jézus Krisztusnak azt a gazdagságát, azt a szépségét, azt a jóságát, ami előtt megszégyenülve roskad össze: Uram, én ennek az egy ezrelékét sem tudtam prédikálni. Én ebből alig tudtam valamit kiábrázolni, és megmutatni.

Ó, valóban megelégedett lehet az, aki a mennyei Atya kezét fogja. Hát innen, a Jézus Krisztus keresztyétől, feltámadott Urunknak az üres sírjától, s onnan attól a reménységtől, amit itt tükör által homályosan látunk, szól az ige: vigasztalódj özvegye. De üresen maradt az az egy szobácska! Mégis úgy gondolj rá most, mint hazaérkezettre. Lánya, unokái, szinte így mondom: gyermekeik, testvérek, rokonok, vencsellői, kenézlői, pataki gyülekezet, így erősödjünk meg karácsonyt várva, Krisztust visszavárva a hálaadásban, a hitben és a reménységben.

Így adja meg Isten a nyugalmazott lelkipásztornak, hogy a koporsójánál az életével is hazafelé mutat és tovább prédikál. Sok nyugalmazott lelkipásztort látott már a magyarországi református egyház, aki nyugdíjba menetele után a templomot csak ritkán látogatta. Pataki Sándor feleségével együtt a reggeli istentiszteleteken is ott volt. A szalmás házból is úgy vezetett út a templom küszöbéig, mint a parókiáról vagy a gávai tanyaáról.

Mindjárt elhangzik az ámen, felcsendül az ének, aztán siratóan megszólal Rákóczi két harangja, az Úr két harangja, aztán elindultok a temető, felé. Egy megelégedett embert viztek, akinek a megelégedett élete az Urat dicséri. Az Urat dicsérje tovább, nem így mondom: a gyászolók, hanem a megvigasztaltak életében Jézus Krisztusért. Ámen.

id. Hegedűs László (mh. 1963)

1885-ben született Vajkócon (Ung m.). A Rimaszombati Egyesült Protestáns Főgimnáziumban érettségizett 1903-ban. A sárospataki Teológián szerzett lelkészi oklevelet 1906-ban.

Segédlelkész volt Berzéken, Alsóvadászon, Ondon és Abaújszántón. Rendes lelkész 1909-től 43 éven át Hernádkakon.

Nyugdíjasként halt meg 1963. szeptember 3-án. Temetése szept. 5-én volt Hernádkakon Benke Kálmán zempléni esperes alábbi igehirdetésével.

Énekek 8,6-7 „Tégy engem mintegy pecsétet a te szívedre, mintegy pecsétet a te karodra: mert erős a szeretet, mint a halál, kemény, mint a sír a buzgó szerelem: lángjai tűznek lángjai, az Úrnak lángjai. Sok vizek el nem olthatnák e szeretetet: a folyóvizek sem boríthatnák az el: ha az ember minden házbeli marháját adná is e szeretetért, mégis megvetnék azt.”

Jn 12,16 „Aki nékem szolgál, engem kövessen: és ahol én vagyok, ott lesz az én szolgálóm is: és aki nékem szolgál, megbecsüli azt az Atya.”

Gyászoló halotti Gyülekezet, kedves Testvéreim!

Ha csak emberi érzésekkel állnánk is itt a templomban, az Isten házában, amikor a hernádkaki templomban koporsóban fekszik e gyülekezet 43 éven át volt lelkipásztora, e templom építője, id. Hegedűs László ny. lelkipásztor testvérünk, akit 73 éves korában hívott haza az Élet Ura, ha csak emberi érzésekkel volnánk itt, akkor is olyan őszinte és mély érzés kísérné utolsó útján, amely megihlet minden embert.

Ezen a temetésen most sokan vagyunk. Itt vannak a család tagjai, és itt vannak a nagyobb család tagjai, akiket ő keresztelt, esketett, tanított vagy konfirmált, vigasztalt és erősített. S ezek mind őszinte részvétellel vannak a gyászoló testvérek iránt. De én bizonyos vagyok benne, hogy az itt látható gyülekezeten kívül még nagyon sokan vannak, akik testileg nincsenek ugyan itt, de együtt éreznek a gyászolókkal. Itt vannak a zempléni református egyházmegye gyülekezeteinek, lelkipásztorainak képviselői, s itt vannak mindazok, akik ismerték, szerették a mi kedves Laci bátyánkat, és akik fájlalják az ő elköltözését.

De mi, Testvéreim, nemcsak ilyen résztvevő szívvel vagyunk itt, hanem mint keresztyének vagyunk ezen a temetésen. Református temetésen lenni pedig nemcsak azt jelenti, hogy részvétellel vagyunk a gyászolók iránt, nem is csak megemlékezést jelent, hanem ennél többet, mindennél töb-

bet, azt, hogy megerősödünk a mi Urunkban, az Úr Jézus Krisztusban, aki legyőzte a halált. Mert minket most az élet és a halál nagy kérdése foglalkoztat.

A magyar nép legrégebb nyelvemléke, legrégebb bizonyosága annak, hogy a mi népünknek milyen ősi kultúrája van, a halotti beszéd ezekkel a szavakkal kezdődik: Látjátok feleim, mik vagyunk. Bizony por és hamu vagyunk. Az emberi élet végessége, a halál miatti fájdalom szólal meg ezekben a sok százados szavakban, egészen úgy, mint a több ezer éves zsoltárunkban, amit most énekeltünk: „Az embereket te meg hagyod halni, és ezt mondod az emberi nemzetnek: Legyetek porrá, kik porból lettetek”. De éppen ezt nem akarja és nem bírja elfogadni az ember. Így az én, a személy, az érző és gondolkodó ember élete egészen véget érne, – ezt nem fogadja el az ember. Nem nyugszik meg az elmúlásban, hanem keresi a változtathatatlant, az örököt. Ezért folytatódik a zsoltár így: „Te voltál és te vagy erős Isten, és te megmaradsz minden időben”. A halotti beszéd pedig könyörgésben folytatódik, imádjunk Istenünket és kiáltunk: „Uram, irgalmazz”. Igen, ezt keresi mindig az ember: a halhatatlant, az örökkévalót. S erre éppen olyan szüksége volt a puszták nomád pásztorának, mint a középkor szerzetesének, vagy az úrhajó utasának vagy az atomtudósnak.

Mi is ezért vagyunk most itt a templomban, hogy a haláltól, elmúlástól, fájdalomtól összetört szívünket Isten elé vigyük, és békességet találjunk, megerősödünk az örök életben.

Nekünk azonban már nem keresni kell a halál felett az örökéletet, mi már bizonyosak vagyunk abban. Tudjuk, hogy nem valami által nyerjük meg az örökéletet, hanem valaki által. A mi Urunk Jézus Krisztus által, mert ő adja az örökéletet, ő maga az örökélet. De ha mi ezt tudjuk is, mégis kérnünk kell, keresnünk kell Istenünk igéjét, amivel felemel, megvigasztal, megerősít minket. Itt pedig az igében szól hozzánk. Az ige által teremt békességet a szívünkben, és az ige által erősít minket az örökéletben.

Isten igéje az Ószövetségből, az Énekek énekéből való: „Tégy engem mintegy pecsétet a te szívedre, mint egy pecsétet a te karodra: mert erős a szeretet, mint a halál, kemény, mint a sír a buzgó szerelem.” A világirodalom egyik legszebb éneke ez a szeretetről. Salamon még uralkodásának első éveiben kezdte írni. De a mostani modern korban is megtalálhatjuk benne az örökélet üzenetét. Ma már tudjuk, hogy Istennek az ember, és embernek az ember iránti szeretete jut ebben kifejezésre. Az a szeretet, amely erős és győzelmes, győz még a halál és elmúlás felet is. Sőt ez a szeretet a maradandó, az egyetlen örök valóság a világon. Ez az ige a szeretetről szól, és a szeretetről tanít minket itt a koporsó mellett,

mert a szeretet az örökélet feltétele. Ezért ezt az ígét olvastam fel, mert Hegedűs László testvérünk életének egyik fényforrása ez volt: a szeretet.

A másik ige pedig a szolgálatról szól, mert életének másik gyújtópontjában ez állt. Figyeljünk erre az ígére is, és ezen az ígénk keresztül nézzünk most arra, aki elment. Ki volt ez a szolga, hogyan szolgált, és mi a szolgálatainak jutalma.

Ki volt ez a szolga? Hogy Isten kit hív el a szolgálatra, azt senki sem tudja, csak Isten. Amikor ezelőtt 78 évvel Isten az Ung megyei Vajkócon életet adott a mi szeretett testvérünknek, már tudta, hogy őt a szolgálatra, Isten ígéjének szolgálatára hívta el. S amikor ezelőtt Rimaszombatban elvégezte a középiskolát, és a pályaválasztás nagy kérdése előtt állt, megérezte, hogy neki Isten szolgálójának, lelkipásztornak kell lennie. Ott találjuk a pataki kollégiumban 4 éven át, mint teológusa diákot. Még jobban megerősödik benne az elhívás, amikor Isten bele is állítja a szolgálatba. Mint segédlelkész szolgál Berzéken, Alsóvadászon, Ondon és Abaújszántón, míg 1909-ben a hernádkaki gyülekezet választja meg pásztorául, ahol 43 évig szolgál. Szolgálatában élettársat rendel mellé Isten, akivel 52 évig élt együtt.

Tegyük fel a második kérdést: hogyan szolgált? Hittel, igehirdetéssel, cselekedettel és egész életével. Hadd említsem meg, hogy ebben a gyülekezetben való szolgálata alatt épült a templom. De hadd említsem meg, hogy szolgálata igénybe vette a nagyobb közösség, az egyházmegye is. Egyházmegyénk, a zempléni egyházmegye előbb iskolalátogatóvá, majd járási számvevővé, jegyzővé majd tanácsbíróvá választotta meg. Egyházmegyei gyűlésünkön, amikor megjelent, elsimultak a ráncok, mosolyra nyíltak az ajkak, szelíd, szeretetteljes lényé felfakasztotta a jó szellemet, a humort, a jó kedvet. Amint elmaradhatatlan volt az esperesi jelentés, úgy hozzá tartozott együttlétünkhöz Hegedűs Laci bátyánk kedves felszólalása vagy köszöntése.

Mi a szolgálat jutalma? *„Ahol én vagyok, ott lesz az én szolgám is”*. A szolgálat jutalma az, hogy a szolga ott lesz, ahol Krisztus Urunk megdicsőült testével a mennyben van. Azt ígéri, hogy az ő szolgálója is ott lesz. Aki ebben a földi életben megtalálta Krisztusban az életet, aki új teremtéssé lett, annak a halál hazamenetel. Hazamenni csak az fél, aki rosszul van az otthoniakkal. De aki szereti az otthoniakat, annak boldog hazamenetel a földtől való távozás. Krisztus így állít helyre, így formálja át a lelket, és készíti az örökéletre. Ezért keresztyénnek, Krisztus tulajdonának lenni azt jelenti, hogy nincsenek halottaink, mert a keresztyének halottai csak a testi életüket veszítik el. Mert keresztyénnek lenni azt jelenti, hogy új életet nyertünk a Jézus Krisztusban, a hitnek az életét, a szeretetnek az életét, az örökélet reménységét. És ha ezt az életet megta-

láltuk itt, ennek az életnek a természetes folytatása az, hogy a Krisztussal leszünk mindig.

Így nézzünk, így tekintsünk utána annak, aki elment.

De nézzünk elébe is annak, aki jön, aki eljövendő erre a világra, Jézus Krisztusnak. Ha csak ebben az életben reménykedünk a Krisztusban, minden embernél nyomorultabbak vagyunk. Mikor Krisztus visszajön, a lélek egyesül a dicsőséges testtel. Új eget, új földet teremt, ahol halál nem lesz többé.

Ha utána nézünk annak, aki elment, elébe néztünk annak, aki eljövendő, nézzünk magunkba. Készüljünk mi is arra, hogy el kell menni, de bízzuk rá magunkat arra, aki előre ment, hogy helyet készítsen nekünk.

Gyászoló halotti Gyülekezet! Tudom, hogy a koporsónál minden emberi vigasztalás kevés. Az ige vigasztalását fogadjátok el. Felesége, gyermekei, veje, menyei, unokái, halljátok meg Jézus szavait: Ne nyugtalankodjék a ti szívetek... Az Úr itt van és hív téged. Ő mondta: Én vagyok a feltámadás és az élet. Ez legyen mindnyájunk vigasztalása. Ámen.

Szendy Pál (mh. 1964)

Komáromban született 1902. március 16-án. A pápai református főgimnáziumban érettségizett 1920-ban. A Teológiát is Pápán kezdte, majd Sárospatakom fejezte be, és ott szerzett lelkészi oklevelet 1932-ben.

Segédlelkész volt Vajdácskán (1930). Megyaszón (1930–1931), Tarcalon (1931–1933), Újcsanáloson (1933–1934), Nagyrosványon (1934–1935), Tolcsván (1935–1936), Bodrogolasziban (1935–1936), Sátoraljaújhelyben (1936), rendes lelkész Tolcsván (1937–1964. december 22-ig, haláláig).

1937-ben házasságot kötött Lázáry Ida Ellával. Gyermekeik: Katalin (1942), Pál (1947) és László (1949).

Szendy Pál temetésén Benke Kálmán zempléni esperes hirdette az igét Tolcsván, 1964. december 24-én.

Jn 14,1-3 „Ne nyugtalankodjék a ti szívetek: higgyetek Istenben és higgyetek énbennem. Az én Atyámnak házában sok lakóhely van, ha pedig nem volna, megmondtam volna nektek. Elmegyek, hogy helyet készítssek néktek. És ha majd elmegyek és helyet ké-

szítek néktek, ismét eljövök és magamhoz veszek titeket: hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek”.

Gyászoló halotti Gyülekezet, kedves Testvéreim!

A tolcsvai gyülekezetnek ezen az éven szomorú adventje és még szomorúbb karácsonya van. A gyülekezetnek 27 éven át volt hűséges lelkipásztora, aki együtt élt a gyülekezettel, és akit a gyülekezet szeretete körülvevett, most holtan fekszik koporsóban, abban a templomban, ahol olyan sokszor hirdette az ígét. A gyülekezet népe a község gyászolóival együtt és mi mind, akik szerettük, az ő temetésére gyűltünk össze.

Advent utolsó napjaiban, amikor mindenki a maga megszokott módján a karácsonyhoz, az ünnephez készült, Szendy Pál, a gyülekezet lelkipásztora beteg lett. Érezte, hogy az ünnepi szolgálatokat nem fogja tudni ellátni, azért egy hónapi betegszabadságot kért, s kérte, hogy történjék gondoskodás a szolgálatok ellátásáról. Gondja kiterjed szeretett gyülekezetének ünneplésére is. Ezelőtt két nappal egészségi állapota rosszabbra fordult. S amikor a kórházba szállították, útközben annak a városnak a határában, ahol diák volt, ahol a palást a vállára borult, ahol lelkipásztori oklevelét kapta, Sárospatak határában Isten hazahívta: Jöjj haza, jövel gyermekem. Hazamenetele nem nagy harccal történt, hanem a megbékélt ember belső bizonyosságával, aki a nemes harcot megharcolta, futását elvégezte, a hitet megtartotta, és tudja, hogy eltévedett számára az örökélet koronája. Szépen, csendesen elszenderedett az Úr Jézus mennyei seregébe. Az ő temetésére gyűltünk össze, hogy meghallgassuk Isten ígétjét.

Gyászoló halotti Gyülekezet, kedves Testvéreim! Karácsonykor kis gyermek születéséről szól az örömuzenet, mi pedig most egy sokat szenvedett lelkipásztor testvérünk halálát siratjuk. Más karácsonykor örömet hirdet az evangélium, most pedig gyászének tölti be a templomot. Karácsonykor arról szól az ige, hogy pásztorok mentek el megkeresni a gyermek Jézust, most pedig a gyülekezet lelkipásztora ment el az Úr Jézus Krisztushoz, hogy nála maradjon örökké. Milyen más karácsonyra készültünk, és milyen más karácsonyt készített számunkra az Úr! Istennek akarata nem a mi akaratunk, útjai nem a mi útjaink.

Mégis azt mondom, Testvéreim, hogy most vagyunk igazán közel ahhoz a Jézus Krisztushoz, akinek a születését jelenti a karácsony. Mert a karácsony nem legenda, nem régi történet vagy romantika, hanem nagyon komoly valóság és bizonyosság arról, hogy közel jött a világhoz Isten szeretete. Krisztus a sötétségben levőkhöz jött, hogy világosságot hozzon a szomorkodókhoz, jött, hogy vigasztalást hirdessen a gyászolóknak. Van-e nagyobb sötétség, mint ami most betölti a szíveteket, van-e nagyobb szomorúság, mint amit a halál okozott a szívetekben? Látjátok, most ezek-

ben akar nagyon közel lenni hozzátok Krisztus az erejével. Mert Krisztus nem akkor van hozzánk a legközelebb, amikor jól megy a dolgunk, hanem amikor nagyon fáj a szívünk, amikor nagyon mélységben vagyunk.

Tudom Testvéreim, hogy ezen a temetésen az első megnyilatkozást, az első beszédet a ti könnyeitek mondták el. A ti könnyeitek beszélnek. Az özvegyé lett hitvestárs, az árvákká lett gyermekek, de a gyülekezet tagjainak könnyei is beszélnek arról a szeretetről, amivel szerettedek ti a mi elköltözött testvérünket. Hadd mondjam meg, hogy ebben a templomban láthatatlanul itt van lélekben a mi egyházmegyénk 56 gyülekezetének részvéte, lelkipásztorainak együttérzése. Mi is veletek együtt siratjuk a hűséges lelkipásztortestvért.

Mégis azt mondom, Testvéreim, hogy valaki jobban szerette Szendy Pál testvérünket, mint az élettárs vagy a gyermekek vagy a gyülekezet. A mi Urunk, az Úr Jézus Krisztus. Ő szól most hozzánk az igében: „*Ne nyugtalankodjék a ti szívetek: higgyetek Istenbe, higgyetek én bennem*”.

Igen jól ismeri az Úr Jézus Krisztus az emberi szívet. Annyira szereti az embert, hogy életét adta érte. Ő üzeni most a gyászolóknak, öregeknek, árváknak, árvává lett gyülekezetnek, ne nyugtalankodjék a ti szívetek. Életetek derült, csendes vize most háborgó tengerré vált. A halál erősebb volt, mint az ember. A halál legyőzte az embert. Testvéreim, Krisztus mondja ezt, aki legyőzte a halált: ne nyugtalankodjék a szívetek. Nyugodjatok meg. Tele van a szívetek kérdéssel: mi lesz az özvegyvel, az árvákkal, a gyülekezettel. Ezekre a kérésekre csak hittel lehet felelni. Higgyetek Istenben és higgyetek énbennem, – mondja Jézus Krisztus. Csak hittel lehet előre tekinteni. Hittel tegyétek életeteket Isten kezébe. Isten az özvegyeknek, az árváknak atyja. Engedjétek meg, hogy nagyon halkán és szerényen említsem meg, hogy ezelőtt 53 évvel én is így állottam egy koporsó mellett, édesapám koporsójánál, aki egy abaúji kis falu lelkipásztora volt. Hat árva kis fiú állta ott körül a koporsót. És Isten megsegített, megtartott. Ő nem hagy el titeket sem.

De hittel nézzünk vissza a múltba is. Hittel tekintünk Szendy Pál távozó alakja után.

Isten 62 évvel ezelőtt adta neki az életet Komárom városában. Kézen fogva vezette a szülői házban, majd a pápai kollégiumban. Nem tudjuk mikor, egyszer csak felébredt benne a vágy, hogy a lelkipásztori pályát válassza. Isten választotta, hívta el erre a szolgálatra. Azután Sárospatakra vezette. Itt borult vállára először palást, és itt kapott lelkészi oklevelet. Segédlelkészként szolgált Vajdácskán, Megyaszón, Tarcalon, Újcsanáluson, Nagyrozvágyon, Tolcsván, Bodrogolasziban és Sátoraljaújhelyen. Majd 1937-ben a tolcsvai gyülekezet lelkipásztorává választotta. Amint ide került, Isten egy pár hónap múlva élettársat rendelt mellé, aki 27 éven keresztül a gyülekezeti szolgálásban is munkatársa lett. Azu-

tán jöttek a megélhetés és gyermeknevelés gondjai. Minél jobban teltek az évek, annál jobban érezték Isten megsegítő erejét és a gyülekezet szeretetét. Egész élete és szolgálata egyszerű, tiszta, lelkiismeretes és pontos volt. Mintaképe volt az egyszerű, hiúságtól és hivalkodástól mentes, szerető szívvel szolgáló református lelkipásztornak. Nem kereste a hiúságot, dicsekedést, feltűnést, de szeretet élt a szívében mindenki iránt. Munkáját mindig hűséggel végezte. Ezért szerette a gyülekezet, de szerették a lelkipásztor társai is. Jó volt együtt lenni vele, és szegényebbek leszünk, amikor majd nem lesz közöttünk. Minden munkáját úgy végezte, hogy egyszer majd számot ad mindenről az Úrnak. Hűséges követője volt Jézus Krisztusnak abban is, hogy hosszas betegségét türelemmel hordozta. Az egyházlátogatók mindig feljegyezték róla, hogy beteg testében is szellemi frissességgel érdeklődött az egyházi élet minden szolgálata felől. Hívő lélek volt, aki élő kapcsolatban állt az Úr Jézus Krisztussal, és együtt élt a népével is. Hisszük, hogy hallani fogja az Úr szavát: „*Jól vagyon jó és hű szolgálóm, kevesen voltak hű, sokra bízlak ezután*”.

Van egy másik kérdés is, amely az élet és halál mezsgyéjén foglalkoztatja az ember: hová lesz a lélek? A mi Urunk erről így tanít: „*Az én Atyámnak házában sok lakóhely van, ... elmegyek, hogy helyet készítsek néktek*”. Ezt a helyet szerezte meg az Úr Jézus Krisztus, azzal, hogy legyőzte a halált, hogy átment a halálon. Van tehát otthonunk, van a Krisztusban hívő léleknek hazája. Hazamenni csak az fél, aki nincs jóban az otthoniakkal. A hívő léleknek a földtől való eltávozása ezt jelenti: együtt lenni Jézus Krisztussal.

Mit tudunk mi arról a helyről, ahol a hívő lélek együtt van Krisztussal? Tudjuk, hogy a lélek nem követi a testet a pusztulásban. Átalakul a lélek dicsőségről dicsőségre, amíg hasonlókká leszünk Krisztushoz. Tudjuk, hogy milyen környezetbe kerülünk. Együtt leszünk azokkal, akik lelki testvéreink, királyi menyegzőben lesz részünk. Mégsem tétlen állapot lesz ez, hanem boldog szolgálatban leszünk.

Advent van. A régiek azt mondták, hogy négyféle advent van. Krisztus eljött testben, eljön a megtéréskor, eljön a halálunk óráján és eljön az ítéletben. Szendy Pál testvérünk már részese volt Krisztus három eljövételének. Hisszük, hogy találkozott lelke az Úr Jézus Krisztussal boldog örömben.

Nézzünk mi is elébe annak, aki eljön. Jövel, Uram Jézus!

Eljött az elválás ideje. Minden emberi vigasztalás kevés ilyenkor. Fogadjátok Urunk Jézus vigasztalását, özvegye, iskolás gyermekei, gyülekezete, akiket keresztelt, esketett, megvigasztalt, pásztortolt. Ne bánkodjatok, mint akiknek nincs reménységük. Nekünk van reménységünk. Holnap, az úrasztalához járulva elhangzik a kérdés: Hiszitek-e, hogy Isten, aki feltámasztotta az Úr Jézus Krisztust, általa minket is feltámaszt? Már

most mondjuk: Hisszük és valljuk! Ezzel a hittel kísérjük ki kedves halottunkat a temetőbe. Nem mint levert, hanem mint győzelmes sereg.

Áldott legyen Isten, aki a diadalmat adja nekünk a Jézus Krisztus által! Ámen.

Dr. Szabó Zoltán (mh. 1965)

Alsószuhán született 1902. november 24-én. A Sárospataki Református főgimnáziumban érettségizett 1920-ban. Sárospatakon végezte teológiai tanulmányait is, és szerzett lelkészi oklevelet 1926-ban.

Vallásoktató segédlelkész volt Sátoraljaújhelyben (1925–1926), teológiai h. tanár (1926–1935), teológiai rk. tanár (1935–1939) és teológiai rendes tanár a Sárospataki Teológiai Akadémián (1939–1952). Lelkipásztor Ófehértón (1953–1956) és Noszvajon (1957–1965. február 21-ig, haláláig).

A gyakorlati teológiából doktorátust szerzett Debrecenben. A Magyar Cserkész Szövetségtől életmentő kitüntetést kapott.

1930-ban házasságot kötött Rácz Irénnel, aki egy év múlva meghalt. 1945-ben újra házasságot kötött Szabó Annával. Gyermekük: Anna (1946) és Mária (1948).

Temetése 1965. február 26-án volt Noszvajon Ráski Sándor püspök igeosztályával; (textusa Jób 4,2-6 volt). (Hamvait néhány évvel később a sárospataki temetőbe átvitték). Volt tanártársai nevében dr. Újszászy Kálmán a következőket mondta koporsójánál:

Gyászoló Testvéreim! Szomorú halotti Gyülekezet!

Az a dolog rendje, hogy Isten üzenetének és az Ige vigasztalásának a kerület püspöke általi tolmácsolása után a főgondnok szólaljon meg először, és elindítója legyen annak, amit az ember tartozik elmondani dr. Szabó Zoltán koporsójánál.

Ó, de sokat lehetne, ó de sokat kellene elmondani! Ha temetési gyülekezetből valami csoda folytán átalakulhatnánk koporsóban fekvő testvérünk szeretetében és tiszteletében egygyé forrt családdá vagy baráti körre, ugye reggelig tudnánk szóval tartani egymást gyászoló noszvaji hívek, tanítványok és barátok végtisztességtevő gyülekezete! Akkor is úgy éreznénk, hogy csak egy kanálnyi merítünk tengeréből annak a gazdag életnek, amelynek földi pályafutása végére, szabad végzéséből most tett

pontot azt Atya, Aki a történelemnek s benne a mi életünknek is eleve elrendelő bölcs és jó Ura!

Első feladatom az, hogy a Tiszáninnen gyülekezeteinek, református népének nevében szóljak, és megköszönjem Istennek Szabó Zoltán doktorban azt a mestert, aki a tiszáninnyi gyülekezetek lelkipásztoraikat igehirdetőkké formálta. Azt, hogy megtanította őket az Igét megérteni, és a megértett Igét magyarázni, átadni, az emberek szívéhez közel vinni. Mégpedig úgy, hogy annak nyomán egyformán hallunk és értünk; más kerületekhez viszonyítva az Ige nyelvének egyik sajátos tájszólását beszéljük, és az azonos igemegértésből következően, a gyökerekben azonosan reagálunk nemcsak egyházunk életének megnyilvánulásaira, hanem arra is, ami körülöttünk, a társadalomban, a világban történik. Igen, a Szabó Zoltán dr. hitének nemes egyszerűsége és szilárdsága, szellemének nyitottsága, kegyességének formáktól mentes szabadsága, érzésvilágának gazdagsága, a magáénak vallott Ige szenvedélyes szeretete, soha sem volt idegen ettől a tájtól és ennek gyülekezeteitől, de az ő személyiségében, munkájában, tanításában plasztikusabbá, tehát érzékelhetőbbé vált, és így felfokozottabban hathatott!

Nehezebb már mint diák- és tanártársának megállni ennél a koporsónál! Nem azért, mintha itt nem lenne olyan mondani- és annyi megköszönnivalóm, mint a gyülekezetek esetében. Éppen ellenkezőleg ezért, mert itt a mondanivalók, tehát a köszönendők is sokrétűbbek, s azért egybefogásuk is nehezebb. Élő és halott tanártársak és diáktársak nevében köszönöm hát Istennek, hogy a koporsóban nyugvó testvérünkben olyan társat adott, akire a Sárospataki Főiskola életében az erjesztés, tanártársai körében pedig a serkentés szolgálatát bízta. Gondolataival, kezdeményezéseivel, terveivel egyszerre erjesztett és serkentett a többre, az újra, a korszerűre, frissre és merészre, és ha valami ezekből a pataki iskola tanárainak és diákjainak életén és munkáján az alatt a negyven év alatt, amelyet mint diák és tanár Patakon töltött, mutatkozott és mutatkozik ma is, ezt mint Isten kezéből vett ajándékot elsősorban dr. Szabó Zoltánnak köszönhetjük.

Még nehezebb dr. Szabó Zoltánt, a homo patakiensis egyik legjellegzetesebb megformálóját attól búcsúztatnom, amit olyan végzetesen szeretett: Pataktól és mindattól, amit ez a már-már több mint helynév - fogalom, küldetés, sors - másnak is, de elsősorban neki jelentett. Az izgalmas történeti tájtól, amely mindig alkalmas volt, és ma is alkalmas arra, hogy olyan fogékony szellemeket, mint az övé is, mozgásban tartsa. A hegyektől, amelyek - mint ezek az itteniek is - annyiszor látták, amint kiránduló csoportokkal vagy magánosan járja az erdőket. A hús forrásvizektől, amelyeknek legkisebbjét is ismerte. A Bodrogtól, amely tavasztól őszi ringatta csónakját. Az iskolakerttől, amelynek fái alatt előbb tanult, majd tanított. A falaktól, amelyek között annyiszor álmodott álmokat, és látott

látásokat a szeretett iskola, egyház és haza jövőjéről, és amelyektől elszakadni az életben annyi nagy harcot megharcoló dr. Szabó Zoltánnak talán a legnagyobb harca volt! Istené legyen a dicsőség, hogy ezt a harcot is megharcolta, és úgy harcolta meg, hogy ebben a harcában szent megkeseredettsége mellett is az emberi nagysága példaképe tudott lenni. Ma délelőtt nincsen temetés Patakon. De nem sokkal az előtt, hogy a gyászszertartás itt a noszvaji templomban elkezdődött, megszólaltak a pataki harangok is. Először a templom kisebbik harangja csendített, de mire az öreg fejedelemé is ráfelelt, vele együtt sírt az óiskolaépületnek évszázadokon át annyi pataki tanárt és annyi pataki diákot meggyászoló harangja. Ez a harangzúgás, pár fenyőgally az ottani erdőkből, csokor hóvirág a Király-hegy oldaláról és egy marék magammal hozott föld a pataki temetőből legyenek jelei annak a hálának, amivel Patak és iskolája - valamig rendeltetése lesz az anyaszentegyház és a hon életében - dr. Szabó Zoltánért Istennek tartozik.

A legnehezebb azonban magamként megállanom e mellett a koporsó mellett. Nem azért, mert amikor valakit temetünk, magunkból is temetünk valamennyit. Hanem azért, „mert örök törvény, hogy a halottak mindig megnőnek, és mellettük az élők mindig megkisebbednek. A halálban letisztult rólunk minden sömörgözés, hogy annál világosabban tetszék meg az mirajtunk, akik itt maradtunk. És még egyért. Halottainktól - köztük dr. Szabó Zoltántól, a kor- és küzdőtárustól, a baráttól és testvértől, az ihletőtől és ösztönzőtől, koporsója mellett állva is - csak úgy köszönhetek el, mint a tanítványok mesterüktől ott a hegyen! Némán és csendben. Alázatosan tudomásul veszem: a baráti kézzorításnak, a forró testvéri ölelésnek ideje elmúlt. Elmúlt a leveleké is, és elmúlt a párbeszédé is! Ha valamit meg nem mondtam eddig neki, azután már megmondani nem tudom. Nem azért, mert nem látnak többé azok a szív rejtet zugáig fűrészni tudó drága szemek, és nem hallanak már a ki nem mondott szavakat is meghallani tudó fülek, hanem azért, mert akinek mondanám - azóta, hogy szíve utolsót dobant - hallatlan utat tett meg: hazaérkezett. És éppen azért, mert hazaérkezett, már csak magamat is Isten színe elé állítva, az egyetlen olyan tettben, amely közös odafent és idelent, az imádságban, találkozhatom vele. Itt vagyok tehát, de ha könnyektől gyötört szemem erre a koporsóra szegeződik is, tekintetem felfelé irányul, és ebben a felfelé irányultságban a neki szánt és neki kötelees köszönet az elvelt jókért, imádsággá formálódik: Köszönöm Uram, hogy adtad őt egyháznak, hazának, Pataknak, munkatársaknak és - közöttük - nekem. Könyörgök, adj - nem helyette, ha nem helyébe - munkásokat a Te aratásodba, s ajándékozz meg minket a dr. Szabó Zoltán földi pályafutásának életre és halálra elegendő erőforrásaival: a fiúi hittel, a mélységes emberszeretettel és az egykor színről színre látás reménységével. Ámen. (Újszászy Kálmán emlékkönyv. Szabad tér, Budapest-Sárospatak 1966, 183–184.o.)

Dr. Enyedy Andor (mh. 1966)

A kárpátaljai Szirénfalván (Pruksa) született 1888. október 5-én. A sárospataki református gimnáziumban érettségizett, és Patakon végezte a Teológiát is, és szerzett lelkészi oklevelet 1912-ben.

Segédlelkész volt Sátoraljaújhelyben (1910-1913), Alsómihályiban (1913-1914). Önkéntes katonai tanfolyamot végzett, majd felügyelő lelkész Debrecenben (1914-1915). Lelkész Sátoraljaújhelyben (1915-1924) és Miskolcon (1924-1951). Kényszernyugdíjazása után Vácra költözött, ahol házi őrizetben töltötte élete utolsó szakaszát. Egy budapesti kórházban halt meg 1966. július 11-én.

Egyházmegyei tisztségei: aljegyző, tanácsbíró, missziói előadó.

Egyházkerületi tisztségei: a Sárospataki Főiskola igazgatótanácsosa (1921-), missziói előadó, konventi missziói előadó (1931-), lelkészi főjegyző (1932-1942), zsinati rendes tag (1932-), konventi póttag (1932-), püspök (1942-1951).

Gyakorlati teológiából doktorált Debrecenben 1928-ban. Ugyanott négy félévet hallgatott a bölcsészeti fakultáson.

1918-ban házasságot kötött Horger Annával. Gyermekeik: László (1919), Judit (1920), Anna (1913).

Temetése július 19-én volt Budapesten a Farkasréti temetőben. Ráski Sándor tiszáninneni püspök az alább nekrológot írta róla a Református Egyház 1966 szeptemberi számában A vándor a csúcsra ér! címmel.

Budapesten, a Farkasréti temetőben 1966. július 19-én vettem búcsút Tőle a gyászolók népes gyülekezetében. Akkor végakarata az 51. zsoltárt adta kezembe és ajkamra, hogy ezzel az igével búcsúzzunk Tőle Istentől gyászunkban vigasztalást kérve. Most a református egyház nagy közösségében, egész közvéleménye előtt búcsúzom dr. Enyedy Andortól, emlékezve személyére, szolgálataira. Egyénisége igen sok vonásból áll össze egységes képpé. Közülük az életére legjellemzőbb néhány vonást kiemelni, úgy, hogy az egész embert, Krisztus szolgájának teljes munkáját felmutassam, szinte lehetetlen vállalkozás. Három ígét kérek azért segítségül. Egyiket sem én választottam. Mindhárom dr. Enyedy Andort ejtette foglyul életének egy-egy döntő eseményében.

1924-ben, amikor a miskolci lelkészi állásba nyert beiktatást, igehirdetésének alapigéje a Fil 2,17; 1942-ben mint beiktatott tiszáninneni püspök igehirdetésében az Ef 5,22-27 verseit szólaltatja meg; 1966-ban ko-

porsója felett az 51. zsoltárt olvasását kéri. Nyilván azért, mert ez a három ige megragadta őt, üzenetté, Istentől kapott igévé lett számára.

E három ige olvasásakor három szó ragyog fel. S ez a három szó hordozza Enyedy Andor életének és szolgálatának legfontosabb vonásait. E három szó a következő: öröm, szolgálat, imádság.

Öröm. Enyedy Andor örvendező, az örömet megkeresni és megtalálni tudó ember volt. De nem elégedett meg azzal, hogy csak a saját szívében legyen öröm. Másoknak is örömet szerző kívánt lenni. Mindig vigyázott arra, hogy öröme ne őt másoktól elválasztó ajándék legyen, hanem őt másokkal összekapcsoló kincs. Ezért lett az örömhírnek, az evangéliumnak hirdetője. Lelkészi szolgálatában éppen azokat a szolgálatokat keresi előszeretettel, ahol örömet lehet szerezni másoknak, és püspöki szolgálatában is mindig meghatározta létét ez a vonás. Ez a magyarázata annak, hogy arcán mindig ott volt a mosoly. A belső derű, az öröm világa volt az. Környezetében is szerette az örvendező, a derűt hordozó, a derűlátó embereket. Ez az öröm tette mindvégig ifjúvá. Legutolsó találkozásunkon is éppen az volt az akkor 77 éves ember életéből a legmeglepőbb: milyen fiatal tudott maradni! Nagy betegsége előtt utolsó kirándulásán ezzel az örömmel és ezzel az ifjúsággal járta a svájci hegyeket, tárgyalt az ott lakókkal, különösen a messze északról velünk levő finn lelkipásztor testvérünkkel.

Tudta azt, hogy az öröm áldozatból fakad. De ez az örömért hozott áldozat volt életének drága tartalma. Mindig kész volt arra, hogy itáláldozatul kiontassék a „*ti hitetek áldozatánál és papi szolgálatánál*”.

Szolgálat. A szolgálatról szívesen alkalmazott, többször is hangoztatott képet használt: a menyasszony vőfélye kedves képét. Úgy tekintette magát, mint a Krisztus menyasszonyának, az egyház érdekében a szolgálatában forgolódo vőfélyt. Püspökké szentelése alkalmából mondott igehirdetésében a többi között így szól a saját szolgálatáról: „A püspökség azért jó és kívánatos dolog, mert egy menyasszony körüli, lakodalmi szolgálatot jelent. A püspöknek ugyanis nemcsak megbízatása, de mindenki másnál nagyobb módja és lehetősége van ahhoz, hogy szolgálatot tegyen Krisztus mátkája, az anyaszentegyház körül.” Ez a megbízatás a mindenki másnál nagyobb módot és alkalmat is jelentette számára már előbb is, egész életében ennek a vőfélynak vallja és tudja magát.

Imádság. Nemcsak a temetésre kért igerész volt imádság, hanem az Isten előtt megálló ember könyörgése táplálta, erősítette az öröme és szolgálatra. Imádkozó ember volt, aki mivel ismerte az imádság fontosságát, minden módon segített is abban, hogy az emberek éljenek ezzel a kiváltképpen való lehetőséggel. Amikor a Konvent által kiadott és a szórványokban élő reformátusok részére szerkesztett Örömmüzenet című lapnak és a miskolci reformátusok lapjának, az Egyházi Értesítőnek szer-

kesztője volt, gyakran közölt imádságot, amelyeket igen nagy százalékban ő maga írt. 1947-ben pedig imádságos könyvet ad ki.

Az öröm, a szolgálat és az imádság olyan három fonadék, mint amilyenből asszonyaink az ünnepi fehér kalácsot szokták fenni. E három nem egymást követi dr. Enyedy Andor életében, hanem összefonódik abban, együtt vált áldássá élete számára.

Szolgálat a Mózés szolgálatához hasonló. Mózés Egyiptom földjéről vezette Isten népét Kánaán felé. De oda nem mehetett be, csak látta azt a Nébó hegyéről. Dr. Enyedy Andor akkor kezdte el egyházunkban szolgálatát, amikor az egyházi romanticizmus és a teológiai liberalizmus uralkodott. És akkor fejezte be szolgálatát, amikor egyházunk a szolgálat teológiáját megfogalmazta, és ezt a formát éli. A két végállomás között ő az összekötő híd. A kettő közötti állomások mindenikén járt. Fogékony volt arra, hogy ne merevedjen egyetlen teológiai irányba, hanem kész volt mindig újat tanulni, az újat munkáló Istennek engedelmeskedni. A XX. század első ötven esztendejének magyar református egyháztörténetét nehéz lenne nélküle megírni.

Amikor püspökké választásakor a szavazatbontó bizottság közli vele a választás eredményét, az őt köszöntőknek adott válaszban önmaga útját így jellemzi: „Úgy érzem magam, mint a vándor, aki hosszas és küzdelmes várakozás után felért a nagy tetőre. Isten mindig felfelé, és mindig előre menni segített.”

S most a vándor már nem a nagy tetőre ért, hanem a csúcsra, a színről-színre látás helyére!

Benke József (mh. 1967)

Hernádszentandráson született 1900. augusztus 11-én. 11 évesen a sárospataki gimnáziumban kezdte középiskolai tanulmányait. Édesapja még abban az iskolai évben váratlanul meghalt, 6 árva fiúgyermeket hagyva maga után. A gimnáziumot hol Hajdúböszörményben (a Kálvineum diákjaként) hol Sárospatakon végezte. Hajdúböszörményben érettségizett. A Teológiát Sárospatakon végezte, és itt szerzett lelkesítő oklevelet 1922-ben. Segédlelkész volt Abaújszántón és Vilyvitányban, majd Miskolcon. Innen került először helyettes lelkésznek Hejőpárára, majd 1926-ban a gyülekezet lelkipásztorává választotta, és itt élte életét és végezte lelkipásztori munkáját haláláig, 1967. január 21-ig. Itt nősült

meg. Felesége Szilvássy Anna, gyermekei: József /1929/, György /1931/, István Tamás /1932/ és László /1948/.

Munkálkodása és imádsága eredményeként jött létre a községben az első árvaháza az Országos Református Szeretetszövetségnek. Az egyházmegyében pénztáros volt, és belmissziói előadóként, az egyházkerületben diakóniai előadóként is munkálkodott.

Temetése 1967. január 27-én volt Hejőpapiban. Az igehirdető Fodor Lajos Miskolc-felsővárosi lelkipásztor volt.

Zsolt 103,2-5 *„Áldjad én lelkem az Urat, és el ne feledkezzél semmi téteményéről. Aki megbocsátja minden bűnödöt, meggyógyítja minden betegségedet. Aki megváltja életedet a koporsótól, kegyelemmel és irgalmassággal koronáz meg téged. Aki jóval tölti be a te ékességedet, és megújul a te ifjúságod, mint a sasé.”*

Benke József lelkipásztor testvérünk a 103. zsoltár 2. versét ismételtette élete utolsó hónapjaiban: *„Áldjad én lelkem az Urat, és el ne feledkezzél semmi jótéteményéről”*. Ez az ige mondott neki a legtöbbit, amikor megtudta, hogy földi életének a kapuja mind jobban és jobban bezárul mögötte. Így amikor ez az ige szólal meg koporsója felett, benne drága örökséget veszünk át tőle. Ez a tény nemcsak ezt az igeszolgálatot, de egész mostani magatartásunkat is meghatározza. Ránk szakadt a gyász: a családfőt elvesztett családra, a pásztorát elvesztett gyülekezetre, mindnyájunkra. Szabad sírni utána, hisz olyan nagy a veszteség. Mégis... mintha néma ajka megnyílna, elszáradt keze tiltóan intene felénk utolsó üzenetképpen: ne sírjatok, ne gyászoljatok, hanem hirdessétek az Úr jótéteményét.

Mi ez a jótétemény? Erre a kérdésre ennél a ravatalnál, úgy, ahogyan Isten igéje mutatja, három vonatkozásban felelünk.

1. *„Megbocsátja minden bűnödöt”*. Figyeljünk a zsoltáríró látására: ég az oltáron a törvény rendelkezése szerint a tűz, száll a menny felé az áldozat engesztelő füstje, s az oltár előtt alázatosan leomló áldozó megrendült szívvel fogadja a bocsánatot.

Így áll meg Isten újszövetségi népe a kereszt alatt, amelyen az ártatlan, tiszta Bárány megáldoztatott. Elhangzott a bűn feletti győzelem világot betöltő áldott kiáltása: Elvégeztetett. A Fiú Isten tiszta vérében, kereszt-halálában, megismételhetetlen, tökéletes áldozatában megszerezte a bocsánatot. Ezért zengett így a kiáltás: megbocsátja minden bűnödöt, s zenghet a vigasztaló hívogató: Jöjjetek éh hozzám mindnyájan.

2. *„Megváltja életedet a koporsótól”*. Koporsónál izlelgetjük a Krisztus bocsánatában nyert új élet ízét. Itt értjük meg igazán és mélyen: a bocsánatot nyert ember sem kerül el a testi halált. A bűn zsoldját meg kell

fizetni. De a Krisztusban bocsánatot nyert ember nemcsak a keresztre néz. Tekintetét a megnyílt sírból áradó világosság tisztítja meg. Nézhet nemcsak a bűnön, de a halálon is győzelmet vett feltámadottra, a feltámadás első zsengejére. Hittel néz fel rá, és átjárja szívét a boldogító, könnyeket szárító drága nagy igazság: „*Aki hisz én bennem, ha meghal is él*”.

3. A Krisztus bocsánata által újjászült embert az Úr elégséges kegyellemmel áldja meg. Úgy szüli újjá, erősíti, úgy áldja, úgy áll mellette, hogy emberi erő által lehetetlennek tetsző szolgálatokra teszi alkalmassá. Úgy, hogy az ige mondja: „*Megújul a te ifjúságod, mint a sasé*”.

Ezen a három ponton szemléljük Isten jótéteményét elköltözött testvérünk életében.

Ez a jótétemény úgy lett valósággá Benke József életében, hogy ő Istennek a Jézus Krisztus keresztségében felragyogtatott, a Bárány vére által megszerzett bűnbocsátó, vétkeket elfedező jótéteményét elfogadta.

1. Azon, amit a kereszt jelent, lehet egy életen át hozsánnázni, lehet himnuszokat zengeni róla. Lehet belőle költészet, líra. Megihlet művészeket, támadhat belőle szíveket megrázó zsolozsma. De nem biztos, hogy új élet indul általa. Benke József úgy állt meg az Úr jótéteménye előtt, hogy belenézett az ige tükrébe, meglátta életének ürességét, leroskadt a kereszt alatt, rádöbbedt: az Úr ítéletes tekintete előtt a tiszta ifjúság is csak szennyes rongy

Tudomásul vette azt is, hogy csak Isten hatalma és csodálatos kegyelme, gyermekeihez aláhajló nagy jótéteménye által volt lehetséges, hogy a hat fiúval korán özvegyesre jutott édesanya felnevelhette őket. De amikor ezt hálaadással tudomásul vette, azt is megértette: mégsem ez volt legnagyobb jótéteménye az Úrnak. A kereszt titkát így értette meg: *Érted is meghalt Krisztus. S ez nem kevesebbet jelentett számra, mint azt, hogy neki is személyes Megváltója a töviskoronás Király.*

Ez az életet megújító ráeszmélés indította el őt, a fiatal lelkipásztort a szolgálatnak azon az útján, amely így nem is lehetett más, mint állandó krisztuskövetés. Tudta, hogyha érette meghalt, vérében őt a Sátántól visszaváltotta Krisztus, akkor egész élete egy letörleszthetetlen hálatartozás.

2. Az elfogadott bocsánat megújította életét, és megérlelte benne a hála gyümölcsseit. De ez a megnyert bocsánat úgy kötötte Urához, hogy erős hittel hitte: *Ő* nemcsak a bűn felett vett győzelmet kereszthalála által, hanem feltámadásával legyőzte a sötét ellenséget, a halált. Ezért a halálba is azzal a hittel indult: *Aki hisz őbenne, ha meghal is él, s úgy tudott visszanézni roskadozó sátorházából, hogy nem felejtkezett el az Úrnak az övéi lelkét a koporsótól is megváltó jótéteményéről.*

3. Ez a csodálatos hívő bizakodás erősítette meg élete utolsó nagy szolgálatában. Akkor, amikor már ki akart állni a sorból, egy szörnyűséges éjszakán rászakadt a lelkipásztorra, a gyülekezetre, mindnyájunkra a szívet tépő fájdalom: leégett a papi gyülekezet messze földön híres, szép temploma. Ugyanakkor tanúi lehettünk az ígében megszólaló ígélet megvalósulásának: Benke József úgy emelte fel szép templomát sirató könnyes két szemét, hogy lélekben már látta a megépülő új templomot, s ezzel a látással megújult ifjúsága, mint a sasé. Hogy vállalta és hordta ennek az ember feletti munkának minden gondját és minden terhét! Csodáltuk, hogy össze nem roskadt alatta. Most már tudjuk, hogy ez a felépült templom az ő könyörgésére adott szószerinti mennyei válasz. Azt kérte, hogy megépülő templomban csak még egyszer hirdesse az ígét. Könyörgésére szó szerint hallgattatott meg: a felszentelt templomban még egyszer szolgált. S aztán elindult a felépült templomból mind jobban roskadozó sátorháza terhével az Úr által épített örökkévaló hajlék felé.

„Áldjad én lelkem az Urat, és el ne feledkezzél semmi jótéteményéről”. Érezzük-e, milyen elkötelezés most számunkra így az ige: áldjuk az Úr nevét azért a jótéteményéért, amelyet az elhunyt testvérünkben adott, hogy ő nemcsak elfogadta ezt a jótéteményt, de továbbadta, hogy vele mindnyájunkat gazdagítson.

Ha ő Krisztus áldozata által bocsánatot, új életet, üdvösséget nyert, másokat is erre az öröme hívogatott Így lett az „egyházi beszéd” korában minden igeszolgálatát természetesen evangélizáció. Az ígét csontjaiba rekesztett tűznek érezte, amiről nem hallgathatott. Hogy tudott sürgetni, szent türelmetlenséggel, áldott nyugtalansággal és nyugtalanítással mindenkit, mert jaj, „ha elkésel, mi lesz veled?” Sokszor mintha keresztelő János késői tanítványa szólná az ítéletet, de csak azért, hogy minden módon megkívántassa azt, akinek nem méltó saruja szíját megoldani.

Igehirdetése gyülekezetet támaszt körülötte. Először a „házban” akar világitani. Így lesz a hitves drága lelki testvérré. Apai szíve büszkeségnek, a négy drága fiúnak lelki eledelt kínál, s lesz a család gyülekezetté, hogy szent példaadása nyomán családdá legyen a gyülekezet.

Szolgálatának célja nem az egyházközség erősítése, hanem gyülekezet-építés volt. Gyülekezeté, amelybe nem lehet beleszületni, de amely közösséghez való tartozásra újjá kell születni.

De sokszor voltunk értetlenek, gyanakvók szent kíséreltetével szemben! Szélsőségesnek, szektásnak bélyegeztük, pedig csak előre ment, s mi nem tudtuk követni. Lemaradtunk, s egyszer majd az Úr őt fogja igazolni.

Igehirdetése túl zeng Hejőpapin. Szinte az ország minden táján felhangzik Krisztushoz hívó sürgetése. Szívesen hívják mindenfelé, s jönnek sok százas létszámmal Papiba országos szintű együttlétre azok, akik szeretik

s keresik az Urat. Valljuk, hogy ez a felépült, szívet-lelket gyönyörködte-tő templom is az ő mindenütt felhangzó, áldott bizonyágtételének a gyü-mölcse.

Jaj de szívesen elfelejtkeznek az ember arról, amit testi gondoskodásban, segítségben másoktól kapott! Benke József nem felejtkezett el arról, ho-gyan fogadta védőszárnya alá egykor testvéreivel együtt a Kálvineum, s hogyan melengette, táplálta, nevelte. Ez az emlékezés fordította ígét megértő szívét természetszerűen az árvák felé. Nemcsak hirdetni akarta az ígét, de élni és gyakorolni a diakónia áldott szolgálatában. Úgy gyako-rolja ezt a szolgálatot, hogy a magyar református egyháztörténelem első-ként jegyezheti lapjaira az éppen csak megindult református szeretet-szolgálat látható jeleit, a hejőpapi árvaházakat. Sok gondot ad a család, de van ereje, hite, könyörgése a másik családért, a papi árvaházak apró népéért. Ő az atyjuk, értük szolgál, számukra kérlel. Ha közben elhallga-tott a gyerekek csengő kacagása, s figyelmeztető jelként most magános öreg árvák siratják benne gondoskodó atyjukat.

„*El ne feledkezzél semmi jótéteményéről*”. A fájó búcsú nehéz perceiben hadd legyen mindnyájunk számára intés: el ne feledkezzünk Istennek ama jótéteményéről, amit Benke József testvérünkben hozzánk oly nagy gaz-dagsággal megbizonyított.

- Hítvese a 40 esztendő örömben, gondban, kereszthordozásban, forró könyörgésekben s a meghallgatott imádságok csodái között eltöltött ál-dott lelki közösségről.

- Fiai az édesapátok gondoskodásában, sok-sok áldott tanácsában, nagy szeretetében megbizonyított jótéteményéről.

- Testvérei a legidősebb testvér atyai vezetéséről, komoly, felelősség-teljes, mindig az Úr útjaira irányító szeretetéről.

- Menyei, unokái a titeket is gyermekként elfogadó nagy szeretetről.

- Gyülekezete, a 43 éves magvetésben szívét egészen odaáldozó pász-tor szolgálatáról.

- Lelkipásztor testvérei, az előttünk járt, magát az Úr előtt alázatosan meghajtó, haszontalan szolgának vallott példaképről.

- Hívó testvérek, el ne feledkezzetek az új életre jutásotokban nektek Istentől ajándékozott drága eszközéről.

- Tegnap este erre a szolgálatra készülve úgy búcsúztam Benke József-től, hogy újból, most fájó könnyek között elolvastam a templomszentelé-sen tartott megrázó beszámolóját. És ott különösen elfogott egy az ige szavával megfogalmazott mondat: minden elmúlik, még ez a szépen fel-épített templom is, most már fájdalmasan hozzátehetjük: Benke József sátorháza is, de az ige örökké megmarad.

- Az ígébe, az örök ígébe, a feltámadott, élő Krisztusba fogódzva bo-csátjuk el porrá való testét ebből a megújult templomból, amelyért annyit

fáradt, imádkozott, szolgált, s amelynek minden parányi darabkáján az ő verejtéke szárad. Nézzünk utána, ki a Bárány áldozatáért már megérkezett a nem kézzel csinált, örökkévaló hajlékba.

- Ne is utána, ne is az előttünk sötétlő koporsójára nézzünk, hanem fájó szívünket emeljük feljebb, ahhoz, Aki őt nekünk adta, s áldjuk az Urat benne velünk közölt jótéteményéért. Ámen.

Dr. Nagy Barna (mh. 1969)

Sárospatakon született 1909. május 15-én. A pataki református főgimnáziumban érettségizett 1927-ben, és lelkészi oklevelét is Patakon szerezte 1933-ban.

A Teológia III. évének elvégzése után egy évet a franciaországi Montpellier-ben tanult ösztöndíjasként (1929-1930). Segédlelkész Tiszakarádon (1931), Szinben (1931), egyetemi hallgató Zürichben (1932), segédlelkész Újcsanáluson (1932), Sátoraljaújhelyben (1932-1933), egyetemi hallgató Bonnban (1933-1934), segédlelkész Sátoraljaújhelyben, Tiszakarádon, Megyaszón és Szuhafőn (1934-1937). Teológiai h. tanár Sárospatakon (1937-1938), rendkívüli teol. tanár (1938-1946), rendes tanár ugyanott (1946-1951). A konventen tudományos kutató (1952-1954), a Budapesti Teológián a rendszeres tanszék tanára (1954-1957), majd kutató professzor (1957-1969. szeptember 17-én bekövetkezett haláláig).

Rendszeres teológiából doktorált Debrecenben (1937). A zürichi egyetem díszdoktorává fogadta 1968-ban.

1940-ben házasságot kötött Bakóczy Judittal. Gyermekeik: (Kovács Pál mostoha fia után) Judit (1941), Emese és András.

Temetése Sárospatakon volt Czegle Imre könyvtáros-lelkipásztor igelovlásával és imádságával. Tanártársa, dr. Koncz Sándor írt róla nekrológot a Református Egyház 1969. novemberi számában.

„Bizony egyedül Istené a tisztelet és dicsőség; de Isten egyiket sem fogadja el, ha nincs fűszerezve a szeretet mézével” . - „Doctor mellifluus” című tanulmányában Clairvauxi Bernáttól mottóként ezt idézi Nagy Barna. - Legutolsó írása pedig ez év elején jelent meg lapunkban „A szeretetben nincsen félelem” címmel. Barth Károly emlékének áldoz vele: a bázeli börtönben elhangzott egyik prédikációját fordítja le. Ezt olvassuk benne: „A szeretet valamiféle hely, helyiség vagy ház..., amelyben lakni, lenni, ülni, állni, járni lehet.” - Kezünkben e két adat olyan lámpást

nyújt, hogy a tudományok művelésében kimagasló személyiségét a szeretet varázslatában foglalhatjuk össze. Mintegy magán hordozott házban megszemélyesítette a szeretetet, amivel együtt lakott és járt tudománya.

A kollégiumi centrumban, Sárospatakon, egykori házában, majd később budapesti otthonában mindenkire az ároni családok familiáris légköre áradt. Lelkésznemzedékekre visszatekintő családját bensőségesen szerte. Apai nagyatyja (Ungtarnócon, édesapja: Nagy Béla meg - mielőtt tanár lett volna a pataki teológián - Egerben volt lelkipásztor Édesanyja: Kérészy Vilma alsóvadászi, tiszánánai lelkészösökre nézett vissza. Feleségét, Bakóczy Juditot a hajdúböszörményi parókiáról választotta. Az alföldi síkság így összekapcsolódott a Hegyaljával. A tiszáninneri: ungi, beregi, cserhádi, tiszavidéki és tiszántúli táj náluk közelségbe kerültek, és - mindmegannyi más-más hagyományú bel- és külföldi látogatóval együtt - családias kedvességet, szinte rokoni egyetemességet ábrázoltak ki. Ide kívánczok: örült annak, hogy nevelt fia, aki tengeren túl él, lelkipásztor.

Nagy Barna Sárospatakon 1909. május 15-én született. A sárospataki kollégiumban végezte a gimnáziumot és a teológiát, kitűnő diákként, jeles eredménnyel. Első külföldi útja „német szóra” Ausztriába, Grácba vezette. Teológiai hallgatóként egy évet a franciaországi Montpellierben, egy fél évet a svájci Zürichben, egy évet Barth Károly tanítványaként a németországi Bonnban töltött. Teológiai doktorrá a debreceni egyetemen avatták 1936-ban. Disszertációjának címe: „*A dialaktika teológiai módszer problémája az úgynevezett dialektika teológiában*”. Közben több helyen segédlelkészkedett. A kollégiumot és az egyetemeket, ahol tanult, a teológiát, amit tanult, és a helyeket, ahol működött, szívből szerette.

1937-ben édesapja egykori tanszékére: a rendszeres teológia professzorává választották. Ettől kezdve a Sárospataki Lapokban, a Sárospataki Igehirdetőben, a Theológiai Szemlében jelenek meg írásai. A háború alatt az üldözöttek pártjára állt, és mélyen demokratikus elvei miatt neve széles társadalmi körben ismertté vált. A felszabadulás után a sárospataki teológiai akadémia dékánja, majd a kollégium rektora lett. Itthoni és külföldi igehirdetése, előadásai, utazásai különböző országokban, az Egyházak Világtanácsa megalakulását megelőző közreműködése, részvétele az Amszterdamban tartott első nagygyűlésen, az egyházi köz- és az egyházközi életben biztosítottak helyet neki. Nemcsak Patak nagy neveltjei, hanem egyházunk jelentős nevelői között is nyilván tarthatjuk.

1952-ben az Egyetemes Konventen kapott tudományos beosztást. 1954-ben pedig Victor János utódjaként a budapesti teológiára került a szisztematika teológia tanárául. Ebben a minőségében közreműködött a teológiai akadémia 100 éves történetét dokumentáló mű megírásában. Vala-

mennyi közéleti és nemzetközi egyházi tevékenységét szolgálatként szerezte.

1957-től zsinati irodánk tudományos munkatársaként és önálló tudományos kutatóként működött. Időben már előbb folyamatosan átdolgozta Kálvin római és héber levél kommentárjainak fordításait. Utóbb pedig a Református Világszövetség megbízásából Kálvin gyorsírásával lejegyzett kiadatlan prédikációinak sajtó alá rendezésén dolgozott. Mindenképpen jelentős az a tudományos lendületem, amiben egyházunk jubileumi kötetekben és a nemzetközi publikációkban különösen a Heidelbergi Káté, II. Helvét Hitvallás, Bullinger, Méliusz problémaköröket feldolgozta. Szeme és keze a hazai egyházi és országos gyűjteményeken túl elért a genfi, zürichi, bázeli, németországi bécsi, varsói, krakkói könyv-, levél-, kézirat-, adattárakba. Görög, latin, holland, német, francia, angol, lengyel, olasz nyelvtudásával nemzetközileg elismert Kálvin-kutató, a reformáció korának hazai és közép-európai szaktekintélye lett.

Tudományos munkásságra nemcsak hazánkban figyeltek fel, hanem nemzetközi méretekben megnyilvánuló irodalmi tevékenységéért a zürichi egyetem 1968-ban díszdoktorátussal adományozta meg. Mindezek erős oldalaként mutatják be átfogó tudányszeretetét abban az egyetemes szellemi érdeklődésben, mely költészettől filológiáig annyi mindent átölel.

Szívroham következtében halt meg 1969. szeptember 17-én Budapesten, a Magyar Tudományos Akadémiai Irodalomtörténeti Intézetének az Eötvös Kollégiumban tartott munkauülésén. Temetése évekkel ezelőtt rögzített végakarata szerint Sárospatakon történt. Szept. 27-én a református templomban a régi barát: Czegle Imre végezte a szertartást. A gyülekezet mellett a tiszáninneri egyházkerület lelkészi énekkara is énekelt. Temetésén az országos egyházi szervek - egyházunk saját halottjának tekintette -, tiszáninneri egyházkerületünk, két teológiai akadémiánk, a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtörténeti Intézete, a budapesti svájci nagykövetség képviseltették magukat. Barátok, tisztelők, pályatársak, tanítványok százai, köztük mintegy 140 lelkipásztor, holland és német atyafiak vettek részt a temetésen. A gyászoló menet a fekete-lobogós kollégium előtt megállott, melyben egyházi tudományos gyűjteményünk is elhelyezkedik, és elénekelte az elköltözött egyik kedves zsol-tárát: „A Sionnak hegyén Úristen, tied a dicséret”. Az őszi lomboktól aransárga napfényben úszó temetőben a koporsó fölött évfolyamtársa: Kocsis János sárospataki lelkipásztor szolgált.

D. Dr. Nagy Barna e földi életről eltűnt alakja után annak az ígéretes bibliai mondatnak a vigasztalásával nézünk, amit régebben megszövegezett gyászjelentésének az élére ő maga írt: Jézus mondja: „*ahol én vagyok, ott lesz az én szolgám is*” János ev. 12,26.

Szabó István (mh. 1971)

A Borsod megyei Hétben született 1910. december 1-én. Az aszói Petőfi gimnáziumban érettségizett 1929-ben. Sárospatakon végezte a Teológiát, és ott szerezte lelkészi oklevelét 1937-ben.

Mint ORJO segédlelkész kezdte munkáját 1936-ban. Ugyanabban az évben Ózdra kerül segédlelkésznek, és 1940-ig ott szolgál ilyen minőségben. Szülőfalujába, Hétbe választják meg

lelkipásztornak 1940-ben, ahol haláláig, 1971. augusztus 31-ig szolgált.

Egyházmegyei diakóniai előadó volt 1949-től 1953-ig. Egyházmegyei tanácsosi és tanácsbírói tisztelet is töltött be.

Kacsóh Irmával 1943-ban kötött házasságot. Két gyermekük született: István (1944) és Attila (1947).

Temetésén szomszédja, Molnár Miklós putnoki lelkipásztor hirdette az ígét.

Zsolt 118,17 „*Nem halok meg, hanem élek, és hirdetem az Úrnak cselekedeteit!*”

Az igehirdető legnagyobb gondja, imáinak állandó tárgya az alapige megválasztása: most, itt, általam mit üzen Isten a gyülekezetnek. Az imént hallott alapigét a ti lelkipásztorotok, szeretett szolgatársunk, Szabó István választotta erre az alkalomra. Már hónapokkal ezelőtt meghagyta, s azóta szinte minden személyes találkozásunk alkalmával elismételte: ha meghalok, te hirdesd az ígét koporsóm felett a 118. zsoltár 17. verse alapján. Ez a zsoltár különösen megragadta Szabó István testvérünket: „*Nem halok meg, hanem élek, és hirdetem az Úrnak cselekedeteit!*” Vannak ilyen „nagy ígék”, amelyek különösen sokat jelentenek és egész életünkön át elkísérnek minket.

A 118. zsoltár nagy erővel hív Isten magasztalására. A zsoltáríró személyes vallomást tesz arról, hogy megtapasztalta Isten kegyelmét: „*Velem van az Úr, nem félek*”. Én gyenge vagyok, de Isten megerősít. Engem ellenség szorongat, de Ő megszabadít. Bűneim rám törnek, de Ő feloldoz. Az Újszövetség többször is hivatkozik erre a zsoltárra, és Jézusra alkalmazza. Jézus az a kő, amelyet az építők megvetettek, mégis a szegeletnek fejjé lett (Mt 21,42). Jézus az, aki búcsúbeszédében így bátorította tanítványait: „*Én élek, ti is élni fogtok*” (Jn 14,19). Jézus feltámadására nézve érthetjük meg a zsoltáros bizonyágtételét: „*Nem halok meg, hanem élek!*”

Ennek a gazdag tartalmú zsoltárnak az alaphangja a kegyelem.

A lelkipásztor: kegyelmet nyert ember. A kegyelem azt jelenti, hogy Isten elének jön. Ő szólít meg, Ő rendel el, Ő ad küldetést. A kegyelmes Isten azt mondja: „Mielőtt az anyaméhben megalkottalak, már ismertelek, és mielőtt az anyaméhből kijövéél, megszenteltelek, prófétának rendeltelék” (Jer 1,5). Jézus szavával: „Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket” (Jn 15,16). Ez a mindent megelőző kegyelem hangzott 61 évvel ezelőtt Szabó István felett, amikor itt a héti templomban megkeresztelték őt. Akkor még nem tudta, hogy mi történik vele, most már elnémultak ajkai, – de a kegyelem akkor is, most is hordozza őt. Mint ahogy hordozta egész életén át. Vele volt a héti, aszódi, sárospataki diákévei alatt, vele volt a hivatás és a házastárs választásánál, vele volt ereje teljében és betegségében egyaránt. Ugye, megtapasztaltatok, Gyászoló Gyülekezet, hogy „kegyelemből tartattatok meg, hit által, és ez nem tőletek van, Isten ajándéka ez” (Ef 2,8).

A lelkipásztor kegyelmet hirdető ember. Hirdeti az Isten cselekedeteit. Nem a saját tetteit, nem emberek nagyságát és dicsőségét, hanem az Úrét. A lelkipásztornak van egy üzenete, amelyet személyesen átélt, és amelyet ezernyi formában kell tovább adnia: szeret az Isten, Aki békeségre hívott el minket önmagával és embertársainkkal. Isten szövetséget kötött népével, és azt megújította Jézus Krisztus által. A lelkipásztor azt az örömhírt hirdeti, hogy „Krisztus feltámadott, kit halál elragadott”. Őbenne mi is feltámadunk új életre, örök életre.

Szabó István testvérünk különös ajándéka az volt, hogy ezt a kegyelmet nemcsak ünnepélyes, templomi alkalmakon, hanem közvetlen emberi kapcsolatok ápolásával is tudta hirdetni. Nem azt nézte, hogy kinek mi a címe, rangja, pártállása, hanem mindig az embert kereste és szólította meg. Faluja népét szerette, értük sokat tett. Minden itt lakót személyesen ismert, sokak sorsa iránt érdeklődött, mindenkihez volt közvetlen, jó szava. A bánrévei és serényfalvi filiákat fáradhatatlanul látogatta. Gyalog járt vagy kerékpáron, így aztán „menet közben” is tartotta a kapcsolatot a gyülekezet tagjaival. Aprópénzre váltotta a kegyelem nagy kincsét.

A lelkipásztor kegyelemre szoruló ember. Ha a 118. zsoltárt elejétől végig elolvassuk, akkor kiderül, hogy a zsoltárírónak voltak bajai, ellenségei, bűnei is. Munkálkodtak benne és körülötte a halál erői. Mindezek ellenére használta őt Isten. Ez a „mindezek ellenére”, ez a kegyelem.

Szabó Istvánnak is volt kísértése, erőtlenége. Akárcsak nekünk. Mindnyájunknak vannak bűnei és nyomorúságai. Isten kegyelme az, hogy mindezek között megtart minket szolgálatunkban. Mi pedig hittel énekelhetjük: „Amint vagyok, sok bűn alatt, De hallva hívó hangodat, Ki értem áldozád magad, Fogadj el Jézusom”.

Szabó István lelkipásztor testvérünk kívánsága az volt, hogy a halálon is győzedelmeskedő kegyelmet hirdessük koporsója felett. Ez a kegyelem öleljen magához benneteket, Szerettei. Ez a kegyelem vigasztalja hűségeen együtt szolgáló Feleségét, megrendült Gyermekeit és Családtagjaikat, kis unokáját, a Gyülekezetet és a szörvényban levő Híveket.

Mert jó dolog, hogy kegyelemmel erősíttessék meg a szív! Ámen.

Darányi Lajos (mh. 1971)

Kisgejőcön (Kárpátalja) született 1905. augusztus 14-én. A sárospataki református főgimnáziumban érettségizett 1923-ban. Sárospatakon végezte el a Teológiát, és szerzett lelkészi oklevelet 1930-ban.

Sárospatakon maradt főiskolai szeniornak (1928–1929), ösztöndíjas Halleban (téli szemeszter) és Bonnban (nyári szemeszter) (1929–1930); hitoktató lelkész Sárospatakon (1930–1934), rendes lelkész ugyanott (1934–1964. június 30-ig, nyugdíjazásáig).

Egyházi tisztségei: Egyházmegyei levéltárnok, tanácsbíró (1941–1949), egyházkerületi tanácsbíró (1947–1949), kollégiumi lelkészi gondnok (1952-ig), esperes (1957), püspök (1957–1964); püspöksége alatt a Zsinat alelnöke is volt.

1933-ban házasságot kötött Komjáthy Ilonával. Gyermekeik: Ilona (1937) és Lajos (1939).

1971. november 28-án halt meg Sárospatakon. Temetése a pataki templomból történt december 2-án. Az 1973. évi Képes Kálvin Kalendáriumban dr. Bartha Tibor zsinati elnök következő búcsúszavai olvashatók, amit temetésén mondott.

A ravatal mellett elcsendesedik a szív, és nem kíván szólni a száj. Én mégis szót kérek, mert nyilvánvalóvá szeretném tenni, hogy nemcsak a sárospataki gyülekezet, nemcsak Tiszáninneni református egyházkerület, hanem a Magyarországi Református Egyház egész közössége gyászolja Darányi Lajost, megilletődött szívvel, de a feltámadás bizonyos reménységével.

A búcsú órájában egyházi szolgák és gyülekezetek bizonyágtételét tolmácsolom: ez az ember Isten embere volt. Megbizonyosodtunk elhívása felől, mert egész lényén, lelkének derűjén, szavának melegén ama távoli világnak fénye tükröződött, mely Krisztus által lett közel való. El-

hívásának bizonyosága volt az a forró, odaadó szeretet, amellyel szeretete a mi Urunkat, a Jézus Krisztust. Mi láttuk és vallást teszünk róla: szíve utolsó dobbanásáig szerette az Urat. És mert szerette az Urat, szerette az Úrnak testét, az ő magyarországi református egyházát, annak nemcsak múltját, hanem jelenét is. Nemcsak fényes ünnepnapjait, hanem szolgálatának terheit is. Így vált élete tanítássá, kiváltképpen azok számára, akik egyházunkban a megújulás és ébredés ajándékáért könyörögnek. Darányi Lajos élete tanítja, hogy akik Istent szeretik, azoknak Krisztust kell szeretniök, mert senki sem mehet az Atyához, hanem Ő általa (Jn 14,6). Akik pedig Krisztust szeretik, azoknak szeretniök kell az egyházat, és részt kell venniük abban a szolgálatban, amelyet az Úr végez és ígér, és amely szolgálatban eszközként kívánja felhasználni az ő magyarországi református egyházát is. Az ember javára és az Isten dicsőségére.

Bizony, Darányi Lajos élete: tanítás. Tanítása éppen ezért válhatott életté. Azt a kegyelmi ajándékot nyerte el, hogy evangélista legyen, az élet beszédét hirdesse. Mégis, amikor egyházkormányzati szolgálatra hívták el, panasz nélkül vállalta a gyülekezetek gondozásának terhét. Hűségét mi sem bizonyította jobban, mint ez az engedelmesség. A testvéregyházkerületek tisztségviselői hálás kegyelettel őrzik meg a vele való együttműködés emlékezetét. A Zsinat, amelynek öt éven át alelnöke volt, megtanulta tőle: mi módon kell az anyaszentegyház ügyét lelkiképpen hordozni.

Hűséges engedelmességét csodálatos kegyelem jutalmazta. Amikor úgy tűnt előttünk, hogy teste megfáradt, akkor gyűjtötte össze számára Isten ennek az egyháznak a legnagyobb gyülekezetét, hogy igehirdetését hallgassa. Több, mint egy évtizeden át vezette egyházunk heti folyóiratának, a Reformátusok Lapjának az ige-rovatát. A lap olvasó tábora - lelkipásztorok, presbiterek és hívők sokasága - most a veszteség súlya alatt megszorodott, de mégis hálás szívvel mondja igehirdetőjének: köszönjük a tanítást.

Darányi Lajos nem szól többé hozzánk. A toll, amellyel nekünk írt a kegyelem evangéliumáról, kihullott a kezéből. Az Ige, amelyet oly hatalmas erővel hirdetett közöttünk, vigasztalja meg a gyászoló szíveket. Ennek az Igének a fénye hull rá távozó alakjára. Ennek az Igének a fényében látjuk: ő már boldog, mert Krisztusnál van.

Farkas Elek (mh. 1972)

Szerencsen született 1885. november 14-én. A sárospataki református főgimnáziumban érettségizett 1904-ben. Sárospatakon végezte a Teológiát, és szerzett lelkészi oklevelet 1910-ben.

Hitoktató segédlelkész volt Abaújszántón (1908–1909), Kassán (1909–1911), rendes lelkész Göncön (1911–1958. november 1-jéig, nyugdíjba meneteléig).

Az Abaúji egyházmegye esperese volt 1942-től 1958-ig. Egyházkerületi tisztségei: tanácstag, missziói bizottsági tag, tanácsbíró, konventi rendes tag, közalapi bizottsági tag (1957–1958). A Tiszáninneri egyházkerület megszűnése, ill. a Tiszántúli egyházkerülettel való összevonása alatt mint rangidős esperes püspökhelyettes volt (1951–1957).

1913-ban kötött házasságot Idrányi Ilonával. Gyermekeik: Ilona Judit (1914), Miklós Elek (1918).

Nyugdíjasként Sarkadon halt meg, és a sarkad-újteleki templomból temette Nagy Sándor békési esperes 1972. március 18-án. A Református Egyház 1972. májusi számában Eltemették Farkas Eleket címmel a következő nekrológ jelent meg. (A nekrológot dr. Benke Imre, Farkas Elek veje, akkori sarkad-újteleki lelkipásztor fogalmazta. De tőle nem jelenthetett meg akkor semmi újságjainkban, ezért utódja, Madarassy Kálmán gönci lelkipásztor neve alatt jelent meg ez az írás az ő beleegyezésével.)

A magyarországi református egyház egyik „nagy öregje”, Farkas Elek 87 éves korában aludt el az Úrban. Szolgált a Tiszáninneri egyházkerületben, püspökhelyettes volt a Tiszavidéki kerületben, nyugdíjas éveit a Tiszántúli kerületben töltötte. Sarkadon halt meg, s a sarkad-újteleki gyülekezet templomából temették. A templomi szolgálatot Nagy Sándor, a békési egyházmegye esperese végezte, a sírnál Molnár Mihály, a sarkadi, benti gyülekezet lelkésze szolgált, a gönci gyülekezet és az abaúji egyházmegye búcsúköszöntését Madarassy Kálmán gönci lelkipásztor tolmácsolta.

Szerencsen született. A gimnáziumot és a teológiai akadémiát a nagyhirű, ősi sárospataki főiskolában végezte mindvégig kitűnő eredménnyel. Káplánkodott Abaújszántón és Kassán. Lelkipásztori hivatalra a gönci híres ősi gyülekezet hívta el, s ott szolgált kezdettől nyugdíjaztatása idejéig, 50 esztendőt töltve el Göncön, a nagyon szeretett és nagyon szerető

gyülekezetben. Huszonhat éven át volt esperese az abaúji egyházmegyének, s évekig szolgálta a kerületet, mint püspökhelyettes. 15 évet töltött nyugalomban. Példamutató hűséggel szolgált mint egyházkormányzó a történelmi viharok idején, és nagy bölcsességgel vezette a kerület életét. A tiszáninneri kerület hagyományainak őrzője és képviselője volt. Puritán magyar református lelkipásztor, tisztségeiben is primus inter pares...Sohasem főnöke, mindig testvére, segítője, megértője volt a lelkipásztoroknak; emberséges ember. Vének és ifjak úgy emlékeznek reá, mint akihez minden gondjukban, minden bánatukban bátorságosan fordulhattak. Szívében is, házában is mindig terített asztal volt mindenki számára. Szolgálva szeretett, szeretve szolgált.

Ötvenkilenc esztendő telt el igen nagy szeretetben szép és példás családi életben árván maradt hitvesével, az ároni családból származó Idrányi Ilonával, a nagyaszalánci lelkipásztor, és a felvidéki magyarok püspökének Idrányi Barnának leányával. Farkas Elek gyöngéd férje, haláláig szerelmes párja, védelme, lovagja volt hitvesének élete utolsó éveiben is olyan figyelmes, mint hatvan évvel azelőtt. Bárhonnan tért is haza, hacsak a városi sétáról is, kezében is, szavaiban is virág és kedvesség volt. Az idő elmúlt felette, de nem hervadt el szíve derűje, de nem halványult szeretetének fényessége. Családfő volt. Gyermekei, unokái, dédunokái érezték szíve melegét, őrzik halálukig emlékezetét.

A gönci gyülekezet végső búcsúja ötven esztendőnek, egy viharokkal tele fél évszázadnak sűrített emléke volt. Benne sírt a régi gyülekezet minden tagja, búcsúztak a vének és az ifjak, az egész gyülekezet, amelynek minden tagja a legfiatalabbakat kivéve, neveltje, ismerője volt. Többet temetett el hosszú szolgálati ideje alatt, mint az élő gyülekezet... Akiket valamikor keresztelt, már nagyapák, akiket tanított, konfirmált, esketett, már maguk is sír felé ballagó öregek. Messze szakadt kedves gyülekezete és egyházmegyéje elküldötte hálás emlékezete virágait, és érette hulló könnyeit. Áldást mondott poraira a sarkadi nép is. Az egész város egyformán gyászolta, mert személyiségének varázsa alá került mindenki, akivel csak találkozott. Végtelen kedvessége, melegsége, szavaiban mindig simogató közvetlensége, szívéből áradó derűje, s az a szeretet, amit árasztott közelsége az egész községnek értéke volt. Mindenkit ismert, mindenkihez volt egy-egy jó szava, kérdése, köszöntése.

Most elment, de hazaérkezett.

Győri József (mh. 1972)

Szabolcsveresmarton született 1924. március 11-én. Korán megmutatkozó tehetsége révén került a sárospataki református gimnáziumba, ahol 1944-ben érettségizett. Ugyanott végezte a teológiát is, és szerzett lelkészi oklevelet 1950-ben.

Segédlelkészként szolgált Karcsán (1949), Semjénben (1949–1950), Cigándon (1950), Tiszakarádon (1950–1951), Miskolc-Martintelepen (1951–1952), Hejőcsabán (1952), Rudabányán (1952–1953), Ózdon (1953–1954). 1954-ben Lakra választották meg lelkipásztornak, ahol szolgált 1972. szeptember 24-ig, haláláig.

Házasságot kötött 1954. február 7-én Kékedi Ilonával. Hét gyermekük született: József (1954), István (1956), János (1958), Eszter (1960), Ilona (1962), Judit (1965), Gabriella (1967).

Temetése Miskolcon, a Deszka templomból volt. Benkő György abaúji esperes hirdette az ígét koporsója fölött. (És többen búcsúztatták és adtak hálát érte Istennek).

2Tim 1,8-12 „Ne szégyeneld hát a mi Urunk Jézus Krisztus bizonyágtételét, se engem, az ő foglyát: hanem együtt szenvedj az evangéliomért Istennek hatalma szerint, aki megtartott minket és hívott szent hívással, nem a mi cselekedeteink szerint, hanem az ő saját végzése és kegyelme szerint, mely adatott nekünk Krisztus Jézusban örök időknél előtte, megjelentetett pedig most a mi Megtartónknak Jézus Krisztusnak megjelenése által, aki eltörölte a halált, világosságra hozta pedig az életet és halhatatlanságot az evangéliom által, amelyre nézve tettem én hirdetővé és apostollá és pogányok tanítójává. Amiért szenvedem ezeket is: de nem szégyenlem: mert tudom kinek hittem, és bizonyos vagyok benne, hogy ő az én nála letett kincsemet meg tudja őrizni ama napra.”

A halál sötétségében fénylő szövetségünk Isten drága ígéje. A megterhelteket magához hívó Úr szól most. Gyásznak terhét vessük öreára, szívünk szomorúságát öntsük ki előtte. Mondjuk el bánatunkat, mondjuk el, hogy fáj a szívünk, mert fiatal életet temetünk. Mondjuk el, hogy fáj a szívünk, mert egy szerető férjet, drága édesapát, hú lelkipásztort teme-

tünk. Hűséges hitves maradt özvegyen, hat gyermek maradt árván, három gyülekezet pásztor nélkül. Fáj a szívünk, mert tudjuk, hogy betölthetetlen az úr, mely utána maradt, kínzó hiányérzet fogja gyötörni szeretteit és minket.

Szívünk sebeivel és terhével hív magához az élet és feltámadás Ura. Hozzá menjünk, kérjük az ő segítségét, kérjük az ő vigasztalását, kérjük az ő szabadítását, kérjük világosságát, hogy lássuk: mit cselekszik ő, és mi az, amit nekünk kell cselekednünk.

Igében felel kérdésünkre és kérésünkre. Világossága a befogadott, a megértett igében érkezik hozzánk, és világosítsa meg szívünket. Alapigében Pál apostol vallomását halljuk a kegyelmes Istenről. E vallomást sajátjaként mondhatja el mindenki, aki megismerte. Elfogadta és átélte Isten üdvözítő kegyelmét. Saját vallomásaként mondta el szenvedése közben is Győri József testvérünk: „*Tudom, kinek hittem*”. E vallomás mondja el, hogy Isten adja és tartja meg az életet addig, amíg az elhívást az üdvösségre közli velünk.

Így hordozta Győri Józsefet születésétől fogva a szabolcsveresmarti családi otthonban, az ottani iskolai tanulmányaiban, így hordozta, amikor a sárospataki Alma Mater ölelte keblére, táplálván a hitnek és tudománynak beszédivel. Itt volt ő a csend és derű poétája. A mulandó de kedves emberi mozzanat krónikása. Patakon tétetett igehirdetővé. Szolgált öt éven át mint segédlelkész a karcsai, a semjéni, a cigándi, a tiszakarádi, a martintelepi, a hejőcsabai, a rudabányai és az ózdi gyülekezetekben. 18 éven át szolgált mint lekipásztor a laki gyülekezetben, néhány éve a tomori és a szakácsi gyülekezetekben is. Laki szolgálata és házassága egyidős. 18 esztendő a közös élet, a közös hit küzdelmeiben és örömeiben, a gyermekek születésében, egynek az eltemetésében. A gyermekek nevelésében, növekedésében, tanításában merült el, de mindig úgy, hogy mindenkor és mindenekben első az igehirdetés, a gyülekezet szolgálata. Az igehirdetés érdekében műveli a kertet. Egy darab Szabolcsot teremt itt Abaújban, a laki almáskertben. Ugyanakkor verses bizonyágtételének jóízű gyümölcseit osztja széjjel az egyházi sajtó hasábjain. A kórházi ágyon is versbe önti gondolatait. Hálát ad a névtelen hősért, a feleségéért. Hálát ad a társadalom jótéteményéért. Műtét után így ír: „Ma újra tanultam becsülni az orvosokat, az ápolókat, mindenkit, aki segít, minden helyet, ahol segítenek”. Aztán imádkozik az orvosokért, az ápolókért, a betegekért, a gyógyulásért és a szenvedőkért. Imádkozik családjáért, barátaiért és önmagáért. „Uram, gyógyítsd meg életemet, testemet, lelkemet, mindenemet”. Tudja, kitől kéri, tudja, kinek hisz. Tudja, hogy ahhoz fordul, aki nem a mi cselekedeteink alapján, hanem saját végzése és kegyelme szerint hallgat meg. Tudja, mert kiáradt életében is Isten szeretetének az ereje, aki Krisztus által eltörölte a halált, aki világosságra

hozta az életet és a romolhatatlanságot az evangélium által. És most koporsója mellett mi is hirdetjük, hogy a hit által újjáteremtett ember romolhatatlanság a romlandóban, örökkévaló a mulandóban, dicsőség a gyalázatosságban, erő az erőtlenességben, kincs a cserépedényben.

Tudjuk, hogy az új ember hit által él és növekszik bennünk. Tapasztaljuk is az ige igazságát, átéljük a feltámadás erejének bennünk való munkálkodását. Isten ígéretei és tapasztalataink is hit által teljes bizonyosságot adnak a feltámadás és az örökélet valóságáról. Hitünk, vigasztalásunk, élő reménységünk az Úrtól és az Úrban van, aki legyőzte bár meg nem semmisítette a halált. Eltörli a halált, mint olyan írást, mint elrontott írást, melyet el kell törölni és újra kell írni tökéletesen és hibátlanul. A borzalmat, a le nem írható rosszat törli el, a megtörtént halált és előzményeit, a sok szenvedést teszi semmivé. Új életet, új történetet ír, kívánatosat, soha el nem múltót, örökkévalót. Mert ő Isten és nem új ember. Ő semmiből világot, porból embert teremtett. Ő mindenható, aki újjáteremt, aki feltámaszt a földnek porából. Világot teremtő hatalmas karjával gyengéden bekötözi a megtört szívet. Oltalmába vesz árvát és özvegyet. Segítségükre késztet másokat és minket.

Ez a jövőendő érkezik el hozzánk, a jelenhez az ige által, gyógyítva elhibázott életünk és múltunk minden bűnét és baját. Ennek a jövőendő életnek az ereje késztet minket arra, hogy legyünk az élet szolgálói, a halál erői ellen. Hogy legyünk a szeretet és béke munkásai az emberi közösségben, hogy adjunk kenyeret az éhezőknek. Mert annak az országnak tettünk fiaivá, ahol nem lesz fájdalom és könny, ahol nem lesz éjszaka, mert a megdicsőült test nem fog elfáradni, ahol nem éheznek többé, nem szomjaznak többé, mert eltöröltetik a halál, győzedelmeskedik az élet és a romolhatatlanság.

Győri József mindezt hitte. Pállal és velünk együtt tudta, hogy kinek hitt. Az igének ebben a ragyogó fényében látva az életet, a múltat, a jelent és a jövőendőt, nem szégyelljük a mi Urunkról való bizonyágtévést. Igaz, hogy Pál súlyos betegséget hordozott. Győri József rákban halt meg. Velünk is minden megtörténhet. De az is igaz, hogy elnyeletett a halál diadalra. Eltöröltetett a romlandóság, és megdicsőítettetett a romolhatatlanság. Igen, így lesz a koporsó és a halál mellett a világosság, a romolhatatlanság és az élet diadala. Milyen nagy szeretet cselekszi ezt velünk! Milyen nagy hatalmú a szeretet, mely ezt cselekszi velünk!

Legyünk hálásak, és tiszteljük a szeretet és feltámadás Urát az özvegyek és árvák látogatásában. Isten akar általunk melléjük és mellettük állni. Szánjuk oda tagjainkat a szeretet és igazság fegyvereiül a közösség és emberiség javát szolgálva. Hogy üdvösségünk nekünk adott, reánk bí-

zott részét, mint drága kincset Isten rajtunk átáradó szeretete és hatalma őrizze meg ama napra.

Fogadd szívedbe Pál apostol, előre ment drága férjed és mindnyájunk és mindnyájunk bizonyágtételét, kedves felesége. Az Úr nagy erejéből a szükséges mértékben sokat ad neked. Készülj hozzá, és készítsd hozzá drága gyermekeidet is. És ezt bizonyítsd azzal, hogy szolgálj családod és a felebarátod körében, az anyaszentegyház közösségében másokért. Hogy felvéve a mások baját és gondját, úgy mint eddig tetted, ne érezd a magadét. Kedves gyermekei, édesapátok tudta, kinek hitt, és tanította nektek. Ti három nagyobbik gyermek, a debreceni kollégium, mely most nyert újulást külső képében a gyülekezetek áldozata nyomán, magához vesz és magánál tart titeket az anyaszentegyház közösségében. Ti három kisebb, örömetek közvetítse a Krisztus szeretetét, hogy hit által legyen bizonyosságatok afelől, hogy a teljes váltságban nem lesz fogyatékoság. Minden ép, ékes és tökéletes lesz.

Vegyetek új erőt az Úrtól, kedves testvérei. Áldjátok az Urat, hogy nem csak vér szerinti testvérek voltatok Józsival, hanem hitben is. Legyen áldott kedves apósa. Amikor betakarítod a szabolcsi almákat, gondoldj arra, hogy helyére tesz, betakarít minket is a kegyelem Ura. Legyetek áldottak, vigasztaltak kedves sógorai, sógornői családjaitokkal, kedves komái, kománéi, keresztyermekai, nagybátyjai és nagynénjei, barátok, gyülekezetek, szolgatársak. Részesedjete Isten megújító kegyelmében. Abaúji egyházmegye, tiszáninneri egyházkerület, magyarországi református egyház népe, Krisztusnak minden gyermeke a világon, könyörögjete, könyörögjünk, hogy adjon az Úr helyette is munkást az ő aratásába. A gyülekezetek építésére, a szolgálat munkájára.

Látjátok, a halál sötétségében valóban fénylő szövetségünk Isten igéje. Fénye megvilágít múltat, jelent, jövőt. Megmutatja a pokol mélységeit és a menny dicsőségét. Bevilágít a sírba, elvilágít a síron túl is. Meleg fénye ráesik a koporsóra, az özvegyre, az árvákra, mindnyájunkra. Az Istennek pedig legyen hála az ő kimondhatatlan ajándékáért. Ámen.

Nagy Lóránt (mh. 1974)

Egerlövön született 1911. január 24-én. A sárospataki református főgimnáziumban érettségizett 1928-ban. A teológiai tanulmányait Sárospatakon kezdte, majd Debrecenben fejezte be. Ott szerzett lelkészi oklevelet 1938-ban.

Segédlelkész volt Besztercén (1935–1938), Mezőkeresztesen (1938–1941), missziói segédlelkész Miskolcon (1941), rendes lelkész Egerlövön (1941–1951), tartalékos táborigazgató (1943), rendes lelkész Bükkzsércen (1951–1957). Ezután lelkészi állásáról lemondott, majd újra lelkipásztor Hevesen.

Házasságot kötött Török Máriával 1938-ban. Gyermekük: Olga (1942) és Erika (1946).

Temetése 1974. január 25-én volt Noszvajon, Korsós István helybeli lelkipásztor igehirdetésével.

2Tim 4,7 „*Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam.*”

Gyászoló család, végtisztességtévő Gyülekezet!

Egy sokat fáradó, futó, s az utolsó hónapokban sokat szenvedő férj, édesapa, nagypapa, testvér, sógor, rokon, koma és lelkipásztor koporsója mellett állunk. Ezekben a nehéz hónapokban a „mosolygó pap”, ahogy Hevesen hívták, inkább a könnyeivel örvendezett, meg a nyugalmaival. Karácsonykor a kórházi ágyán úrvacsorázott, kitisztult a pillantása, érthetővé lett a beszéde, s megszólalt a lelkipásztor, a szobatársa katolikus volt: katolikus éneket is énekeljünk.

A testvéri szív a gyászjelentésre szánta a felolvasott igét, de a sürgető idő miatt csak itt a koporsó mellett hangzik el.

Ezekben a mondatokban a halálra készülő, a halál révén álló Pál apostol foglalja össze az életét, az élete értelmét.

1. Amikor kimondja az első mondatot: „*Ama nemes harcot megharcoltam*”, akkor nem azt mondja, hogy neki csak jó harcai voltak. Kimondatlanul is ott van ebben a mondatban a damaszkuszi úton történt fordulat előtti rossz harcainak - a bosszútól lihegő, a maga vélt igazát védő Pál - szégyene is, amire bocsánatot nyert.

Az életről sokszor beszélünk úgy, mint harcról, s ez igaz. Valóban harc az élet. De az a harc mindig minősített, jó vagy rossz. A harcban álló ember nem mindig képes jól minősíteni ezt. Visszanézve inkább képes

felmérni, megállapítani: jó vagy rossz-e? A kívülállók mindig jobban meg tudják ezt ítélni rólunk, sokszor talán kegyetlenül is, mint mi magunkról. A nagy dolog, amit a mondat mögött álló kép hangsúlyossá tesz: a jó harcot harcolt katona átadja fegyverét a hadvezérnek. Ez az utolsó lépése a jó harcnak, amit a Biblia szavával így mondunk: a bűn elleni harc. S ezzel kifejezi: nem nélküled, veled győztem Jézusom, vezérem, Uram. Tied a dicsőség, enyém orcám pirulása.

2. „...futásomat elvégeztem” - mondja tovább Pál. S itt a missziói utak sok ezer kilométerére, veszedelmére, az életre kelt s az éledő gyülekezetekre kell gondolnunk. Pál futása Tarsistól Damaszkuson át Rómáig, legyőzetésétől mártírhaláláig tartott. És az ő életútjának hossza talán éppen 64 év.

A koporsóban nyugvó lelkipásztor testvérünk útja kilométereit szemlélve sokkal rövidebb. Egerlövőtől Noszvajig nem hosszú az út, még ha a közbeeső állomásait is számon vesszük: Bükkzsérc, Heves, Átány. Akkor is rövidebb, ha a Hevesre sokszor megtett és Hevesen s a szórványában látogatásai alkalmával megtett kilométereket is hozzá számoljuk. Ha az éveit nézzük, talán éppen annyi, mint Pálé.

Ebbe a futásba külső jelként belefért a lövői parókianagyobbítás, a noszvaji házépítés, és a hevesi maroknyi gyülekezet templomának renoválása. Van, amit elvégzett, de ha az itt maradt két kisebb gyermekére gondolunk, akkor talán mondhatjuk: maradt még elvégzetlen is.

Testvéreim, az elég nem a mi szánkából hangzik el, hanem az Istenéből. Így mondhatja ki az ember: elvégeztem. Tudjátok, ebben a futásban volt helye az Isten Igéjének is, meg az utána való vágyakozásnak is. Lóránt testvérünk volt a lelkészi bibliaóráink egyik legszorgalmasabb és legfigyelmesebb hallgatója. Akart többre jutni, hogy többet adhasson a futás közben.

3. A harmadik mondat a legnagyobb titok és a legdrágább kincs: „*a hitet megtartottam*”. Jézus az övéiről mondja: akiket nékem adtál, megtartottam, Pál a hitről mondja: amit kaptam, megtartottam. Tudjátok: a mi igazi kincsünk, amit őriznünk és megtartanunk kell, nem az, amit megszerzünk, amiért megdolgozunk, hanem amit kapunk Istentől. A hit nem a mi kertünk gyümölcse, Istentől való. Hiszen nekünk nem magunkban, nem is egymásban, hanem Jézus Krisztusban kell hinnünk. Ő az Isten Fia, a bűnösök barátja, és a halál ura.

Ezt a hitet fenyegeti a legtöbb veszedelem. Két kísértéssel is meg kell küzdeni: nem is vagyok bűnös, nincs nekem szükségem Jézusra, és olyan bűnös vagyok, hogy rajtam Jézus sem segíthet. De jó kimondani imádságként az ismerős éneket: „Amint vagyok sok bűn alatt...fogadj el Jézusom”! (460.é.)

Még van egy harmadik kísértés is: Érdemes? Úgy is mindennek vége a halállal. De ez nem igaz. Feltámadott a meghalt és eltemetett Jézus Krisztus. Így mondhatjuk mi is bátran az Apostoli Hitvallással: „Hiszem bűneink bocsánatot, testünk feltámadását és az örök életet”.

Ezért - így mondja Pál: „*a hitet megtartottam*”. Mi emberek sokszor mondanánk inkább így: az életet megtartottam. Azért óvja, gyógyítgatja és gyógyíttatja az ember egészségét, de hát azzal az életet megtartani nem lehet. Azt csak megtalálni, elnyerni lehet a Jézus Krisztusban annak, aki a benne való hitet megtartotta.

Testvéreim, gyászoló szerettei, felesége, gyermekei, vejei, unokái, testvére, sógornői, sógora, unokatestvérei, komája, komaasszonya, keresztyermekai, a rokonság, Egerlövőről, Zsércről, Hevesről jött atyafiak, az elment kedvesünk emléke mellett nekünk a hitet kell megtartani. Szándékosan nem így mondtam, hogy a hitét, hiszen az ő hite nem a miénk. Nekünk is kell, hogy legyen. Lehet, mert Isten készségesen adja annak, aki Tőle kéri. Így lesz igazán erőnk, vigasztalásunk a jó harcot megharcolni, a futást elvégezni. Ámen.

Dr. Fürjész István (mh. 1974)

Temetésén Victor István szomszédos, hejcei lelkipásztor hirdette az ígét 2Móz 33,21 alapján. Bojtor István, a másik szomszéd lelkipásztor mondott búcsúbeszédet a temetésén. Ez megjelent a Református Egyház 1974. évf. 240. oldalán. Ennek szövege olvasható az alábbiakban. Ebben megtalálhatók az életrajzi adatok is.

Dr. Fürjész István Hidasnémetiben született 1912. március 28-án. Meghalt 62 évesen, 1974. június 11-én Vilmányban, és ugyanott temették el június 14-én.

Apja Fürjész András gazdálkodó. Alig 24 éves, amikor a hidasnémeti református gyülekezet kurátorának választja. Első világháborúból hazakerülve, vasárnaponként az ősi műemlék templomban, három fiával együtt rendszeresen részt vesz az istentiszteleteken. Anyja Ortó Juliánna, szelíd, dolgos asszony.

Gyermekeibeiben dr. Kiss Lajos a gyülekezet lelkipásztora. Hidasnémetiben nem lévén református iskola, Tornyosnémetibe jár át hittanórákra, ahol Mészáros Lajos református iskolaigazgató foglalkozik a gyermekek-

kel. Mivel alkalmatlannak látszik a nehéz paraszti munkára, elemi népis-
kolája után apja a Sárospataki Református Főgimnáziumba írattja be.

Szorongás fogta el a híres, nagy múltú pataki iskola boltíves kapujában. Félelmét hamar eloszlatta Csontos József gimnáziumi igazgató, aki Göncről származott, és vállveregetéssel fogadta „földijét”. Megszerette a modern, széles látókörű Elekes Imre osztályfőnökét is, aki később a gimnázium igazgatója lett, és Bódi Dénes vallástanár németországi útja alatt minden reggel hét órakor a kisáhitat teremben készítette konfirmációra a gimnazistákat. Maturája előtt Tóth Lajos teológus (később felsődobszai lelkész) tartott bibliaórákat, és elmondta az érettségizőknek, hogy megtért, és a Krisztus érdeméért bűnbocsánatot, üdvösséget nyert. Valószínűleg ennek hatására és apja örömeire 1931-ben beiratkozik a Sárospataki Református Teológiai Akadémiára.

Kiváló professzorok nevelik és tanítják. Különösen Mátyás Ernő, Szabó Zoltán és Újszászy Kálmán voltak rá döntő hatással. Szabó Zoltán nyaranként táborozásokra, izgalmas utakra viszi kedvelt teológusait. Erdélyben Székelyországot tanulmányozzák, és a patinás emlékek, csodálatos szépségek között olyan különös zamatot szívnak magukba, mint Sárospatakon.

Egyik nyári vakációján legkedvesebb társával, Kovács Istvánnal, aki a hernádszurdoki gyülekezet pásztora lett, háromhetes túrára kerékpáronak a Dunántúlra. Abban az időben az „egykéről” volt „híres” Baranya megye. Először Kákicsi Kiss Géza református lelkészt keresik föl, aki a Tudományos Akadémián is nagyon tisztelt, és aki szempontokkal, tanácsokkal, valamint az „Ormánság” című könyvével ajándékozta meg a két pataki diákot. Ijesztő látvány tárul eléjük. Mert ahol egy, legfeljebb két gyermeket „terveztek” a szülők, ott a betegség, baleset, kihalás folytán egyszerűen öregek üldögéltek, mint „varjú a száraz jegenyén”. Örökösök híján a földjük osztatlan maradt ugyan, de romos lett a ház, és befalazták a templomajtókat, mert nem volt kinek harangozni.

A két pataki teológus szinte menekül a „halottak völgyéből”. Döbben-
ten adnak számot tanáraiknak, ifjúságnak és a Sárospataki Református Lapoknak. Ettől fogva Fürjész István véglegesen elkötelezettnek érezte magát a népért.

Szorgalmas teológus. Kötelező vizsgái mellett novellákat, cikkeket, tudományos dolgozatokat készít. Egy ideig a Sárospataki Ifjúsági Közlöny szerkesztője. Naplót vezet, és megkéri Mészáros Lajos református iskolai igazgató Irénke leányának kezét. Jegyességük példásan tiszta és szép. Találkozásaik alkalmával először Bibliát olvasnak, imádkoznak és együtt sóvárognak az élő Jézus után.

Dr. Újszászy Kálmán ajánlására Halléban kapott ösztöndíjat. Két szemesztere alatt egyházi szeretetotthonokat is látogat. Reménységtől duz-

zadva, 1937-ben jön haza. Szikszóra helyezik segédlelkésznek. Zsujtára kéri magát, ahol Görgey János principálisa mellett szabadon dolgozhat a falusi ifjúság körében. Második lelkészsképzés után Hidasnémetibe helyezik, és ugyanez évben, 1938 júliusában Kovácsvágásra hívják lelkipásztorul, Kónya József helyére. Október 20-án Tornyosnémetiben házasságot köt Mészáros Irénnel.

Nagy ambícióval veti magát a lelkési munkába. Vasárnaponként 160 fiatal látogatja az istentiszteleteket. Hétközben három reggel istentisztelet, egyszer leány és presbiteri bibliakör, valamint házi istentisztelet. Az egész falu megmozdult. Bevezeti a 20 évesek között a konfirmációi fogadalom megújítását. Egyik évben meglepődve tapasztalja, hogy három leány Jézusnak adta át szívét.

Létrehozza az ország első falumúzeumát, amit a Református Jövő 1940. augusztusi számában „A múlt magtára” címen méltatnak. Dr. Makkai Sándor irányításával gyakorlati teológiából készíti el disszertációját, ami „Egyházunk falumissziója” címmel 1942-ben nyomtatásban megjelenik. Doktorálása után a Sárospatakon megizmosodott Népfőiskolába hívják tanárnak dr. Tussay János és dr. Makkai László mellé.

Kovácsvágáson marad. Isten Judit és Péter nevű gyermekekkel ajándékozta meg őket.

A második világháború korszakfordulóján a Tiszáninneri Református Egyházkerület Miskolc-tapolcai üdülőjében evangéliumi alkalmak folynak. Szomjasan hallgatja Darányi Lajos sárospataki, Farkas László nyirgyulaji és Szabó Dániel hejőcsabai lelkészek bizonyágtételét. Az ébredés idején gyülekezeti evangélizációkon szolgál.

Szikszón nyugalomba vonult dr. Lengyel István. A 22 pályázó közül őt választják meg. Farkas Elek esperes iktatta be, akivel mindvégig mély tisztelet- és szeretetközösségben maradt. Új szolgálati helyét a 2Kor 16,9 jellemzi: „*Mert nagy kapu nyílt meg előttem és hasznos, az ellenség is sok*”. A 2000 lelkes gyülekezet nagy ünnepenként zsúfolásig megtölti a templomot. Segédlelkész munkatársait tanítja, lelkési kisköröket tart, és evangélizációkat rendez. Egyházmegyei és egyházkerületi tanácsbíró lesz. 1957-ben különböző szinteken beszélnek arról, hogy a nyugalomba vonuló Farkas Elek esperes után ő következik.

A sikerek és áldások mellett az elmaradhatatlan próbatételek is bekövetkeznek. Kemény harc önmagával, bűnnel, keresztyénnel, tradicionálisakkal, különféle szemben álló csoportokkal.

Megrendül és lemond a teológiai magántanárságról. Szikszóról 1962-ben távozik Bódvaszilás-Komjáti-Tornanádaska társegyházközségekbe. Legszívesebben a 6 km-re fekvő Bódvarákóra jár az aggmenházba úrvacsorát osztani. Szava meghalkul, járása lassul. Egyházmegyei lelkészértekezleteken csak akkor szólal fel, amikor Krisztus, nép és ifjúság proble-

matikájával foglalkozunk. Legszívesebben utolsó nagy tudományos művével foglalkozik, melynek címe: „Az imádkozó gyülekezet”.

Testi-lelki állapotára tekintettel nyugdíjazását kéri, és 1974 elején Vilmányba költözik. Egyetlen vágya marad, hogy az Úr még egyszer megerősítse az igehirdetésre. Annyi harc, győzelem, bukás, öröm és szenvedés után egyre inkább csak „fölfelé” néz. „Nagyon vágyom a menny után – mondta a feleségének. Oda, amit szem nem látott, fül nem hallott és embernek szíve meg sem gondolt”.

Utolsó napjaiban lediktálja gyászjelentőjének szövegét, és rendelkezik a temetéséről.

Az Igét többé nem hirdeti a földön, mert az Úrnak megfáradt szolgálja hazatért. Ott, a mennyei seregekkel dicsőíti az Atya-Fiú és Szentlélek Istent. „És nem emlékezik többé a kínra az öröm miatt” (Jn 16,21).

Felméry Albert (mh.1975)

Kiskunfélegyházán született 1889. október 16-án. A Kolozsvári Református Kollégiumban érettségizett 1908-ban. A Teológiát is Kolozsváron végezte, és ott szerzett lelkészi oklevelet 1914-ben.

Segédlelkész volt Kolozsváron (1912-1913), Kassán (1913-1915), rendes lelkész Aszalón (1915-1935), Sajóbáonyban (1935-).

1915-ben házasságot kötött Soós Lujzával. Gyermekeik: László (1916), Klára (1918) és Gyula (1921).

Nyugdíjasként halt meg 1975. augusztus 11-én. A Református Egyház 1975. december 1-jei számában Baksy Rezső lelkipásztor a következőképpen emlékezett róla:

Tiszaninenni lelkipásztorként élte le életét, de mindvégig megmaradt erdélyinek. Igaz, Kiskunfélegyházán születet, ahol akkor édesapja tanítóképző-intézeti tanár volt, de ősei mind székelyek voltak. Iskoláit már Kolozsvárt végezte az ősi kollégiumban. Saját vallomása szerint a legál-dottabb hatásokat Imre Sándor osztályfőnökétől nyerte, de szívesen emlékezett vissza teológiai professzoraira is: Nagy Károlyra, dr. Ravasz Lászlóra, dr. Kecskeméthy Istvánra, Pokoly Józsefre és dr. Bartók Györgyre. A kolozsvári egyetemen a bölcsészeti fakultást is elvégezte, de élethivatásául a lelkipásztori pályát választotta. „Ezen a pályán érzem magam a legközelebb Istenhez, ezen a pályán hallom és értem legjobban az Ő szavát, ezen a pályán tudok élni, munkálkodni az ő nevében...Az Ő országának eljöveteleért járok majd a szegények, betegek, árvák, elhagyottak között. Az Ő országának eljöveteleért imádkozom e szent egyház falai között, ezért imádkozom magányos kamrámban, térden állva,

alázatosan, bízva rendületlenül, remélve csüggedetlenül” (aszalói beköszöntő ige hirdetéséből).

Előbb Kolozsvárt egy évig, majd Kassán két évig volt káplán. Parókus lelkész 1915-ben lett Aszalón. Húsz évi itteni szolgálata után ismét közel húsz évig Sajóbáonyban szolgált. Nyugdíjba menetele után még húsz év adatott neki. Haláláig mozgékony és tevékeny ember volt. Jó lelkipásztor és kedvelt előadó. Vendégige hirdetőként végigprédikálta nemcsak az abaúji gyülekezeteket, de Tiszáninnen nevesebb eklézsiáit is. Messziről is hívták „temető papnak”; szívesen hallgatták ún. szabadegyetemi előadásait a más vallásúak is. Előadásait, ige hirdetésait leírta. Ezek egy részét közrebocsátotta. Cikkeit szívesen közölte a Lelkészegyesület, Abaúji Hírlap és az Abaúj-Torna folyóirat. Saját kiadásában 1926 és 1943 között hat művet adott ki. Ezek között a legjelentősebb és legterjedelmesebb a Lélek mondanivalója címmel jelent meg. Későbbi kéziratának egy részét a sárospataki gyűjtemények kéziratárában helyezte el. Nyugdíjas éveiben egykori osztálytársára, Reményik Sándorra emlékezve készített tanulmányokat.

Példás volt házaselete. Gyöngéd figyelemmel szerette hitvestársát, és komoly felelősséggel nevelte három gyermekét.

Sokan szerették, sokan félreértették. Ez utóbbit fájlalta egész életében. Igyekezet elhivatása szerint hűségesen szolgálni. Lelkipásztori hivatásáról így vall egy lelkipásztori közösségben tartott előadásában (Szikszó, 1922): „Az ő szájából törvényt várnak, mondja a próféta, s nem szabad elfelejtenünk, hogy a száj itt az egész embert, a pásztor egész életét jelenti. Jaj nekünk, ha csak a szánkkal hirdetjük az igét, életünk bizonyágtévése nélkül. A papnak általában hinni szoktak az emberek pusztán azért, mert amit mond, ő mondja, a hivatott igazmondó, akinek tilos hazudni. Cselekedeteit utánozzák, mert tudják, érzik, hogy csak jó lehet, mert az Isten iránti engedelmesség, a jóság hirdetője nem mondhat ellene életében annak, amit mondott”. Felméry Albert ezzel a szent felelősséggel élt és munkálkodott. Legyen áldott emlékezete!

Ráski Sándor (mh. 1977)

Kassán született. 1920. december 1-én. Ugyanott érettségizett a magyar királyi állami premontrei gimnáziumban. A Teológiát Sárospatakon végezte, ahol 1945-ben lelkészi oklevelet szerzett.

Főiskolai szeniorként kezdi lelkészi munkáját (1943–1944). Majd Kassán segédlelkész (1944–1947). Onnan a kilakoltatások során el kellett jönnie, és Sárospatakon lett beosztott lelkész (1947). Közben a Tanítóképzőben vallástanárként működött (1947–1948). Majd segédlelkész lett Miskolcon (1948–1949), a püspök mellé beosztott lelkész (1949–1950) és rendes lelkész a Belvárosban (1950–1977) haláláig.

A Borsodi Egyházmegyében missziói előadó (1952–1953), majd tanácsbíró lett (1953–1957). Kerületi missziói előadóvá választották (1952), konventi póttag és ugyanakkor kerületi missziói és békeügyi előadó és tanácsstag lett (1958). Esperesi és egyházkerületi lelkészi főjegyzői tiszteletet tölt be (1959–1964) zsinati rendes tag lesz (1959), majd 1964-ben püspökké választják. Ezt a tiszteletet tölti be Ausztriában, az oberwarti konferencián hirtelen bekövetkezett haláláig 1977. július 10-ig.

1945-ben feleségül veszi Mura Klárát. Házasságukból két gyermek születik: Klára (1946) és Gábor (1948).

Temetése Miskolcon volt július 31-én. Koporsója fölött dr. Bartha Tibor zsinati lelkészi elnök hirdette az ígét. Igehirdetése megjelent a Reformátusok Lapja 1977. július 24.-ei számában.

Ráski Sándor püspök özvegye felolvasta előttem azokat a bibliai verseket, amelyekből elköltözött testvérünk a halála előtti órákban vigasztalást merített. Ezek egyike a

2Thessz 1,11-12 „Mindenkor imádkozunk értetek, hogy a mi Istenünk tegyen titeket méltókká az elhívásra, és töltsön meg titeket teljesen a jóban való gyönyörködéssel és a hit minden erejével, hogy megdicsőüljön a mi Urunk Jézus Krisztus neve bennetek, és ti is ő benne, a mi Istenünknek és az Úr Jézus Krisztusnak kegyelméből.”

Az apostoli imádság különös figyelmet érdemel, részint azért, mert a hívők között nem sokan vannak, akik Krisztus gyülekezetéért imádkoznak, másrészt és főként az ügy miatt, amiért az imádkozó esedezik:

Az apostol ugyanis azért imádkozik, hogy a gyülekezet, Isten megsegítő kegyelme által, legyen méltó elhívására, vagyis ismerje fel hivatásának értelmét, magasztos voltát. Krisztus gyülekezete Isten szövetségese e világban.

Imádkozik azért, hogy Krisztus követői töltsék be hivatásukat: Isten kegyelme által telítődjenek meg a jóban való gyönyörködés lelkével, és vegyék a hit hatalmas cselekedeteit.

Imádkozik azért, hogy Jézus Krisztus dicsősége ragyogjon fel a gyülekezetben, hogy megdicsőüljön az Úr neve a gyülekezet tagjaiban. Ezzel az imádkozó azt a kívánságát fejezi ki, hogy a gyülekezetből Krisztus erői áradjanak a világba, az emberi közösségbe és az egyes ember életébe, aki nemcsak földi, hanem örök sorsa felől is aggodalmaskodik.

Különös kérések, különös imádság. Ráski Sándor, élete utolsó óráiban, ennek a különös imádságnak a mondatait ismételte. Püspöki szolgálat idején ennek a különös ügynek szentelte minden erejét: a gyülekezetek jussanak el hivatásuk felismerésére. Ez ügy szolgálatában halt meg, mert nem kétséges – emberileg szólva –, hogy a túlfeszített munka vitte el időnap előtt.

Ráski Sándor puritán, bibliás református kegyességben nevelkedett, és ifjúkorától kezdve kívánt Isten szolgája lenni. A sárospataki teológiai akadémián lelkészi képesítést nyervén, a tovatűnő évek során egyre több és több feladat terhét hordozta. Kassán, Sárospatakon kezdte lelkészi szolgálatát. A miskolc-belvárosi gyülekezet lelkipásztorává, majd a borsodi egyházmegye esperesévé választották, végül 1964. október 27-én szentelték fel a tiszáninneri egyházkerület püspökévé. Szolgálatát társadalmunk is igényelte és megbecsülte, tagja volt a miskolci Városi Tanácsnak és a Hazafias Népfront Városi Bizottságának.

Mint ahogy a pálmafa teher alatt növekszik, Ráski Sándor úgy növekedett fel és érlelődött meg őrállói megbízatásának megértésére és betöltésére: az apostoli imádság mondására, egyházunk újulása ügyének szolgálatára.

A mi nemzedékünk esztendeiben hozta el Isten a világkeresztyénség és a mi egyházunk számára is az új reformáció korszakát, amikor is Isten haragja megítéli az üres intézménnyé vált, társadalmi szokássá, hagyománnyá sekélyesedett keresztyénséget, és megújulásra hívja mindazokat, akik Krisztus testébe belekereszteltettek, hogy ismerjék fel hivatásukat, és kövessék az Urat.

Ráski Sándor megértette Istennek a Magyarországi Református Egyházat – és annak közösségében az általa szíve minden erejével szeretett tiszáninneri gyülekezeteket – megújulásra hívó üzenetét. Hogy töltsék

be a gyülekezetek hivatásukat a haza, az emberiség és a megváltásra váró ember életében.

Megértette, hogy a Magyarországi Református Egyház újulásának ügye mélyen összefügg a világkeresztyénség, az egy, közönséges keresztyén Anyaszentegyház megújulásának ügyével.

Megértette, hogy a világkeresztyénség Krisztus iránti engedelmissége vagy engedetlensége mélyen összefügg azzal a világméretű küzdelemmel, amelyet az emberiség napjainkban vív azért, hogy túlélje az új energia felfedezését, hogy életben maradjanak gyermekeink és unokáink.

E megértett parancs magyarázza Ráski Sándor magatartását. Munkáságát, püspöki tevékenységét, szívének apostoli indulatát. Ez magyarázza, hogy Ráski Sándor a halála előtti órákban is az apostol imádságát ismételte. Minden terhet szó nélkül, örömmel vállalt. (Ezek közül kétőt különösen is kiemelek. Az egyik: egyházunk rendkívül súlyos anyagi ügyeinek gondozása, a másik: a 16 szeretetintézményünket irányító Országos Református Diakóniai Tanács vezetése.)

Minden megaláztatást zokszó és harag nélkül elviselt. Mindig, mindenben, mindenki iránt készséges volt, anélkül, hogy a maga javát kereste volna. Ha kellett, saját kezűleg gépelt szászámra borítékokat, helyezte azokra a bélyeget, és maga vitte el a postára. Ha kellett, készséggel utazott külföldre, súlyos kérésekkel foglalkozó konferenciákra – egyre inkább elgyötört, tönkrement szívvel, szervezettel, de soha önmagát nem kímélve. Ez az önmagát egyházunk újulásáért felégető élet hathatósabb bizonyágtétel ezer prédikációnál.

Befejezésül az alapigéül szolgáló apostoli imádság záró mondatára hívom fel a figyelmeteket. E szerint, aki Krisztus dicsőségét szolgálja, maga is részesedik Krisztus dicsőségében. Aki a fénybe néz, arra ráhull a fény sugar.

Július 1-én egyházunk püspökei, esperesei megtekintették a Schweitzer Otthon telkét és azon az építkezés munkálatait. A szabadlevegőn, a napfényben ránéztem Ráski Sándorra, megrendülten láttam a „facies hippocratica” leírhatatlan, de félreismerhetetlen jegyeit arcvonásain. Derús, jóságos arcát elfedte már a koporsó, de ennek a drága arcnak a vonásait ma világosabban látjuk, mint bármikor, mert fény övezi: ráhull Krisztus dicsőségének fénye. Krisztusnak szolgált, Krisztusról tett bizonyosságot. Krisztus ölelte magához. Emlékezete legyen áldott. Ámen.

Kérészy István (mh. 1978)

35 éven át a tiszánai gyülekezet lelkipásztora volt. Nyugdíjas éveit Budapesten töltötte, és ott halt meg 1978. július 12-én. Temetése a Farkasréti temetőben volt az Egervölgyi Egyházmegye volt esperese, a Budapest Déli Egyházmegye esperese, Komjáthy Aladár igazgálatával.

Kedves Gyászoló Szerettei, Gyászoló Gyülekezet!

Mindig, de főként Szeretteink ravatala mellett az irántunk soha el nem múló szeretetével vigasztaló Istenünk szent szavára figyelünk. Amit szent Fián, Jézus Krisztusunkon keresztül üzen nekünk, a János evangéliuma 15. részének 12. versében így van megírva:

(Jn 15,12) „Az az én parancsolatom, hogy szeres-
sétek egymást, miképpen én szerettelek titeket”.

Drága halottunk, Pista bácsi élete legutolsó eseménye is úgy történt, mint egész élete: „Legjobb volna szép csendesen elaludni”. Ez meg is történhetett azzal, aki szép csendesen élte végig kilenc évtizeden át lelkipásztorkodásban végzett életét. Annak a nemzedéknek a többsége, amelynek ő is példaképe lehetett, hamar rájött, hogy a lelkészek kiváltképpen való útja a szeretés útja. A legtöbben igyekeztek is ezt megvalósítani. Értették, hogy a kiválasztottak kiváltsága az, ha a szeretés gyakorlatában az „úgy, ahogy lehet” helyett a Krisztus lesz a mértékük, mert a tanítvány feljebbvaló ugyan nem lehet, de lehet olyan, mint a Mestere (Lk 6,40).

Az a nemzedék, amelynek utolsó tagjától is lassan búcsút veszünk, azt a kegyességet gyakorolta, amelyben az istenfélelem egyenlő volt az igényességgel. A nagy Isten, a hatalmas Úr Isten, a szent Isten átélésében nem lehetett akárhogy lelkészkedni, mind a külsőben, mind a belsőben az Isten nagyságából, a hatalmából, az Úr voltából és a szentségéből állandóan kellett kivetíteni valamit. Csak igényesen lehetett járni, házat vezetni, gazdálkodni, szép lovakat nevelni, közben úgy készülni a prédikálásra, mintha magával Istennel beszélne. Feleséget is ehhez képest kellett választani, s drága Elvira néni ezt oly tökéletesen tudta betölteni, mint Pista bácsi igényes lelkészkedését.

Köztük az igényesség kegyes életformát jelentett. Mindezt koruk társadalmi és gazdasági viszonyai között vihették végbe. Hazafiságuk is az igényesség jegyében maradt hű a legszebb nemzeti tradíciókhoz, s az a hazafiság, amit képviseltek, mindig az alkotó, szorgalmas életforma irányába hatott. Így irányították családjukat, gyülekezetüket és környezetüket. Szorgalmuk gyümölcsét ették, mert nem készen kapták fizetésüket, jövedelmük egyenes arányban maradt okos szorgalmukkal. Szinte helyhez kötötté váltak. 35 évig lehetett együtt hordozniuk népükkel a

jólét örömét, vagy az aszályos esztendőök szegénységét. Mélyebb sorsközösség vállalása volt ez a rájuk bízottakkal, mint amit mi későbbi nemzedék képesek vagyunk átélni. Nekünk, a lényegesen más körülmények között élő nemzedéknek át kellene vennünk életformájuk ihletését és az igényességben megmutatkozó kegyességi életformát.

Kérészy István nagytiszteletű úrék nemzedékében ilyen módon lett élő gyakorlattá az Úr Jézus segítő felajánlkozása, hogy „Az az én parancsolatom, hogy úgy szeressétek egymást, ahogyan én szerettelek titeket”.

Az Úr Isten értünk szolgáló Krisztusa a jó példaképek szerinti igényes tanítványaivá formálhat mindnyájunkat, benneteket is, Szerettei: fiait, menyeit, hét unokáját, három dédunokáját, hogy bármilyen szolgálatot is bízott ránk, abban igényesen, ahogyan Ő szeretett minket, mi is a szeretetben szolgáljunk. Amen.

Szabó Dániel (mh. 1978)

Mezőnyéken (ma Nyékládháza) született 1897. január 15-én. A miskolci református főgimnáziumban érettségizett 1915-ben. Sárospatakon végezte a Teológiát, ott szerzett lelkészi oklevelet 1921-ben.

Segédlelkész volt Tiszaszederkényben (1919–1920), Miskolcon (1910–1922), majd rendes lelkész Hejőcsabán (1922–1951) és Ónodban (1952–1960). Kényszernyugdíjazás miatt kellett otthagynia lelkészi munkáját.

Hejőcsabai lelkészi szolgálata alatt ösztöndíjasként Londonban tanult egy évig (1927–1928).

Tisztségei: egyházmegeyi tanácsbíró (1952–), zsinati pót-, majd rendes tag (1946–1952).

1931-ben házasságot kötött Eiben Gabriella diakonisszával. Gyermekük: Gabriella (1931), Dániel (1932), Judit (1935), Márta (1939), Péter Miklós (1949) és Mária Eszter (1946).

1978. november 15-én halt meg. Temetése november 17-én volt Nyékládházán Istók Miklósnak, a helyi lelképásztornak az igeszolgálatával.

Luk 15,11-14 „Egy embernek volt két fia. És azt mondta az ifjabbik az ő atyjának: Atyám, add ki a vagyomból rám eső részt! És az megosztotta köztük a vagyont. Nem sok nap múlva aztán a kisebbik fiú összeszedvén mindenét, messze vidékre költözött; és

ott eltékozolta vagyonát, mivelhogy dobzódva élt. Miután pedig mindent elköltött, támadt nagy éhség azon a vidéken, és ő kezdett szűkséget látni. Akkor elmenvén, hozzá szegődött annak a vidéknek egyik polgárához; és az elküldte őt az ő mezeire disznókat legeltetni. És kívánta megtölteni az ő gyomrát azzal a moslékkal, amit a disznók ettek; és senki sem adott neki. Mikor aztán magába szállt, azt mondta: Az én atyámnak mily sok bérese bővölködik kenyérben, én pedig éhen halok meg! Fölkelvén elmegyek az én atyámhoz, és ezt mondom neki: Atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened. És nem vagyok immár méltó, hogy a te fiadnak hívattassam; tégy engem olyanná, mint a te béreseid közül egy! És felkelvén elment az ő atyjához. Mikor pedig még távol volt, meglátta őt az ő atyja, és megesett rajta a szíve, és oda futván a nyakába esett, és megcsókolgatta őt. És azt mondta neki a fia: Atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened; és nem vagyok immár méltó, hogy a te fiadnak hívattassam! Az atya pedig azt mondta az ő szolgálóinak: Hozzátok ki a legszebb ruhát, és adjátok fel rá; és húzzatok gyűrűt a kezére, és sarut a lábaira! És előhóznán a hízott tulkot, vágjátok le, és együnk és vigadjunk. Mert ez az én fiam meghalt és feltámadott, elveszett és megtaláltatott.”

Kedves Testvéreim!

Ezen a téli koradélutánon sajtó, fájó szívvel de Istenre néző bizakodó reménységgel álljuk körül ezt a koporsót. Néhai Szabó Dánielt temetjük, a nyugdíjas református lelkipásztort. Szeretteinek, hozzátartozóinak vallomása szerint az Úr megváltott szolgáját, Jézus Krisztus evangéliumának boldog és bátor hirdetőjét, aki a Lélek erejében, a Lélek szabadságában és elkötelezettségében szolgált szinte életének utolsó órájáig. Ez a vallomás nemcsak a szeretteinek a vallomása, ehhez a vallomáshoz csatlakozunk mi is, akik találkoztunk vele, személyes kapcsolatba kerültünk vele, akinek szaván keresztül hozzánk is el-elérkezett Istennek szava, és akinek felénk forduló szeretetén keresztül a mi szívükön is kopogtat a mi Istenünknek megváltó szeretete. De még azok is elmondják, akik nem voltak vele bensőséges kapcsolatba, akik csak futólag, felületesen találkoztak vele: úgy igaz, ahogyan a gyászkeretben foglalt vallomás elmondja nekünk.

Csodálatos és rendkívüli személyiség volt. Csodálatos és rendkívüli voltának a jellemzésére ezt a szót szoktuk használni, akik értjük ennek a szónak a tartalmát: személyiség volt. Személyiség, akin keresztül – per

sonam – át hangzik az élő Istennek szava, akinek az egyéniségén keresztül jelek támadnak körülöttünk Isten világából, akinek a magatartásában és megnyilatkozásában olyan jelek jönnek szemünk elé, amelyek gondolkodóba ejtenek, tépelődésre készítetnek, vagy éppenséggel eligazítanak és hazavezetnek.

Nem mindig volt ő ilyen. Mikor éveinek utolsó esztendeiben őszinte testvéri szeretettel beszélgettünk elkövetkezendő haláláról, temetéséről, többször kérlelt és szeretettel mondotta: én felettem a tékozló fiú olvastassék. És a betegágyból szinte alig érhető szavaival azt mondta nekem: az én temetésem Isten kegyelméből legyen evangélizációs alkalom. Így értse mindenki, és így fogadja azt a tényt, hogy a Szabó Dániel koporsója mellett a tékozló fiú történetét olvassuk.

Amint mondtam, nem volt ő mindig ilyen. Módos és tehetős embernek, a mezőnyeki gondnoknak volt a fia. Jó parókiát kapott osztályrészüln. A világ személyiségeinek barátsága, kitüntetése szinte szárnyakat adott világi kibontakozásának és evilági kiemelkedésének. Ő pedig csodálatosképpen mennél többet kapott a világ simogatásából, és mennél többet kapott a barátságából, amelyből hiányzott a lelkiület, annál inkább érezte azt, hogy messze került az atyai háztól. Nem az édesapja házából, hanem a menyei édes Atyának a házából. És mennél több elismerésben volt része, annál inkább érezte a látszat szerinti bővülködés idején és bővülködés között, hogy elfogyott vagy fogytán van az az ízes kenyér, melyet ő menyei Atyjának a házában fogyasztott. Érezte, hogy ez a kenyér kimarad az életéből, élve is halottá válik, és sorvad és elpusztul. Belső vívódások, lelki szorongások, alázatos bűnbánattartások jelezték az életében azt, hogy elindult hazafelé. Nemcsak gondolta azt, hogy „felkelek és elmegyek az én atyámnak házába”, hanem meg is cselekedte azt. Életében egyre jobban kibontakozott az ige hatalma, egyre jobban kibontakozott életében a Lélek szabadságában de elkötelezettségében való forgolódás jele, egyre nyilvánvalóbbá lett az, hogy ő az Atyjának szoros kapcsolatában és szeretetében élő gyermeke lett.

Amint elindult, boldog örömmel tapasztalta, hogy az Atyja elébe jött. Ő, aki végig tanulta a teológiát, Istenről, a Megváltó Jézus Krisztusról, és a megszentelődésről szóló tanokat és igazságokat, boldog örömmel élte át, hogy ezek nemcsak tanok, hanem élet és valóság. Érezte az evangélium újra átélésében és felfedezésében, hogy elébe fut az Atya, és atyai szíve megesik rajta a bűnösön, az atyai házat elhagyotton, a szülői ház drága kenyerétől megfosztotton. És csókolgatta őt, csókolgatta őt forró ölelésekkel, csókolgatta őt szeretetének mérhetetlen nagysága megmutatásával. Csodálatosképpen magáévá tette őt, aki elmondotta még a mi napjainkban is, és a mi fülünk hallatára is, hogy nem vagyok méltó. Olyan megrendítő módon, olyan töredelmesen, és másokra is olyan csodálatos

hatást gyakorló módon én még nem hallottam másnak a szájából ezt azt éneket, hogy

Istenem, én nagy bűnös ember, szent színed elé járulok,

Vétkem oly mély már, mint a tenger, mentségért hozzád fordulok.

Én Istenem, én Istenem, irgalmazz kérlek én nekem. (223.é.)

A fiúvá fogadtatásnak drága ruhájába öltöztette őt az Atya, az üdvösség öltözetébe és az üdvösség ruhájába. Mennél hűségesebben viselte és mennél alázatosabban, ennek a ruhának a szépsége, csodálatossága annál lenyűgözőbben bontakozott ki a szemünk láttára, és mások szeme láttára is. Természetszerűen benne volt emberi voltának gyarlósága és nyomorúsága is, mint ahogyan mindannyiunkban benne van, amíg a kegyelemnek és az üdvösségnek a teljességére el nem jutunk. De mindig fölébe kerekedett a Szentléleknek megszentelő ereje, és a megalázkodó szív kegyelemkérése, ég felé fordulása. Az a bizonyosság töltötte be a szívét, hogy nincsen semmi kárhozhatása azoknak, akik Jézus Krisztusban vannak, akik nem test szerint járnak, hanem Lélek szerint. És az ő kezére húzatott a fiúvá fogadtatásnak a gyűrűje. Nem azért, hogy mások lássák, nem azért, hogy mások talán irigyeljék, vagy az ékeskedés és kérkedés gyanújába keverjék őt, hanem azért, hogy soha, de soha meg ne feledkezzenek, soha, de soha a tudatából egy pillanatra ne maradjon ki az, amit az átforrósodott drága szent időben a csókolgatás közben a mennyei édes Atya az ő szívébe sugalmazott, hogy fiam vagy. Ő nézegette lelki módon, lelke kezein ezt a gyűrűt, és életének nem egy nehéz helyzetében a gyűrűnek, a fiúvá fogadtatás gyűrűjének drága mondanivalója adott neki erőt: „*Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy*”. És kapott sarut, olyan csodálatos sarut, amivel ő el tudott menni a tőle földrajzilag vagy fizikailag igen távol és messze levő szívhez is. Kapott olyan sarut, amelyben fáradhatatlanul tudott forgolódni nemcsak a gyülekezeteiben, hanem ott, ahol a nyugdíjazása idején nem is nyugdíjban, hanem munkában forgolódott. Elvitte őt a saru a kicsinyekhez, a betegekhez, a rászorultakhoz, a szociális otthonban levőkhöz. Sarut kapott fiúi ajándékképpen, hogy betölthesse Isten fiai rendeltetését és hivatását.

Megérte azt is, hogy az Atya levágatta neki a hízott tulkot. Sokszor úrvacsorázott ő régen is, későbbben is. Az volt számára a legnagyobb és legtöbb örömet adó élmény, hogy megtapasztalta, hogy ő érette is feláldoztatott a Fiú. Azzal, hogy „*úgy szerette a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta*”, eljött az a szent pillanat, hogy így értette ezt az ígét, hogy úgy szerette Isten Szabó Dánielt, hogy az ő egyszülött Fiát adta érte...Ez az Atya őt nem béressé tette, hanem fiúvá. Nem béressé, aki bérért dolgozik, és a kijelölt porció munkát elvégzi, hanem fiúvá, aki az Atyának az ügyét a maga ügyének vallja, aki az Atya szándékait a maga szándéká-

nak tartja, az Atya gondolatait a maga gondolatainak tartja, akinek nincs szüksége serkentésre, ösztönzésre, prémiumra vagy bérre, mert a fiúi szeretetnek az örömeivel, hálájával csak egyet tehet: szolgál. És ebben a hűséges és áldott szolgálatban kóstolót kapott a mennyei boldogságnak az előízéből. Ebben a szolgálatban részt kapott a Krisztus szenvedéséből, de annak a csodálatos erőnek a munkájából, amelynek az ereje által munkálkodik mindazokban, akik hisznek őbenne.

Most, amikor Isten abban a különös kegyelemben részesített bennünket, hogy néhai Szabó Dániel minden gyarlósága és emberi nyomorúsága ellenére tükröződik az evangélium titka és értelme, a tékozló fiú történetének hozzánk szóló üzenete és valóságos jelentése, akkor érezzük meg, hogy néhai Szabó Dániel temetésére vonatkozó megnyilatkozásában és kívánságában jót akart tenni mindazokkal, akik itt vagyunk, akik részt veszünk az ő porhüvelyének az anyaföld számára átadásában. Részesíteni akar bennünket a fiúságnak abban az örömeiben, amiben ő részesült. Az üdvözítő útnak fel akarja tárni a kanyarait, de az egyenesét is, amelyen már Isten csókolgat, élénkbe fut és ölelget. *„Ezért tehát mi is, akiket a bizonyágtevőknek ekkora fellege vesz körül...nézzünk fel Jézusra”*. Erősítsen meg ez az életbizonyosság és életszolgálat, amely az Úr kegyelméből rajta megmutatkozott. Erősítsen meg a hitben, az Úr Jézussal való kapcsolatunkban, segítsen meg minket a kegyelemben való növekedésben. Juttasson el mindannyiunkat oda, ahol az Atya elmondja: *„Az én fiam meghalt és feltámadott, elveszett és megtaláltatott”*.

Így prédikál a néma koporsó. Így szól a gyarló emberi beszéden keresztül is a Szentlélek bizonyágtétele. *„Akinak van füle a hallásra, hallja, mit mond a Lélek a gyülekezetnek”*. Most pedig, amikor meghallottuk Istenünk szavát, és elindulunk a földi tetem nyughelye felé, szívetek minden alázatával és bizakodásával boruljatok le, gyermekei, hitvestársaik és unokák, és áldjátok őt, hogy kegyelmének munkája tovább folyik közöttetek. Legyen drága bizonyosságotok a nemzedékváltásban, hogy Isten irgalmasságot cselekszik ezer íziglen azokkal, akik őt szeretik és az ő parancsolatait megtartják. A Szentlélek Úristen teremtsen kapcsolatot a fiúi szívvel és az ő családjának körében, akik a tengeren túl gondolnak most ebben az órában erre a temetésre. Növelje az ő hitüket is az ajándékokat adó Isten, és árássa békességét mindannyiunk szívébe. Távoli rokonok, lelki testvérek, végtisztességet tevő gyülekezet, ismerősei és barátai, ne felejtsetek el: még némán is, koporsóba zárva is szólt hozzánk Szabó Dániel, és amit mond, nem a maga tudománya, nem a maga bölcsessége, hanem az Istentől való. Aki megtért az Atyához, aki elfogadja az ő kenyerét, annak életet ad és örök életet. Ez a drága üzenet legyen a hagyaték, az emlék, és a minket megszentelő drága evangéliumi bizonyosság. Ámen.

Bodnár László (mh. 1979)

Született 1899-ben Vissen. Sárospatakon érettségizett 1919-ben, és ugyanott végezte a Teológiát. Lelkészi oklevelet szerzett 1925-ben.

Segédlelkész volt Sátoraljaújhelyben (1923–1924), hitoktató Miskolcon (1924–1928), rendes lelkész Dédes-Bántapolcsányban (1928–1935), Sajókazincon (Kazinccarcika-Alsó) (1935–1972). Meghalt 1979 májusában.

Az egyházmegyében iskolalátogató volt (1930–1947), majd em-i jegyző (1939–1947) és tanácsbíró (1947–).

1928-ban házasságot kötött Veress Margittal. Felesége elhalálozott, majd újra házasságot kötött Bende Erzsébettel 1947-ben. Gyermekei: Anna (1930), Margit (1931), László (1943), Emőke Erzsébet (1950).

Temetése 1979. május 12-én volt Kazinccarcikán Kocsis Attila lelkipásztor utódja következő igazszolgálatával:

Lk 2,19 „*Most hocsátod el Uram szolgádat a te beszéded szerint békességgel*”.

Szeretett Testvéreim az Úr Jézus Krisztusban!

Vigasztaló szeretettel, mélységes együttérzéssel, a keresztyén gyülekezetnek a feltámadás hitébe vetett reménységével búcsúzunk Bodnár László lelkipásztor testvérünköt, akit az örökkévaló Isten, mindenkiben áldást hordozó életének 81. évében szólította el családjának, szeretteinek, az élőknek közösségéből. Végtisztességünk nemcsak búcsúzás, emlékezés, hanem mindenképp felett hitünk megvallása a teremtő, gondviselő, üdvösséget szerző Istenről.

Bodnár László lelkipásztor testvérünk életében elhangzott kérése az volt, hogy a templomban elhelyezett ravatala mellett az újtestamentumi igaz és kegyes ember, Simeon hittel teljes bizonyágtételéből hangozzék az evangélium vigasztalása.

A jeruzsálemi templomban az Isten ígérte találkozás megtörténik. Ez a találkozás Isten Lelkének munkája, és Simeon hitbeli reménységének, fogékonyságának a következménye, áldása. Mélyen megindító kép, ahogyan a „rég világ” öreg embere, „prófétája” ölébe veszi, szívébe fogadja a kicsiny gyermek Jézust, az Úr Krisztusát, és békességgel búcsúzik a megáldott élettől. Az új korszak ígéretes megtestesítője indul az életbe, hogy Istentől kapott küldetését betöltsse. Simeon nagyon tisztán látja és érti, hogy az jött el, Aki az egész embervilágnak szabadítást, a bűn sötéttségében élő népeknek kinyilatkoztatást, világosságot hozta a menny-

ből. Simeon prófétai látással hirdette: akik összetalálkoznak Jézus személye titkával, azok előtt feltárul a fájdalom ellenére is a küldetés szépsége, áldása. Az ilyen ember béke-ségben él, szolgál Krisztusának, világának, és béke-ségben hordozza az elbocsátást.

Olyan találkozás volt ez, amely azóta számtalanszor megtörtént azoknak az életében, akik rendíthetetlen hittel látni akarták az Úrnak Krisztusát. Ez a találkozás ment végbe, már kora ifjúságában Bodnár László életében is, amikor „karjába vette”, szívébe zárta, már nem a gyermek Jézust, hanem a dicsőség örökkévaló Urát, a Megváltó, Üdvözítő Jézus Krisztust.

Bodnár László a 19. század utolsó évében született a Zemplén megyei Viss községben, több gyermekes, ősi református családból. A Sárospataki Református Kollégiumban érettségizett, és ott szerzett lelkészi oklevelet a Teológiai akadémián 1925-ben. Segédlelkészként Miskolcon, gyülekezeti lelkészként Dédestapolcsány, Sajókazinc, Kazincbarcika-Alsói gyülekezetekben áldja és szolgálja elhívó Urát 50 esztendőn át töretlen hittel és hűséggel. Isten gazdag tehetséggel áldotta meg. Tudományát, hitét, alázatát életének egészében bőkezűen osztogatta gyülekezeti szolgálataiban. Olyan évszázadban élt, ahol megmaradni a hitben, Krisztus emberségében csak igaz hit által volt lehetséges. Ő is átélte elismeréseket, megaláztatásokat, feloldozásokat ... de megalkuvó és jelentéktelen bírái felett itt ebben a szocialista városban is – a hit és szellem fölényével győztes maradt! Minden helyen, minden körülmények között szolgálatát alázattal és hűséggel végezte. Vallotta, hogy a szolga nem lehet nagyobb az ő Mesterénél.

És ha volt Istenével egy-egy szívéből kipattant szóváltása, de mindenkor rácsodálkozott a küldetés, létezés értelmére, mert tudta, hogy ez a legnagyobb gyönyörűség. Vallotta, hogy aki mindenben rációt keres, meg az anyagiakat, az nem lehet a lelkek szolgája. Aztán az évek múlásával kevés alkalmas hely maradt világában csodálkozásra, ámulásra... ő megelőzte az időt, már nem csodálkozik, nem ámul, nem fél a múlttól, mert hiszi, hogy földi otthonából égi, mennyei otthonba érkezik.

Életét, szolgálatát, küldetését Istennek megköszönve búcsúzik: családjá, szerettei, a Kazincbarcika-Alsói gyülekezet, és mindazok, akik szerették és tisztelték őt!

Elbocsátotta Ura béke-ségben öreg szolgáját, mindennel és mindenki-vel megbékélve. Hangozzék fájdalmasan, de győzelmes hittel az ősi ének, a kései simeoni utódtól búcsúzva:

Uram, bocsásd el szolgádat békével, szent ígéreted szerint,

Mert te idvezítő én szemem előtt nékem nyilván megjelent. /447.é).

Legyen béke és áldás az ő síri nyugalmán, keresztyén hitünk, a feltámasztás boldog reménységében. Ámen.

Csorba Dezső (mh. 1980)

Szeepsiben született 1920. július 23-án. A miskolci Református Lévy József Gimnáziumban érettségizett 1938-ban. A Teológiát Sárospatakon végezte, ahol 1946-ban lelkési oklevelet szerzett.

Segédlelkész volt Mezőcsáton (1941–1942), Belsőbócsón (1942–1943), Hejőcsabán (1943), Igriciben (1943), Diósgyőr-Vasgyárban (1943–1945), Szikszón beírt sl. (1945–1948), Alsózsoltán (1948–1950), Miskolcon (1950–1954). Rendes lelkész Emődön 1954–haláláig, 1980. június 15-ig.

Házasságot kötött Mészáros Erzsébettel 1944. október 26-án. Gyermekük: Erzsébet Katalin (1945), Péter László (1949) és Judit (1952).

Temetése Emődön volt 1980. június 17-én. Koporsója fölött Kürti László püspök hirdette az ígét.

2Tim 4,6-8 „Mert én immár megáldoztatam, és az én elköltözésem ideje beállott. Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam: Végezetre eltétem nekem az igazság koronája, melyet megad nekem az Úr ama napon, az igaz Bírő: nemcsak nekem pedig, hanem mindazoknak is, akik vágyva várják az ő megjelenését.”

Gyászoló Szeretteim! Gyászoló Gyülekezet!

Mélységesen lesújtva állanak Csorba Dezső testvérünk koporsójánál szűkebb családjának tagjai, és mindazok, akik őt szerették, szolgálatában részesültek, és akiknek az életében távozása mélységes űrt hagy maga után. Tíz hónappal ezelőtt helybeli szolgálatának 25 éves évfordulójáról emlékeztünk ugyanitt, és íme most végtisztességtételére gyűltünk össze.

Az élet és a halál kérdéseivel szembekerülve, hol kereshetnénk vigasztalást máshol, mint abban az evangéliumban, amelyet befogadtunk, amelyben hiszünk, és amelynek Csorba Dezső atyánkfia hirdetője volt. Vezessenek bennünket Pál apostolnak a 2. Timóteusi levélből felolvasott szavai. Ezekben az igeversékben a már megöregedett, életének végéhez közeledő apostol foglalkozik az életből való távozás gondolatával. Az a mód, ahogyan erről szól, tanítás és példaadás a mi számunkra. A legszemélyesebb kérdésre, a halál kérdésére is a Jézus Krisztusról szóló evangéliumban keresi a választ. Földi életében ennek terjesztésére szentelte oda magát. Biztos támaszt ad neki az a tudat, hogy a visszatérő Jézus

Krisztus megajándékozta az élet koronájával. Bár sok küzdelmen és próbatételben esett át, és sok bántást kellett elszenvednie, emlékein mégsem „rengedez a csalódás könnye”. A keserűség leghalványabb árnyéka sem bukkan fel gondolataiban. Élete olyan sodrásba került, amikor az evangélium szolgálatába szegődött, hogy meg volt győződve arról, hogy Isten irányítja és viszi előre a biztos cél felé. Áthatja életét az a tudat, hogy egész életét Isten vezette, ő fogadta szolgálatába, és Krisztus visszajövetelekor tőle nyeri el jutalmát.

Gyászoló Testvéreim, gyászoló Gyülekezet! Ha Csorba Dezső testvérünk életére visszatekintünk, Isten gondviselésének és vezetésének félreismerhetetlen jeleit látjuk. Öt éves korában elveszítette édesapját, de Isten gondviselése nem hagyta el. Édesanyja szeretete mellett körülvette nagybátyjának gondoskodása, ami lehetővé tette, hogy olyan időszakban, amikor az iskoláztatás középfokon nem volt társadalmilag támogatott ügy, középiskolába járhatott. A Miskolcon megszerzett érettségi után az ősi sárospataki kollégiumba végezte tanulmányait és szerzett oklevelet. Gyülekezeti szolgálatának megkezdése után nem sokkal Isten megajándékozta őt mindenben hozzá illő segítőtárral. A szintén korán árvaságra jutott Mészáros Erzsébettel kötött házasságot 1944. októberében, hogy a front veszélyeit Istenben bízva, egymást támogatva vészeljék át. A rombolás és a kiszagatás időszaka után elkövetkeztek a békés építés esztendei. Megadatott neki és szeretett hitvestársának, hogy gyermekeiket békés időszakban neveljék fel, meleg családi otthont biztosítsanak számukra. Mindennél drágább örökségként hagyta gyermekeire azt a szavakban ki nem fejezhető, de az élet viharaiiban is támaszt adó érzést, hogy van hűség, van áldozatos szeretet, megbízhatóság ezen a földön, mert ezt tapasztalták meg a szülői házban. Csorba Dezső testvérünk mélységesen szerette gyermekeit, és szoros érzelmi kapcsolatot alakított ki velük. Boldoggá tette unokájának születése. Örömmel készült arra, hogy 60. születésnapjának közelében megkeresztelhesse. Isten másképp végzett.

Gyászoló hitvestársa, megszorodott szívű Gyermekei és Vejei! A veszteség fájó érzése mellett – megnyugodva Isten akaratában – töltse el szíveteket a hála azért, amit rajta keresztül ajándékozott nektek Isten. Három gyermeke: Erzsébet, Péter, Judit, egyetlen testvére, sógornője, unokatestvérei, komái és keresztgyermekai, unokaöccsei. Násza, nászasszonyai, elhunyt kedvesetek emléke legyen áldott szívetekben!

Gyászoló Gyülekezet! Csorba Dezső testvérünk életére visszatekintve Isten vezetésének megtapasztalása mellett a mindent meghatározó tényező az evangélium szolgálata volt. Gyönyörködött az Isten házában, és igyekezett azt szépíteni. Már Emődre kerülésének legelső idejében példamutató munkával járt elől a templom állagának védelmében. Lelkesítő

szavait és tetteit követve újult meg a gyülekezet és a templom. A kistemplomot saját kezének munkájával ékesítette, szinte bárhová nézünk, kezének nyomait láthatjuk.

De nemcsak az épületet becsülte, hanem még inkább szerette a gyülekezetet, amelyet Isten gondjaira bízott. Jó pásztor volt, akinek jellemvonásaihoz hozzá tartozik, hogy a gyengét erősítette, a beteget gyógyította, a sérültet bekötözte, az elvesztett megkereste.

Az emődi gyülekezet megérezte és viszonzta ezt a szeretetet. A legmélyebb elismerésként mondták: közülünk való és közénk való. Ragaszkodtak hozzá az idősebb és középkorú gyülekezeti tagok, de az ifjúsággal is eleven kapcsolatot tudott tartani. A gyermekistentiszteletek és a konfirmáció szépen látogatott alkalmi az evangélium drága magvetését hozták. Látszólag feláldozta, elvesztegette életét. De valójában Krisztus ígérete teljesedett be rajta is: „*Aki elveszti az életét én érettem, megtalálja azt*”.

Gyászoló Gyülekezet! Őrizzétek az ígét szívetekben, amelyet rajta keresztül hirdettetett Isten. Személye mögött nézzetek a megbízóra, az örökévaló Istenre, akinek beszéde élő és ható, elhat az ízeknek és velőknek megoszlásáig.

Gyászoló Szeretteim! Pál apostol szavaitól vezetettve forduljunk végül önmagunk felé, keressünk iránymutatást további életünkre nézve. Pál apostol azt mondja: az igazság koronáját megadja az Úr „*Nemcsak nekem, hanem mindazoknak, akik várják az ő megjelenését*”. Ezért mi, akik e földön élünk, legyünk az apostol hitének követői: minden előttünk járó keresztyén követői. Legyünk hűségesek Krisztushoz, engedelmeskedjünk Isten parancsolatának. Határozza meg a mi életünket is az, hogy Isten megváltó munkájának részeseivé tett bennünket. Ez a megváltó munka kiterjed egyéni, életünkre, az egyház és a világ életére. Életünkben és halálunkban legyünk bizonyosak: Isten velünk van, vezet bennünket, szolgálatot bíz reánk. Ámen.

Kiss Ernő (mh. 1980)

Hejőcsabán született 1903. november 3-án. A miskolci református reálgymnáziumban érettségizett 1932-ben. A Teológia 1-3. Évfolyamát Losoncon, a 4. évfolyamot Sárospatakon végezte. Itt szerzett lelkészi oklevelet 1938-ban.

Magán segédlelkész volt Mályiban (1937), ORJÓ segédlelkész Miskolcon (1937–1938) és Budapesten (1938). Újra Miskolcon ORJÓ se-

gédlelkész (1938–1946) , közben kórházmissziós segédlelkész is (1938–1939). Gyülekezeti segédlelkész Hejőcsabán és Belsőbőcsön (1946). Esperesi segédlelkész Alsózsoltán (1946–1948), rendes lelkész Hejőszalontán 1948-tól haláláig, 1980. augusztus 19-ig.

Feleségül vette Halmy Gabriellát 1939-ben. Házasságából három gyermek született: Ernő Miklós (1941), Szabolcs László (1945) és Gabriella (1950).

Temetése Hejőszalontán volt augusztus 23-án, ahol Kürti László püspök hirdette az ígét.

Zsolt 71,14-21 „*Én pedig szüntelenül remélek, és folyton dicsérlek téged. Igazságodról beszél a szám, és szabadító tetteidről mindennap, bár ne tudnám felsorolni őket. Az Úrnak, az én Uramnak nagy tetteit hirdetem, egyedül a te igazságotat emlegetem! Istenem te tanítottál ifjúkorom óta , mindmáig hirdetem a te csodáidat. Istenem, ne hagyj el késő vénségemben sem, míg csak hirdethetem hatalmadat, nagy tetteidet a jövő nemzedéknek. Istenem, igazságod a magas égig ér, mert hatalmas dolgokat vittél véghez. Van-e hozzád hasonló, Istenem? Sok nyomorúságot és bajt láttattál velem, de újra megelevenítesz, még a föld mélyéből is újra felhozol engem. Igen nagyvá teszel, hozzám fordulsz, és megvigasztalsz”.*

Gyászoló Testvéreim! Gyászoló Gyülekezet!

Az életre immár visszatekintő idős ember éneke a 71. zsoltár. Élettapasztalati összegezve mondja el vallástételét arról, ami támaszt jelentett számára pályafutása során. Beszél Isten gondviselő, vezető kegyelméről: „*Te voltál támaszom születésem óta*” (6.v.), de beszél a nyomorúságról, a megpróbáltatásokról is, amelyek érték. „*Sok nyomorúságot és bajt láttattál velem*”. A kettő közötti feszültséget az oldja fel benne, hogy Isten nagy tetteire gondol. Az előző nemzedékektől tanulta, milyen csodákat tett Isten, milyen szabadító tetteket vitt véghez, amelyből meg lehet Őt ismerni: „*Istenem, Te tanítottál ifjú korom óta, mind máig hirdetem csodáidat*”

A zsoltáríró a megtapasztalt vezetés, a megpróbáltatásokból kimentő kegyelem, Isten iránti mélységes bizalomra és Isten magasztalására indítja. Amit az előző nemzedékektől kapott, hirdeti és továbbadja, abban a meggyőződésben, hogy az minden idők embere számára megmutatja a követendő utat.

A zsolttáríró reménysége nem inog meg akkor sem, amikor a halál tényével kell szembenéznie: „*még a föld mélyéből is újra fölhozol engem*”. A bizonyosság hatja át: „*hűséged az életnél is jobb*” (Zsolt 63,4).

Gyászoló Testvéreim! Gyászoló Gyülekezet!

A zsolttáríró bizonyágtétele vezessen bennünket Kiss Ernő testvérünk ravatalánál, amikor életétre visszatekintünk, és a gyász óráiban útmutatást keresünk a magunk számára.

Kiss Ernő testvérünk életében Isten vezetése nyilvánvaló volt. Hat gyerek vasutas családban született 1913-ban. Gyermekkora, de férfikora legjava is a világháborúk idejére esett. Nem volt magától értetődő, hogy szerény körülmények között elindulva, nemcsak az elemi iskolát végezte el, hanem Miskolcon gimnáziumba járhatott, majd pedig a lelkészi pályát választhatta élethivatásul. Istennek mennyi gondoskodó szeretete nyilvánult meg ebben az életútban!

Teológiai tanulmányait részint Sárospatakon, részint Losoncon végezte. Az első lelkészkepesítő vizsgát 1937-ben Losoncon tette, a másodikat a következő évben Sárospatakon.

Az Országos Református Jóléti Osztály munkatársaként kezdte meg szolgálatát. Egy évtizeden keresztül tevékenykedett segédlelkészként. Ez idő alatt megfordult Mályiban, Miskolcon, Budapesten, Hejőcsabán, Belsőbócsön és Alsózsoltán. 1948 áprilisában a hejőszalontai gyülekezet választotta meg lelkészének, és ettől kezdve megszakítás nélkül haláláig, 32 éven át itt szolgált

Mindenki, akinek élete derekas része a két világháború korára esett, személyes vallomásként mondhatja el: „*sok nyomorúságot és bajt láttattál velem*”. Ez a felismerés önmagában megkeseredéshez vezethetne. De Kiss Ernő testvérünk nem az eseményeken tájékozódott, hanem Isten csodálatos tettein, amelyekről a Szentírás bizonyágot tesz. Ezért az ő szívében a keserűségnek a gyökere nem nekedett föl, hanem az Isten iránti bizalom töltötte be a szívét, és az ő magasztalásának szentelte oda életét.

Lelkészi szolgálatát hűségesen igyekezett betölteni. Hirdette egy életen át Isten tetteit. Még halálos betegen is elvégezte az utolsó vasárnapi szolgálatát.

Istenbe vetett hite és bizalma szorgalmasan munkálkodóvá tette. Szinte erején felül vállalta a munkát, amíg egészsége engedte. Hejőszalontára kerülve, igyekezett rendbe hozni a templomot, a parókiát. Nem ingatta meg, hogy mindez csak nagy erőfeszítések árán ment.

1939-ben házasságot kötött Halmy Gabriellával, akiben hűséges segítő-társat talált. Házasságukat Isten három gyermekkel áldotta meg. Kiss Ernő testvérünk gyermekeit tettekben megnyilvánuló szeretettel szeretete. Minden áldozatot meghozott azért, hogy tanulhassanak. Idősebb fia,

Ernő a lelkészi hivatást választotta. Az édesapa képmutatás nélküli hitének gyümölcse mutatkozik meg ebben. Szabolcs, aki középiskolai tanulmányait a Debreceni Református Gimnáziumban végezte, agrármérnöki diplomát szerzett. Leánya, Gabriella számára is biztosította, hogy a középiskolát elvégezhesse. Mindez – ismerve azokat a szerény körülményeket, amelyek között szolgálatát végezte – sok erőfeszítést és nagy áldozatot kívánt. Ő ezt úgy hozta meg, mint ami magától értetődik. Szorosan következik ez református keresztyén hitéből.

Az Isten iránti bizalma, az ő dicséretére való készsége nyilvánult meg legszűkebb családján kívül a rokonaihoz és a munkatársaihoz való viszonyában is. Nem volt senki, aki az ő szeretetet árasztó lényéből ne kapott volna valami ajándékot. Távozása mély gyászba borítja özvegyét, gyermekeit, menyeit, vejét és unokáit.

Szeretteim! A veszteség érzése mellett gondolatok mindig a tőle kapott ajándékokra is, és ez tegye a reá való emlékezést ne csak fájóvá, hanem áldottá is a szívetekben.

Lesújtó érzés három testvére számára koporsójánál állani. A feltámasztás evangéliuma, amelyet ő is egész életében hirdetett, adhat csak vigasztalást. Ez indítson benneteket ugyanarra a reménységre, amely Kiss Ernő testvérünket eltöltötte. A meghallgattatás bizonyosságával mondjátok a zsoltáríró imádságát: „*Öreg koromban se vess el engem, ha elfogy az én erőm, ne hagyj el*”.

Közelebbi és távolabbi rokonai mélységesen megszorodva vették a hírt távozásáról. Gyászolják őt anyósa, sógora, sógornői, nászai, nászasszonyai, unokaöccsei. Unokahúgai családjukkal együtt. Hálás szeretettel gondolnak reá keresztyengyermekei és azok szülei.

Kiss Ernő lekipásztor testvérünk távozása veszteséget jelent a Borsodi egyházmegyének. Megindulva gyászolják őt lelkésztársai és barátai. De mélységesen érzi a veszteséget a hejőszalontai, a sajókeresztúri és a szakáldi gyülekezet presbitériuma és minden tagja is. A tőle hallott igehirdetéseket őrizzétek és forgassátok szívetekben.

A tisztelő megbecsülés érzésével búcsúznak tőle munkatársai, akikkel 19 esztendőn át együtt dolgozott a termelőszövetkezetben. Hűségére, egyenességére, kötelességteljesítésére elismeréssel gondolnak.

Gyászoló Gyülekezet! Gyászoló Testvéreim!

A zsoltáríró szavai segítettek bennünket abban, hogy fájó érzéseink között – gondolatainkat rendezve – tekintsünk vissza Kiss Ernő testvérünk életére, hűséges lelkészi szolgálatára, szilárd erkölcsi elveket követő ember magatartására.

Az az ige azonban, amely beragyogta és vezette Kiss Ernő atyánkfia életútját, túlhaladja az egymást követő nemzedékeket. Az előző nemze-

dékektől hallunk Isten nagyságos dolgairól, és az utánunk következő nemzedéknek kell elbeszelnünk, hogy hitet ébresszen.

Isten igéje ebben a faluban évszázadokon hangzott magyar nyelven, hol visszhangra találva, hol látszólag pusztába kiáltó szóként. De Isten igéje örökre megmarad. Megszólít bennünket, és figyelmessé tesz az iránt, amiről a zsoltáríró beszél. Az emberi élet értelmét csak akkor tudjuk megtalálni, ha Isten felé fordulva felismerjük, hogy ő vezeti az emberiséget, a világ történelmét, ő határozza meg egyéni sorsunkat. Mielőtt megalkotott volna bennünket, ismert, és ő fogad be minket örök dicsőségébe.

A zsoltár bizonyágtétele, amelyet most hallottunk, Isten útjainak a keresésére indít bennünket.

Az Istenbe vetett bizalom irányítúként mutatja az utat: a jóban háládatossá, a megpróbáltatásokban tűrővé tesz bennünket. Felszabadít az egymás iránti szeretetre, és értelemmel tölti meg munkánkat is, amelyet hivatásként végezhetünk.

Az Isten halált legyőző hatalma adjon vigasztalást mindnyájatoknak, és indítson benneteket arra, hogy őbenne reménykedjete, és róla vallást tegyete. Ámen.

Dr. Zsiros József (mh. 1980)

Hernádszentandrásan született 1900. május 29-én. A Sárospataki Református Főgimnáziumban érettségizett 1920-ban. Ugyanott végezte a teológiát is, és szerzett lelkészi oklevelet 1926-ban.

Segédlelkész volt Putnokon (1925), helyettes lelkész Taktaszadán (1926), lelkipásztor Ondon (1927-1928), majd teológiai tanár Sárospatakon (1928-1947), majd a Holland (Mich.) református szeminárium tanára (1947-1952), lelkipásztor Racinban (Wisc.) (1952-1954), Toledoban (Ohio) (1954-1959), professzor a Hope College-ban (Holland, Mich.) (1959-1969), lelkipásztor a Flint-i (Mich.) református egyházban (1969-1980. október 25-ig, haláláig).

Külföldi tanulmányútjai: Philadelphia (1924-1925), Berlin (1931-1932). Debrecenben szerzett doktori fokozatot Ószövetségből 1933-ban.

Temetése Flint-ben volt október 29-én. Az igehirdetést Parragh Dezső püspök (angolul) és Nagy Lajos püspök (magyarul) végezte. Dr. Vitéz Ferenc az amerikai Reformátusok Lapjában közzétett nekrológban így emlékezik róla:

Zsiros József Abaúj-Torna vármegyében Hernádszentandrás születt 1900. május 29-én. A gimnáziumot és a teológiát Sárospatakon végezte. 1920-ban érettségizett, első lelkészképesítő vizsgáját 1924-ben, lelkészi vizsgát 1926-ban tett. Tanulmányait Philadelphiában folytatta 1924-25-ben. Putnokon 1925-ben volt segédlelkész, Taktaszadán 1926-ban helyettes lelkész, Ondon 1927-1929-ig megválasztott lelkész. Innen hívta meg a Sárospataki Főiskola teológiai professzornak. Az 1931-32-ik évet tanulmányúton töltötte Berlinben. Debrecenben doktorált 1933-ban. Több alkalommal volt a Teológia és a Főiskola igazgatója és közigazgatója. A második világháború idején sok megpróbáltatáson ment át, védelmezte a szeretett Főiskolát. 1947-ben a Holland, Mich.-i Református Szeminárium hívta meg professzornak. 1952-ben a Racine, Wisch.-i, 1954-ben a Toledo, Ohio-i Magyar Református Egyház választotta meg lelképásztorának. 1959-ben a Hope College hívta meg a klasszikus nyelvek professzorának. 1969-ben a Flint, Mich.-i Magyar Református Egyház választotta meg lelképásztorának, ahol haláláig hűségesen szolgált.

Nyomatásban megjelent művei a következők: 1. *A dávidi zsoltárok szerzősége*, 1930, 2. *Debora éneke* (németül), 1932. 3. *Az ószövetségi exegézis jelentősége az igehirdetésben*, 1934. 4. *Jahveh, az atyák Istene*, 1934. 5. *Dániel könyve*, 1937.

Nemes lelkét 1980. október 25-én reggel adta vissza teremtőjének a flinti kórházban. Temetése gyülekezete tagjai és tisztelői jelenlétében volt október 29-én. Parragh Dezső püspök angolul, Nagy Lajos püspök magyarul hirdetett igét s mondott búcsút a szeretett professzornak a pataki diákok nevében. Jelen volt még Ábrahám Dezső püspök, Dr. Ludwig Artúr, Ludwig Kálmán, Pohóczky Béla, ifj. Bertalan Imre, Nagy István, Benedek József és Dr. Eugene Osterhaven professzor, Holland, Mich.-ből, aki a Református Szeminárium és a Hope College nevében mondott búcsút.

Gyászolja neje, sz. Balsay Irénke, akivel 53 évig élt boldog házasságban, fia Sándor és családja, a kiterjedt rokonság az óhazában, s otthon és a világon szétszórt tanítványai és tisztelői serege. E sorok írója hazai földet küldött sírjára a Sárospataki Főiskola iskolakertjéből, a Lorántffy szobor tövéből.

Dr. Árvai-Zsiros József Urának, egyházának, fájának és a Főiskolának szerelmese volt. Mélységes bánata volt a haza és a Főiskola romlása; imádsága, vágya mindkettő virágzása. Egyre gyérülő diáktársai, otthon és a világon szétszórt tanítványai búcsúznak a tudós és szeretett professzortól, a kedves Józsi bácsitól a pataki diákok évszázados búcsúdalával: *Válásra int immár az óra..., Fiúk, aztán megyek, megyek..., Elválásom néktek ne fájjon...*

Hűséges szolgálataért adja meg Neki az Isten az Élet Koronáját, gyászolóinak pedig adjon vigasztalást.

Áldás és béke poraira!

Svingor Jenő (mh. 1981)

Vadnán született 1888. november 10-én. A Rimaszombati Egyesült protestáns Főgimnáziumban érettségizett 1907-ben. A Sárospataki Teológián szerzett oklevelet 1913-ban.

Senior volt a pataki Főiskolában (1911-1912), egyetemi hallgató Berlinben és Zürichben (1912-1913), segédlelkész Vadnán (1913-1915), rendes lelkész Zubogyon (1915-1917) és Radostyánban (1917-től nyugdíjazásáig).

Egyházmegyei tanácsbíró (1923-), missziói előadó (1925-1932), majd egyházkerületi missziói előadó (1932-). Nyugdíjasként halt meg 1981 júliusában.

1920-ban házasságot kötött Elek Irén Margittal. Felesége 1933-ban meghalt. Újra házasságot kötött Elek Piroskával. Gyermekei: Jenő (1921) és második házasságából egy leány.

Temetése 1981. július 9-én volt Vadnán, Ráki Ernő a szomszédos saájvelezdí lelkípásztor ígehírdetésével.

Dán 12,3 „Az értelmesek pedig fénylenek, mint az égnek fényessége; és akik sokakat az igazságra visznek, miként a csillagok, örökkön örökké.”

Mélyen megrendülve állunk meg most Svingor Jenő lelkésztestvérünk ravatala mellett, akinek Isten 92 esztendő adott kegyelméből. Hozzátartozók, lelkészek és gyülekezetek, veszteseknek és hálásaknak tudjuk magunkat. Veszteseknek, mert nincs közöttünk ő, aki életével, hitével, szeretetével világított, és hálásak Istennek, mert benne és általa Isten Szentlelke lakott és munkálkodott.

Ki volt nekünk Svingor Jenő? Az, aki világosságot kapott, árasztott, és hisszük, hogy világosságban lakik Urával örökkön örökké.

1. A világosságot nyert ember élete volt fiatal élete. Már drága szülein keresztül is kaphatta a felülről jövő fényt. Itt született a vadnai parókián. Édesapja 54 évig volt a vadnai gyülekezet lelkípásztora. A lelkészcsaládban a szeretet és békesség mindennapi kenyér volt. Megtöltezhetett ezekkel. De egy egész életre nézve személyesen döntött Megváltója mellett, akinek élete végéig olyan hűségesen szolgált. Templommá lett a szíve, melyben Isten Lelke lakott.

2. Világosságot árasztó élet volt élete. Hűséges maradt Megváltójához akkor is, amikor személyes és gyülekezeti kérdésekben kellett döntenie. Első hitvestársát hamar elvesztette, de Isten megadta neki, hogy

gyönyörködhetett drága gyermekében. Hitbeli döntését később megkoronázta az Úr azzal, hogy adott neki olyan szíve szerint való hitvestársat, aki később gondviselője is lett. Újra adott az Úr gyermeket, kiben élete végéig sok öröme volt.

Nagyon szeretett szolgálni. Boldog volt, ha hirdethette, hogy Jézus Krisztus a Szabadító, a Megmentő. Festményei között nemcsak a vadnai szülőházat, a parókiát lehet látni, hanem a Jó Pásztorról készítettet, aki elveszett bárányért a sziklahasadék mélységébe is utánanyúl és kimentí. Ez volt életprogramja is: a Megmentőért és a megmentésért munkálkodni. Nem volt számára csak egyetlen Megváltó, Jézus Krisztus, és csak egyetlen járható út: a keskeny út.

Igehirdetése nem volt mesterkélt, unott vagy elavult, hanem erő lüktetett benne, és belőle az élet illata áradt. Mindig a tiszta forrásból merített és nyert üzenetet tudta továbbadni a hallgatóknak. Érthető és élhető üzenetet hirdetett, hiszen élete arany fedezet volt szavai mögött. Épült és épített. Szórta a magot, hogy az kikelve nőjön az aratásra.

40 esztendeig szolgált Radostyánban. Bizonyára sokan, amikor most a hála könnyeit hullatják, emlékeznek, hogy a családjukban keresztelt, konfirmált, esketett, vagy hirdette a vigasztalás igéjét a koporsónál. Szerető szíve benne dobogott szolgálataiban.

Amikor már életerejé meggyengült, csendesen élt szeretett hitvestársával, egyre többet gondolva az örökkévalóságra.

3. Világosságban lenni örökké nagyon drága dolog. Gyermekéi élete elrendeződött. Minden apró örömnél örült gyermekei és unokái körében. Tizenkét év óta a betegség terheit hordozza. Ereje és látása is gyengül. A vadnai templomban és a bibliaórákon akkor is otthonra talál. Ott hon pedig szeretett hitvestársa egykori igehirdetéseit olvasgatja fel előtte. Édesapja életkorát gondolja magáénak is, de Isten többet adott neki: 92 esztendőt. Idős korában is mindenkit szeretettel fogadott otthonában, és áldást kért a látogatókra. Egyszerű, alázatos életével lelkészek és gyülekezetek előtt élő bizonyosság volt arról, hogy érdemes élni. Nem aggodalmaskodva, hanem megelégedetten, hűségesen árasztotta a Megváltó szeretetét. Hisszük, hogy elmondhatta Pállal: *„futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam, végezetül eltételezt nekem az igazság koronája”*. Ámen.

Bacsó Bertalan (mh. 1981)

Felsőmérán született 1927. április 29-én. A Sárospataki Református Tanítóképzőben végzett. Sárospatakon kezdte teológiai tanulmányait, majd Debrecenben végezte el azt, és szerzett lelkészi oklevelet 1957-ben.

Exmisszus segédlelkész volt Miskolc-Tetemváron (1954-1955), Rudabányán (1955-1956), Abaújváron (1956), segédlelkész Böcsön (1956-1968), rendes lelkész Sajóvamoson (1968-1981.

augusztus 17-ig, haláláig).

1956-ban házasságot kötött Kozma Zsuzsannával. Gyermekek: Judit (1958).

Temetése a miskolci Deszka templomban volt 1981. augusztus 29-én Ablonczy László esperes igeszolgálatával. Dr. Rózsa Tibor böcsi lelkipásztor búcsúzott tőle a következőképpen:

Gyászoló Család! Megszomorodott szívű sajóvamosi valamint böcsi és berzéki gyülekezet!

A Tiszáninneri Református Egyházkerület és a Borsodi Egyházmegye nevében búcsúunk Tőled szeretett szolgatársunk, testvérünk és barátunk, Bercikém! Bánat és reménység, e két szó határozza meg most lelkiállapotunkat. Bánat, hogy elmész közülünk. Váratlan és hirtelen halálad mindnyájunkat mélyen lesújtott és igen megrendített. Árván maradt szép kis családod, szerető és szeretett gyülekezeted. Mi is kevesebben leszünk nélküled, a tiszáninneri lelkészi kar és a borsodi tractus gyülekezetei. De reménységünk van afelől, hogy Urunk, akit imádunk és szolgálunk, Ő hívott haza földi küldetésedből, és az ő színe előtt egykor majd újra együtt leszünk. Hisszük a dicső feltámadást és a szent örökéletet, melyet a Mindenható Isten ígért az őt szeretőknek.

Keresztyén hitünk megvallásával búcsúunk Tőled. Azzal a biztos tudattal állunk meg ravatalod előtt, hogy tudjuk, honnan jöttünk, miért élünk és hová megyünk.

Isten adta nekünk az életet azért, hogy ezzel az ő dicsőségére és embertársaink javára éljünk. Amikor pedig földi pályánk véget ér, és amennyiben hűségesek voltunk, vár Atyánk szerelme, vár ránk Jézusunk.

Mi azért hirdetjük, mert meggyőződéssel hisszük, hogy az Isten emberének, kinek az élet Krisztus, annak számára a meghalás is nyereség. Mert akár élünk, akár halunk, az Úréi vagyunk. Meg vagyunk győződve arról, hogy a mi Urunk Jézus Krisztusunk kegyelme Tereád is rád borul,

aki ezt hirdette: „*Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbennem, ha meghal is él.*”

Amíg éltél, szerénységed folytán nem engedted volna elmondani mind-
ezt, amit viszont most elhallgatni nem lehet. Az építő lelkipásztor típusa
voltál. Ennek szép bizonyága az a nemes hagyaték, ami utánad marad, a
nagyszerűen rendben levő sajóvamosi templom. Benne az Isten házát
hűségesen látogató gyülekezet, a szép új parókia, valamint az ékes gyü-
lekezeti terem. A szív embere voltál. Az a könnyen robbanó magyar tí-
pus, aki mindamelllett a meghatódásig hamar elérzékenyedik .

Isten sokféle talentummal áldott meg. Szépen csengő bariton hangod
a lelkészi énekkarban mindig biztos bázis volt. Karnagyi képességeidet
gyülekezeted férfi énekkarában kamatoztattad. Muzikalitásod jól érvé-
nyesült az orgonamuzsikában és a gyülekezeti énekvezetésben. Isten nagy
kézügyességgel is megáldott. Ez is egyik talentumod volt. Nem is írtad,
szinte rajzoltad a betűket, de az ecsetnek is értője voltál. Amit kezedbe
vettél, nem volt, amit meg ne csináltál volna. Derűs kedélyed, mosolygós
szemed, vidám tekinteted immár lehervadott. Tieidért féltő és égő szere-
tettel dobogó szíved örökre megállt. 12 évig együtt végeztük a szolgál-
tokat Böcsön és Berzéken. Innen kerültél Sajóvamosra. Kis családdal
Te nemcsak hirdetted, hanem igyekezted is élni az evangéliumot a bibliai
ige szerint: „*Én és az én házam az Úrnak szolgálunk*”.

Egy éve együtt örültünk, ma együtt sírunk. Egy nagy családot is itt
hagysz, mert a lelkipásztornak a gyülekezet is a családja. Neked nem egy
vagy néhány, de sok jó barátod volt a lelkészkaron belül és azon kívül,
egyházi és világi emberek egyaránt. Egy embert a temetése is megmér.
Ez a sok száz főre menő gyülekezet annak bizonyága, hogy felebarátaid
szeretete és tisztelete kísér a sírba is.

Isten áldjon meg! Adjon a mi Urunk bűnbocsánatot és kegyelmet,
békességet és üdvösséget Neked! Az égi viszontlátás biztos tudatában
búcsúzzunk Tőled: Isten veled, Isten velünk! Ámen.

Gidófalvy Andor (mh. 1981)

Balassagyarmaton született 1931. október
28-án. Nyiregyházán, az Állami Kossuth Lajos
Gimnáziumban érettségizett 1950-ben. Sárospa-
takon kezdte teológiai tanulmányait, annak be-
zárása után átkerült Debrecenben, és ott szer-
zett lelkészi oklevelet 1956-ban.

Segédlelkész volt a nyiregyházi városi egyház-
községben (1955-1961), közben a tanyai körzet-

ben is 1957-ben), majd Újfehértón (1961). Lelkipásztor volt Sényőn (1961–1966) és Hernádbúdön haláláig (1966–1981. december 28).

Házasságot kötött Pásztor Máriával 1958-ben, majd annak halála után Bianki Izabellával 1981-ben). Gyermekei az első házasságból születtek: Péter Attila (1959), Judit Eszter (1963) és Gábor (1974).

Temetése Hernádbúdön volt Kürti László püspök igeszolgálatával 1981. december 31-én.

Zsolt 144,3-4 „Ó, Uram, micsoda az ember, hogy törödsz vele, és az emberfia, hogy gondolsz rá? Az ember a lehelethez hasonló, napjai a tűnő árnyékhoz.”

Gyászoló Gyülekezet! Szeretett Testvéreim!

Mindnyájan mélyen lesújtva állunk Gidófalvy Andor lelkipásztor testvérünk koporsója mellett. Sokan az itt állók közül látták őt, amint csaknem két éven keresztül küzdött az egyre elhatalmasodó, gyógyíthatatlan kórral. Az ember-élet felén túl, de még nem idős korban ragadta el őt a halál.

Az esztendő utolsó napja mindenképpen emlékeztet bennünket az élet mulandóságára. Megremegő szívvel érezzük át a zsoltáríró szavainak valóságát: „Az ember élete lehelethez hasonló, napjai a tovasuhanó árnyékhoz”. A szeretett lelkipásztor, édesapa, barát koporsója különösen is szembesít bennünket az emberi élet mulandóságának tényével.

Ha csak magára a mulandóságra nézünk, a lemondás vagy kétségbeesés keríthetne hatalmába bennünket. A 144. zsoltár írójától azonban távol áll, hogy a reménytelenséget hirdesse. Az ember mulandóságát nem önmagában szemléli, hanem ráeszmél, sőt rácsodálkozik arra, hogy bár az ember olyan, mint a lehelet, s napjai tűnő árnyékhoz hasonlatosak, Istennek mégis gondja van rá. Az örökkévaló Isten törődik a halandó emberrel. Ez jelzi az ember méltóságát. Isten mélységes szeretettel fordul ahhoz az emberhez, akinek élete véges. A zsoltár szavai emlékeztünkbe hívják mindazt, amit az Ószövetség és az Újszövetség mond együtt az Isten szeretetéről, vezetéséről, megváltó munkájáról. Így e koporsónál állva nemcsak saját magunk halandó volta állítatik a szemünk elé, hanem Isten szeretete is. Ebben van a vigasztalás forrása. Ez szabadít fel bennünket arra, hogy elhunyt testvérünk életét az Isten által adott méltóság és kiváltság fényében szemléljük.

Érvényes volt Gidófalvy Andorra is, amit Jeremiás prófétának mondott elhívásakor Isten: „Mielőtt az anyaméhben megformáltalak, már ismertelek, és mielőtt a világra jöttél, magamnak választottalak”.

Olyan családban növekedett fel, amelyben eleven volt a keresztyén hit iránti érdeklődés. Korán megfogant szívében az elhatározás, hogy a lelkészi pályát választja élethivatásul. A nyiregyházi gyülekezetben kapott

hatások érlelték döntését. Gimnáziumi éveinek utolsó időszakában tudatosan készült a teológiai akadémiára. Főiskolai tanulmányait 1950-ben a Sárospataki Teológiai akadémián kezdte el, majd 1951 őszétől a Debreceni Teológiai Akadémián folytatta, és ott szerzett lelkészi oklevelet. Diákévei alatt a szorgalom és a munkában való állhatatosság jellemezte. Nagy figyelemmel fordult a Biblia eredeti nyelvei, a héber és a görög nyelv felé.

Isten különösen két nemes vonással ajándékozta meg Gidófalvy Andor testvérünket: az igéje iránti szeretettel, és a rábízott gyülekezetek iránti pásztori lelkülettel.

Az igének egész életében szorgalmas tanulmányozója maradt. Jeremiás prófétával személyes vallomásként tudta elmondani: „*Ha eljutott hozzám igéd, én élveztem, igéd vidámságot szerzett nekem, és szívbeli örömet...*”

Az Isten igéjével való foglalkozás nemcsak az igehirdetéseit gazdagította meg. Példát adott lelkésztársainak is, hatást gyakorolt rájuk. Gyakran keresték meg fiatalabb, de vele egykorú lelkészek is, hogy együtt hajoljanak az Ószövetség héber szövege vagy az Újszövetség görög szövege fölé. Míg betegsége meg nem akadályozta, több éven át vezette az ószövetségi szakcsoport munkáját a Tiszáninneri Egyházkerületben.

Istentől kapott másik kiváltképpen való ajándéka volt a pásztori lelkület. Szívén viselte a gondjára bízott gyülekezetek sorsát. Hasonlított a jó pásztorhoz, akinek vonásait Ezékiel könyve 34. részéből következtethetjük ki. A pásztori tükör szerint a jó pásztor erősíti a gyengét, gyógyítja a beteget, bekötözi a sérültet, visszatereli az eltévedtet, megkeresi az elveszettet. Híveinek utánament, felvette gondjukat, szeretettel fordult feléjük.

Lelkipásztori munkáját önzetlenül végezte. Szinte ingyen valóvá tette az evangéliumot. Vezetésével mind az öt gyülekezet renováltatta a templomát, illetve a lelkészlakást. Az abaújkéri és perei gyülekezetben a lelkészi járandóságot is bennhagyta, hogy a kis létszámú gyülekezetet ezzel is buzdítsa. A hernádbúdi parókia korszerűsítésére saját anyagi forrásaiból áldozott. A renoválások idején nemcsak felügyeletével és irányításával volt jelen, hanem mindig hozzáadta saját kétékezi munkáját is.

Gidófalvy Andor atyánkfíának családi és személyes életében nehéz terheket kellett hordoznia. A hernádbúdi parókia otthont nyújtott szeretettének. Megérhette, hogy gyermekei közül kettő felnőtt, s az egyik családot is alapított. De ehhez a községhez sírok is fűzték. Itt temette el ikergyermekait, itt nyugszik első felesége is, aki autóbaleset áldozatává vált.

Amikor a halálos betegség jeleit érezte magán, nem esett kétségbe. Nem csüggesztette le kezét. A 23. zsoltár írójával együtt vallotta: „*Ha a halál árnyékának völgyében járok is, nem félek, mert Te velem vagy.*” Lelkészi

teendőit szinte halálának napjáig igyekezett ellátni. December 27-én, vasárnap még kiszolgáltatta a keresztség sákramentumát, s másnap 10 órakor visszaadta lelkét Teremtőjének.

Gidófalvy Andor életén átragyogott az Isten kegyelme és szeretete. Ha emberi megítélés szerint idő előtt ragadta el őt a halál, mégis alapigénkel együtt azt látjuk meg, hogy Istennek gondja volt rá, kiválasztotta, elhívta, vezette őt. Koporsójánál állva reménységünket az Isten szeretetébe vetjük, amelytől sem élet, sem halál, sem jelenvalók, sem elkövetkezendők el nem szakíthatják a tőlünk távozottat, se minket. Hisszük, hogy Isten, aki tanácsával igazgatta őt, befogadja dicsőségébe.

Gyászoló Gyülekezet! Szeretett Testvéreim!

A 144. zsoltár nemcsak elhunyt atyánkfia életére vetett fényt, de megszólít minket is valamennyiünket. Ráébreszt, hogy az ember élete a lehelethez hasonló. De bizonyoságot tesz arról a kiváltságról is, hogy Isten teremtményei, gyermekei és megváltottjai vagyunk.

Milyen csodálatos dolog, hogy Istennek gondja van reánk! Ez a tudat felszabadít bennünket a halálfélelem rabságából. Isten alkotott bennünket, ő választott el mielőtt megszülettünk, és ő hív bennünket az időben, hogy szolgáljunk neki.

Szerettüinktől búcsúzva, az őszvendő utolsó napján merítsünk vigasztalást abból, hogy Isten szeretete körülvesz bennünket, megbocsátja bűneinket, és megajándékoz iránta való gyermeki bizalommal, és utat nyit előttünk a jövő felé. Ámen.

Técsy Béla (mh. 1982)

Gégényben született 1908. szeptember 24-én. A sárospataki református gimnáziumban érettségizett 1928-ban. Ugyanott járt Teológiára és szerzett lelkési oklevelet 1934-ben.

Segédlelkész volt Poroszlón (1932–1934) és Miskolcon (1934). Lelkipásztor volt Tiszadorogmán (1934–1955) és Mezőcsáton (1955–1977).

A Borsodi egyházmegyében jegyzői tisztséget töltött be (1947–1955), majd tanácsbíróvá választották (1955). Az egyházkerület Igazgató Tanácsának póttagja (1958), majd főjegyzője (1965–1977).

Házasságot kötött Szikra Sárával (1935). Házasságából három leány született: Mária (1936), Ágnes Sára (1938) és Sára Katalin (1941).

Nyugdíjasként Miskolcon halt meg 1982 áprilisában. Temetése Miskolcon volt április 24-én a Deszka templomból Kürti László püspök igazgatásával.

Jer 17,7-8 „Áldott az a férfi, aki az Úrban bízik, akinek az Úr a bizodalma. Mert olyan lesz, mint a víz mellé ültetett fa, amely a folyóig ereszti gyökereit, és nem fél, ha eljön a hőség, lombja üde zöld marad. Száraz esztendőben sincs gondja, szüntelenül termi gyümölcsét.”

Gyászoló Testvéreim! Gyászoló Gyülekezet!

Vallástétel ez a felolvasott két bibliai vers: élettapasztalatot és hittapasztalatot foglal össze. Képei a Közel-Kelet természeti viszonyait ismerő ember számára különösen kifejezőek. Víz mellé ültetett fához hasonlítja az Úrban bízó embert. E száraz éghajlatú vidéken a növények csak senyednek. Ha eljön a nyár hősége, elhervad a lombjuk, éppen csak tengetik életüket. A folyó mellé ültetett fa azonban, amely vízzel telt talajba ereszti a gyökerét, üde zöld marad, a kedvezőtlen időjárás ellenére is megtermi gyümölcsét. Ahogy táplálékot vesz fel földalatti nedves rétegekből, az emberi szem elől folyamatában elrejtve, de következményeiben nyilvánvalóan, úgy merít erőt az Istenben bízó ember az Istenrel való eleven kapcsolatából.

„Áldott az a férfi, aki az Úrban bízik” - ezt a vallástételt megfogalmazó ember ismerte az élet szépségeit, tudott arról, hogy a körülmények mindenki számára kedvezően alakulhatnak, de ismerte a megpróbáltatásokat is, a bőség esztendejét követő szűk esztendőket, mind anyagi, mind lelki értelemben. Mindkettőt szem előtt tartva vallja: áldott az, akinek az Úr a bizodalma. Áldott: az az élete nem céltalan, megtapasztalja Isten vezetését, és részesül oltalmában. Gyümölcsöt terem. Mind övéi mind embertársai számára áldás forrása az élete, magatartása, önfeláldozó szolgálata.

Jeremiás próféta ezt az előtte már megfogalmazott és kikristályosodott hittételt nehéz helyzetben ismételte el. Mégpedig kettős céllal: támaszt keresett benne önmaga számára, amikor küldetése betöltésében támaszban részesült, próbatételt kellett kiállnia. De kortársai elé is odatárta iránymutatásul, s hívta vissza azokat, akiknek szíve elfordult az Úrtól.

Gyászoló Testvéreim! Gyászoló Gyülekezet!

E ravatalnál állva lelki vigasztalás forrása ez az ige: „Áldott, aki az Úrban bízik”. Arra bátorít fel bennünket, hogy ebben az életben bízzuk rá magunkat Istenre, de a halálban is az ő kezébe ajánljuk lelkünket. A 16. zsoltárral mondhatjuk: „*testem is biztonságban van. Mert nem hagysz engem a holtak hazájában*”. E rövid mondaton keresztül idézi most emlé-

kezetünkbe Isten Szent Lelke az egész evangéliumot, amely magában hordozza mind ennek az életnek, mind az eljövendő életnek az ígérését.

Isten ígétől megvigasztalt szívvel tekintünk vissza Técsy Béla testvérünk életére. Amikor elcsendesedett szívvel idézzük fel sorsának alakulását, világos jeleit ismerjük fel annak, hogy ő Istenben bízott, és áldott volt. Életét az Istenbe vetet hit határozta meg kora ifjúságától késő vénségéig. A legszemélyesebb imádsága volt az az ige, amit a gyászjelentésen olvashatunk: „*Vezérelj utamat a Te igéd szerint*”. Ilyen kérés csak annak az ajkáról fakadhat, aki Istenre bízta magát. Técsy Béla testvérünk érezte Isten vezetését, és amikor a sok teherrel járó öregkorba érkezett, buzgón kérte Istent: „*Ha elfogy az erőm, ne hagyj el*”.

Técsy Béla gégegyi gazdálkodó családból született 1908-ban. Középiskoláit Debrecenben kezdte. A gimnázium két utolsó évét azonban orvosi tanácsra, egészségi okokból a kedvezőbb klímájú Sárospatakon fejezte be. Ettől kezdve hozzáért ehhez az ősi kollégiumhoz. Szülei nagy örömeire érettségi után a Teológiai Akadémiára iratkozott be Sárospatakon.

Segédlelkészi szolgálatot 1932 októberétől Poroszlón, 1934 márciusától Miskolcon végzett. Még ugyanebben az esztendőben a tiszadorogmai gyülekezet választotta pásztorául. Huszonegy esztendeig szolgált itt, s ebbe a két évtizedbe olyan nehéz esztendők estek, mint a II. világháború sok szenvedést hozó évei. Bizony boldog volt az az ember, aki Istenbe vetette bizalmát, tőle vehetett erőt, mint a víz mellé ültetett fa a szárazságban. Ha rejtetten, a szív mélyén ment is végbe a kapcsolat közte és az erőtlenség megsemmisítő Isten között, gyümölcsei nyilvánvalóvá váltak. A legnagyobb veszély idején is a helyén maradt: a jó pásztor példáját követte, aki nem fut el a veszély elől, hanem a rábízott nyájnál marad, és kész éltét is adni érte. A tiszadorogmai református keresztyének hálával emlékeznek erre a szolgálatra.

A háború által tönkretett nemzetgazdaság nem tette könnyűvé az újjáépítés megkezdését, pedig Tiszadorogmán erre igen nagy szükség volt, mert súlyos kárt szenvedett a torony, a templom és a parókia is. Técsy Béla Istenben bízva lelkesítette a gyülekezetet az újjáépítésre, és a megkezdett munka jó véghez jutott.

A külső és belső építés volt a célja Mezőcsáton is. Szolgálatára idején felújították kívülről a templomot, villamosították a harangot és az orgonát. Egyházkerületi főjegyzőként járta a gyülekezeteket, és segített abban, hogy a gyökeres társadalmi átalakulás idején a református keresztyének helyesen tudjanak tájékozódni. Szolgálatára a kerület határain is túlterjedt. Hosszú éveken át tagja volt a Zsinati Lelkészképesítő Bizottságnak, melyek üléseiről fájdalmasan hiányolták elmaradását, amikor betegsége miatt nyugalomba kellett vonulnia. A kegyelem Istene egyéni életében is áldásában részesítette Técsy Béla testvérün-

ket: megajándékozta azzal, hogy hozzá illő segítőtársat talált Szikra Sárában, akivel 1935 májusában kötött házasságot, és 48 évig élt e szent kötelékben. Megérhette, hogy gyermekei felnőttek, megtalálták helyüket az életben. A szerető szívű hitvestársra, édesapára, apósra és nagyapára mély hálával gondolnak vissza.

Szeretett Testvéreim! Gyászoló Gyülekezet!

Áldott, aki az Úrban bíz - ez az ige nemcsak vigasztalásul szolgál, hanem felhívás és buzdítás arra, hogy bízzuk életünket tovább is Istenre. Az alapigénkben megfogalmazott hittapasztalat reánk is érvényes. A Krisztus szeretetétől nem választhat el bennünket sem élet, sem halál. Találjunk ebben vigasztalást és erőt küldetésünk betöltéséhez. Ámen.

Egeresi László (mh. 1982)

Békésen született 1916. december 17-én. A Békési Református Reál-gimnáziumban érettségizett 1935-ben. Debrecenben végezte a Teológiát, és ott szerzett lelkészi oklevelet 1942-ben.

Beosztott segédlelkész volt Békésen (1940-1941), segédlelkész Gyomán (1941-1943), Csongrád-Szegvár-Mindszenten (1943-1947), Békésen (1947-1954), lelkipásztor Gyomán (1954-1964), Biharkeresztesen (1964), ekkor lelkészi állásáról lemondott. Újra segédlelkész Újlőrincfalván (1964), helyettes lelkész (1964-1965), majd lelkipásztor ugyanott (1965-1969), végül Tiszanánán (1969-1982. április 9-ig, haláláig).

1943-ban házasságot kötött Bondár Irén Annával. Gyermekeik: László Gábor (1943) és Ildikó Irén Vilma (1945).

Temetése a tiszánánai templomból volt 1982. április 13-án Kürti László püspök igeszolgálatával.

Róm 8,28-39 „Azt pedig tudjuk, hogy akik az Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál, azoknak, akiket elhatározása szerint elhívott. Mert akiket eleve kiválasztott, azokról eleve el is rendelte, hogy hasonlóká legyenek Fia képéhez, hogy ő legyen az elsőszülött sok testvér között. Akikről pedig ezt eleve elrendelte, azokat el is hívta, és akiket elhívott, azokat meg is igazította, akiket pedig megigazított, azokat meg is dicsőítette

Mit mondjunk tehát? Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk? Aki tulajdon Fiát nem kímélte, hanem mindnyájunkért odaadta, hogyne ajándékozna nekünk vele együtt mindent? Ki vádolná Isten választottait? Isten, aki

megigazít? Ki ítélne kárhozatra? A meghalt, sőt feltámadt Jézus Krisztus, aki az Isten jobbján van, és esedezik is értünk? Ki választana el minket a Krisztus szeretetétől? Nyomorúság, szorongattatás vagy üldözés, éhezés vagy mezítelenség, veszedelem vagy fegyver? Hiszen meg van írva: „Teérted gyilkolnak minket egész nap, annyira becsülnek, mint vágójuhokat” De mindezekkel szemben diadalmaskodunk az által, aki szeret minket. Mert meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem semmiféle más teremtmény nem választhat el minket az Isten szeretetétől, amely megjelent Jézus Krisztusban, a mi Urunkban.”

Gyászoló Testvéreim! Gyászoló Gyülekezet!

Mint a háborgó tengeren hajótörést szenvedett ember keresi a szárazföldet, a sziklát, amely ellene áll a habok erejének, úgy vágyakozik a mulandósággal, a halál valóságával szembekerült ember valami szilárd pont után. Ilyen menedéket jelentő sziklához hasonlíthatjuk a felolvasott igeszakaszt. Pál apostol a meghalt, feltámadt és az Isten jobbján ülő Jézus Krisztusra irányítja tekintetünket, amikor az élet végső kérdései: az Istenhez való viszonyunk, a bűnbocsánat, megigazulás és az Isten szeretetében való megmaradás foglalkoztatja gondolatainkat.

Egeresi László testvérünk koporsójánál állva kövessük az egyház két évezredes gyakorlatát, és irányítsuk tekintetünket a nagypénteki és húsvéti evangéliumra, amely arról beszél, hogy Krisztus meghalt bűneinkért, feltámadt megigazulásunkért, az Isten jobbján ül és esedezik értünk. Ebben és csakis ebben kereshetjük és találhatjuk meg vigasztalásunkat.

Isten irántunk való szeretetét abban mutatta meg, hogy egyszerűen Fiát odaadta értünk. Leszállt az emberi szenvedés mélyére. Megismerte az elhagyatottság gyöttrő kínjait. Mindezekben győzött, mert halálig engedelmes volt. Most velünk együtt érző, gyengeségeinken megindulni tudó főpapként esedezik értünk Isten jobbján.

A keresztyén hit győzedelmes hit. A keresztyén ember abban a bizonyosságban élhet, hogy Istennek Krisztusban megmutatott szeretetétől semmi nem szakíthatja el. Az összes lehetséges ellenerőt felsorakoztatja és elvonultatja előttünk az apostol. A látható világon túli erők, angyalok és anyagi fejedelmek, a jelenvalók és az elkövetkezendők, a magasság és a mélység, sem semmi teremtmény el nem szakíthat bennünket az Isten szeretetétől.

Egy élet befejezésekor gyötör a gondolat, az eredménytelenség gondolata: vajon elvégeztük-e, ami ránk volt bízva? A mulasztásért vád és kárhoztatás érhet. A vádnak és kárhoztatásnak a kimondásához egyedül és kizárólag Istennek és Jézusnak volna joga. Az Isten választottait azonban nem vádolhatja senki, hiszen aki vádolhatná: Isten, igaznak nyilvánítja a bűnöst Jézus Krisztus érdeméért, és maga Jézus Krisztus, aki eljön

ítélni eleveneket és holtakat, az Atya jobbán ül és esedezik érettünk. Ebben találjuk egyetlen vigasztalásunkat. Mind önmagunkra, mind szeretteinkre nézve, mind életünkben, mind halálunkban.

Pál apostol példája lebegjen előttünk, aki reménységét nem a törvény cselekedeteibe vetette, hanem Istenbe, aki a bűnöst megigazítja, ingyen, kegyelemből. A Római levélnek ez a nagy tanítása adott neki erőt arra, hogy a kapott kegyelemmel többet munkálkodjék, mint a többi apostolok együttvéve. A megigazító Istenbe vetett hit vezette Luther Mártont a reformáció útjára.

A bűnöst megigazító Istenbe vetett hit volt az, ami a lelkeszi pályára irányította, és azon sok megpróbáltatás közepette is megtartotta a tőlünk eltávozott Egeresi László lelkipásztor testvérünket. Kora gyermekségtől kezdve megtapasztalta, hogy mennyi veszély fenyegeti az embert, betegség és halál, háborús események terhe és az elkövetkezendőktől való félelem.

Kézműves családból született 1916. december 17-én Békésen. Szüleit súlyos megpróbáltatás érte, amikor járvány következtében rövid időn belül öt gyermeküket veszítették el. Csak László maradt életben, majd később, 12 év múlva ajándékozta meg Isten még egy gyermekkel a nagy próbatételt átélte családot.

Egeresi László testvérünk középiskolai tanulmányait a Békési Református Reál Gimnáziumban végezte, majd a Debreceni Tudományegyetem Hittudományi Karán szerzett lelkészi oklevelet 1942-ben. Segédlelkészként szolgált Békésen - a gyülekezet szeretettel gondol rá -, Gyomán, a Csongrád-Szegvár-Mindszent-i szórványgyülekezetekben, majd 1954-től megválasztott lelkipásztor Gyomán, 1964-ben a biharkeresztesi gyülekezetbe kerül, majd Újlőrincfalvára, ahol 1969-ig végezte a lelkeszi szolgálatot.

A tiszánánai gyülekezet 1969 szeptemberében választotta lelkipásztorává. Itt szolgált haláláig. Átélt a második világháború sok viszontagságát. Hadifogságba került, majd visszatérve gyülekezeti lelkipásztori szolgálatát folytatta.

1943. április 15-én kötött házasságot Bondár Irén Annával. Isten két gyermekkel áldotta meg. Megajándékozta azzal, hogy mindkét gyermekét láthatta felnőni, és elindulni az élet útján. Örömet jelentett számára, és büszkeséggel töltötte el, hogy fia, László a lelkeszi pályát választotta, mert a Jézus Krisztus evangéliumának az erejét megismerte.

Egeresi László lelkipásztor testvérünk életének utolsó éveit gyógyíthatatlan betegség árnyékolta be. A múlt év májusában súlyos műtéten esett át, ennek következményét nagy lelki erővel viselte el. Szolgálatát ilyen körülmények között is, minden erejét teljesen összeszedve igyekezett betölteni. Végezte az igehirdetést, a sákramentumok kiszolgálását, esketett, és hirdette a vigasztalást a gyászoló családoknak.

Ezen túlmenően fáradozott a parókia és a templom felújításán, hogy a szolgálat feltételei biztosítva legyenek a tiszánai gyülekezetben az elkövetkező esztendőkből is. A halálos kórt testében hordozva, terhelte magát az építkezés sok gondjával. A megigazító Istenbe vetett hite nem tétlenné, hanem munkálkodóvá tette, még e nehéz körülmények között is.

Utolsó igehirdetési szolgálatát nagypéntek délelőtt végezte. A betegségével járó fájdalomtól elgyötört lelkipásztor átérezte Krisztus szenvedéseinek a vigasztaló erejét. Az előttünk járó egyházi nemzedékek énekkincsét személyes vallástételként mondta el, amikor a nagypénteki istentiszteleten a 341. éneket választotta. Annak különösen két utolsó verse lett lelki támasza:

*„Mellőlem el ne távozz, ha majd én távozom,
A kínban, mit halál hoz, állj mellém Jézusom.
Ha lelkem félve reszket, s rettent a meghalás,
Nagy kínod és kereszted legyen vigasztalás.*

*Légy pajzsom és reményem, ha kétség látogat,
Véssem szívembe mélyen kereszthalálotat.
Rád nézek, rá szünetlen, s ha majd szívem megáll,
Öleljen át a lelkem - így halni: jó halál.”*

Gyászoló Testvéreim!

Az evangéliumtól megvigasztalt szívvel vegyetek most búcsút Szeretteteiktől. A feltámadás reménysége adjon erőt a gyász elhordozásához az egyedül maradt hitvestársának. A veszteség érzése mellett gondolatok hálával az édesapától kapott szeretetre gyermekei, László és Ildikó, valamint menyé és veje. Legyen áldott a szerető nagypapa emléke a három unoka szívében. Búcsúzz tőle egyetlen testvére és családja, násza és nászasszonya.

Gyászoló Gyülekezet! Búcsúzzék lelkipásztorától a tiszánai gyülekezet. Amint Egeresi László testvérünk utolsó igehirdetésében mondta: lehet halottja egy városnak, s lehet halottja egy gyülekezetnek. Igéhirdetéseit őrizzék meg szívetekben, hiszen magának az Úr Jézus Krisztusnak a megbízásából prédikálta az evangéliumot.

Gyászoló Testvéreim! Gyászoló Gyülekezet!

Az a bizonyosság, hogy Krisztus szeretetétől el nem választhat semmi benneteket, tegyen mindnyájatokat munkálkodókká a Krisztus dolgaiban és családotok körében. A bennetek levő reménységről tegyetek vallást szorgalmas, felelős élettel. És az Úr Jézus Krisztus áldása rajtatok lesz. Ámen.

Botos Péter (mh. 1982)

Poroszlón született 1913. június 6-án. A sárospataki református főgimnáziumban érettségizett 1933-ban. Ugyanott járt Teológiára is, és szerzett lelkészi oklevelet 1939-ben.

Segédlelkészi szolgálatot végzett a következő gyülekezetekben: Poroszló (1937–1938 és 1940, 1945, 1950), Szuhafeő (1938–1940), Mezőcsát (1940), Cserépfalu (1940–1942, közben Noszvajon 1941-ben), Tiszanána (1942–1944), Tibolddaróc (1950). Tartalékos tábori lelkész a 117. Tábori kórháznál (1944–1945). Beosztott lelkész Emődön (1945–1946). Rendes lelkész Tibolddarócon 1950. augusztus 21-től 1980. december 31-ig, nyugdíjazásáig.

Egyházkerületi missziói és tanulmányi bizottsági tag volt 1959-től.

1945. június 3-án házasságot kötött Járdánházy Jolánnal. Házasságukból két gyermek született: Mária Judit (1948) és Péter Sándor (1951).

1982. július 1-jén halt meg. Temetése július 3-án volt Poroszlón. Koporsója fölött Szendrey Károly esperes hirdette az igét, az egyházmegye nevében Benke György főjegyző búcsúzott.

2Kor 5,1-9 „Tudjuk pedig, hogy ha földi sátorházunk összeomlik, van Istentől készített hajlékunk, nem kezel csinált, hanem örökkévaló mennyei házunk... Mindenkor bizakodunk, és tudjuk, hogy amíg a testben lakunk, távol lakunk az Úrtól... De bizakodunk, és inkább szeretnénk kiköltözni a testből, és hazaköltözni az Úrhoz. Ezért arra törekszünk, hogy akár hazaköltözzünk, akár távol lakunk, kedvesek legyenek neki.”

Az egyházmegye sok gyülekezetéből vagyunk most együtt, sőt egyházmegyénk határain túlról is. A közös szomorúság gyűjtött össze: Botos Péter lelkésztestvérünk hirtelen halála. Családját érte legközvetlenebbül, ők érzik leginkább hiányát, ezért az ő szívük a legszomorúbb. De nemcsak családjáé volt ő, hanem a tibolddaróci gyülekezeté is, akinek hűséges pásztoruktól kell elválniuk. Az itt levő, igét szerető imádkozó testvérek átérzik most, hogy mit jelent pásztor nélkül maradni. Egyházmegyénk is szomorú szívvel néz utána. Nyugdíjba menetele nem jelentette azt, hogy kiáll a szolgáló lelkészek sorából: tovább szolgált közöttünk mind haláláig. Az egész magyarországi református egyházunké is

volt ő. Olyan lelkipásztor típus volt, akit régebben így neveztek: tiszteletes és tudós.

De nem szomorkodni vagyunk együtt, hanem vigasztalást kérni és adni. Forduljunk azért Isten igéjéhez, aminek szolgája volt ő is.

1. Van Istentől készített hajlékunk.

Azért Poroszlón temetjük a tibolddaróci lelkipásztort, mert egy hajlék, a családi hajlék kötötte ide. Az elmúlt tíz évben sok munka, fáradozás kötötte őt ehhez a hajlékhoz. Azért fáradozott, hogy legyen élete végére, nyugdíjas idejére otthona. Az utolsó simításokat végezte ezen a hajlékon, amikor Isten másképpen rendelkezett, és hirtelen hazahívta őt.

Szomorú, ha így mondjuk, hogy nincs szüksége már erre a szeretettel készített hajlékra. De vigasztaló, ha hittel megragadjuk az ige vigasztalását: van más, van Istentől készített hajlék is! Jézus így mondta, ilyen egyszerűen: „Az én Atyámnak házában sok lakóhely van, ha pedig nem volna, elmegyek, hogy helyet készítsek néktek” (Jn 14,2k). Annak a mennyei hajléknak a tisztasága, gazdagsága, békessége és nyugalma nem hasonlítható semmilyen földi hajlékhoz. Ugye, milyen nagy szerencse „öröklakást” nyerni? Ingyen ilyen nagy értékhez jutni! Tudod-e, milyen nagy - nem szerencse - kegyelem, hogy a mennyben is lehet örök lakásod! Valakinek ez sokba került, valaki ezért életét adta: Jézus Krisztus. Drága árat fizetett érte. Nagy kérdésünk a lakás-kérdés. Megnyugtató, ha ez a gondunk megoldódik 10, 20, 50 évre. És aztán „*ha a mi földi sátorházunk összeomlik*”? Milyen nagy ajándék, ha tudod mondani: „Tudom: az én Megváltóm él, hajléka készen vár reám”.

2. Bizakodunk.

„*Mindenkor bizakodunk*”. Ez azt jelenti, hogy még a koporsó mellett is. Honnan vesszük ezt a bizalmat? Nem magunktól. Jézus gyakran használja ezt a biztatást, amikor az emberi erő végére ér, amikor tehetetlen és lehetetlen körülmények között lát embereket: „*Bízzatok, ...ne féljete!*” Jussón el hozzátok is ez a biztató és vigasztaló üzenet.

Bizakodunk. A felolvasott igénkben ezeket a kifejezéseket hallottuk: beköltözni, hozzáköltözni, hazaköltözni. Gondolsz-e erre a végleges örök hazára? Ez legyen egyetlen vigasztalásunk: „Micsoda tenéked életedben és haláloban egyetlen egy vigasztalásod? - Az, hogy mind testestől, mind lelkestől, úgy életemben, mint halálomban nem a magamé, hanem az én hűséges Megváltómnak a Jézus Krisztusnak a tulajdona vagyok, aki az ő drága vérével minden bűnömért tökéletesen eleget tett, és engem az ördögnek minden hatalmából megszabadított, és úgy megőriz, hogy az én mennyei Atyám akarata nélkül egy hajszál sem eshetik le fejemről, sőt inkább szükséges, hogy minden az én boldogságomra szolgáljon. Ezért ő Szent Lelke által az örök élet felől engem is biztosít, és szív szerint hajlandóvá és késszé tesz arra, hogy ezentúl öneki éljek”.

3. „Kedvesek legyünk neki”.

„Ezért arra törekszünk, hogy akár itt lakunk még, akár elköltözünk, kedvesek legyünk neki”. Milyen örömhír ez: „akár élünk, akár halunk, az Úrei vagyunk”. Kapcsolatban lenni vele azoknak örömhír, akik találkoztak már vele, ismerik őt.

Életünk tartalma, célja, öröme nem saját tervünktől függ. Lakás, állás, egészségesen megért nyugdíj - de sok embernek eddig tart bizakodása. A maradandó, a több ennél: az Úrral lenni. Vagy ahogyan Pálnál sokszor olvassuk: Az Úrban lenni, hitben lenni. Már itt az örök élet részese lenni, és majd a megváltásban részesülni!

A temetés búcsúzás is. Attól függ, hogy vigasztalást veszünk-e, hogy milyen kapcsolatban vagyunk az Úrral, aki a halált is legyőzte úgy, „*hogy a halandót elnyelje az élet*”. A Jézusban nyert élet túlér síron és halálon. Ez legyen vigasztalásunk.

Dr. Koncz Sándor (mh. 1983)

Diósgyőrben született 1913. június 25-én. A miskolci református reálgimnáziumban érettségizett. A sárospataki Teológián tanult, és szerzett lelkészi oklevelet 1937. szeptember 16-án.

A sárospataki Kollégium szeniora volt (1935–1936), majd megbízott konventi lelkész Berlinben (1937–1938), segédlelkészként az SDG Diákszövetségben dolgozott Budapesten (1938), konventi missziói lelkész Budapesten (1938–1942), táborigazgató Marosvásárhelyen, majd a hadszíntér és hadifogság következett (1942–1946). Újra konventi lelkész Budapesten (1946–1947), majd teológiai tanár Sárospatakon (1947–1952). Helyettes majd rendes lelkész Alsóvadászon (1952–1965), végül egyházkerületi levéltáros a sárospataki Tudományos Gyűjteményekben 1966-tól haláláig, 1983. március 29-ig.

Különböző tisztségeket viselt a közegyháznál, a kerületben és a sárospataki kollégiumban. (ORLE, Kollégiumi gv. elnök, ker. tanulmányi bizottságban, stb.).

Teológiai tanulmányai közben ösztöndíjasként tanult Bázelen (1933–1934) és Glasgowban (1936–1937). Teológiai doktorátust szerzett Debrecenben, majd egyetemi magántanári és teológiai akadémiai magántanári címet.

1943-ban házasságot kötött Harsányi Ilonával. Gyermekeik: Katalin (1943), Éva (1946) és Gábor (1956).

Temetése Sárospatakon volt április 1-én Kürti László püspök igeszolgalatával.

2Kor 5,1-10 „Tudjuk pedig, hogy ha földi sátorunk összeomlik, van Istentől készített hajlékunk, nem kézzel csinált, hanem örökkévaló mennyein házunk. Azért sóhajtozunk ebben a testben, mivel vágyakozunk felöltöni rá mennyből való hajlékunkat, ha ugyan nem bizonyulunk felöltözve is mezíteleneknek. Mert mi is, akik e sátorban vagyunk, megterhelten sóhajtozunk, minthogy nem szeretnénk ezt levetni, hanem felöltöni rá amazt, hogy a halandót elnyelje az élet. Isten pedig, aki minket erre felkészített, zálogul adta nekünk a Lelket. Tehát mindenkor bizakodunk, és tudjuk, hogy amíg a testben lakunk, távol lakunk az Úrtól; mert hitben járunk, nem látásban. De bizakodunk, és inkább szeretnénk kiköltözni a testből, és hazaköltözni az Úrhoz. Ezért arra törekszünk, hogy akár itt lakunk még, akár elköltözünk, kedvesek legyünk neki.”

Gyászoló Szeretteim! Gyászoló Gyülekezet!

Megszentelt és bölcs hagyománya a keresztyén egyháznak, így a mi Magyarországi Református Egyházunknak is, hogy a koporsónál, a búcsúvétel pillanatában a feltámadást állítja a középpontba.

A Krisztus feltámadásáról és ezzel együtt a test feltámadásáról szóló örömhír kardinális része a keresztyén igehirdetésnek és hitnek. Pál apostol többször megfogalmazta a feltámadásra és a Krisztus visszajövetelére vonatkozó reménységet. Alapigéül azt a szakaszt választottam, amelynek első mondatát dr. Koncz Sándor testvérünk végakarata szerint a család a gyászjelentésre írt. Az apostol hasonlatokat alkalmaz, hogy kifejezze a kifejezhetetlent. Összehasonlítja egymással a földi testet és a megdicsőült, feltámadott testet. Az egyik kép szerint ahhoz hasonló a kettő közötti különbség, mint ami az ideiglenesség jelét magán hordozó sátor és a szilárd alapú építmény között van. Ha összeomlik földi sátorunk, örökkévaló házunk van a mennyben. A másik képet az öltözködés területéről veszi. Azokra gondol - s közéjük sorolja magát is -, akik még meg fogják érni testben Krisztus visszajövetelének idejét. Felölthetik a mennyei testet, mint egy ruhát anélkül, hogy közben egy ideig a mezítelenség, a test nélküliség állapotában lennének. A halandót elnyeli a halhatatlan. A keresztyén reménység nem a lélek halhatatlanságára vonatkozik, hanem a test feltámadására. Az apostol nem színezi ki a részleteket, hanem a fő dolgot tarja szem előtt: Istennek Jézus Krisztusban megmutatott hatalma, megváltó ereje cselekszi mindezt.

Nem emberi vágyálmot vetít ki a keresztyén hit. A reménység szilárd alapját Krisztus feltámadása adja. Ez az élő reménység Isten Szent Lelkének munkája által születik meg, és marad eleven szívünkben.

Az apostol vágyakozik megszabadulni a földi élet terheitől, és együtt lenni Krisztussal. Tudja azonban, hogy nemcsak odaát lehet vele kapcsolatban lenni, hanem itt a földön is. Pált nem vezeti a szolgálat terhétől való menekülni akarás indulata. Nyoma sincs benne annak a törekvésnek, amelyet a modern teológiai irodalomban escapizmusnak, menekülési vágnak neveznek. Vallja, hogy egy a fontos: akár testben vagyunk, akár hazaköltözünk, Krisztus előtt kedvesek legyünk. Pál a Jézus indulatát és az ő lelkületét követi. Minden cselekedetének végső mértéke az a bizonyosság, hogy Isten ítélő széke előtt kell megállnia, aki mindenkit megjutalmaz aszerint, amit a testben cselekedett, vagy jót vagy gonosz.

Kedves Gyászoló Testvéreim! Gyászoló Gyülekezet!

Az a tény, hogy dr. Koncz Sándor testvérünk maga választotta ezt az igét a gyászjelentésre, vigasztalásul a benne levő reménység összefoglalásul, azt mutatja, hogy a korinthusi második levél 5. részének felolvasott szakasza megragadta őt, és foglalkoztatta őt. Egészen bizonyosan néhány év óta, mikor végakarátát megfogalmazta. De aki visszatekint az életére, az felismeri, hogy nemcsak akkor forgatta ezt az igét gondolataiban, amikor testének fizikai állapotát tekintve számolt a váratlan hirtelenséggel bármikor bekövetkező halállal, hanem ezen tájékozódott egész életében. Ez volt teológiai tudományosságának iránytűje, sokirányú fáradságos tevékenységében erőforrás, a halálra tekintve vigasztalás.

Koncz Sándor 1913. június 25-én született Diósgyőrben munkás családból. Édesapja, aki öt gyermeket nevelt, vasesztergályos művezető volt. Édesanyja, Szabó Teréz révén Özörényhez és Pelsőchöz kötötték családi szálak. Elemi iskoláit szülővárosában kezdte, majd középiskolai tanulmányait a miskolci református gimnáziumban folytatta. Nem csodálkozhatunk rajta, ha ebből az iskolából egyenes út vezetett Sárospatakra, hiszen a miskolci gimnázium történeti hagyományait tekintve a sárospataki kollégium partikulája volt, azonos szellemi örökséget hordozott és ápolt.

Koncz Sándor első lelkészképesítő vizsgáját 1935-ben tette le, a másodikat 1937-ben. Mindkettőt jeles eredménnyel, hiszen évfolyamának kimagasló képességű hallgatója volt. 1933–34-ben Bázelen, 1936–37-ben Glasgowban, 1937–38-ban Berlinben folytatott ösztöndíjasként tanulmányokat. Az 1933-tól 38-ig terjedő időben az említett egyetemeket magába foglaló országokon kívül megfordult Dániában, Franciaországban, Belgiumban, Olaszországban, Jugoszláviában és Csehszlovákiában is.

Hazatérve fiatalon szerez teológiai doktorátust, egyetemi magántanári és teol. akadémiai magántanári habilitációt. A 30-as években két könyve jelenik meg: „A teológiai dualizmus Barth teológiájában”, amelyet Sá-

rospatakon publikált 1936-ban, továbbá „Kierkegaard és a világháború utáni teológia”, amely Miskolcon jelent meg 1938-ban. A következő nagyobb lélegzetű és sokak által használt műve „Hit és vallás”, amelyben a magyar református vallástudományi teológia kibontakozását és hanyatlását vizsgálja. 1942-ben Debrecenben jelent meg. Emellett szerkesztője és munkatársa volt számos lapnak, folyóiratnak. Nyomtatásban mintegy 210 kisebb-nagyobb cikke és tanulmánya látott napvilágot.

Szolgálati megbízásai - szoros összefüggésben azzal a mozgalmas, változókat hordozó és gyökeres átalakuláshoz vezető korrallal, amelyben élt - széles skálára terjedtek ki. A Teológia elvégzése után egy évig szenior, majd külföldön megbízott református lelkészként tevékenykedik a Berlinben élő magyarok körében. 1938-ban előbb a Soli Deo Gloria Diákszövetség lelkészi munkatársa, majd konventi missziói lelkész. A háborús események úgy hozták magukkal, hogy táborig lelkészként is tevékenykedett, s szolgálatának helyét így írta körül: hadszíntér, hadifogság. Onnan hazatérve konventi lelkész lesz, majd 1947 szeptemberétől 1952. augusztus végéig a sárospataki teológiai akadémiának a debrecenivel történt összevonásáig teológiai professzor.

1952 szeptemberétől 1965. december 31-ig előbb helyettes lelkész, majd megválasztott lelképásztor Alsóvadászon. 1966. január 1-től Sárospatakon a Tudományos Gyűjtemények Levéltárának igazgatója haláláig.

Sohasem egy munkakört töltött be, hanem több irányú tevékenységet fejtett ki. Teológiai tanársága idején a Gazdasági Választmány elnöke, levéltári igazgatóként a Zsinati Iroda tudományos munkatársa, egyházkerületi gyűjteményi és műemléki előadó, a Magyarországi Református Egyház teológiai Doktori Kollégiumának tagja.

Dr. Koncz Sándor bárhol munkálkodott, mindig a Jézus Krisztus evangéliuma, az élő reménység határozta meg. Fáradhatatlanul és teljes erőbevetéssel végezte a rábízott feladatokat. Ifjúsági lelkészként, külügyi szolgálatban vagy konventi missziói lelkészként alkotóan munkálkodott. Hozzáértéssel nyúlt a tudományos teológiai témákhoz, a gyülekezeti igehirdetés és lelkigondozás szolgálatához, de ugyanilyen hozzáértést és odaadást tanúsított, amikor gazdasági, építési vagy szervezési ügyekkel kellett foglalkoznia. Semmit nem tartott idegennek magától, amivel egyházát szolgálhatta. Még betegségével küzdve is elvállalta a megbízásokat.

Koncz Sándort a szolgáló közvetlenség jellemezte családjában is. Édesapjának családjában, ha kellett, mint a második legidősebb gyermek, megfogta a munka végét. Testvéreihez mindvégig szoros és meleg szálak fűzték. 1943-ban házasságot kötött a gazdag református szellemi örökséget hordozó család lányával, Harsányi Ilonával. Isten három gyermekkel, Katalinnal, Évával és Gáborral áldotta meg házasságukat. Koncz

Sándor gondoskodó szeretettel vette körül övéit. Arra törekedett, hogy szeretteit hozzá segítse a bennük rejlő képességek kibontakoztatásához, felelős, áldozatos életvitelhez. Milyen örömet jelentett az számára, hogy megérthette valamennyiük elindulását az önálló életúton, s unokákban szemlélhette az Isten nemzedékről-nemzedékre való hűségének a jeleit.

Gyászoló Szeretteim! Gyászoló Gyülekezet!

A felolvasott igeversek nemcsak úgy állnak előttünk, mint amelyek dr. Koncz Sándor testvérünk életének irányítói voltak, hanem mint velünk szemben támasztott igény és nekünk szóló ígéret személyesen szólítanak meg minket. A feltámadás evangéliuma vigasztal bennünket. Hadd fejezzem ki ezt a 401. énekünk egyik versével:

„...szívem szent reménnyel a jövődbe néz.

Jézus, én bizodalmam, hiszem, hogy egy napon

Szerettimet a mennyben újra megláthatom.”

Krisztus feltámadása reménység forrása. Nemcsak személyes életünk záloga, hanem Isten újjáteremtő munkájának a zsengeje is. Az élő keresztyén reménység bizalommal néz a haza, az egész emberiség és a teremtet világ sorsa és jövője felé. Felismeri: az az Isten akarata, hogy maga a teremtet világ is megszabaduljon a rothadandóság átkától, mindattól, ami megrontja, szétesővé teszi az életet, és hogy részesedjen az Isten megváltó munkájának dicsőségében.

A feltámadás evangéliuma buzgó munkálkodásra szabadít fel. A keresztyén ember tudja, hogy az élet megbízatás, amelyet be kell tölteni. Krisztus indulatával élünk a családban, áldozatot vállalva. Odaadón keressük a bennünket körülvevő nagyobb közösség javát is. Fáradozunk hazánk felvirágoztatásán. Érezzünk felelősséget ennek a sok szenvedéstől meggyötört világnak a sorsa és jövője iránt. Nem emberi megfontolásból, hanem az Istenbe vetett élő reménységből. Akár élünk, akár meghalunk igyekezzünk, hogy Jézus Krisztus előtt kedvesek legyünk. Ámen.

Dr. Nagy Sándor Béla (mh. 1983)

Született Nagykaposon 1902. július 15-én. A sárospataki református főgimnáziumban érettségizett 1920-ban. Ugyanott végezte a Teológiát is, és szerzett lelkészi oklevelet 1926-ban.

A sárospataki főiskola szeniora volt (1924–1925), majd segédlelkész és hitoktató lelkész Sárospatakon (1925–1927). Lelkipásztorként szolgált Vámosújfaluban (1927–1933), Bodrog-

keresztúron (1933–1938) és Sátoraljaújhelyben nyugdíjazásáig (1938–1970).

Egyházmegyei tisztségei: aljegyző (1931–1938), tanácsbíró (1938–1957), sajtóelőadó (1953–1957), könyvtáros (1953–1957). Egyházkerületi tisztségei: tanácsbíró (1949-), tanácsstag (1957-), missziói és tanulmányi bizottsági tag (1958-). Zsinati tag (1959-).

Teológiai doktorátust szerzett 1937-ben.

Házasságot kötött Kiss Katalinnal 1925-ben, majd első felesége halála után Kovács Idával (1943). Gyermekai: Irma (1927), Tibor (1929), Katalin (1931), Zsuzsanna (1933) és Enikő (1944).

1983-ban halt meg. Temetése Sárospatakon volt március 2-án Kürti László püspök igeszolgalatával.

Jel 7,9-17 „Ezek után láttam: íme, nagy sokaság volt ott, amelyet megszámolni senki sem tudott, minden nemzetből és törzsből, népből és nyelvből; a királyi szék előtt és a Bárány előtt álltak fehér ruhába öltözve, kezükben pedig pálmaágak, és hatalmas hangon kiáltottak: 'Az üdvösség a mi Istenünké, aki a királyi széken ül, és a Bárányé!' Az angyalok mind ott álltak a királyi szék, a vének és a négy élőlény körül, arca borultak a királyi szék előtt, és imádták az Istent eképpen: 'Ámen! Az áldás, a dicsőség és a bölcsesség, a hálaadás és a tisztesség, a hatalom és az erő a mi Istenünké örökkön-örökké. Ámen.' Megszólalt egy a vének közül, és megkérdezte tőlem: 'Kik ezek a fehér ruhába öltözöttek, és honnan jöttek?' Ezt mondtam neki: 'Uram, te tudod'. Mire ő így válaszolt: 'Ezek azok, akik a nagy nyomorúságból jöttek, és megmosták ruhájukat, és megfehérítették a Bárány vérében. Ezért vannak az Isten királyi széke előtt, és imádják őt éjjel és nappal az ő templomában, és a királyi széken ülő lakik velük. Nem éheznek és nem szomjaznak többé, sem a nap, sem más hőség nem tűz rájuk, mert a Bárány, aki középen a királyi széknél van, legelteti őket, elvezeti őket az élet vizének forrásaihoz, és az Isten letöröl szemükről minden könnyet.'”

Kedves Testvéreim! Gyászoló Gyülekezet!

A Jelenések könyvéből felolvasott prófécia fellebbenti a fátylat egy jövőbeli eseményről. Láttatni engedi Krisztus egyháza történetének végső kimenetelét. Azt a pillanatot, amikor az üdvözültek serege a királyi szék előtt, azaz Isten előtt, és a Bárány előtt, azaz Jézus Krisztus előtt áll. A

titok fátylának a fellebbentése nem emberi kíváncsiságot óhajt kielégíteni. Akikhez a patmoszi látnok szól, nehéz helyzetben vannak. A keresztyén üldözésnek egy különösen kemény szakaszának terhét hordozzák. Keresztyének százait és ezreit börtönzik be, fosztják meg vagyonaótól, végzik ki. A történeti eseményeknek ez a kavargása eltakarja a földön élő gyülekezet elől Krisztus szavának igazságát: „*Nékem adatott minden hatalom mennyen és földön*”, mikor az események azt mutatják, hogy a római császára a hatalom.

A jelenések könyve azért állítja kortársai szeme elé a mennyei jelenetet, hogy azon tájékozódjanak a megpróbáltatás súlyát hordozó keresztyének. Ne veszítsék el reménységüket, hanem tudják, hogy ők is megmosakodhatnak a Bárány vérében. Kitarthatnak a Krisztusról való valótlástételükben, nem azért, mert bennük van meg erre a képesség, hanem mert a szenvedés mélységébe leszállt Jézus Krisztus velük van. A prófécia felragyogtatja azt az állapotot, amikor a Jó Pásztor legelteti őket, az élet vizének forrásaihoz tereli, és letöröl szemükről minden könnyet. Ez a valóság mélyebb és igazabb, mint az őket körülvevő események.

Gyászoló Szeretteim! Gyászoló Gyülekezet!

Dr. Nagy Sándor Béla testvérünk koporsójánál állva a fájdalom és szomorúság érzése tölti el szívünket. Szükség van arra, hogy Istenhez emeljük tekintetünket, és azon a valóságon tájékozódjunk, amelynek érvénye nemcsak erre a földi életre, hanem a halál utáni életre is kiterjed. Jézus Krisztus a feltámadás és az élet, aki őbenne hisz, ha meghal is él.

Alapigénk az ő evangéliumát állítja a szemetek elé. Hogy megvigasztalt szívvel állhassatok a koporsónál, és vehesetek búcsút szerettetektől. Madáchnak Az ember tragédiájában így szól Ádám, miután Lucifer végig vezette az emberiség történelmének különböző korszakain, el egészen a Föld kihűléséig, az élet elsorvadásáig: „csak az a vég, csak azt tudnám feledni!”.

A keresztyén ember az evangélium fényében így mondhatja el a vallástételt: „csak azt a véget, Krisztus győzelmének a teljességre jutását, csak azt ne veszítsem szem elől, mert az ad erőt minden megpróbáltatásban”.

Megvigasztalt és elcsendesedett szívvel tekintve végig a tőlünk távozott Nagy Sándor Béla szerettünk életén. Felismerjük, hogy kora ifjúságától kezdve az evangélium végső valóságán tájékozódott. Ez adott neki erőt, hogy kavargó világtörténelmi események sodrásában, testi gyengeséggel küzdve hűségesen betöltse szolgálatát.

Nagy Sándor Béla 1902. július 15-én született Nagykaposon. Elemi iskoláit Ungváron járta. Középiskolai és teológiai tanulmányait Sárospatakon végezte. Itt tette első lelkészképesítő vizsgáját 1942 szeptemberében, a másodikat 1926-ban, mindkettőt jeles eredménnyel. Egy évig a főiskolán töltötte be a szeniori tiszttet. Az 1925/26-os akadémiai évet

Strassburgban töltötte, az 1927–28-as tanévben pedig a genfi egyetemen folytatott tanulmányokat. Rövid ideig Sárospatakon volt segédlelkész, illetve hitoktató. 1927-től 1933-ig a vámosújfalui gyülekezet megválasztott lelkipásztora, 1933–38-ig bodrogkeresztúri lelkipásztor, míg 1938 novemberében a sátoraljaújhelyi gyülekezet hívja el pásztorául, ahol 1970-ig, nyugdíjba meneteléig szolgált.

1925-ben házasságot kötött Kiss Katalinnal, akivel boldogan élt 1942-ig, amikor a hűséges hitvestársa a 4. gyermek születésekor meghalt. Két évvel később újabb házasságot kötött Kovács Idával, néhány hónap híján 40 esztendeig élt vele boldog házasságban. Mindkét hitvestársában hűséges segítőre talált szolgálata végzésében. Megérhette, hogy mind a négy gyermeke: Irma, Tibor, Katalin és Enikő családot alapított. Tibor fia az édesapa élő hitét látva választotta a lelkészi pályát. Nagy Sándor Béla szemlélhette Isten nemzedékről-nemzedékre tartó kegyelmét 10 dédunokájában.

Dr. Nagy Sándor Béla a tudós, mindig tanuló lelkipásztor eszményét vallotta magáénak. Külföldi tanulmányútjától kezdve megragadta a svájci reformáció nagy alakjának, Kálvin Jánosnak a teológiája. Példás önfeleggyelemmel mindig szakított időt az elmélyült tanulmányozásra. A genfi reformátorról írt számos hosszabb és rövidebb tanulmány a hazai Kálvin-kutatás legértékesebb darabjai közé tartozik. A Debreceni Egyetem Hit-tudományi karán 1937-ben „A református istentisztelet Kálvin felfogása szerint” című disszertációval nyerte el a teológiai doktori fokozatot.

A teológiát nem öncélúan művelte, hanem tudásával szolgálni igyekezett a gyülekezetben. Diákkorától kezdve részt vett a Keresztény Ifjúsági Mozgalomban. 1921-ben ott volt a MEKDSZ tahi-i konferenciáján. A kifejezetten református veretű ifjúsági mozgalomnak, az SDG-nek az egyik alapító tagja volt. Szép ifjúsági munkát végzett vámosújfalui lelkész korában. Társszerkesztője volt „A református gyermekmisszió” kötetnek. Bodrogkeresztúri lelkészként az egyháztörténeti jelentőségű bodrogkeresztúri konvent 200 éves jubileumára kiadott emlékkönyvnek a szerkesztője.

Az egyházmegyében előadói tisztelet töltött be. Az egyházkerületi missziói és tanulmányi bizottság tagja hosszú időn át. A Zsinat tagja.

Érdeklődése és tevékenysége nem szorítkozott csupán az egyház területére. Élénk figyelemmel kísérte a magyar társadalomban végbemenő folyamatokat. Azok közé tartozott, akik a társadalmi megújulás lehetőségét keresve a népi írókkal tartottak kapcsolatot. 1942-ben az első szárszói konferenciának nemcsak odaadó szervezője volt, hanem az elnöki tisztelet is ő látta el. A magyar értelmiség legjobbjaival együtt fáradozott a helyzet feltárásán, és a kiút keresésén.

A felszabadulást követő napokban és hetekben egy ideig a Nemzeti bizottság elnökeként a sátoraljaújhelyi közigazgatás vezetője is volt.

1970-ben történt nyugalomba vonulása után sem tétlenkedett. Talált magának olyan elfoglaltságot, amellyel tovább szolgálhatta egyházát. Kálvin prédikációinak szorgalmas fordítója és közzé tevőjeként hozzájárult ahhoz, hogy a reformátor szellemi örökségét ébren tartsuk.

Gyászoló Testvéreim! Alapigénk által betekintést nyerve a mindent meghatározó mennyei eseményekbe, megvigasztalt és megerősített szívvel induljatok tovább útitokon.

Saját vallástételetekként mondjátok el a próféciában olvasott magasztalást: „Az áldás, a dicsőség és a békesség, a hálaadás és a tisztesség, a hatalom és az erő a mi Istenünké”.

Ne csak a veszteség fájdalmas érzése vegye birtokba szíveteket, hanem a mélységes hála azokért az ajándékokért, amelyeket Isten tőlünk távozott testvérünk által adott nektek, a szűkebb család tagjainak, és mindazoknak, akik vele találkoztak, szolgálatában részesedtek.

Legyetek jó reménységgel életetek és munkátok felől. Ne felejtsetek, hogy akik a Bárány vérében megmosakodnak, azaz Jézus Krisztus közbenjáró szolgálatát elfogadják, azok a küzdelemben megállhatnak, a rájuk bízott küldetést be tudják tölteni.

Életetekben és halálotokra nézve legyen útmutatótok az a bizonyosság, ami Pál apostolt eltöltötte: „végezetül eltétem nekem az igazság koronája, amelyet megad nekem az Úr..., de nemcsak nekem, hanem mindazoknak is, akik várva várják az ő megjelenését.” Ámen.

Dr. Harangi László (mh. 1984)

Miskolcon született 1912-ben. A miskolci református gimnáziumban érettségizett 1930-ban. Sárospatakon a telógiai tanulmányait 1934-ben fejezte be. 1936-1939-ben Budapesten mint Eötvös kollégista történelem- és földrajztanári képesítést szerzett. Cambridge-ben, az amerikai Yale és Princeton-i egyetemeken ösztöndíjas-ként tanult. Itt szerzett doktori tudományos fokozatot csillagászatból és filozófiából.

Aktívan részt vett az SDG munkában. A sárospataki református gimnáziumban, majd a budapesti Baar-Madasban tanérként működött. Az Egyesült Államokban vállalt lelkipásztori állást a háború után. Lelkipásztor volt Warrenben, Pittsburgban, Bereaban. Közben tanára volt az Oberlin-i (Ohio) Baldwin Wallace College-nak nyugdíjazásáig, 1981-ig.

A háború előtt feleségül vette Juhász Antóniát, akivel az SDG munkában ismerkedett meg, akitől négy gyermeke született. Majd megözvegyülvén újra nősült, feleségül véve özv. Nádházy Bertalanné Rózsa asszonyt.

1984 október 15-én halt meg szülővárosában, Miskolcon, egy hazalátogatása alkalmával. Temetés október 19-én volt az Avasi templomból dr. Mészáros István lelkipásztor, egyházkerületi főjegyző igeosztályával. Az 1985-ös Bethlen Naptárban az Egyesült Államokban szolgáló Nagy Lajos püspök lelkipásztor szívből jövően búcsúzott tőle dr. Harangi László emlékezte címmel.

Példabeszédek 17,17 „Minden időben szeret, aki igaz barát, és testvérül születik a nyomorúság idejére.”

Ötvenhárom éve vagyunk barátok. Mindig szerettük egymást, sokszor hetenként váltottunk levelet. 1931 ősze óta együtt járjuk az élet útját. Testvérek voltunk a nyomorúság idején. Isten sokszor rajta keresztül tanított, vigasztalt és áldott. Amikor drága Gömörömből kiutasítottak, s a szívem akart megszakadni honvágyamban, családom után való vágyamban, akkor már ott volt a Warren, Ohio parókián. Első utam hozzá vezetett, a volt pataki diáktársamhoz, a pataki és a baar-madasi tanárhoz. Ha neki jó itt, akkor a nyakig sáros hubói papnak is jó lesz. Az első angol prédikációt ő írta le nekem fonetikusán, én betanultam s számomra kínainak tetsző angol szöveget. Szomszéd papok voltunk, ő Pittsburgh világvárosban, én McKeesporton, a kisebb városban, ahol nagyobb fizetést adtak nekem.

Gyermekeinket többször hoztuk össze, hogy magyarnak neveljük őket. Egyformán tartottuk az apai tekintélyt, s 35 év távlatából még most is mosoly száll lelkemre. Amikor közeledtünk gyermekeink felé, egymást figyelmeztették a magyar papok gyermekei. Laci fia vette észre közeledésünket, és ő figyelmeztette a többit, hogy macsarul (magyarul) kell beszélni.

Isten az ő feleségét vette el először, s ott maradt 4 árva kiskorú gyermekkel. Bánatát én is vele együtt zokogtam, s azután az én feleségem szedte össze holmiját, és itt hagyott 4 árva gyermekkel. Ha Harangi László előttem nem járta volna meg a fájdalom kálváriáját, akkor én behaltam volna bánatomba. De arra gondoltam, hogy ha Laci kibírta, nekem is ki kell bírni, hiszen együtt neveltek hitre az öreg iskolában.

Azután ő merész lépéssel megnősült, kihozott egy hazai özvegy esperesnéét. Láttam, hogy milyen boldogok. Laci barátom egészen megfiatalodott a házasságban, s egyre ismételte nekem, hogy „nem jó az embernek egyedül lenni”. Kilencévi özvegykedés után én is követtem tanácsát, és hálásan igazat adtam neki. Azután ő beletemetkezett az újság-

írásba. Írtam is egy cikket „Katedra, szószék, íróasztal” címmel. Bámultam sokoldalúságát, közkedvelté tette a már megvénült, megunt lapot. Ledoktorált, feltette a koronát az angliai, princetoni, a Yale egyetemeken folytatott tanulmányokra, és a pittsburghi egyetemen filozófiai doktórátust szerzett. Azután elment a Waalace Baldwin-i egyetemre filozófiai tanárnak, ahol egyetemének polihisztorja lett. Ő volt az, aki minden tanárt tudott helyettesíteni, ha kellett, történelmet, földrajzot, csillagászatot, latint vagy görögöt tanított. Őt hívogatták meg szerte az országba előadásokat tartani. Ő mindenütt megfelelt, és egyeteme büszkén ajánlotta tudós tanárát, aki több külföldi iskolában tanult, aki odahaza bölcsészeti oklevelet szerzett történelemből, földrajzból, de egyidőben tanított vallást a pataki gimnáziumban. Diákok barátja volt, akik bálványozták professzorukat. Pataki szívem bánatára felkerült Pestre a Baar-Madas református leánygimnáziumba, ahonnan éles történelmi érzékkel kijött a kis warreni lelkészi állásra. Ez a döntése nyugtatott meg engem, és az én drága kis Hubóm elvesztésébe kezdtem belenyugodni. Egy csomó miskolci diáktársával Patakra ment, hogy a főiskolánk szemefényei és tudósok legyenek dr. Újszászy Kálmán és dr. Szabó Zoltán keze alatt. Gárdájukhoz tartozott az egy évvel fiatalabb tudós, dr. Vatai László is, akinek szívéért aggódtunk egy pár hónapja. Dr. Koncz Sándor, dr. Bíró Sándor, dr. Harangi László ragyogó csillagok voltak. De kár, de fáj, hogy egymás után hulló csillagok lettek, fényük az ég peremén még fellobban, s azután eltűnnek. Utánuk csend és bánat, de a mi szívünk vigasztalanul mindig utánuk sír. Osztálytársai tudósok voltak, gyakorlati érzéssel Isten Harangi Lacit áldotta meg.

Szerette magyar népét, hűséggel elpásztorolgatta volna őket. Az igaz, hogy egyszerű híveink gyakran észrevették, hogy a jó igehirdető előttiük átváltozik dr. Harangi László professzorrá, aki az Igét a gondolkodó agyhoz vitte közel. Ott halt meg szíve városában, Miskolcon, ahol született. Nemes szíve nagyot dobbant, és hirtelen megállott. Most ott pihen az imádott Bükkje alján. A bükki tölgyek neki zúgnak, és sóhajtják Rózsa nagytiszteletű asszony, a Harangi és Nádházy gyerekek, barátok bánatát. Lacikám, nekem vigasztalom voltál a bánat idején, aki igaz barát voltál, s többé olyan nem terem, mint Te voltál. A világ nagyon üres lett nélküled. Nagyon üres.

Dr. Harangi László 1984. október 15-én hunyt el. Szeretett városa utcáján összeesett, gondolkodó agyában egy ér elpattant, a miskolci kórházban imádott felesége karjai között adta vissza nemes lelkét teremtő Urának. Az avasi templomból temették el 1984. október 19-én. Az igehirdetői szolgálatot dr. Mészáros István egyházkerületi lelkészi főjegyző, püspökhelyettes végezte. Az amerikai magyar reformátusság nevében Kovács Pál igazgató, volt tanítványa beszélt. Dr. Újszászy Kálmán egy-

házkerületi főgondnok, kedves professzora búcsúzott kiváló tanítványától. Jelen volt dr. Harangi volt osztálytársainak egy népes csoportja. Ott várja a maga választotta avasi temetőben a feltámadást. Arra felé viszi drága felesége sóhaját, gyermekei, unokái könnyét a hazafelé szálló felhő. Áldott volt élete, ezerszer áldott az emléke. Legyen áldott az Isten, hogy eddig a mienk volt.

Benke Kálmán (mh. 1983)

Hernádszentandrásan született 1903. október 27-én. A hajdúböszörményi református Bocskay főgimnáziumban érettségizett 1923-ban. Sárospatakon járt Teológiára, és ott szerzett lelkészi oklevelet 1928-ban.

Főiskolai szenior volt (1926–1927), majd helyettes lelkész Ondon (1928–1929), segédlelkész Miskolcon (1929), rendes lelkész Ondon 1930-tól nyugdíjazásáig, 1966. decembert 31-ig.

Berlinben tanult a Collegium Hungaricum diákjaként (1927–1928).

Egyházmegyei tisztségei: számvevő (1937–1941), aljegyző (1941–1945), főjegyző (1945–1957), esperes (1957–1966). Egyházkerületi tisztségei: tanácsstag (1957–), missziói és tanulmányi bizottsági tag (1957). Konventi póttag (1958–), orsz. közalapi bizottsági póttag (1958–), zsinati rendes tag (1959–).

Abaujszántói otthonában halt meg 1983 októberében. Temetése az abaujszántói templomból történt október 26-án Benke György, a sárospataki Tudományos Gyűjtemények igazgatója igazsolgálatával.

Mt 5,14-16 „*Ti vagytok a világ világossága. Nem rejtethetik el a hegyen épített város. Gyertyát sem azért gyújtanak, hogy a véka alá, hanem hogy a gyertyatartóba tegyék, és fénylik mindazoknak, akik a házban vannak. Úgy fénylik a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák a ti jócselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei atyátokat.*”

Gyászoló Testvérek, Végtisztességet tevő Gyülekezet!

Olyan ígét választottam Benke Kálmán, az ondi gyülekezet volt lelkipásztora, a zempléni egyházmegye nyugalmazott esperes koporsójánál, amelyet tőle kaptam: ennek az ígének a tanítását az ő igehirdetése nyomán őrzöm. Úgy is készültem erre az igehirdetésre, hogy tegnap este

elővettem és meghallgattam azt a hangszalagot, amely őrzi igehirdetését, melyet 23 évvel ezelőtt házasságkötésünk alkalmával mondott a sárospatak-bodroghalászi templomban. Újra kifényesedett ez az ige, és hiszem, hogy most ő is hozzájárul ahhoz, hogy a szomorú halotti gyülekezet vigasztalást kapjon, sőt ezen túlmenően feladatot a földi életre, és reménységet túl a sír sötétjén: hogy megtapasztaljuk, akik itt vagyunk, hogy nekünk, halálaárnyékában járóknak fény ragyog fel, Isten örök dicsőségének a fénye.

1. *„Ti vagytok a világ világossága”.*

A hegyi beszédben mondta Jézus ezt a tanítását. Ebben a beszédében - vagy beszédgyűjteményében - legegyszerűbben beszél a legnagyobb dolgokról. Mi magunkról nem mondanánk, nem mernénk mondani ezt. Különösen nem szomorú, csüggedt állapotunkban, koporsó mellett. De Jézus mondja. Az ő hallgatói is inkább „halotti gyülekezethez” hasonlítottak, mint akikre rá illik, hogy ők fény, világosság. Hisz ilyeneket is mondott előbb nekik Jézus: szegények, sírók, éhezők, háborúságot szenvedők. Ilyenek voltak körülötte. És mégis ezt mondja: *„Ti vagytok a világ világossága.”*

Ismerős kép és kifejezés volt ez Jézus kortársainak. Gyakran mondogatták: Jeruzsálem a pogányok világossága. Egy-egy híres tanító, rabbi ezt a nevet kapta: „Izráel lámpása, akik köré odagyűltek sokan”. De nem saját fényük volt; azt is mondták, hogy „Isten gyújtotta meg Izráel lámpását”. Áldott, aki világosságot adott, aki fény, életet hozott. Áldott legyen, aki világosságot gyűjt szívünkben. Sok ige szól a világosságról a Szentírásban - az első laptól kezdve: „legyen világosság”, az utolsó lapig: „Isten dicsősége fénylik nap helyett”!

Áldjuk Istent, aki világosságot gyűjtött Benke Kálmán szívében. Áldottak legyenek azok, akik eszközök voltak ebben Isten kezében. A szülők és nagyszülők, az őt nevelő nagynéni, intézmények és gyülekezetek. Íróasztala fiókjába belenézve láttam, hogy együtt vannak a régi családi okmányok, a Benke és Batta nagyszülők okmányai is, akik abaúji kis parókiákon és iskolákban élesztették, táplálták a világosságot sok gyermek szívében. Az ő szívébe, értelmébe is először a szülőktől - az édesapától csak nagyon rövid ideig -, az özvegyen maradt édesanyától, ahogyan a családtagok hívták: Mamukától, majd a nagynénitől kapta a világosságot. Számomra is, és sokak számára Kálmán bácsi, Annus néni és Ond összetartoztak. Aztán kapta a világosságot Hajdúböszörményben, a Kálvineumban, majd a sárospataki Kollégiumban, a teológián, végül a berlini egyetem teológiai fakultásán. Ő is a reformátor ősök nyomát járva, akik híres egyetemekről hazatértek, hogy hozzák a fényt a magyar falvakba és gyülekezetekbe, ő is így jött Ondra, ahol végig, nyugdíjba menetelig lelkipásztor volt. Ezzel a világossággal szolgált mint zemplé-

ni egyházmegyei főjegyző, majd mint esperes. Sokan őriznek tőle egy-egy ígét, talán könyvbe, Bibliába vagy vendégekönyvbe beírva.

2. *„Ti vagytok a világ világossága”.*

Az evangéliumból így ismerős, és először ezt mondjuk: Jézus magáról mondja: *„Én vagyok a világ világossága”*. Így igaz. Nem saját fényünk van, hanem mint a holdnak, sok csillagnak kölcsönfénye van, így mi is más fényt sugárzunk vissza. Ma még inkább megéretjük ezt a villanyvilágítás korában: bármilyen nagy égőnk vagy értékes csillárunk van, az magától nem világít, azt csatlakoztatni kell az áramkörhöz, az energiafejlesztő hálózatába. Így sugározhatjuk a fényt mi is, a Jézus Krisztus fényét, ha vele kapcsolatban vagyunk, ha felé fordulunk, és ragyoghat életünk, mint ahogyan ragyog a nap egy üvegszilánkon is - autósok éjszaka tapasztalhatják ezt -, vagy a fák gallyain, fűszálakon levő vízcseppekben.

„Ti vagytok a világ világossága”. A nap fénye is másképpen tükröződik különféle drágaköveken, ezüstfehéren, rubinszínűen vagy zölden, - az a kérdés, honnan verődik vissza. A mi gyarló életünk is visszatükrözheti Jézus fényét, - és másképpen tükrözi vissza kinek-kinek az élete. Mindenkinek megvan az Istentől kapott ajándéka, kegyelmi ajándéka, ahogyan kifejezi ezt a Szentírás. Ahány fa, annyiféle színben tündököl az őszi napfényben ezen a hosszú és szép őszen. Áldjuk Istent Benke Kálmán életéért, hogy úgy verte vissza, sugározta vissza a fényt, hogy annak melege is volt. Szíve melegségéből, szava szelídségéből, természetes kedvességéből sokaknak jutott. Mint egyházkormányzó alázatosabb volt besorozottjainál. Türelmes volt, mint tanító. Diákkoromban sok idegen szót, latint, görögöt, szívesen, türelemmel, élvezetesen magyarázott. Közvetlen családja nem volt, de kedves családtagként fogadták sok parókián, ahová bekopogott. Egyházmegyéni családdal ajándékozta meg őt Isten. Ezért a szomorúság bennünk, hogy nem kopog be többé, nem jön levele apró, szép betűivel. Hálát adunk az eddigiekért. Születésnapja küszöbén - holnap töltötte volna be 80. életévét -, áldjuk Istent kedvességet árasztó, szeretetet sugárzóéletéért, amiből sokat kaptunk. Emlékeltsen sokan őrizzük.

3. *Úgy fényliék világosságotok, hogy lássák jócselekedeteiteket, és dicsőítsék mennyei Atyátokat”.*

A világosságot feladatként, szolgálatra kaptuk. Az ige útmutató szövétnak. Egy mondatot hadd idézzek az említett igehirdetéséből: „A sötétség uralkodik, a világosság szolgál”. Az igehirdető mint fáklya másoknak is utat mutat. Ne aludjon ki ez a fáklya, ez a szolgálat ne szűnjön meg. Nekem több, mint jelkép: az első igehirdetés az ő szájából hangzott előttem, amikor megkeresztelt, bár még akkor nem érthettem. Utolsó igehirdetést én mondhatom most, ezen az istentiszteleten, amelyiken még itt

van a teste, bár nem hallja már ezeket a szavakat. Isten, aki nemzedékről nemzedékre megtartja irgalmasságát, adjon utódokat ebben a szolgálatban.

Dicsőítsük Istent jócselekedeteink által. Két szót használ az Újszövetség a 'jó' jelzőre Az egyik jó a minőségre nézve, eredményeiben, hasznában jó. A másik nemcsak egyszerűen jó, hanem szép, kellemes, megnyerő, megörvendezettető. Itt erről van szó. És Benke Kálmán koporsójánál helyén való, hogy ezt aláhúzzuk. Lehet jó lenni, jót tenni hidegen, érzelem nélkül, hűvös-tárgyilagosan. Benke Kálmán élete, magatartása, beszéde, modora, egyénisége gazdag volt kedvességben. Sokan így őrzik őt és emlékét. Dicsőítsük ezért mennyei Atyánkat!

4. Kálvin ezt írja erről az ígéről: „A világoóság gyermekei vagyunk, ha egyszer megvilágosítást (illuminációt) nyertünk hit által”. A világoóság gyermekei vagyunk koporsó mellett is, gyászruhánk ellenére is. Ismerjük a fényt, melynek forrása Isten dicsősége. Más fény ez, mint amit szemünkkel érzékelünk. A húsvéti történetben mindenütt ott van ennek jele, „visszfénye”: fehér ruha, fényes öltözet, villámlás. Van olyan kép, mely a fizikai törvényszerűségekkel ellentétben a Jézus húsvétkor megnyílt és üressé lett sírját úgy ábrázolja, hogy abból fény sugárzik. Legyen reménységünk, vigasztalásunk ez! Legyen ez fénysugár most ez az ige is a véghetetlen fényből. Ezzel az imádsággal induljunk majd a koporsó után:

Hunyó szemembe vésd keresztedet,

Ködöt foszlatva láttasd szent eged.

Föld árnya fut, menny fénye megjelen:

Halálban is Te légy, Uram, velem. (511.é.5.v.)

Arday László (mh. 1986)

Imolán született 1921. október 12-én. A sárospataki református gimnáziumban érettségizett 1941-ben. Ott tanult tovább a Teológián, és szerzett lelkészi oklevelet 1946-ban.

Segédlelkész volt Imolán (1946–1947), helyettes lelkész Bánfalván (1947–1948), egyházkerületi ifjúsági missziói lelkész Miskolcon (1948–1950), egyházkerületi missziói lelkész (Miskolc, 1951), püspöki másodlelkész Miskolcon (1951–1955), segédlelkész Ózdon (1955), lelképásztor Aggteleken (1955–1968) és Felsődobozán (1968–1983. március 31-ig, nyugdíjba vonulásáig).

1945-ben házasságot kötött P. Osváth Piroskával. Gyermekeik: László (1945), Mária (1947), Márta (1950), András (1953).

Nyugdíjasként Miskolcon halt meg 1986. január 11-én. Csorba László ny. lelkipásztor temette a Deszka templomból január 15-én.

Ézs 49,15-16 „Hát elfeledkezhetik-é az anya gyermekéről, hogy ne könyörülne méhe fián? És ha elfeledkeznének is ezek, én terólad el nem feledkezem. Ímé, az én markaimba metszettek fel téged, kőfalaid előttem vannak szüntelen.”

Zsolt 119,11 Szívembe rejtettem a te beszédedet, hogy ne vétkezzem ellened.”

Fil 3,20-21 „Mert a mi országunk mennyekben van, honnét a megtartó Úr Jézus Krisztust is várjuk; ki elváltoztatja a mi nyomorúságos testiünket, hogy hasonló legyen az Ő dicsőséges testéhez, amaz Ő hatalmas munkája szerint, mely által maga alá is vethet mindeneket.”

Szeretett kedves Család, kedves Gyülekezet, kedves Atyfiak!

A mi Urunk Jézus Krisztus egy alkalommal ezekkel a szavakkal fordult az ő tanítványaihoz: „Lázár, a mi barátunk elaludt. De elmegyek, hogy felköltsem őt”. Jézusnak ezek a mély értelmű szavai, kinyilatkoztatása töltse el most a szívünket, és ez kössön minket össze ezen a helyen, amikor a mi testvérünk koporsójának közelében együtt vagyunk.

Arday László református lelkipásztor, a mi barátunk és a mi testvérünk az Úrban, elaludt. Az a sajátos út, amit Isten neki adott, végéhez ért. Mi az életet a maga teljességében nézzük, vagyis az örök élettel együtt. Ezen életnek nem elhanyagolható része az az élet, ami a születéssel kezdődik, és a testi halállal fejeződik be. Isten mindnyájunknak ugyanezt az életet adja. De ezen belül mindnyájunknak saját sorsunk van, saját egyéni utunk van, saját egyéni küldetésünk van. Isten mindnyájunkkal személyesen bánik. Ő mindnyájunkra rá szabja azt az életet, amit a legalkalmasabbnak, a legjobbknak lát, hogy minket fölkészítsen az eljövendő életre.

Tehát az a személyes út, az a személyes élet, amit a mi testvérünk és barátunk Istentől kapott, 1921-ben kezdődött. Különbőféle állomásokon vezette őt Isten, amelyekben benne volt a mindig kedves szülőfalu, Imola, benne volt az ő szellemi fölkészülésének, ismeretgyűjtésének a helye, Sárospatak, vagy benne voltak azok a gyülekezetek, amelyek az ő szolgálatának harcterei, küzdőterei voltak, benne volt Miskolc, sőt benne volt az az utolsó négy, testileg nehéz esztendő, amely visszavonhatatlanul vitte őt a testi halál, a földi élet széthullása felé. Végül is 1986 januárjában a kórházi ágyon fejeződött be. Mint Isten embere, mint az Úr Jézus Krisztusnak a szolgálója, mint édesapa, mint kedves férj, mint nagypapa és mint atyafi érkezett el életének eme szakaszához.

Isten ígéje megtanított minket arra, és titeket is, kedves szerettei, özvegye, gyermekei, hogy a kiszabott esztendőket letelnek, és életünk ideje Isten kezében van, azaz hogy megszabott ideig és meghatározott körülmények között éljünk ezen a földön. Isten eleve meghatározta a mi egész életutunkat az utolsó pillanatig. Tudjuk azt is az Újszövetségből, hogy „*nincs itt maradandó városunk*”, és tudjuk, hogy ama nemes harcot meg kell harcolnunk, futásunkat el kell végeznünk, hogy a hitet meg kell tartanunk. Isten kegyeleméből, az ő örök végzése szerint elhívta őt, megszólította belülről. Nemcsak kívülről hallotta meg az elhívást a szolgálatra, hanem belülről, a szívében is megkereste őt, fölkenete őt szolgájává, elhívott szolgájává. Tudjuk nagyon jól, hogy különféle konferenciákon, atyafiak, testvérek személyes bizonyágtételébe, különféle szolgálatokban, Isten ígéjével való találkozásokban érlelte őt keresztyén férfiúvá, az Úr Jézus Krisztusnak a harcosává, Isten szolgájává. Tudjuk nagyon jól, hogy Isten az ő életébe beleépítette a szenvedést, a töviseket. Ezen keresztül is érlelte őt, mint mindnyájunkat. Aki a feddésre is nyakas marad, az egyszer összetörik gyógyíthatatlanul. De ha feddésben részesülünk, akkor fiak leszünk. Hiszem, hogy az Úr őt ilyen módon is formálta, nevelte.

Tudjátok mindnyájan, akik itt jelen vagytok, Testvéreim, hogy Isten reá bízta a megbékéltetés szolgálatát. Magvetéssel bízta meg. Lelkigondozói szolgálattal, személyes beszélgetésekkel, Isten üzenetének átadásával. Először mint kerületi ifjúsági lelkész munkálkodott a mi tiszáninneri egyházkerületünkben, különféle konferenciákon, kedves, népes csodálatosan forró levegőjű alkalmakon, ahol gyakran együtt szolgáltunk, együtt voltunk többen ebből a gyülekezetből ővele. Aztán Isten lelkipásztori szolgálattal bízta meg. Előbb Aggteleken, azután több szolgálati helyen: Nagykinizsen, Felsődobszán, Kiskinizsen, Halmajon, Miskolcon. Életének utolsó négy esztendejében sem hagyta gyülekezet nélkül, amit már nyugdíjas állapotban töltött, mert Isten adott köré testvéreket, akikkel Isten dolgaiban el lehetett mélyülni, és akiknek lehetett szolgálni. Ő is átélte mindazt, amit a lelkipásztori szolgálta jelent, beleértve ennek minden szépségét, minden felemelő voltát, kudarcait, vereségeit, küzdelmeit, bukásait, tévedéseit, bűneit, amit mindnyájan átéltünk valami módon, akik ebben a szolgálatban sáfárkodunk. Volt megdagadt, nehezen mozgó lábakkal, később már csak ülve, sőt fekve. Nyelvével a szavakat nehezen, gyötörve kimondani akaró kinnal szolgált, beszélt, de mindig mosolyogva, kedvesen, nagyon lelkesen, tele tüsszel, tele örömmel hordozva azt a keresztest, amit Isten neki adott, úgy, mint akit Isten szerelme szorongat, és mint akinek csontjaiba rekesztett tűz az evangélium.

Nem valami rendkívüli dolog, nem valami elviselhetetlen esemény történt vele. Vele is az történt, amiről régóta tudott, amit éveken, évtizede-

ken át hirdetett, amit maga is remélt, amelyre nézve készült annak az ígének alapján, hogy „*aki elkezdette bennünk a jó dolgot, az elvégzi a Krisztus Jézusnak napjára*”. Meggyőződésünk az, hogy ilyen értelemben neki is teljes élete volt. Mert Isten mindig teljességre törekszik. Bízást számíthatunk az ő irgalmára, hogy Ő nemcsak megkeres minket, hanem meg is tart. „*Mert azért jött az embernek Fia, hogy megkeresse és megtartsa, ami elveszett.*” Ő átélte maga is ezt, hogy Isten megkereste és megszólította, az életébe belenyúlt; Isten meg is őrizte őt az ő kegyelme által mindvégig azokon az éveken át, amikor az élet már beszűkül, és amikor egy ágy, egy szoba jelentette számára a harcteret, a munkateret. Igen, nem valami rendkívüli dolog történt vele, hanem az, amit éveken át másoknak hirdetett, amiről lelkesen szólt, és amit mások szívébe akart beültetni, az rajta lett valósággá. Maga átélhette mindannak szépségét, örömet, amit a Krisztus evangéliumáról, Isten szeretetéről, Krisztus megváltásáról másoknak prédikált. Hiszem és meg vagyok győződve róla, hogy Isten kegyelme úgy munkálkodott benne, hogy a saját életével, saját küldetésével igyekezett megpecsételni ezt az evangéliumot. Mert minden időben Isten erre nevel minket, hogy életünkkel is hitelesíteni kell az evangéliumot, amit kaptunk és hirdetünk. Emlékszem rá, hogy az utóbbi időben, az utolsó években többször foglalkozott a mennyei élettel, az eljövendő világgal, azzal, hogy hogyan lesz Isten országában az életünk, és hogy egyáltalán hogyan folynak majd a mennyei életünk dolgai. Isten átvitte őt a halál vonalán, Isten országába bevitte őt a mi reménységünk szerint, ahol mindezekkel személyes átélésben és megtapasztalásban találkozik.

Testvéreim, nem őt, hanem a Szentháromság Istent dicsőítjük érte, aki neki drága hitet adott, aki isteni természetet adott neki, aki megbocsátotta az ő bűneit, és újra és újra lehajolt hozzá, és felemelte őt. Hiszem, mert a saját életéből, szavaiból hallottam, hogy kész volt Isten fenyítését elfogadni, és előtte megalázkodni. Kész volt bűnein sírni, kész volt Isten kigazító kegyelmét elfogadni, amikor életében erre szükség volt, amint mindnyájunknak szükségünk van erre. Istent magasztaljuk azért, hogy az ő örök tanácsvégzése szerint már az örökkévalóságban elvégezte, hogy őt Krisztusért a maga fiává fogadja, és neki új életet, új reménységet és örök életet ad. Kívánom mindnyájatoknak, akik itt vagytok ma, hogy ezt megnyerjétek, hogy ezzel a kegyelemmel éljétek, és ezzel a kegyelemmel haljatok meg, és a mi szívünk kész legyen erre, hiszen csak egy lépés van sokszor a halál és én közöttem.

Istent magasztaljuk azért is, szeretett Testvéreim, hogy ő is, mint az Úr Jézus Krisztus szolgálja az egyház közösségében, testvéri szeretetben és barátságban élt mindazokkal a lelkipásztorokkal, akikkel Isten összekötötte szívét. Istent magasztaljuk azért, amit az ő lelkében munkált nyil-

vánvalóan és titkosan, előttünk elrejtetten. Istent magasztaljuk azért, amit általa munkált a gyülekezetekben: Aggteleken, Felsődobszán, Kiskinizsen, Miskolcon és a távoli szolgálati helyeken. Istent magasztaljuk, hogy megáldotta az ő szájából kijövő bizonyágtételt, és hogy beteljesedett rajta Isten szava, az Úr Jézus szava, hogy „*az én ígéimet adom a te szádba, hogy rombolj, írts, plántálj és építs.*” Istent magasztaljuk azért, szeretett Testvéreim, hogy ő végig hű maradt, hű tudott maradni Isten kegyelméhez akkor is, amikor nehéz idők voltak, akkor is, amikor külső és belső ellenségei voltak, akkor is, amikor életében nehéz terhek jöttek, és akkor is, amikor a szenvedés időszakai jöttek el, mert megtanulta, hogy a gyertyának végig kell égnie. Ha Isten meggyújtotta életünket, és meggyújtott gyertya lettünk, akkor a gyertyának el kell égnie, és megtanulta, hogy amit Istene keze elrendelt fölöle, azt vállalnia kell.

Igen, ezekért Istent magasztaljuk, a Szentháromság Istent dicsőítjük, aki őbenne munkálkodott. Pál apostol úgy beszél magáról, hogy megdicsőítette őbenne Jézus Krisztus magát. Ez a mi életünknek az értelme, hogy Jézus Krisztus bennünk megdicsőítse magát az emberek előtt, és miközben munkáljuk Isten országának a titkát, bennünk is kiábrázolódik a Krisztus. Istent magasztaljuk azért, hogy a mi testvérünknek korán, életének fiatal éveiben megáldotta hűséges hitvessel, kedves, szerény és alázatos, otthont teremtő, férjéért imádkozó, az ő háttérét biztosító hűséges társsal. Meggyőződésem, hogy az üdvösség után a házastárs Istennek olyan nagy ajándéka, mely egész földi életünket alapvetően meghatározza. Ha az Úrral kegyelemben és békességben vagy, akkor itt a földön a házasságban keresd meg annak a feladatnak a betöltését, amit Isten nekünk ad. Istent áldjuk azért, hogy az ő kedves felesége, akire terhek hárultak, sokszor életünk idejében, hűségesen és imádságos lélekkel ott állt a férje mellett. Istent áldjuk az ő gyermekeiért, mind a négyért, akik közül már csak három él. Emlékezünk arra, amikor egy júliusi napon egy konferenciáról hazatérve haldokolva találta három éves kislfiát. Istent áldjuk azért, hogy ezt a mély, Isten fenyítő kezének ezt az eseményét alázattal föl tudták venni, és ezt a keresztet az Úr Jézus Krisztusra nézve tudták hordozni. A mi szeretetünk és együttérzésünk a kedves özvegy, a kedves három gyermek, a kedves vők, menyek, kisunokák felé fordul. Isten szeretetébe ajánljuk őket.

Isten nagy irgalma és bölcsessége rendezte testvérünk életét, hogy végig szellemi frissességben és elevenségben maradt. Hétről-hétre fogyó erővel, kevesebb mozgási lehetőséggel, fokozatos bénulással élte napjait, de Isten végig megtartotta szeme fényét, ajkának mosolyát és derűjét, szívének bizodalját, ahogyan olvastuk ezt a gyászjelentésben, amelyben hitet tett Krisztus Jézusban való hitéről, a feltámadásban való bizonyosságáról, és arról, hogy a kegyelem örök, hogy a halál ellenség, mely-

ről nem lehet könnyen beszélni, főleg ha Isten odavisz minket, hogy amikor vizsgáznunk kell ebből, könnyebb szólni róla, mint átélni. Meggyőződésem, hogy életének utolsó négy esztendejében lelkileg előre haladt, érlelődött és tisztult. Isten gondolataiban elmélyült, Isten igéjének mélyebb összefüggéseit megértette, és azt is, hogy a halállal való szembenézés szenvedést is jelent, és ez csak az Úrban lehetséges. Isten megadta még azt is neki, hogy az ígéket, amiket a gyászjelentésen olvastunk, ő maga választotta, és temetésének részleteiről intézkedett, személyi és egyéb dolgait lejegyezte. Tudatosan, hitben és értelmesen készült erre az alkalomra, levévén hitveséről és gyermekeiről azt a sok terhet, ami rájuk várt volna.

Három ígét olvastunk a Szentírásból. Hadd tegyem ezt a három ígét a gyülekezetnek és mindenkinek a szívére.

1. „*Én terólad el nem feledkezem*”. Arday Lászlónak ez volt az egyik átélt és megtapasztalt ígéje. Megtörténhet, hogy mi hitetlenkedünk, de az Úr hű marad. Megtörténhet, hogy hangulataink irányítanak, de az ő kegyelme változatlanul kegyelem marad. Megtörténhet, hogy mi elbukunk, de Isten szeretete nem változik meg irántunk. Legyen ez az ige személyes megtapasztalásunk, örömünk, életünknek egyik pillére, amire minden körülmények között építhetünk: „*Én terólad el nem feledkezem. Én az én markaimba metszettelek fel téged*”. Lehetnek nehéz időszakaim, magamra maradhatok, súlyos gondok érhetnek, de ez az ige egészen az örökkévalóságig is érvényes.

2. A másik ige, amit olvastam, a 119. zsoltárból ez a mondat: „*Szívembe rejtettem a te beszédedet, hogy ne vétkezzem ellened*”. Sokféleképpen lehet gondolkodnunk az élet értelméről. Isten ígéje alapján életünknek az a szakasza, melyet földi életnek nevezünk, nem mellékes egyikünk számára sem. Isten ezt a mi lelki felkészülésünk alkalmává rendelte, és ebben adott mindnyájunknak emberi, családi, társadalmi feladatokat, a kegyelem ránk osztott mértéke szerint. Tehát az életünknek ez a része, melyben benne van a család, a hivatás, a földi életnek sok szép öröme, de sok terhe, gondja, küzdelme is, ez mind lényeges dolog, de ha Isten ígéjével vagyok kapcsolatban, ha az ő ígéje van a szívemben, akkor az az én igazi gyönyörűségem. Ma reggel olvastam feleségemmel együtt a napi ígét, a Példabeszédek könyvéből ezt a mondatot: „*Én az engem keresőket szeretem, és akik engem szorgalmasan keresnek, megtalálnak*.” Isten adjon itt mindenkinek, aki eljött Arday László temetésére, az ő ígéjében való hitet. Ezt a romolhatatlan magot engedd a szívedbe jutni, és utána engedd, hogy Isten munkálkodjon a te szíveden keresztül is. Pál apostol írja a 2Kor 5-ben, hogy „*nem csüggedünk; sőt ha a mi külső emberünk megromol is, a belső mindazáltal napról-napra újul*”. Ez az élet egyetlen helyes útja, hogy ezzel a reménységgel élünk, hogy miközben a külső

emberünk kopik, romlik, szétesik, megöregszik, tele lesz különféle repedésekkel, sebekkel, s végül atomjaira bomlik, a belső fölépül. Hiszek abban, hogy miközben az Úr ezt elvégezte a mi barátunk és testvérünk életében, hogy a külső ember napról-napra romlott, látta napról-napra és hétről-hétre, hogy a belső embere épül. Miért? Mert az Isten igéjét szerette. Abban volt gyönyörúsége, és tudta, hogy egyedül Isten igéje az, ami megmenthet minket a gonosztól.

3. A harmadik ige az volt, hogy „*a mi országunk a mennyekben van*”. Pál apostol úgy beszél itt a földi életről, hogy a keresztyén ember kettős állampolgárságú. Itt él a földön, meghatározott társadalmi körben, földi kapcsolatainak vannak, ugyanakkor mennyei állampolgár, aki tudja, hogy az ő országa a mennyekben van. Isten országának a polgárai vagyunk. Örök életünk van, örök életünk lesz. Ha ez nincs, akkor az egész élet üres és értelmetlen. Akkor elvettetted, elpasszoltad az életet. Testvérünknek ez a reménység volt a szívében, „*hogy a mi országunk a mennyekben van, ahonnét a megtartó Úr Jézus Krisztust is várjuk.*” Isten országa felől elviselhető ez a földi élet. Isten országa felől értelmet nyer az, amit Jézus mondott Mártának: „*Aki hisz énbenem, ha meghal is él az. És aki csak él és hisz énbenem, soha meg nem hal*”. Akiben Krisztus van, azon nincs már hatalma a halálnak. A halál elveheti a testet, por lesz, de ami Istentől való, ami Szentlélektől való, ami romolhatatlan magból való, azon nincs többé hatalma a halálnak.

Igen, a mi barátunk elment. Abban a bizonyosságban vagyok, hogy ő ebben a hitben egyre inkább elmélyülve, meggazdagodva volt képes keresztyén módon hűségesen megállni mindvégig. Az Istentől rendelt idő elteltével Isten pontot tett életútjára. Nincs okunk kételkedni, hogy ez a legjobb neki. Amint egyik énekünk mondja: „Mind jó, amit Isten tész, szent az ő akaratja”. Nincs okunk kételkedni abban, hogy Isten szeretete a halálban is vele marad.

Kedveseim, szeretett Család, kedves feleség, gyermekek, vők, meny, unokák, rokonok, Isten árássa kegyelmét és szeretetét rátok. Azzal tudlak titeket vigasztalni, hogy a Szentlélek fog megvigasztalni minket. Ő nem fog titeket elhagyni, Ő legyen veletek. A gyülekezetekből jöttök, akár Aggtelekről, Felsődobszáról vagy máshonnan, és a kedves kis közösség, amely gyakran mellette volt, bátorította, vele imádkozott, emlékezzünk arra, hogy az Úr megjelent Bethániában annál a háznál, ahol Lázár meghalt, de előjött. Mi is az Úr kezére helyezük elhunyt testvérünket ezzel a reménységgel. Ámen.

Mauritz Gyula (mh. 1986)

Nagydoboson született 1909. május 5-én. A budapesti I. ker. Werbőczy reálgymnáziumban érettségizett 1929-ben. Debrecenben végezte a Teológiát, és szerzett lelkészi oklevelet 1935-ben.

Segédlelkész volt Karcagon (1933–1934), Bükkaranyoson (1934–1936), majd ugyanott rendes lelkész (1936–1940), rendes lelkész Szirmán (1940–1967) és Miskolc-Tapolcán (1967–

1980. december 31-ig, nyugdíjba menetelig).

1937-ben házasságot kötött Zethy Erzsébettel. Gyermekük: Gyula (1947).

Miskolcon halt meg 1986. január 31-én. Temetése a hejőcsabai temetőben volt február 5-én Virágh Sándor hejőcsabai lelkipásztor, borsodi esperes igazgatóval.

Zsolt 15,5 „Vezess hűségesen Uram, és taníts engem, mert te vagy szabadító Istenem, mindig benned reménykedem.”

Nagydoboson született, de már 3 éves korában Bükkaranyoson élt. Négyen voltak testvérek: Anna, Gyula, Ilona és Irén. Édesapjuk lelkipásztor volt. Gondos szülőként nevelték, tanították és segítették őket. Sok szép emlékük maradt a bükkaranyosi gyülekezetből, a kedves dombos vidékről.

Lelkipásztornak tanult, oklevelet szerzett, és 1933-ban Karcagon volt segédlelkész fél évig, majd édesapja mellett lett segédlelkész, 1936-tól pedig 6 éven át lelkipásztor édesapja utódként. 1940-től Szirmán lelkipásztor 27 éven keresztül, azután pedig Miskolc-Tapolcán szolgált 1967-től a nyugdíjba vonulásáig 13 éven át, 1980. december végéig. 47 évi szolgálat után 5 évet nyugdíjasként élt a hejőcsabai gyülekezet tagjaként.

Házasságát 1937-ben kötötte Zéthi Erzsébettel. 49 évet töltöttek el páros életükben. Gyula fiukat kapták Istentől, őt nevelték, tanították, családi életét szeretettel kísérték, a két unokát szívükben hordozták.

Óhajtott igéjével temetjük itt Hejőcsabán a temető kertben, a februári jeges hószőnyegen állva, ahol nyugosznak szülei és familiáris elődei. A szomszédos eklézsiák harangjai is megszólaltak emlékére, ahova őt Isten vezérelte, segítette, a veszedelmek között is megőrizte. „Vezess hűségesen Uram, és taníts engem, mert te vagy szabadító Istenem” - imádkozta,

hogy alkalmas eszköz lehessen. Isten kegyelmes szabadítását látta ugyanis abban, hogy amikor a II. világháború előtt tábori lelkész volt, éppen leszerelték, és így nem került bele a háború öldöklő áradatába.

Életútját Isten vezérelte, és életidejét megáldotta. Szelíd lelkű, mély hangzású beszéde alkalmassá tette arra, hogy emlékezetes lelkipásztorrá váljon. Rá emlékeztet Bükkaranyoson a hejőcsabaihoz hasonló szép torony és az ő idejében öntetett harang. Szirmán a templom új hajója és a karzatok. Erőt adott neki idősödő korában is az éltető, kegyelmes Isten, hogy ne féljen, hanem higgyen. A parókia nélküli tapolcai gyülekezetbe saját lakásából járt ki a Léway utcából. Komlós-tetőn is végezte a szolgálatokat.

Reménykedett Istenben, hogy nem hagyja el őt. Ő sem hagyta el Istent, Urát. Vállalta egyszerű fizetésért a szolgálatot. Amikor pedig már betegség ismerője és fájdalmak hordozója lett, nem felejtkezette el az egy szükséges dologról. Példásan járt az istentiszteletekre fia autójába beülve. Mindennapos reggeli áhítata közben pedig hallgatta a Béres Ferenc hangján szólaló zsoltárokat, dicséreteket. Hirtelen lett rosszul, és arra indult el, ahova az érette szenvedő és meghalt, de feltámadt Krisztus hívta.

Most pedig a mi imádságunk is ez lehet:

Vezess engem utadon, magad légy az út,

Melyen lelkem a halálból életre jut. (469.é.4.v.)

Búcsút intünk Mauritz Gyula nyugalmazott lelkipásztornak. Segítjük a búcsúzásban feleségét, Erzsikét, aki csaknem 50 évet töltött el vele a szent frigyben. Köszönjük, hogy mindig mellette volt, a próbák között és a szolgálatokban. A kántori szolgálata tette teljessé férje lelkészi munkáját. Miközben ide látogat gyakran a sír gondozására, az imádott és szolgált Isten vigasztalással és vidámsággal éltesse még övéi között és a hejőcsabai gyülekezetben. Nagy tisztességadás és hála tölti el édesapjának halála után is fiának szívét. Alázatosan búcsúzik dr. Mauritz Gyula, Marika, mint menyee, és a két kedves unoka: Péter és András. Hasonlóan kegyeletes emlékezéssel búcsúznak testvérei: az elhunyt Anna férje, Temesvári István és családja, Ilona és férje, Dr. Bán Imre és hozzátartozói Debrecenből, és Irénke testvére. A részvétben osztozik nászasszonya, a rokonság tagjai, a lelkésztársak, a gyülekezetek tagjai, ismerősök, barátok és szomszédok.

A feltámadt Jézus a dermesztő hidegben vezessen mindnyájunkat, hogy ideiglenes otthonunkból majd a mennyei hazába juthassunk. Ámen.

Román János (mh. 1986)

Gesztelyben született 1921. március 7-én. A Sárospataki Református Főgimnáziumban érettségizett 1939-ben. Patakon végezte a Teológiát, és szerzett lelkészi oklevelet 1945-ben.

Segédlelkész volt Karcsán (1943-1944), főiskolai szenior Sárospatakon (1944-1945), segédlelkész Tiszakarádon (1945), bejegyzett segédlelkész Sárospatakon (1945-1946), segédlelkész Szerencsen (1946), faluszemináriumi segédlelkész a sárospataki Teológián (1947-1950), segédlelkész Egerben (1950), újra faluszemináriumi segédlelkész Sárospatakon (1951-1951), segéd levéltáros Sárospatakon (1951-1952), e. ker. levéltáros Sárospatakon (1952-1965. március 31-ig, amikor állásáról lemondott). A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei levéltár igazgatója lett. Innen ment nyugdíjba.

Felesége Dobozy Márta. Gyermekai: Zsuzsanna, János és Márta.

1986. szeptember 8-án Miskolcon, életének 65. évében meghalt. Temetése Miskolcon volt szeptember 12-én Benke György miskolc-tetemvári lelképásztor, a Sárospataki Református Tudományos Gyűjtemények igazgatója igeszolgálatával.

Jn 21,18-19a „Bizony, bizony mondom néked: amikor fiatal voltál, felővezted magadat, és oda mentél, ahova akartál; de amikor megöregszel, kinyújtod a kezedet, más övez fel téged, és oda visz, ahova nem akarod. Ezt azért mondta (Jézus), hogy jelezze: milyen halállal dicsőíti meg az Istent.”

Gyászoló Család!

Elérkezett hozzánk a szomorú hír, melyet tudattatok az összes rokonok és ismerősök nevében is, hogy Román János nyug. levéltárigazgató szeptember 8-án, életének 65. évében meghalt. És most itt vagyunk mint rokonok és ismerősök, barátok és munkatársak, hogy tiszteletünket, megbecsülésünket fejezzük ki aziránt, aki elment, aki most elmegy közülünk; és baráti-testvéri szeretettel álljunk mellétek, felesége, gyermekei, unokái, akik legközvetlenebbül érzitek át a veszteséget e koporsó mellett, hisz a férjet, édesapát, nagyapát veszítették el benne.

Túl közeli, túl nyomasztóak az elmúló nyár emlékei; amikor nyilvánvalóvá lett gyógyíthatatlan betegsége, mit titkolni igyekeztetek előtte; vagy amit ő is tudott és érzett, csak titeket akart kímélni, és nem beszélt róla. És most befejeződött rövid nyugdíjas, de tevékeny, munkás, tervekkel teli élete.

Ebben a szomorúságban jusson el hozzánk annak a szava, aki életünkben és halálunkban egyetlen vigasztalónk, aki életünk határhelyezeteiben útmutatónk, továbbvivőnk, támaszunk, megváltónk: Jézus Krisztus szava. Egy-egy koporsó alkalom arra, hogy visszanézzünk az elmenő életére. „Drága emléke szívünkben él” - közöltétek halálhírével együtt. Ne csak a közelmúlt emlékei legyenek előttünk. Nézzünk vissza életére, adjunk hálát Istennek őérte, akit nektek, családja és mindnyájunknak adott.

1. Így hallottuk Jézus szavát az evangéliumból: *„Bizony, bizony mondom néked: amikor fiatal voltál, felövezted magadat, és oda mentél, ahová akartál”*. A Biblia nyelvén ez a kifejezés, hogy felövezni magát azt jelenti, hogy munkához látni. A Biblia, az Újszövetség emberei olyan ruhát viseltek, hogy ha dolgozni akartak, övvel magukhoz, testükhöz kellett szorítani azt, hogy ne akadályozza őket a munkában. Felövezni magát azt jelentette tehát, mint amikor mi azt mondjuk: felgyűrte az inge ujját, dolgozni akart. Mikor ifjabb voltál, mikor Román János ifjú volt, felövezte magát, dolgozni akart és dolgozott - mindvégig.

A Sárospataki Református Főiskola, annak gimnáziuma és Teológiai Akadémiája készítette és indította el arra az útra. amin járt, és amiért élete munkája sokak tiszteletét és megbecsülését kivívta. Szülei Gesztelyből azért költöztek Sárospatakra, hogy taníthassák egyetlen fiukat. Végigjárva a főiskola lehetséges osztályait és évfolyamait, a kollégium ifjúságának szeniora lett. Olyan tisztségre jutott el, mely a tanárok részéről megbecsülést, értékelést jelentett, a diákok előtt pedig tekintélyt szerzett. Karcsai majd szerencsi segédlelkészi gyakorlata után visszatért a Főiskolához. Az ott folyó faluszemináriumi és népfőiskolai munka, melyben tevékenyen részt vett, irányt adott életének, magával hozott érdeklődését még inkább fokozta, a Református Tudományos Gyűjtemények levéltára pedig munkatere lett, és olyan kincsesbánya számára, ahonnan szorgalmasan hozta elő az értékeket. Első cikke a Sárospataki Ifjúsági Közlönyben jelent meg ilyen címen: *„Közöttünk járt Veres Péter”*. Érdeklődése a munkások, kezdetben Hegyalja, Zemplén hutai ipari munkásai, a fazekasok, Hegyalja szőlőmunkásai felé fordult, majd a többre bízatas után általában Borsod régvolt munkásaival foglalkozott. Társszerkesztője volt annak a gyűjteményes sorozatnak, mely a borsodimiskolci munkásmozgalom történetével foglalkozik. Ennek ötödik köteté, mely kinyomtatás előtt áll, biztonnal úgy fog megjelenni, hogy neve fekete keretben lesz.

2. Elérkezett az idő, amikor véget ért munkálkodása. Nem úgy, hogy befejezte, hanem úgy, hogy abbahagyta. Halála miatt hagyta abba.

Mit is jelent ez, amit Jézus mondott: *„Mikor megöregszel... más övez felé téged, és oda visz, ahová nem akarod”*? Nála az öregség jelét nem a kora, hanem a betegségre lopta arcára. Tervei, megkezdett munkái vol-

tak. Szülőfalujának, Gesztelynek készülő történetének egyre szaporodó kézirat-lapjai feküdtek íróasztalán. A lélek kész volt, de a test egyre erőtelenebb. Még a kórházi ágyon is mondta, a legutolsó napokon is, mikor felesége ment hozzá: „tollat hoztál? Munkáim vannak, dolgozni kell, elintéznivalókban kell segítened!”

„*Más övez fel téged*” - mondta Jézus. Elérkezett ez az idő Román János életében is. Oda ment, ahová nem akart. Ő, aki erős, tekintélyt hordozó volt megjelenésében, erőtlenné vált, másra szorult. Milyen nehéz volt őt oda vinni, ahová nem akart: orvoshoz, kórházba. Szinte háta mögött kellett elintézni ezt. De amikor már odakerült, gyógyíthatatlan betegsége már megállíthatatlan volt. Milyen nehéz volt ezt tudomásul venni, kedves családjá, akiknek támasza volt ő. Most neked kellett az erősebbnek lenned, felesége, hogy „felövezd” őt, hogy támasza legyél, és minden lépésénél segítségül legyél mellette, akivel összenőtt életed, házasságotok közel 40 évében. Adjunk hálát azért a szeretetért, ahogyan családját szerette, és ahogyan ragaszkodott hozzátok. Még a munkáját is úgy szerette otthon végezni, hogy ott legyetek körülte. Unokái, Ádámka, Jánoska, Gáborka, Mártika, - nem szólíthatjátok már őt, nem válaszol már nektek, rokonok és ismerősök, pataki és miskolci munkatársak, csak emlékezhetünk rá.

Adjunk hálát érte. De nemcsak visszanezünk, nemcsak a múlt felé fordulunk. Vigasztalást keresünk, a jövő felé is odafordulunk. Jézus bátorít fel erre, aki ezt is mondta: „*Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbennem, ha meghal is él az*”. Tőle úgy ismerjük meg az életet, hogy több az, mint amit itt a földön múló évekkel jelölhetünk. A halálra nem úgy nézünk, mint az életnek a végére, csak a földi munka befejezésére. A Szentírás másképpen fejezi ki azt, hogy meghalni. Nemcsak mi övezhetjük fel meggyengült embertársainkat, hanem felövez minket a mi bűnön és halálon győztes Urunk, Jézus Krisztus. Ilyen szépen, kedvesen mondja a Zsoltárok könyve: „*lenyúlt a magasból, és felvett engem*” (Zsolt 18,17).

Ezzel a bizakodással és vigasztalással nézhetünk utána kedves halottunknak, és bízhatjuk rá őt a kegyelemre, és ezért a boldog feltámadás reménységével búcsúzhatunk tőle.

Novotny Gyula (mh. 1987)

Miskolcon született 1903. november 10-én. Budapesten, a református főgimnáziumban érettségizett 1931-ben. Sárospatakon végezte a Teológiát, ahol lelkési oklevelet szerzett 1937-ben.

Előkönyörgő volt Bodrogsadányban (1932–1934), exmittált, majd rendes segédlelkész volt Miskolcon (1934–1939), püspöki missziós h. lelkész, majd lelkész ugyanott (1939–1943), bejegyzett segédlelkész Diósgyőr-Vasgyárban (1943), helyettes lelkész Nemesbikken (1943), bejegyzett segédlelkész Hejőcsabán (1943–1947), segédlelkész Mezőnyéken (1947–1948), Hernádnémetiben (1948–1949), helyettes lelkész ugyanott (1949), segédlelkész Szerencsen (1949–1950), rendes lelkész Hernádnémetiben (1950–1969) és Miskolc-Avason (1969–től nyugdíjazásáig, 1984. június 30-ig).

A miskolci Állami Deák Ferenc Fiú Felsőkereskedelmi iskolában érettségit tett 1926-ban. A tiszai ág. Hitv. Ev. egyházkerület miskolci jog-és államtudományi karán végbizonysítványt szerzett 1938-ban. Angliai tanulmányutat tett a IV. világháború alkalmával, valamint a balkáni államokban 1940-ben.

Egyházmegyei tisztségei: sajtóelőadó (1951–1958), gazdasági előadó (1953–1964). Egyházkerületi tisztségei: Közalapi-gazdasági előadó (1957–), Tapolcai építési bizottság tagja (1958–), Országos közalapi bizottság tagja (1959–).

1944-ben házasságot kötött Tóth Gabriellával. Gyermekük: Csongor Gyula (1945), Gabriella Tünde (1948), Márta (1951), Dóra Csilla (1957).

1987 szeptemberében halt meg Miskolcon. Temetése szeptember 23-án volt Kürti László püspök igehirdetésével.

Zsolt 34,9-11 „Éreztétek és lássátok, hogy jó az Úr! Boldog az az ember, aki hozzá menekül. Féltétek az Urat, ti szentjei, mert nem szűkölködnek az istenfélők. Az oroszlánok is sínylődnek és éheznek, de akik az Úrhoz folyamodnak, nem nélkülözik a jót”.

Gyászoló Család! Végtisztességteljes Gyülekezet!

Személyes megtapasztalásból fakad a 34. zsoltárban megszólaló hitvallás: Boldog az az ember, aki az Úrhoz folyamodik. Boldog, mert a helyes utat választotta, és ez nyilvánvalóvá vált.

A zoltáríró nem tartja meg magának felismerését, hanem bizonyóságot tesz róla a nagy gyülekezet előtt. Ezzel Istenbe vetett bizalomra buzdít másokat is. Most, amikor Novotny Gyula lelkipásztor testvérünk ravatála mellett hallgatjuk alapigénket, gondolataink a tőlünk távozott körül forognak, és kérdezzük: vajon egy hosszú életre visszatekintve, boldog volt-e? Isten előtt elcsendesedett szívvel mondhatjuk el: Novotny Gyula testvérünk személyesen élte át Isten oltalmazó kegyelmét, és egy életen át hirdette azt családjá körében és a gyülekezetben.

Életútja nem volt göröngyöktől mentes, megpróbáltatásokon át vezetett, mint mindenkié, aki e század két világháborút hozott évtizedeiben élt. Istenbe vetett bizalma azonban sohasem fogyatkozott el. Őhózzá folyamodott, nála segítséget talált, és arról vallást tett.

Novotny Gyula 1907. november 10-én született Miskolcon. Édesapja egy biztosító intézet tisztviselője volt. Gyermekkori és ifjúkori emlékei ehhez a városhoz kötődtek. Itt járt elemi iskolába 1914-től 1918-ig, majd a Lévay József Református Gimnáziumban végzett négy osztályt, hogy aztán a Deák Ferenc Felső Kereskedelmi iskolában folytassa tanulmányait. Édesapját katonai szolgálatra hívták be, a harctérre került, fogásba esett. Két fiának, Gyulának és Istvánnak édesanyjukkal együtt szűkös körülmények között kellett élniük. Gyulának megélhetési gondok miatt állást kellett vállalnia. Két miskolci nyomdában is dolgozott könyvelőként, öt éven át. Közben magán úton gimnáziumi érettségit szerzett, majd 1931-ben beiratkozott a Sárospataki Teológiai Akadémiára. A tanuláshoz szükséges anyagiakat korrepetálással szerezte és részben stipendiumból biztosította. Első lelkészképesítő vizsgát 1935-ben tett, lelkészi oklevelet jeles eredménnyel 1937-ben szerzett. Segédlelkészként, majd püspöki missziói lelkészként szolgált Miskolcon. 1939-ben püspöki másodlelkésszé választották. Széles körű érdeklődése, tudásvágya arra készítette, hogy jogi tanulmányokat is végezzen. Előbb itt Miskolcon az Evangélikus Jogakadémián tanult, majd a pécsi Tudományegyetemen, az államtudományi szakon tett szigorlatot.

1943-tól három éven át segédlelkészi, vallásoktatói és helyettes lelkészi szolgálatot teljesített a diósgyőr-vasgyári, a nemesbikki, a hejőcsabai és a mezőnyéki gyülekezetekben. 1948 márciusától szolgált a hernádnémeti gyülekezetben, ahol 1950 júliusában lelkipásztornak választották. Ezt a tisztséget 19 éven át töltötte be hűségesen, amíg 1969 júniusában az avasi gyülekezet lelkipásztora lett, ahol nyugdíjba meneteléig, 1984. június végéig szolgált.

Novotny Gyula szerette és odaadó hűséggel pásztorolta a rábízott gyülekezeteket. Jogi ismereteit is felhasználva segítette a hozzáforduló-

kat. Gyönyörködött az Úr templomában. Boldog kiváltságnak tartotta, hogy fáradtságos munkával éppen az ő szolgálata alatt újult meg ez a több évszázados múltra visszatekintő templom. Szorgalmasan kutatta és meg is írta a történetét. Kereste a nagy hitvalló ősök nyomát. A templomban is megörökítette a tiszta evangéliumot hirdető reformátor ős és a hitükért gályarabságot szenvedett lelkipásztorok emlékét a gyülekezet és az utókor tanulságára. Felderítette és táblázatba foglalta a reformáció korától Miskolcon szolgált lelkészek nevét.

Boldognak érezte magát nemcsak hivatása betöltésében, hanem családi életében is. 1944 májusában házasságot kötött Tóth Gabriellával, a héti református igazgató-tanító lányával. Isten négy gyermekkel ajándékozta meg házasságukat. Megérhette míg fia, Csongor és leányai, Tünde, Márta és Dóra tanulmányaikat befejezték, családot alapítottak, és megtalálták helyüket az életben. Megadatott neki, hogy meglássa unkáit.

Az apostoli tanítás szerint a gyülekezetben csak az töltsön be vezetői tisztet, aki saját családját igazgatni tudja. Novotny Gyula az övéi előtt is bizonyosságot tett arról, hogy nem szűkölködnek azok, akik az Úrhoz folyamodnak. Szeretettel tartotta össze az immár kibővült család tagjainként gyermekeit és hitvestársukat. Örült, hogy unokáit az Isten ismeretére taníthatta. Nagy ünnepek, karácsony és húsvét nem múlhattak el anélkül, hogy a család ne találkozzék. Szülők, gyermekek, unokák együtt buzdultak fel hálaadásra. „Éreztétek és lássátok, hogy jó az Úr! Boldog az ember, aki hozzá menekül” - ezt hirdette Novotny Gyula a gyülekezetek szószékeiről. Igehirdetései sokak szívében elevenen élnek ebben a városban, Hernádnémetiben és mindenütt, ahol megfordult. Nyugalomba vonulása után sem szakadt el az egyházi szolgálattól, szívesen tett eleget felkéréseknek. E város történelme iránti tiszteletéről és a munkában élethivatást látó meggyőződéséről tanúskodik, hogy élete végéig fáradhatatlanul dolgozott. Összegyűjtötte a miskolci temetők történetére vonatkozó adatokat, csak a sajtó alá rendezésben akadályozta meg a halál.

Gyászoló Család! Gyászoló Gyülekezet!

Alapigénk bizonyágtétele bennünket is Isten iránti hitre buzdít: „*Féltétek az Urat, ti szentjei, mert nem szűkölködnek az istenfélők*”. Töltsön be bennünket az a bizonyosság, hogy Isten szeretetétől a halál sem választ el. Nem választotta el a tőlünk távozottat, és nem választ el minket sem. Nézzünk élete végére, kövessük hitét, reménységét és szeretetét. Ápoljuk emlékét úgy, ahogy ő gondozta az előtte járókét. Isten hűsége az őt szeretőkkel van nemzedékről nemzedékre. Ámen.

Soltész Kálmán (mh. 1987)

Szendrőn született 1905. június 8-án. A sárospataki református főgimnáziumban érettségizett 1925-ben. Sárospatakon végezte a Teológiát, és szerzett lelkészi oklevelet 1932-ben.

Segédlelkész volt Sajóbáonyban (1930-1931), helyettes lelkész Lakon (1931), segédlelkész újra Sajóbáonyban (1931-1934), Rudabányán (1934-1935), helyettes lelkész Nagyvisnyón (1935-1936), segédlelkész Tardonán (1936), Rudabányán (1936-1938), Disznóshorvát (1938-1939), rendes lelkész Bodrogkeresztúron (1939-1959) és Golopon (1959-1969. január 31-ig, nyugdíjazásáig).

Egyházmegyei vallásoktatási szakreferens volt (1948-).

1931-ben házasságot kötött Vitek Máriával, akinek halála után újra házasságot kötött Tárnok Ellával (1954). Gyermekük: Judit (1932), Mária (1941), Kálmán Zoltán (1955) és Endre György (1962).

Miskolcon halt meg 1987. október 24-én. Temetése a Deszka templomban volt. Benkő György esperes végezte az igehirdetést Jn 11,25kk alapján. Benke György tetemvári lelkipásztor tekintett vissza életére.

Az utolsó istentiszteleten vagyunk, ahol még jelen van Soltész Kálmán lelkipásztor testvérünk. Csak a teste, koporsóba zárva, hogy innen induljon utolsó földi útjára. Lakása szerint is gyülekezetünkhöz tartozott mint nyugdíjas lelkipásztor. Rendszeresen részt vett istentiszteleteinken.

Temetése alkalom arra, hogy visszatekintsünk életére.

82 évvel ezelőtt született Szendrőn, kántor és lévita tanító családból. Iskoláit a miskolci református gimnáziumban, illetve a sárospataki teológiai akadémián végezte. Segédlelkészi éveit főleg felsőborsodi gyülekezetekben töltötte. Tíz évig segédlelkészkedett, ami akkor, a 30-as években, gyakori volt. A következő gyülekezetekben töltött több-kevesebb időt: Rudabánya, Nagyvisnyó, Disznóshorvát (ma Izsófalva). Lelkipásztorként a zempléni egyházmegyébe kebelezett Bodrogkeresztúron és Golopon szolgált 20, ill. 10 évig. Nyugdíjas lelkészként 18 évig élt, és ezalatt is kereste és vállalta a szolgálatokat. Huzamosabb ideig a martin-telepi gyülekezetben kántorként munkálkodott.

Egy lelkipásztor életrajza egyben gyülekezet-és egyháztörténet is. Legtöbb gyülekezetben a lelkipásztor az egyház mindenese. Kiveszi részét a gyülekezet külső építésében éppúgy, mint a belsőben. Mint ahogy Soltész Kálmán munkája is benne van templomok, tornyok renoválásában, orgonaépítésben, harangok villamosításában és újjáöntésében. A gyülekezeti missziói és diakóniai munkában is a neki adott talentum sze-

rint buzgólkodott. Istené legyen a dicsőség az elvégzett munkáért, mi pedig úgy tekintünk erre: tettük, ami kötelességünk volt.

Nagy családból jött, és most nagy család gyászolja elmenetelét: bánatos felesége, anyósa; két házasságából négy gyermeke; vője és menyje, 6 unokája, két dédunokája, unokamenye, unokavője, öccse, sógora, sógorvője és családjuk. Kiterjedt rokonság, gyülekezetek képviselői, lelkésztársai. Jézus Krisztus legyen vigasztalónk és reménységünk, aki ezt mondta: „*Én vagyok a feltámadás és az élet; aki hisz énbennem, ha meghal is él.*”

Orosz Imre (mh.1988)

Tiszakeszin született 1925. július 3-án. A Sárospataki Református Tanítóképző Intézetben végzett 1947-ben. A Sárospataki Református teológiai Akadémián kezdte tanulmányait, majd Debrecenben fejezte be, és ott szerzett lelkészi oklevelet 1953-ban.

Segédlelkész volt Miskolc-Felsővárosban (1952), Miskolc-Hejőcsabán (1952-1954), lelkipásztor Martonyiban (1954-1988. február 5-ig, haláláig).

Zsinati tag volt 1981-től.

1956. szeptember 1-jén házasságot kötött Pálóczy Irénnel. Gyermekeik: Irén (1957) és Erika (1960).

Temetése a martonyi templomból volt 1988. február 10-én dr. Mészáros István püspök igehirdetésével.

ApCsel 20,24 „*Semmiel sem gondolok, még az én életem sem drága nekem, csakhogy elvégezhessem az én futásomat örömmel, és azt a szolgálatot, melyet vettem az Úr Jézustól, hogy bizonyosságot tegyek az Isten kegyelmének evangéliumáról.*”

Kedves gyászoló Testvéreim, szeretett Gyülekezet!

Ez a szent hely, amely oly sokszor adott helyet ünneplésnek, örömmel, ahol oly sokszor hirdettetett és hirdetik az evangélium, most egy szomorú alkalomnak a színhelye. Orosz Imre lelkipásztor testvérünkötől búcsúzunk ezen a helyen, akinek pályafutását Isten 62 esztendőben szabta meg.

Ellentétes érzéseket kell most kifejeznünk, amely érzéseknek azonban Isten akarata szerint, Isten ígéjének az útmutatása szerint meg kell békélniük egymással. Az egyik érzés a veszteségnek, a gyásznak az érzése.

Isten népe körében is van helye a gyásznak és a sírásnak. Hiszen te, kedves Testvérem, 31 évi nagyon hűséges, sok örömben és áldásban gazdag együttlétben férjedet elvesztetted. 33 évig szolgált a mi kedves lelkipásztor testvérünk ebben a gyülekezetben. Tulajdonképpen egy emberöltő. 33 év egy évszázadnak a harmadrésze. Mi-mindent veszítettünk mi barátai, lelkipásztortársai azzal, hogy Orosz Imre lelkipásztor testvérünk immár nincsen közöttünk. Ezt a veszteségérzetünket most ebben a pillanatban nem tudjuk.

A másik érzés, ami ezzel ellentétben látszik lenni, az, hogy akkor, amikor együtt érző lélekkel vagyunk itt együtt a családdal, kedves gyermekeivel, lányaival, unokáival, vőivel, testvérével, nagyon együtt érzünk veletek, minden rokonságával, a gyülekezettel, ugyanakkor reménységünket is kifejezzük. Isten gyermekeihez az a búcsúvétel illik, amelyben hitet teszünk a feltámadásról és az örökéletéről, és amely reménységnek a jegyében azt mondjuk el szilárd hittel, hogy a mi testvérünk már az Úrnál van. Az ő kezébe tette le az életét. Hogy ő már olyasmit tud világosan, amiről mi még tükör által, homályosan nyerünk ismeretet. Ő már túl van azon a félelmetes mezsgyén, amit halálnak nevezünk. És éppen ezért, amikor ezt a reménységünket kifejezzük, mértékadónak tartjuk Isten ígéjének az intését, ahogyan a thesszalonikabelieknek írt levélben Pál apostol mondja, azok, akik ezt a reménységet hordozzák, nem szabad, hogy úgy bánkodjanak, mint mások, mint a többiek, akiknek nincsen reménységük (1Thessz 4,13). A könnyhullatás, a veszteség érzése, a mélységes szomorúság és együttérzés, valamint az örökélet reménysége, az a világosság, amit Isten Jézus Krisztusban e nagy titok felől szívünkben meggyújtott, együtt vannak most tehát ez alkalommal előttünk.

Kedves Testvérek, tulajdonképpen ezt az alapigét Orosz Imre lelkipásztor testvérünk adta. Az ő ígéje volt ez, amit temetésére szánt. Sok mindent elárul ez. Könnyé teszi szolgálatomat olyan szempontból, hogy nem kell tusakodnom az alapige keresésével, ami sokszor igen nehéz feladat. Ugyanakkor azonban arra gondoltam, amikor ezt az ígét megkaptam, hogy azonosulnunk kell ezzel az ígével mindannyiunknak. És ez az azonosulás nem történhet olcsón, csupán szavakkal. Hiszen ezt az ígét ismerjük, mondtuk már saját hitvallásunkként is, mint lelkipásztorok prédikáltunk már róla nagyon sokszor. De azonosulni ezzel az ígével, hogy *„semmivel sem gondolok, még az én életem sem drága nekem, csakhogy elvégezzem az én futásomat”*, hogy szolgálatomat betöltssem, hogy hirdessem az evangéliumot, az Isten kegyelmének evangéliumát, csak az egész életünkkel lehet azonosulni.

A mi kedves testvérünket, akitől most búcsút veszünk, Isten felkészítette erre az életre, hogy ezt a hitvallást elmondhassa úgy, hogy az ő életének a hitele mögötte állt. Tiszakesziről indult. Meg vagyok győződve ar-

ról, hogy már a családi házban is készítette őt Isten erre a szolgálatra, munkálta ezt a hitet az ő életében. Nehéz idők következtek, háború és fogság, hiszen nem lehet most itt elmondani az életrajzi adatokat, ezt ne is várjátok tőlem, kedves Testvérek. Az ő élete az Istennél van megírva sokkal pontosabban, mint ahogy bárki is, a legközelebbi hozzátartozók is ismerik az életének történetét. Nevelői pályára készült, Isten azonban arra a pályára irányította, ahol Isten az ő népének nevelését, tanítását és vezetését bízta reá. A háború utáni éveknek az ébredése mély hatást gyakorolt reá. Évfolyamtársa voltam a teológián. Úgy tekintettünk őreá, igaz, hogy pár évvel idősebb volt tőlünk, de nem ezért csupán, mint aki hitben érettebb volt tőlünk. És ahogyan abban az időben az ébredés, a lelki megújulás révén kifejezésformát kellett adni a kegyességnek, azt kell mondanom, hogy nagyon szépen, biblikusan ötvöződött a mi kedves testvérünkben a keresztyén hitnek a komolysága és tiszta derúje. Ez a derű jellemző volt rá mindig a komolyság mellett. Mindazok, akik ismerték, család, gyülekezetek, barátok, lelkipásztortestvérek így ismerték őt, ezzel a tiszta derűvel, amely nyilvánvaló Isten igéjéből származott, ahol tudjuk, hogy a keresztyén élet egyik nagyon fontos ismertetőjeleként az örömet ajánlja nekünk az Úr. „*Örüljete az Úrban mindenkor, ismét mondom, örüljete!*” (Fil 4,4).

A múlt héten, hétfőn este a miskolci kórházban meglátogattam, és akkor is tapasztaltam, hogy fel van készülve arra, ami bekövetkezik. Azzal búcsúztunk el, és ez engem igen megrendített, és nem is tudok felülemelkedni ezen, kedves Testvérek, és ne is várjátok tőlem, hogy valamilyen felülemelkedett szolgálatban emlékezzek most a mi kedves testvérünkről. Azt mondotta nekem, hogy valószínűleg utoljára találkoztunk. Ez is mutatja, hogy az Úr felkészítette őt a két-három éves betegség révén, megpróbáltatások révén, mint ahogyan mindnyájunkat készít az Úr, úgy, hogy amikor bekövetkezett a halála, nyilván, erről meg vagyunk győződve, az Úr kezébe tette az életét.

Ahhoz, hogy valaki ezt a hitvallást elmondja, hogy azonosuljunk ezzel, kedves Testvérek, az szükséges, hogy egész életünkkel adósoknak érezzük magunkat az Úrnak. Hogy semmink sincs, ami nem az Úré, amit nem tőle vettünk. Lelkipásztorok esetében, gyülekezeti tagok esetében a keresztyén életnek, az odaadó szolgálatnak ez a feltétele: mindent az Úrtól vettem, nincs semmim, amivel dicsekedhetnék, ezért mindennel tartozom. Az életemmel tartozom, perceimmel, az évekkel, az idegrendszeremmel, az egészségemmel, testi erőmmel, lelkesedésemmel, az elmémnek gondolataival, mégpedig a legtisztább gondolataival. Mindennel néki tartozom. Ezért az életem legfőbb célja az, hogy elvégezzem futásomat.

Legyen most ez az ige mindnyájunknak elkötelező, szeretett Testvérek. Hiszen a Bibliából azt tanuljuk, és mi mindannyian azt tanultuk, a tőlünk

Istenhez költözött lelkipásztor szolgálatán keresztül a martonyi gyülekezet azt tanulta, hogy ebben a vonatkozásban nincs különbség, mindannyiunkat szolgálatra hívott el az Úr. Szűkebb családi körben, baráti körben és mindenütt, ahol alkalmat ad nekünk Isten a szolgálatra, ez legyen az életünk tartalma, még az én életem sem drága nékem, csakhogy betöltssem az én hivatásomat, és futásomat elvégezzem. És ugye kedves Testvérek, miközben ez túlságosan nehéz feladatnak tűnik, Isten megadja nekünk azt, hogy ebben van minden örömünk. Ez az a könnyű iga, amit az Úr az övéinek ígért. *„Az én igám gyönyörűséges, az én terhem könnyű”* (Mt 11,30). Ha valaki ezt az utat járja, ha valaki ezt a hitvallástételt komolyan veszi, az élete bizonyágtételével szemlélteti, húzza alá, annak örvendező élete lesz. És talán ebben a hitvallásban találunk arran is választ, amit bizonytalanságként kérdésként: igen rövid volt ez az élet. 62 esztendő mindössze. Még mennyit szolgálhatott volna szerettei körében! Még hány évig vezethette volna, gazdagíthatta volna szolgálataival a gyülekezetet, a gyermekeket, akik között annyira szeretett szolgálni, és drága kegyelmi ajándékot kapott ehhez a szolgálathoz, hiszen felnevelt nemzedékeket ebben a gyülekezetben. És Isten azt a választ adja nekünk: életünk akkor teljes, ha elvégeztük futásunkat. Mi arra gondolunk, hogy talán a 80 vagy 90 esztendő lenne ez. Hadd mondjam azt, hogy kedves Testvérem az említett beszélgetésben azt mondta: „Elfogadtam az Úrtól, hogy nem mindenki élhet 80 esztendőt.” Az életünk teljessége és gazdagsága nem az életünk számában van, kedves Testvéreim, hanem abban, hogy mi a tartalma ennek az életnek. Lehet ebben az életben különben látszólag sikeres életút üres az Úr előtt, ha nem gondoltunk arra, hogy elvégezzük pályánkat, hogy elvégezzük azt, amit az Úr ránk bízott. Üres az életünk testvérek, tartalmatlan az életünk, és a nagyon hosszú emberi élet is tökéletlen, értelmetlen és hiábavaló, ha abban valaki nem erre akar törekedni.

Kedves Testvérek, szeretném végül elmondani azt előttetek, hogy akkor, amikor nagyon fájlaljuk a mi kedves testvérünknek a búcsúvételét, sokat veszít vele, kimondhatatlanul sokat a család, a gyülekezet. Különösképpen érzékeny ez a veszteség itt az abaúji tájon, ahol nagyon sok elárvult gyülekezet van. Itt tettük fel a kérdéseket, hogy hogyan tovább ezután? Most mégis az Úrra bízva ezt a kérdésünket is, magunkban kell mindannyiunknak választ adni arra: így éltem-e eddig? Ez volt e törekvésemnek fő célja, hogy amit az Úr rám bízott, azt elvégezzem? Keressem-e ezt minden nap? Mennyi energiát fordítottam erre? És úgy gondolom, hogy akkor lesz méltó ez a búcsúvétel a mi kedves testvérünktől, akit immár ez a koporsó magába zár, ha olyan elhatározás születik mindannyiunk lelkében az Úr segítséget kérve: Uram, szeretném az életemet jobban neked szentelni. Uram, én úgy érzem, hogy a hátralevő éveim a

te kegyelmednek drága ajándékai. Most értettem meg igazán, hogy nem szabad visszaélnem azzal, ami előttem van. Ahogyan Péter apostol mondja, hogy ami előttetek van, a hátralevő időt félelemmel és rettegéssel töltsétek, mint a ti jövevénységetek idejét, aminek egyedül az az értelme, hogy a futásunkat igyekszünk elvégezni teljes erőbedobással, ahogyan az ókorban futottak a futók, és ahogyan ma is történik ez a versenypályán, hogy az Isten kegyelmének evangéliumáról bizonytságot tegyünk. Higgyétek el Testvérek, hogy ha legalább is azokban, akik itt vannak, ha ez az elhatározás születik meg mindannyiunk lelkében, akkor lesz megújulás gyülekezeteinknek, egyházunknak, az egyházaknak az életében, és akkor az Úr pótolni fogja azokat a hiányokat, amelyek valóságos veszteségek. És akkor majd az Úr maga áll oda, hogy mindazt, amit mi el nem tudunk végezni, Ő maga végezze el a Szentlelke által, de rajtunk keresztül.

Hiszem, kedves Testvérek, hogy Úr itt marad ebben a gyülekezetben. Hiszem, hogy vigasztalótok lesz, kedves hozzátartozók, kedves felesége, lányai, unokái, vői. Az Úr veletek lesz. Bízhatok rá gondjaitokat. Szeretett gyülekezet, a martonyi gyülekezet, hordozzátok az emlékekben a lelkipásztorotoknak szolgálatát úgy, hogy Istent áldjátok érte. A legmértöbb érzés most a hálaadás az ő itteni szolgálatáért, az ő 33 esztendejéért. Ez a legmértöbb érzés. Tulajdon életünkért is ez a legmértöbb érzés: a hálaadás, és akkor Isten megsokasítja rajtatok az ő kegyelmét. Isten Lelke vigasztaljon mindannyiótokat, és a mi Urunknak, az Úr Jézus Krisztusnak a kegyelme maradjon velünk. Ámen.

Bottka Ferenc (mh. 1988)

Novajdrányban született 1912. július 17-én. A sárospataki református gimnáziumban érettségizett 1933-ban. Ezután mint jegyző dolgozott, majd beiratkozott a debreceni Teológiára, és ott szerzett lelkészi oklevelet 1940-ben.

Segédlelkész volt Dévaványán, Tiszalökön, Gyulán, Sátoraljaújhelyben. Rendes lelkész Vámosújfaluban 12 évig, majd Nyírturán újabb 12 évig, végül Nyírbátorban. Innen ment nyugdíjba. Nyugdíjasként Miskolcon halt meg 1988 februárjában.

1944-ben házasságot kötött Kovács Klárával. Gyermekek nem voltak.

Temetése a miskolci Deszka templomból volt február 17-én, Benke György igehirdetésével.

Róm 15,16 „Könyörülök azon, akin könyörülök, és kegyelmezek annak, akinek kegyelmezek.

Annakokáért tehát nem azé, aki akarja, sem nem azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené”.

Fil 4,13 „Mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít”

Lelkipásztornak, igehirdetőnek az életét is, halálát is bibliai igék kísérik. A gyülekezeti lelkipásztor legtöbbször bibliai igékkel kel és fekszik; szolgálatok várnak rá; templomi gyülekezetek, bibliaórai közösségek várják tőle Isten üzenetét és tanítását; hétköznapi találkozásokban családokkal, egyes emberekkel készen kell lennie, hogy közölje az Ige útmutatását, feddését vagy vigasztalását. Egy fának évszázados életét, növekvő vagy vegetáló éveit ki lehet olvasni az évgyűrűiből, amikor kivágják. Egy lelkipásztornak vagy a bibliát rendszeresen olvasó embernek hitét, kegyességét meg lehet ismerni Bibliájából, az abban látható bejegyzésekből, aláhúzásokból. Egy évtizedeket végigszolgáló lelkipásztor textuáriuma formálója is és tükrözője is gyülekezete vagy gyülekezetei kegyességi vagy hitéletének. Egy-egy igehirdetői nemzedék textuáriuma pedig egyház- és dogmatörténeti dokumentumként értékelhető és használható.

Bottka Ferenc lelkipásztor testvérünk munkás életét is Isten igéje szolgálata töltötte be. Nyugdíjas éveiben is az ige vezette és vigasztalta. Élete utolsó napjaiban is, amikor nyilvánvalóvá lett, hogy súlyos, gyógyíthatatlan betegségével terhelt élete végéhez ért, igék voltak szívében és száján is. Azokba fogódzott, azok erősítették hitét, hogy rábízta magát és rábízta Feleségét könyörülő és kegyelmes Urára. Február 7-én, amikor rosszul lett, és kórházba kellett szállítani, ahonnan már nem tért vissza otthonába, ezzel az igével indult: „*Atyám, legyen meg a te akaratod!*”

Valljuk, hogy a teljes Írás Istentől ihletett. Mi lelkipásztorok esküt tettünk arra, hogy a teljes Írás alapján prédikálunk. Mégis van egy-egy ige, ami különösen közel áll hozzánk; amit ki-ki aranymondásként őriz, és élete, munkája, hite vezérigéjévé lett. Ilyen vezérigéje volt Bottka Ferenc testvérünknek a Római levélből olvasott ige: „*Könyörülök azon, aki könyörülök, és kegyelmezek annak, akinek kegyelmezek...tehát nem azé, aki akarja, sem nem azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené*”. Református hitvallásunk egyik alappillére, református kegyességünk meghatározója ez az ige. Az öreg Rákóczi György erdélyi fejedelem, az akkori tiszáninneri gyülekezetek patrónusa is ezt az igét választotta vezérigéjéül. Beírta könyveibe, rávésette ágyúira ezeket a szavakat: „*Non est volentis neque currentis sed miserentis Dei*”, - nem azé, aki akarja, nem azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené. Bottka Ferenc pataki diák korában még láthatta azt a Bibliát, amelyből a fejedelem olvasta ezt az igét; a Római levél 9. fejezeténél volt kinyitva és kiállítva ez a Biblia a Sárospataki Református Főiskola Nagykönyvtárában.

Mire tanít minket ez a református hitvallásunkat is meghatározó ige?

1. Alázatra tanít. Ha életünkre, munkánkra, eredményeinkre tekintünk, vagy azokra visszatekintünk, valljuk: az érdem nem a miénk, hanem egyedül Istené. Nem mi, hanem Ő cselekedett bennünk és általunk. Ő választott ki, hívott el, használt igéje és országa szolgálatára. Kálvin írja ezzel az igével kapcsolatban: „Minden vitán kívül álló következmény, hogy kiválasztásunk nem tulajdonítható sem a szorgalmunknak, sem buzgalmunknak, sem cselekedeteinknek, hanem azt teljesen Isten tanácsvezetésére kell visszavezetnünk. Ne gondolja senki, hogy akik kiválasztatnak, azért választatnak ki, mert azt megérdemelték, vagy hogy valami módon megszerezték magunknak Isten kegyelmét, vagy hogy végtére is volna bennünk legalább egy kis szikrányi érdemesség, ami Istent erre indítaná. Vegyük hát egyszerűen úgy a dolgot, hogy az teljesen Isten jóvoltából van, aki önként a maga indításából fogad minket a magáéivá.”

Ha életünkön, munkánkon áldás volt, Istent áldjuk azért. Jézus is így tanított: ha látják jó cselekedeteiteket az emberek, dicsőítsék azért a mennyei Atyát (Mt 5,16). Vannak, bizonyítva vannak olyanok Tiszáninnen és Tiszántúl gyülekezeteiben, ahol Bottka Ferenc segédlelkészként és lelkipásztorként szolgált, különösen Vámosújfaluban, Nyírturán és Nyírbátorban, akikhez az ő igehirdetése nyomán jutott el egy-egy ige vagy igei üzenet. Bennünk is élnek igék, amelyek valakihez kötődnek, akitől tanultuk, hallottuk azt. Mindezért egyedül Istené legyen a dicsőség.

2. Bizakodni tanít. Abban lehet bizakodásunk, hogy nem a magunk ereje, képessége életünk alapja, jövőnk biztosítéka, nem is mások jóakarata, befolyása, hanem egyedül Isten kegyelme. Mindnyájunk életében vannak sikerek és sikertelenségek, eredmények és botlások. Életünk bizonyos szakaszait büszkén emlegetjük, más időszakokat, eseményeket szeretnénk elfelejteni és elfelejtetni. Isten előtt azonban életünket, vétkeinket nem rejthetjük el. Ő jól ismeri azokat. De mi is megismerhetjük Őt úgy, mint aki könyörülő és irgalmas. Igénkben váltakozva fordulnak elő ezek a szavak: könyörülök, kegyelmezek. Ebben lehet, ebben van, ebben legyen bizakodásunk. Ez életünk egyetlen vigasztalása: akár élünk, akár halunk, nem a magunkéi vagyunk, hanem Jézus Krisztusé, aki az örök élet felől biztosít, aki elkészítette nekünk, érdemteleneknek azt.

3. Vigasztaljon ez az ige. Mózes kapta ezt először, aki közbenjárt a pusztában vándorló, sőt tévelygő népért. Biztatással, vigasztalással fordul hozzá az Úr: könyörületes leszek, nem úgy cselekszem, ahogyan érdemelnétek, hanem irgalmasan. Az Újszövetségből már úgy olvassuk ezt az ígéretet, mint amit megpecsételt Jézus Krisztus megváltó halála és a kereszten kihullott vére. Őbenne megjelent Isten üdvözítő kegyelme. Hogy aki hisz benne, életet nyerjen, sőt a halálon át is az életre jusson.

Az Úrban van reménységünk szereteteink temetésénél és koporsójánál is. A Filippi levélből vett ige elsősorban hozzád szól, Felesége, és úgy fogadd azt, mint férjed utolsó, hozzád szóló prédikációját, örömhír mondatát: „*Mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít*”. Ez a „mindenre” azt is jelenti, hogy arra is, hogy egyedül menj tovább. Arra is, hogy a feltámadás reménységében kísérd elhunyt férjed koporsóját a magásott sír felé, és arra is, hogy hagyd itt porréseit a hantok alatt.

Nézzünk úgy, Gyászoló Testvéreim, az elmenőre és magunkra, itt maradókra, hogy legyen az a reménységünk, amit Bottka Ferenc halálhírért hozó gyászjelentésben is olvashatunk, és ne csak múlt, hanem jelen és jövő időben is legyen valóság az számunkra: „*Életet és kegyelmet szerzettél számomra, és a te gondviselésed őrizte az én lelkemet*” (Jób 10,12).

Dr. Marsalkó Bertalan (mh. 1988)

Szalonnán született 1915. február 11-én. A sárospataki református főgimnáziumban érettségizett 1933-ban. Teológiai tanulmányait is Sárospatakon végezte. Lelkészi oklevelet 1939-ben kapott.

Segédlelkész volt Szendrőben (1937–1938, 1939–1942, 1944–1950), Rudabányán (1942), majd tisztviseelő Diósgyőrben, újra segédlelkész Izsófalván (1950), Szalonnán (1951), Ózdon (1951), Becskeháza-Hidvégdárdón (1951). Rendes lelkész Mályinkán (1951–1960), Ónodban (1960–1970), Miskolc-Szirmán nyugdíjazásáig (1970–1981. február 28).

Jog- és államtudományi doktorátust szerzett.

Az egyházkerület zsinati póttagnak választotta (1959) és gazdasági előadónak (1965).

Házasságot kötött Litvai Olgával (1945). Gyermekük: Zsuzsanna (1946), Gábor (1950) és Emőke (1953).

Miskolcon halt meg 1988. október 14-én. Temetése a Deszka templomból volt Virágh Sándor esperes szolgálatával.

JSir 3,20-26 „*Vissza-visszaemlékezik és megalázódik bennem az én lelkem. Ezt veszem szívemre, azért bízom. Az Úr kegyelmessége az, hogy még nincsen végünk, mivel nem fogyatkozik el az ő irgalmassága! Minden reggel meg-megújul; nagy a te hűséged! Az Úr az én örökségem, mondja az én lelkem, azért ben-*

ne bízom. Jó az Úr azoknak, akik várják őt, a léleknek, amely keresi őt. Jó várni és megadással lenni az Úr szabadításáig!”

Zsolt 89,2 „Az Úrnak kegyelmességét hadd énekeljem örökké! Nemzetségről nemzetségre hirdetem a te hűséges voltodat az én számmal”.

Dr. Marsalkó Bertalan Szalonnán nevelkedett, hárman voltak testvérek. Ő, a harmadik, Sárospatakon lett középiskolás diák, lelkészi tanulmányait is ott folytatta, okleveleit 1937-ben és 1939-ben szerezte. 14 éven át különböző helyeken volt segédlelkész, ebből 12 éven át Szendrőn. Ott kötötte házasságát Litvai Olgával 1945-ben, 43 évvel ezelőtt. Gazdag áldást és szép feladatot kaptak Zsuzsanna, Gábor és Emőke gyermekeik születésében, felnevelésében, a tanítatáskor és a szárnyra bocsátásakor. Lelkipásztorként szolgált Mályikán 9 éven át, Ónodban 10 esztendőt töltött. Miskolc-Szirmán 11 évet, eközben 7 éven át a szomszédos kistokaji gyülekezetet is gondozta. 68 évesen ment nyugdíjba 1981 márciusában.

Különböző tisztségeket viselt az Egyházmegyében és az Egyházkerületben. Oszlopos tagja a lelkészi énekkarnak. Nyugdíjas éveiben is szolgált a Kórusban, igehirdetésekkel és kántori szolgálattal a gyülekezetekben. Utolsó palástos szolgálata az 5. unokája keresztelésekor júniusban volt családi körben. Öt éve infarktust szenvedett, azóta szívét érezte, másfél éve elgyengülésben betegeskedett. Élete 76. évében elment.

1. A hivatástudat lelkesültsége áthatotta személyiségét. „*Hadd énekeljem örökké az Úrnak kegyelmességét, hűségét, el nem fogyatkozó irgalmát*”. Szépen csengő hangja, dinamikus személyisége felüdített másokat. Sikereket ért el az emberek között, az egyházi ügyekben, az épületek karbantartásánál és megújításánál. Köszönettel tartozunk Istennek és öneki is, hogy a neki jutott kincseivel szívesen sáfárkodott 44 éven át.

2. A vissza-visszaemlékezés és megalázkodás a lelki megújulás átélését jelenti. A válságokkal teli történelmi időkben a hittel és szolgálattal megáldott ember sorsa így teljesedett ki, hogy az Úr kegyelmét újból és újból elfogadja. Hogy ő is ilyen volt, legkedvesebb énekei is bizonyítják: „Bár bűn és kín gyötör...” (461), „Mily jó, ha büntől már szabad...” (467), és a 42. Zsoltár: „Mint a szép híves patakra...”.

3. A betegségekkel megterhelt ember bizonyágtételét is halljuk dr. Marsalkó Bertalantól: „*Minden reggel meg-megújul; nagy a te hűséged! Az Úr az én örökségem... azért benne bízom*”. Az erőteljesen tevékenykedő ember annyi szép eredményt elérve se a sikereire tekintsen, hogy elcsüggedjen a nyomorúságok idején, hanem Isten hűségére, a megváltást hozó Úr Jézusra, akiben van örökségünk a mennyben. Őbenne bízni gyógyulás, újulás, élet és üdvösség. A bízó hitben adatik meg testnek és

léleknek, hogy a reménytelen szenvedésben nem a veszteség gyötrelmét éljük át, hanem Jézus Krisztusban a nyereség áldásait kapjuk örökségül.

4. Vigasztalásul fogadjuk el most ezt az üzenetet: Az Úr szabadít bűnből és halálból! Jó a léleknek, ha várakozik, és keresi az Urat. Nehéz lesz ugyan a gyász, hiányozni fog nagyon, de minden változatlanul marad Isten világában, mert az ige hirdettetik az anyaszentegyházban. Énekelnem lehet a mennyei és földi seregekkel Isten dicséretét, magasztalhatom kegyelmét, hirdethetem örök hűségét, átélhetem, hogy a bűnös megtérhet, ha bűnömet bánom, Szentlelke bőven árad, s az üdvöt megylelem.

Kedves Szerettei, együtt érző Gyászolói! Vigasztaljátok egymást a mi Urunk Jézus feltámadásával és a mi feltámadásunk reménységével.

Körülvesszük Dr. Marsalkó Bertalan lelkipásztor családját vigasztaló szeretettel, éneklő-imádkozó szívvel. Megköszönjük a hitvestársnak a 43 éves hűséges helytállást, a különböző élethelyzetekben a lelki támasz biztosítását, arcán a vidító mosolyt vagy a könnyek hullását. Belső nyugalom és szent reménység legyen a gyászidőre jutalom. Három édes gyermek, meny és öt unoka visszatekintésének és előretekintésének hálaadásában segítünk ez órában, hogy a mulandóság előletek soha el ne takarja az el nem múló ajándékokat, mely Istentől jött alkalmas időben az édesapán, a nagyapán keresztül. Látja Isten szíveteket, akik búcsúzni jöttek, és tisztességet teszttek, mint a három sógornő, a két keresztyermek, násza, nászasszonya, unokaöcsei, unokahúgai és hozzátartozóik, volt gyülekezeteinek tagjai, lelkészársai, barátai és szomszédai.

Legyünk készen mi is életre, halálra, írjunk ígéket Bibliából lelki hatásokkal szívünk hústáblájára, és maradjunk hűségesek nemzedékről nemzedékre atyánkhöz, anyánkhöz, családukhöz, hazánkhöz, a Szentháromságához, az Atya, a Fiú, a Szentlélek Úr Istenhez. Ámen.

Faragó György (mh. 1988)

Ókésckén született 1908. március 25-én. A nagykőrösi Arany János gimnáziumban érettségizett 1926-ban. Sárospatakon végezte teológiai tanulmányait, és szerzett oklevelet 1932-ben.

Segédlelkész volt Tarcalon (1930–1931), Tizsakarádon (1931), nagyrosvágyon (1931–1934), Tizsalúcon (1934), Megyaszón (1934–1935), helyettes lelkész Zempléngárdon (1931),

rendes lelkész Golopon (1935–1944) és Szerencsen (1944–1976. február 19-ig, nyugdíjazásáig).

Az egyházmegyében aljegyző (1942–1950), tanácsbíró (1950–1955, 1957), pénztárnok (1955–), diakóniai előadó (1955), 1936-ban házasságot kötött Jakab Sárával. Gyermekük: György (1936), Sára Mária (1942) és Katalin Zsuzsanna (1949).

Nyugdíjasként 1988 decemberében halt meg. Temetése Szerencsen volt december 28-án Zergi Gábor mádi lelkipásztor, zempléni esperes igeszolgalatával.

Fil 1,21 „Mert nekem az élet Krisztus, és a meghalás nyereség.”

Gyászoló Gyülekezet!

A harangok most annak a koporsója mellé hívogatnak, akinek igehirdetésére több mint három évtizeden át hívogatták ezt a gyülekezetet. Fara-gó György lelkipásztor testvérünk hült porait álljuk most körül, szomor-kodva, csendes fájdalommal a szívekben. Életének 81., házasságának 53. évében hívta vissza a küldő és elválasztó Úr, az élet és halál szabados Ura a szolgálatból.

Az emberi szemmel nyomon követhető életút Tizsakécskén indult. Tanulmányai a sárospataki Teológián fejeződtek be. Utána néhány hónapra Tarcalra, majd Tizsakarásra küldte szolgálatra az Egyház Ura. Zemplánagárdon, Tizsakarádon helyettes lelkész egy fél éven át. Aztán segédlelkészként Nagyrozvályon három évig végzi a sokféle, egyház-kormányzattal kapcsolatos teendőket. Szolgálati helye rövid időre Tiszalúc, egy éven át pedig Megyaszó. A golopi gyülekezet választja lelkipásztor-árává 1935 novemberében, s itt tölt el szolgálatban kilenc évet, melyre mint életének és szolgálatának nagyon szép szakaszára tekint vissza, s így emlegeti. Pályafutása Szerencsen folytatódik, 32 éven át lelkipásztor-a a gyülekezetnek. A Zempléni egyházmegyébe szíve szerint is beépülő lelkipásztort a kebelbeli presbitériumok az egyházmegye egyik jegyző-jévé választják, majd két cikluson keresztül, 24 éven át az egyházmegye tanácsbírája, 1952-től diakóniai előadója. Az ötvenes évek nehéz idősza-kában sok bonyolult feladatot old meg szeretettel. Az egyházmegyének több évtizeden át – még nyugdíjba vonulása után is – pénztárnoka, s nagy alaposággal és gondnal végzi Isten pénzügyeinek ezt a szolgálatát.

Gyászoló Gyülekezet! Nem a búcsúvételé fájdalmas órájának a felada-ta, hogy mérlegre tegye s összegezze egy szolgálatban eltöltött hosszú élet egészét. Inkább csak cövekek, mérföldkövek villannak elénk egy élet-út szélén, jelzései a végzett szolgálatnak. Csak röpké emlékezés arra, akitől könnyes szemmel vesznek búcsút a gyászolók: a több, mint fél év-századon keresztül jó és fájdalmas sorsában osztozó hitvestárs, két lánya, Sarolta és Katalin, a csak lélekben itt levő, a világ túlsó felén élő fia, György és annak felesége, valamint az itt s a távolban élő hat unoka, ez a

gyászoló sokaság, a szerencsi és a golopi gyülekezet tagjai, s a Zempléni egyházmegye lelkipásztorai, tisztségviselői.

Sok mindenre emlékezni kellene a végső búcsúvétel alkalmával a koporsó mellett is. De ha valóban Isten gyülekezeteként vagyunk együtt, akkor a koporsó mellett – a lelkipásztor különösen is tudja - a gyülekezet középpontjában sohasem a halál zsákmányává lett halott, hanem Krisztus, az Élet Fejedelme áll. Nekünk végső fokon nem a halállal, hanem Ővele van dolgunk a koporsó mellett is. Őrá emeljük most is tekintetünket, fordítsuk felé szívünket, figyeljünk az élet igéjére.

Jelképnek is tekinthető, hogy eme búcsúvételünk ideje olyan időpontban van, amikor éppen három nappal van mögöttünk karácsony ünnepe, és három nappal vagyunk az év vége előtt. Még fülünkbe cseng a karácsonyi angyali ének: „*Ne féljetek! Nagy örömet hirdetek nektek!*” És előttünk van az esztendő vége, amely elmúlásról, végről, számadásról beszél. Ott vagyunk most jelképesen, ahol valójában áll az életünk, a születés és halál, a kezdet és a vég ütköző pontjában.

Minden lelkipásztor minden év végén számadásra kötelezett gyülekezetében, gyülekezetéről. Óhatatlan, hogy az ember így év vége felé számadást ne tartson a saját életéről. Mert szinte akaratlanul is vezetjük, számon tartjuk, de mindenképpen észleljük életünkben a nyereséget és a veszteséget. Úgy építjük fel életünket, az ad értelmet szemeink előtt az életnek, hogy minél több legyen benne a nyereség. Arra állítjuk be tevékenységünket. A nyereség jó, a nyereség fontos, nélkülözhetetlen. Ebbe a gondolatsorba beállva, így nézve, különösebb megfontolás nélkül is tudjuk: a halál nem a nyereség oldalra kerül könyvelésünkben. Sőt, ha van igazán veszteség, akkor a vég, a halál valóban az. Hiszen véget vet minden igyekezetnek, áthúz minden emberi számítást, megsemmisít minden emberi eredményt. Olyan „összeggel” szerepel könyvelésünkben, a veszteség rovatban, amelyet nem írhat jóvá, nem pótolhat semmi, s mellette parányi összegként szerepel egész életünk összesített nyeresége.

És most itt, az esztendő végénél, a teljes földi véget jelentő koporsó mellett mégis azt halljuk, hogy volt valaki, aki azt merészelte leírni, de hirdetni is egy életen át, hogy neki a meghalás nyereség. Eltávozott testvérünk, Faragó György is az apostollal együtt vallotta, hirdette a koporsók mellett a gyászoló szíveknek, ami neki is bizonyosága kellett, hogy legyen, mert nem lehet megszólalni hitelesen a koporsó mellett e meggyőződés nélkül. Nemcsak úgy, hogy a küldő Úr kikutathatatlan akarata szerint testvérünk életének vége súlyos betegség, sok és nagy fájdalom után érkezett el, és végül is „nyereség”, hogy nem szenvedett tovább. Nem, nem így. Szolgálatában, életében azt vallotta, hogy maga a meghalás, akárhogy jön is el, valóban nyereség, semmivel össze nem mérhető. Nincs oka sírni, gyászolni annak, aki tudja: a meghalás nyereség.

De hogy merészelheti valaki azt állítani, mikor semmi bizonyossága nincs előre, hogy ez valóban így igaz? Van bizonyosság, mondja az apostol! És ez onnan van, hogy „*nékem az élet Krisztus*”. Egy évtizeddel ezelőtt eltemetett kedves testvér mondta félig tréfásan, mikor a 60. születésnapját ünnepelte, hogy ő nem hatvan éves, éppen csak a fele, mert akkor, harminc éves korában ismerte meg Krisztust, és az élet számára akkor kezdődött. Igen, az élet Őhöz köttetett. Nélküle semmit sem cselekedhünk, mert nála nélkül semmi sem lett, ami lett.

Faragó György testvérünknek magam is sokat köszönhetek. Sokféle dologban volt a körülötte levő fiataloknak nagy segítség és tanácsadó. Nem egyszer hökkentett meg alázata, bűnbánata, világos látása vagy készsége a szolgálatra. Azért tudom, hogy ha időnként el is vesztette a célt, mint ahogy az mindnyájunkkal megesik, ha olykor emberi szó keveredett is az ige közé, amit sokszor oly váratlan alkalmakkor tapasztalhatunk magunk is, ha néha megbátortalanodott, elcsüggedt és megtévedt, mint minden úton járó, tudom, hogy olyan sokszor önmagát sem kímélve és sok töredelemmel és áldozattal hirdette, hogy az élet neki és mindnyájunknak Krisztus. Ha Krisztus nem lett volna, az ő élete, mint az enyém is, és sok másé, semmit se érne. Nem tudta, bizonyára nem is akarta függetleníteni magát Krisztustól. Benne volt az életében, Rajta keresztül akart végül is mindent látni, és hitte, Nála ér minden véget. „*Nékem az élet Krisztus, és a meghalás nyereség*”.

Ezért nyereség a halál. Hiszen Őhöz kerül közelebb, egészen közel a halálban az, akinek ő volt az élet. Akit eddig csak hittel látott, most szemtől szembe találkozik vele. Akitől eddig csak töredéket kapott - s milyen drága értékek azok is! -, ezután mindent megnyer! Tőle soha semmi, a halál sem választhat el!

Fülünkbe csendül még a karácsonyi, angyali híradás: „*Ne féljeteK, nagy örömet hirdetek nékteK: született nékteK a Megtartó.*” Ő a Krisztus, az Úr. Életben, halálban az Ő kezében vagyunk, Vele vagyunk!

A koporsó mellett természetes, hogy fáj a szív. Kötelékek szakadnak el, elveszítjük, aki eddig hozzátartozott az életünkhöz. A veszteség rovatba írhatjuk: kevesebben vagyunk, hiányzik most már örökre valaki...

De ne sírjatok! Hangom nem cseng úgy, mint az angyalok karácsonyi híradása. De a mondanivaló, a rám, a ránk bízott üzenet ugyanaz. Mondom hát a koporsó mellett az egyetlen vigasztalást, az örökre érvényes, minden nép számára szóló örömhírt: Ne sírjatok, ne féljeteK! Krisztus az Úr! Ő a Feltámadás és az Élet!

Istók Miklós (mh. 1989)

Miskolcon született 1917. május 6-án. A sárospataki református gimnáziumban érettségizett 1936-ban. Sárospatakon végezte a Teológiát is, és ott szerzett lelkészi oklevelet 1942-ben.

Főiskolai segédlelkész volt Sárospatakon (1940–1941), segédlelkész Mezőcsáton (1941), missziói segédlelkész Miskolcon (1941–1942), hitoktató segédlelkész Miskolcon ((1942), ugyanott missziói segédlelkész (1942), majd segédlelkész (1942–1943). Rendes lelkész Igriciben (1943–1964), és Nyékládházán (1964–1986. augusztus 31-ig, nyugdíjba meneteléig).

Kereskedelmi érettségit tett 1935 júniusában Miskolcon. Tanulmányúton volt egy hónapon át Franciaországban, Skóciában és Belgiumban. Mint cserkésztsízt kerületi regős előadó volt.

1944-ben házasságot kötött Komjáthy Irénnel. Gyermekeik: Zsuzsanna (1945) és Márta (1948).

Miskolcon halt meg nyugdíjasként 1989. március 4-én. Temetése március 10-én volt Miskolcon, a diósgyőri templomból Horváth Barna borsodi esperes igeszolgálatával.

1Kor 15,19 „*Ha csak ebben az életben reménykedünk a Krisztusban, minden embernél százalomra méltóbbak vagyunk.*”

Gyászoló Gyülekezet, keresztyén Testvérek!

Istók Miklós szeretve tisztelt lelkésztársunk életének 72. évében váratlanul elhunyt, és most itt állunk a szomorú ravatalnál, a súlyos veszteség érzetével, a halál fullánkjával szívünkben. Szeretett házastársa, drága gyermekei, vejei, unokái és testvérei siratják őt legérzékenyebben De mi is fájó szívvel búcsúzunk tőle, akik igehirdető szolgatársai, munkatársai és énekes kórustársai voltunk egykor évtizedeken át. És itt vannak azok is, akik tőle hallották először vagy sok-sok éven át az élő Isten igéjét, a feltámadás evangéliumát, az élő Jézus Krisztusról szóló bizonyágtételt. Ők is osztoznak e gyászban, ők is érzik a halál fullánkját, hiszen emberi mivoltunkban sebezhetőek vagyunk, de az a kiváltságunk is megvan, hogy az Isten igéjéből erőt merítvén kihúzzuk a fullánkot, és feltámadt Urunkkal ilyen konkrét helyzetben is, mint a mostani, győzzünk a halál felett.

Alapigénk is, ami a gyászjelentésen, hitvalló kijelentésként áll, ebbe az irányba mutat, erre ösztönöz és buzdít, hogy ne elégedjünk meg a földi

létünknek a szűkös és nyomorúságos perspektíváival, hanem Krisztusban legyünk már most s ebben a gyászban is, mint akik tudják, hogy többre hívatottak a szájalomra méltó látszatéletnél. A reménységről tudjuk ugyan, hogy nem szégyenít meg, mégis kevésnek érzi Pál apostol ezt a gyakran elbizonytalanodó érzést a halállal szemben. Több kell a győzelemhez a földiekkel játszó égi tüneménynél. Ezt a többet üdvbizonyosságnak nevezzük. Bár azt is látjuk, hogy milyen csúnyán lekopasztódik azok élete, akiknek már a földi életre irányuló reménységük is elvész, mégis értékelhető egy hármias fokozat, amit úgy jelölhetünk egy képzeletbeli skálán, hogy a legtávolabb körben élnek az emberek reménytelenül; közelebb az Úrhoz élnek, de talán még csak földi reménységgel sok esetben; és végül Krisztusban megtalált, feltámadott életben részesedve, a boldog feltámadás reménysége alatt is élhet az ember, amikor már nemcsak a földiekre nézve van reménysége.

E hármias fokozatnak megfelel három tevékenység, amiben elköltözött testvérünk is oly intenzíven élte meg az élet kegyelemmel teljes állapotát. E hármias tevékenység az igehirdetés, a munka és az imádságos ének.

A legtágabb körben, az emberi reménytelenség körében úgy állottunk együtt, mint igehirdetők. Noha csaknem két évtized van a mostani prédikátor és a távozó között, annál inkább érzékelhető volt az atyai felelősségérzet, a fáklyát átadó felelőssége az átvevő iránt. Éppen 25 éve, hogy az igehirdető fáklyáját Igriciben Istók Miklóstól mint utódja átvettem. Magasztos érzésekkel teljes szent váradalmakkal dúsított boldog idő volt az, annak ellenére, hogy az egyház körül szemlátomást növekedett a földi létnek a reménytelensége. *„Hirdesd az igét, állj vele elő alkalmas és alkalmatlan időkben”* - hallottuk együtt és külön is az apostol missziói parancsát. Úgy is hallható volt ez, hogy valósággal kizendült az előd életéből, tanácsaiból, az ifjú Timóteust gyámolító jóakaratóból. Az igehirdető személyisége, akkor még egész faluközösséget mozgósított és formált a bibliai eszmények szerint. Megismerve elődömet mint igehirdetőt, első látásra megtanulhattam, hogy semmi lazaság, semmi fásult rezignáció vagy lemondás nem engedhető meg az igehirdetőnek, mert az igehirdető első feladata, hogy isteni reménységet közvetítsen a reménység nélkül élőknek. Gólyafészek állt még akkor az igrici torony helyén, és az álmos magyar valóságot egy tusakodó, gyötrődő, híveiért izzó felelősséget érző prédikátor mozgatta. Ereje teljében volt még, és messziről hozott küldetéstudattal pataki diáksága lelki-szellemi elektromossággal világított, ahol kellett, a dél-borsodi tájon.

Másik tevékenysége az orando et laborando értelmében a munka volt, mint kedvvel és méltósággal hordozott iga, amelyhez az igéből vette az erőt. A háború utáni falusi szegénységben szinte emberi szükségyszerűség volt az, hogy a falu papja is tulajdon kezeivel munkálkodjék, és bár a

földi reménységnek a régiója volt ez, de itt lehetett a hívekkel a legközvetlenebbül találkozni. Istók Miklós lelkipásztor tudott még együtt aratni gondnokával, és tudott a helyi tsz-ben is bérszámfejtési ügy, hogy újonnan alapozta meg a lelkipásztori tekintélyt a faluban, amikor szívesen mondták ingyenélőnek azt, aki nem a keze munkája után élt. Őt mondhatták mindennek, csak ingyen élők nem. Mintha számos méhcsaládjától tanulta volna a szorgalmat, megvalósított valamit abból a szükség diktálta eszményből, hogy aki tulajdon kezeivel munkálkodik, és úgy hirdeti az evangéliumot, annak nagyobb hitele lesz, mint aki csak abból akarna megélni. Szeretett családja, két lány tudja legjobban, hogy mit jelentett a munkás pap édesapa vállalása azért, hogy ne legyen hiány semmiben. Sőt a magasabb iskolák elvégzéséhez is előteremtődjék az anyagi fedezet.

Küzdelmességében is szép és boldog élet volt ez, mert naponként adott erőt és kegyelmet az Úr, és a földi perspektívák is kivilágosodtak, volt reményük arra, hogy holnap vagy holnapután majd jobb lesz a papnak is, az egyháznak is, a híveknek is. De nemcsak ennyi volt a reménységük, nemcsak erre az életre reménykedtek, hanem hirdették a földi élet reménységében megfeneklett, egyre inkább magukat agyondolgozó embereknek a Biblia értékvaltó nagy üzenetét: „*Nincsen itt maradandó városunk, hanem a jövődöt keressük*”.

Itt elérkeztünk Istók Miklós életének harmadik nagy és boldogító tevékenységéhez, az énekszóban is mondható imádsághoz, szép zengő hangjával az Urat magasztaló öröméhez. Mert megáldotta őt Urunk olyan hanggal, ami kizendült nagy gyülekezetekből is, és megáldotta napfényes, derűs ragyogással, háládatos szívvel, új énekekre szomjas lélekkel. Ahol egyensúlyát megtalálja a mozgó világban is az emberi lélek, ahol a kétkézi munka és a szellemi tevékenység egyensúlyban van, ahol a lélek és a szellem egyensúlyba kerül, hogy a mérleg egyik nyelvét sem hagyják lebillenni, ahol evangéliumi harmónia van a lélekben, ott könnyen fakad az ének, ott kész a lélek is szárnyra kelni.

Nem mondjuk, hogy nem voltak neki is szomorú és sötét gondolatai, lelket sorvasztó töprengései, kábultságba hajló elfáradásai vagy éppen fullánkos megjegyzései, de ezek is hozzátartoztak ahhoz az emberi portréhoz, amivel a kegyelemre szorult ember, így mindnyájan mi is odaállunk Urunk elé. Másfelől pedig a gyarlóságaink is készítik szívünket arra, hogy ne rekedjünk meg a földi élet iránt való reménységben, valami szűklátókörű és szálnalmas naivságban, hiszen tudjuk, hogy „*test és vér nem örökölheti Isten országát*”. Mi dolgozunk a világon? - kérdezte egykor a költő, és válaszolt is rá: „*küzdeni erőnk szerint a legnemesbekért*”. Aki ezt tette, aki elhirdette az ő üzeneteit, elénekelte az Úr énekeit, elvégez-

te az ő munkáit, az boldogan térhet meg az ő örökségébe, mely Krisztusban volt a földön, és Krisztusban marad ezután is.

Amikor most összefoglaljuk a mai igénk üzenetét, és ennek nyomán egy gazdag élet summáját, akkor ezt három mondatban megtehetjük. Ne legyünk olyan, mint akiknek nincsen reménységük. Ne éljünk úgy, mint akiknek csak evilági reménységünk lenne. Legyünk készek számot adni mindenkor mindenkinek a bennünk lévő reménységről, mert ez a számadás a mi igazi, Krisztusban elrejtett és a halálban is megszabadított életünk. Ha csak ebben az életben reménykednénk a Krisztusban, akkor most gyarló és botladozó búcsúzkodás következne, olyasmi, amit gyakran kívánnak még a jó hitű keresztyének is. De a mi testvérünk Isten hozzádja egyazon időben a mi Isten velünkje is, amikor eltávozó szerettünknek Isten hozzádot mondunk, magunknak is mondjak azt, hogy Isten velünk. Mert így lesz Isten minden mindenkiben. Úgy vagyunk Krisztusban továbbra is, hogy ő esedezik érettünk kimondhatatlan fohászokodásokkal, s míg mi átéljük a földi élet elbomlását, már egy másik világ fénylik fel lelki szemeink előtt. Az ő országa, amelyben nem lesz könny, gyász és fájdalom, hanem újjáteremtés lesz, ahogy a Jelenések könyvében olvashatjuk. Ez a mi élő keresztyén reménységünk, és ezzel szárítjuk fel könnyeinket úgy, hogy közben érezzük is az áldott kezet, amely letörli szemünkről a könnyeket.

Szeretett felesége, akiben 44 esztendei házasságokban sok boldog időt éltetek, mondd velem együtt a keresztyének hálaimáját: „*Mutasd meg nekem a te utadat, hogy járhassak a te igazságodban, és teljes szívvel féljem nevedet*”. Szeretett leányai, vejei és hat unokája, mondjátok velünk lélekben a lelket vigasztaló imádságot: „*Dicsérlek téged, Uram, Istenem, teljes szívemből és dicsérem a te nevedet örökké*”. Testvérei, nagynénje és családja, nászai és nászasszonyai, sógora és sógornője, vigasztalódjatok az Úr dicséretével a 103 zsoltárral: „*Áldjad én lelkem az Urat, és egész bensőm az ő szent nevét*”. Unokaöccsei és családjaik, keresztfiai és családjuk, lelkipásztori közössége és az énekkarunk, akikkel oly sok utat tett meg, olykor ködös éjszakákon elmaradva, hogy máshol is zengjen az ének, köszönjük meg távozó testvérünket az élet Urának, hogy velünk lehetett, hogy együtt szolgálhattunk. „*Áldjad én lelkem az Urat, és el ne feledkezzél semmi jótéteményéről. Aki megbocsátja minden bűnödöt, aki meggyógyítja minden betegségedet, aki megváltja életedet a koporsótól, kegyelemmel és irgalmassággal koronáz meg téged.*” Ámen.

Dr. Rózsa Tibor (mh. 1989)

1927. március 10-én született Szikszón. A miskolci református Lévy József gimnáziumban érettségizett 1927-ben. Teológiai tanulmányait Sárospatakon folytatta. Első lelkészképesítő vizsgáját ott, a másodikat már Debrecenben tette le 1952-ben.

Exmisszus segédlelkész volt Tizsaszederkényben (1950) és Szerencsen (1951). Segédlelkész Egerben (1951-1952), Átányban (1952-1954), Alsózsoltán (1954-1955), Miskolc-Hejőcsabán (1955-1956), lelkipásztor Böcsön (1956-1989. november 5-ig, haláláig).

Az Eötvös Lóránt Tudományegyetemen állam-és jogtudományból doktorátust szerzett 1968-ban.

Az egyházkerületnél tanulmányi bizottsági tag volt (1957-1958) és békeügyi előadó (1967-1989).

1962-ben házasságot kötött Várallyay Erzsébettel. Gyermekük: Tibor Béla (1962) és György Gyula (1965).

Temetése a böcsi református templomból volt 1989. november 8-án Madarassy Kálmán gönci lelkipásztor igeszoigolálatával.

Fil 2,16 „Életnek beszédét tartván elébök; hogy dicsekedhessem majd a Krisztus napján, hogy nem futottam hiába, sem nem fáradtam hiába.”

Zsolt 90,1-4.7.9-10.12.15.17 „Mózesnek, az Isten emberének imádsága. Uram, te voltál nekünk hajlékunk nemzedékről nemzedékre! Minekelötte hegyek lettek és föld és világ formáltaték, öröktől fogva mindörökké te vagy Isten. Te visszatéríted a halandót a porba, és ezt mondod: Térjete vissza embernek fiai! Mert ezer esztendő annyi előtled, mint a tegnapi nap, amely elmúlt, és mint egy őrzási idő éjjel. Bizony megemésztetünk a te haragod által, és a te búsulásod miatt megromlunk! Bizony elmúlik minden mi napunk a te bosszúállásod miatt; megemésztjük a mi esztendeinket, mint a beszédet. A mi esztendeinknek napjai hetven esztendő, vagy ha feljebb, nyolcvan esztendő, és nagyobb részök nyomorúság és fáradság, amely gyorsan tovatűnik, mintha repülnénk. Taníts minket úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk. Vi-

dámíts meg minket a mi nyomorúságunk napjaihoz képest, az esztendőkhöz képest, amelyekben gonoszt láttunk. És legyen az Úrnak, ami Istenünknek jó kedve mi rajtunk, és a mi kezünknek munkáját tedd állandóvá nékiünk, és a mi kezünknek munkáját tedd állandóvá!”

Gyászoló Család! Emlékező halotti Gyülekezet!

Néhai Rózsa Tibor koporsójánál Pál búcsúbeszédét és Mózes imádságát olvastam fel. Nem tudok megrendülés nélkül szólni az Igéről ebben a döntő órában itt a halál peremén néhai dr. Rózsa Tibor bőcsi-berzéki lelkipásztor koporsójánál. Jobban ver a szívem, mint máskor, és nehezebb a keresztt, mint máskor.

Mély gyásza van a bőcsi parókiának. Hangos a sírás, a zokogás. Kidőlt a család oszlopa, néhai dr. Rózsa Tibor.

Mély gyásza van a családdal együtt a gyülekezetnek, hiszen Bócsnek és Berzéknek 100 esztendeje nem volt ilyen halottja és nem temetett itt el lelkipásztort.

Gyásza van a Tiszáninnennek, benne a Borsodi Egyházmegyének, mert egy hűséges szolgálatban fáradhatatlan lelkipásztort hívott haza fiatalon Gazdánk, 62 éves korában, 38 évi lelkipásztorsága és 33 évi bőcsi és berzéki szolgálata után. Lelkipásztor testvérünk Jézus lényét, Jézus igéjét bevette az életébe, és úgy tudunk róla szólni, hogy megnőtt benne Jézus Krisztus. Ezt a szent megtisztító honfoglalást egész életében boldogan hirdette, és hitet vallott arról, hogy „életemben és halálomban egyetlen uram a megváltó Jézus Krisztus”.

Mikor megérinti a testi halál szele, amit a benne lakozó Jézus Krisztus már elmondott neki halála előtt és fölött, a számára legkedvesebb gyülekezetnek, a családnak és a nagyobb gyülekezetnek a presbitériumon keresztül azt mondta, ahogy Páltól tanulta vigasztalni őket: Ne sírjatok, ne jajgassatok, ne gyászoljatok, áldjátok az Istent. Ezt azért tudta mondani, olyan békességgel, mert ahogy haladt a túlsó part felé, egyre jobban közeledett vele szembe Jézus Krisztus, akinek ezelőtt 62 évvel néhai nagyanyja a kicsiny gyermek életét beletette a kezébe. Nyolc hónap: ez alatt az idő alatt búcsúzik. Búcsúzik, ahogyan az öreg Pál kérdezi a saját szívéből, a gyülekezetektől, akiket így szólított: Szeretteim. Ugye, nem hiába voltam ezen a földön? Ugye nem hiába voltam pásztorotok? Dicsekedhetek majd a Jézus Krisztus napján, hogy nem futottam hiába.

Ezek a kérdések nem gyötrők, hanem életet adó és életet árasztó kérdések.

Világító szívű lelkipásztort temetünk. Meghódította szívét, értelmét, akaratát, idejét az a Jézus Krisztus, aki a hatalmába vette. Akitől megtanulta, hogy „*az életem ideje a Te kezében van, Uram*”. Ez alatt a 33 év

alatt hányszor kaphatott tőle biztatást, erőt! Felejthetetlen egy-egy imádsága. Felejthetetlen egy-egy igehirdetése, mert az erőt, az energiát a szívébe az Úristen Szent Lelke adta. Ahogyan visszánézünk a földi élete utolsó állomására ezen a mezsgyén, és emlékezünk a boldog emlékű dr. Rózsa Tiborra, most mintha ő állna közöttetek bőcsiek, berzékiek, és ő kérdezné tőletek így, ahogyan Pál tette, ugye, nem hiába voltam lelkipásztorotok? Ugye, nem hiába hirdettem az ígét közöttetek? Ugye, nem hiába éltem közöttetek? Ugye, nem hiába jártam Berzékét, Bőcsöt, a Tizáninnen és aTizántúl gyülekezeteit? Ugye, nem hiába futottam, nem hiába fáradtam? Jelenthetem az én Uramnál, az én Gazdámnál ezt? Ha jelenthetem, akkor együtt örülök mindnyájatokkal, mert ebből a kis életből átvitt engem az én Uram a nagy életbe, hiszen Ő ígerte és én hittem és hirdettem nektek, hogy Jézus Krisztusban üdvösségünk van.

Halálos ágyán sokszor imádkoztunk együtt. Boldogan énekelte drága párjával a régi dicséreteknek egyik legkedvesebb énekét:

Tebened bízni ó áldott istenség,
De drágább kincs ez minden földi jónál!
Hová lennék, mi lenne a mindenség,
Ha mennyen, földön nem Te országolnál?
Homály körülem, bennem félelem,
Magam, ha nálad nélkül képzelem". (Régi é. 97)

Ez a zsoltár a 90. zsoltár dallamára íródott, de a 90. zsoltár folytatása van benne. Szinte így mondanám, hogy a kálvinista himnusz ez. Nekünk magyaroknak az Isten két himnuszt adott. Ha lenne valaki, aki elfelejti az Úri imádságot, a 90. zsoltárt énekelni tudja az utolsó percig. Ebben a 90. zsoltárban benne dübörög az aeternitas-élmény. Szép zengését a Károli szöveg tolmácsolja a leghívebben, legméltóbban. Benne van az időtlenség, az örökkévalóság. Benne van a kozmosz lüktetése és teremtője. Benne van az Atya, benne van az Isten.

Amit ebből a zsoltárból kiemelek, amikor Isten embere szinte félve, felemelt kézzel mondja a zsoltárt: rádöbben arra, hogy ezen a földön csak az Isten örök. Ezen a földön az ember számára a legnagyobb kegyelem az, amikor megismeri az örök Istent. „Tebened bízunk eleitől fogva!” Átjárja lényét, életét, az Úristen előtt átéli a semmiségét, a mulandóságát. Ilyeneket mond az emberről, magáról a zsoltáros, hogy porszem, álom, fű, elröppenő idő. Igen, az Istenhez viszonyítva porszemek vagyunk. Porszem vagyok. Porszem vagy. Amikor az ember rádöbben erre az Úristen előtt, hogy ő porszem, akkor rádöbben arra, hogy az Isten örök.

Ezek a porszem emberek vagy lassú égéssel vagy gyors égéssel, szenvedés között, de mindenképpen porrá változnak. Istennek ez az imádkozó embere nem pontot tesz ide, hanem eljut odáig, ahová csak Jézus Krisz-

tus által tud eljutni az ember, mert Jézus Krisztus nélkül, az Isten örökkévalósága nélkül rezignált, céltalan, értelmetlen az élete. Amikor felismeri a porszem az Úristen előtt, hogy az Isten örök. Én, a porszem ember Istené vagyok.

Ez a biztonságérzés volt néhai dr. Rózsa Tibor szívében. Ezzel a biztonságérzéssel volt az Úristen tenyerén. Ez volt a hite, ez volt a kincse: Istenem van. A megváltóm Jézus Krisztus. Három napos korában megkeresztelteti a néhai nagymamája, és felajánlja az Istennek. Innen kezdődik az ő 62 éve. 18 éves gimnazistaként elviszik, mint leventét. Azt a kifáradt tábor körül lövik. Egy marad meg közöttük: Rózsa Tibor. Ő nem hal meg. Az Isten tenyerén tudja magát. Beiratkozik a Teológiára. Olyan betegséget kap, hogy elveszíti a hangját. A kezelőorvosok azt ajánlják, hogy hagyja abba a Teológiát. Őbelőle soha nem lehet pap, mert nincs hangja. Akkor beiratkozik a joghallgatók sorába. Elkezd a jogot. Csodálatos dolog történik közben, visszanyeri a hangját. Újra visszajön a Teológiára. A megmentett joghallgató újra teológus lesz, és ott születik meg ezelőtt 43évvel az a barátság, amelyet a sír sem tud elválasztani, a kettőnk barátsága. Valami ősi misztérium köt össze, ha arra gondolok, hogy Sárospatakon, ahol 1951-ben mi voltunk az utolsó teológusok, minden teológusnak volt barátja. Ahogy a keresztyénség kezdete óta az apostolok, a szerzetesek, az apácák mindig kettesével jártak, mert Jézus így küldte el tanítványait, úgy a szeretett osztálytársak is. Még az elekción is így hangzott: Rózsát Madarassy nélkül el sem lehet képzelni.

Milyen jó, hogy az Isten állít mellénk valakit. Milyen jó, hogy mi is állhatunk valaki mellé. Ezelőtt 28 évvel megtalálja élete felét, a nagytiszteletű asszonyt. Milyen jó, hogy a férj így tud beszélni a feleségről, hogy párom, életem fele. S a feleség így tud szólni a férjéről, hogy uram.

Jaj, de szépen hangzott, és most az uram nincs többé, de az Uram, az Isten velem van. Nem vagyok egyedül. Az itt lévő özvegy két gyermekével együtt vallja, velünk együtt hirdeti és hiszi: nem hagyott el az Isten. A nagy Úr, az Örökkévaló velünk van.

Mi voltunk az utolsó pataki teológusok, és Patakról úgy szárnyaltunk széjjel, hogy ő Egerbe, Átányra, Hejőcsabára, Alózsolcára megy, és a parókiákon megtanulja azt, hogy mit nem kell csinálni, de megtanulja azt is, hogy mit kell hogyan és jól csinálni. 1956-ban házasságra lép ezzel a két gyülekezettel, Bőccsel és Berzékkal. 33 évig szolgálhat hűséggel. Ti tudjátok, hogy mindig az Isten ügye volt az első. Építi, szépíti ezt a két gyülekezetet hűséggel, boldogan, hittel. Most az ő nevében köszönöm meg bőccsiek, berzékiek a feléje áradó szereteteket. A tőletek rá és családjára áradó fényt. Azt az örömet, amit ti jelentettetek neki. Vidám, kiegyensúlyozott, szolgálatban fáradhatatlan lelkipásztor porsátora fölött állunk, akinek életében a két fia jelentette emberileg a legnagyobb

örömet. De boldog volt veletek! Ha rólatok írt, büszke volt rátok. Drága édesapát veszítettetek el. Nem is tudjátok most még felfogni azt, mit jelent, hogy ő nincs többé köztetek.

Ez volt a teológiája: szeretni, örülni, baráti szívvvel ölelni magához a másikat, megbocsátani, élni merni, hirdetni Jézus Krisztus evangéliumát.

Nagyon korán elveszíti édesapját. 22 éves volt akkor. Az a szilveszter az ő egész életének a gyásza. Siratta az édesapját. 19 évvel ezelőtt eltemetni a drága nagymamáját, aki karjába véve ajánlja őt keresztelekor Istennek. 11 éve szeretett apósát, akivel nagyon-nagyon megértették egymást. 6 éve édesanyját. Akkor válik árvává. 2 éve anyósát temeti el. Nincs gyász nélkül a parókia, de nincs vigasztalás nélkül a parókián élők szíve. Vigasztalja őket az Isten. Döntő órákat él át, sorsdöntő pillanatok, ezekben a döntő órákban, sorsdöntő pillanatokban mindig erősebben fogja az örök Isten kezét.

„Tebenned bízunk eleitől fogva”. Te voltál nemzedékről nemzedékre az Isten. Te vagy az Isten.

A sokat olvasott 90. zsoltár imádsága így folytatódik: „*Vidámíts meg minket a mi nyomorúságunk napjaihoz képest*”. Ma én így fordítanám ezt: Uram, vidámítsd meg a sajtó, fájó szívünket, és gyógyíts meg! Boldogan vallja, hogy akár életemben, akár halálomban, akár így, akár úgy, akár lent, akár fent, - az Úré vagyok. Megtanulja, elfogadja és engedelmesen magáévá teszi a zsoltáros szavait, hogy a mi esztendeink elmúlnak, atyámfiai, de az életünk nem. Az esztendeink letelnek, de az életünk nem múlik el, mi ezt tudjuk. Mi ezt boldogan valljuk, mert nekünk Jézus Krisztusunk van, és nekünk Jézus Krisztus az Úr. Nem azt jelenti ez, hogy azok, akik Jézusban hisznek, nem halnak meg, hogy azoknak nem áll meg a szívük, hogy azok nem fognak eltemettetni, hanem azt jelenti, hogy ebből a kis életből átlépnek abba a nagy életbe, amit így nevezünk, hogy örök élet. Hisszük, hogy a földi élet az örök életnek a nagy nyitánya. Hisszük, és így búcsúzunk ezen az istentiszteleten.

Így búcsúzik tőle hitvese, fiai, sógora, sógornői, komái, keresztyermekai, gyászoló barátai, lelkésztestvérek sora.

Úgy búcsúzunk, hogy a nagy életben Jézus Krisztus felébreszti dr. Rózsa Tibort. Jézus Krisztus csak áttette egyik kezéből a másikba, de ebből a kézből ki nem veszi sem a halál, sem semmi más. Elcsendesedett szívvel vagyunk itt. Áldott légy Uram, hogy adtad! Áldott légy, hogy ennek a családnak adtad, ennek a gyülekezetnek adtad, hogy eddig adtad! Köszönjük Urunk! Áldott legyen a te szent neved örökkön örökké! Ámen.

Dr. Benke Imre (mh. 1989)

Hernádszentandrásan született 1908. február 15-én. A hajdúböszörményi Bocskay református főgimnáziumban érettségizett 1927-ben. Sárospatakon végezte a Teológiát és szerzett lelkeszi oklevelet 1934-ben. Közben ösztöndíjas-ként Philadephiában (USA) tanult (1931-1932).

Segédlelkész volt Belsőbőcsön (1932-1933), majd Göncön (1933-1934), Szászfán (1934), Vizsolyban (1935-1937), közben Abaújváron

(1935). Lelkipásztor Vizsolyban (1937- Hernádszentandrásan született 1908. február 15-én. A hajdúböszörményi Bocskay református főgimnáziumban 1944), Felsőmérán (ill. Felső és Alsómérán, ma Méra; 1944-1953), Békésen (1953-1957), Sarkadújteleken (1957-1983. nyugdíjazásáig)

Egyházmegyei tisztségei: levéltáros, tanácsbíró (1948-). Egyházkerületi tisztségei: jegyző, főjegyző helyettes (1952-1953).

Házasságot kötött 1938-ban Idrányi Ilonával. Gyermekai: Judit (1940), Gyöngyi (1943), Zoltán (1948).

Egyháztörténetből Debrecenben doktori fokozatot szerzett.

Nyugdíjasként Szentendrén halt meg 1989. december 4-én. Temetése ugyanott volt december 12-én Benke György Miskolc-tetemvári lelkipásztor igeszolgalatával.

Jel 21,1. 3-5a „*És láttam új eget és új földet, mert az első ég és az első föld elmúlt, és a tenger sincs többé. Hallottam, hogy egy hatalmas hang szól a királyi szék felől: 'Íme, az Isten sátora az emberekkel van, és ő velük fog lakni, ők pedig népei lesznek, és maga az Isten lesz velük; és letöröl minden könnyet a szemükről, a halál sem lesz többé, sem gyász, sem jajkiáltás, sem fájdalom, nem lesz többé, mert az elsők elmúltak.' A királyi széken ülő ezt mondta: 'Íme, újjáteremtek mindent'.*”

Gyászoló Család, gyászoló Gyülekezet!

Az elmúlt egy-két évtizedben alig volt olyan családi találkozó, ahol ne lett volna ott Édesapátok, Nagyapa, Imre Bátyánk, vagy úgy, mint igehirdető, vagy úgy, mint a nagy család legidősebbje, a pater familias, aki szívesen és ízesen beszélt és emlékezett a régiekről, az előttünk járt nemzedékről. Összekötötte a múltat a jelennel. Most is itt van ezen a családi

találkozon. Még itt van, de már csak a teste, koporsóban, készen arra, hogy a kedves porokhoz térjen.

Készítsen minket is Isten igéje arra, hogy hálát adjunk érte, hogy ha megszomorodva, megszegényedve is, de ne vigasztalanul és reménytelenül kísérvük őt utolsó földi útjára.

Azt az ígét olvastam vigasztalásunkra, amit akkor olvastam, amikor halálhíre érkezett Miskolcra. És tudom, hogy voltak itt Szentendrén is, és voltak az abaúji Mérán is, és Békésen is és Sarkadon is olyanok, akik aznap olvasták a Jelenések könyvéből ezeket a vigasztaló ígéket az újjáteremtésről, a földi lét utáni mennyei új életről. Örömmel és küzdelmekkel teli új élete során Isten igéje volt neki is útmutatója, öröme, kenyere. Koporsója fölött is Isten igéje szólaljon meg, biztasson minket is, mint ahogy neki is mindig biztatást jelentett az. A Teremtés könyvének, Mózes első könyvének kéziratban levő magyarázatában írja ezeket a szavakat: „Hiszem, remélem, bizodalmam, hogy nemcsak a teremtés hajnalán, de életünk alkonyán is a befejezés új kezdet és új élet kiindulása lesz. Az Alfa és az Ómega, a kezdet és a vég, a vég és a kezdet csodálatos egységét jelenti ez”.

Dr. Benke Imre élete Abaújban indult. A hernádszentandrászi parókián született ötödik gyermekként. A hatodik fiú megszületése után édesapja, nagyapám meghalt. Ő nem is ismerte, nem is emlékezhetett rá. Lelkész-özvegy édesanyja nevelte Abaújszántón testvéreivel együtt. Árván maradt gyermekeit könnyek, nélkülözések között gondozta és nevelte, de szeretetben, meleg családi otthont biztosítva számukra. Aztán mint lelkészárva Hajdúböszörményben, a Kálvineumban volt diák, majd Sárospatakon teológus. Utána visszament Abaújba, először Vizsolyban, majd Mérán lett lelkipásztor. Járt tanulmányúton Amerikában. Egy ideig Miskolcon, a püspöki hivatal vezetője volt. Innen az Alföld egy nagy gyülekezetébe, Békésre került lelkipásztornak, majd Sarkadra. De ahová a szíve-lelke mindig, mindenholnan vissza-visszavágyott, az Abaúj volt. Ábrahámról készült ígehirdetés sorozatában írja: „Abaúji otthonom, drága szülőföldem! Telkek, erdők, hegyek, völgyek, a váraljai vár ködbe vesző képe, - de igen nagy volt a fájdalom elhagyni őket, és de igen nagy a vágyakozásom régi életem után”. Októberben megírt és megkapott levelében még arról írt, hogy hogyan jöhetne újra most is Abaújba vissza, hogy megálljon a síroknál.

Élete, munkája, öröme, hivatása az ige hirdetése volt. Akik nem a test és vér összetartozásának jogán vannak itt, azok az ígehirdetés révén kerültek kapcsolatba vele. Mint ahogy János, aki a Jelenések könyvét írta, ahonnan olvastuk alapigénket, elmondja, hogy „láttam és hallottam”. Neki is volt látása, meghallotta Isten igéjét és üzenetét, és mindig volt mondanivalója. Prédikátor nemzedékek hite, hivatástudata, prófétai bátorsága

szólalt meg igehirdetésében. Ő maga írta és mondta első gyülekezetében a beiktatási igehirdetésben: „Szegény, tollal dolgozó, Bibliát forgató magyar református lelkipásztorok voltak közvetlen elődeim”. A kis gyülekezetekben is éppen olyan odaadással és Lélektől lelkesülten beszélt, mint a nagyobb sarkadújteleki vagy a még nagyobb békési gyülekezetben. Nemcsak a hangja töltötte be a nagy alföldi templomot. Rövid igehirdetői munkája alatt a nagy templom is egyre jobban megtelt igehallgatókkal. Nyugdíjasként is szívesen szolgált itt Szentendrén is vagy másutt, ahová kérték, ahová hívták. Szinte az volt a panasza, hogy nem elégszer hívták. Neki több mondanivalója lenne, több ereje lenne, hogy még most is, az utolsó évékben is menjen és hirdesse az igét. A munkában, a szolgálatban újult meg, és kapott újabb ösztönzést. Egyik prédikációjában írja: „hú barát és jó orvos a munka. Magam is sokszor éreztem, érzem is, amikor rám szakad üldözött és hajszolt életem nyomorúsága, egyetlen menekvésem a munka, a szolgálat vagy a könyvek, - vagy a nehéz testi munka.”

Igénkben ezek a szavak ismétlődnek: nincsen, elmúlt, nem lesz többé. És amikor először halljuk most ezen a temetésen ezeket a szavakat, órá gondolkunk megszorodva, és órá vonatkoztatjuk. Pedig nem erről szól az ige. Éppen ez a vigasztalása ennek az igének. Halljátok csak meg, mi az, ami nem lesz többé: *„az Isten eltöröl minden könnyet az ő szemeikről, és a halál nem lesz többé, sem gyász, sem kiáltás, sem fájdalom nem lesz több, mert az elsők elmúltak, és mindent újjá teszek.”* Ő megtapasztalta mindezeket sok megaláztatás után. A 60-as években írta és mondta, a sarkadújtelekiek hallhatták ezeket a szavakat szájából: „Ma már békeségem van. Csak abban a reménységben élek, hogy az Úr megkönyörül rajtam. És megkönyörül az ő szegény magyar református egyházán is.” Nem tudom, hogy vajon kezébe került-e az az újság, egyházunk hetilapja, az az utolsó szám, amit még láthatott, hogy az ő neve is ott van a rehabilitáltak között. De tudom, és ő is mondta, hogy megkapta a rehabilitációt nem földi hatalmasságoktól. Valaki közben járt érte, az ő Ura és Megváltója, Jézus Krisztus, aki bűnbocsánatot adott neki, hogy így nyugalma és békessége lehessen.

Mindnyájan, akik megszorodtunk, akik külső vagy belső könnyekkel most a földi életre nézve búcsúznak, halljátok meg, amit én is hallottam és továbbmondok, ránk is vonatkozik, mi is bizakodhatunk abban, hogy nem lesz könny és nem lesz halál többé, mert vigasztalásunk életünkben és halálunkban a mi Urunk Jézus Krisztusunkban, és az általa hozott örök életünkben van. Szóljon ő, vigasztaljon most ő, és mondja nekünk a feltámadás evangéliumát. Imre bátyánk egy, a halállal foglalkozó prédikációjából idézem: „Isten népének minden időben az élet folyamatosságában vetett hite és az elváltaknak újra való egyesülése és találkozása az igazi

reménysége és áldott vigasztalása. Sokkal inkább nekünk, akik már nemcsak távolról látjuk és üdvözöljük az ígéretet, de beteljesedve látjuk a mi Urunkban, az Úr Jézus Krisztusban. Sokkal inkább nekünk, keresztyéneknek kell, hogy ez legyen a vigasztalásunk és szent reménységünk. Amíg a hívők atyjának hitére gondolunk, erősödünk meg mi hitünkben, hogy ez a hit tegyen minket képessé arra, hogy félelem nélkül nézzünk a jövőnkre, hisz utunk végén ott vár a mi Urunk, aki azt mondta: Ne féljete! Én vagyok a feltámadás és az élet. Aki hisz énbennem, ha meghal is él.” Ámen.

Solymosi Tibor (mh. 1989)

Született 1924. február 10-én Tiszaladányban. A debreceni állami Felsőipari iskolában érettségizett 1946-ban. A Teológiát Debrecenben végezte, lelkészi oklevelet ugyanott szerzett 1956-ban.

Segédlelkész volt Hódmezővásárhelyen (1955–1958), Újfehértón (1958–1960), Ielkipásztor Nyirjácón (1960–1975), Tiszadadán (1975–1986), Cserépfalun (1986–1989. június 21-ig, haláláig.)

Házasságot kötött 1957-ben. Gyermekük: Tibor (1958), Csilla Adél (1961) és Gábor (1962).

Temetése Cserépfalun volt 1989. június 24-én Kürti László püspök igazságszolgálatával.

2Kor 4,7-15 „Ez a kincsünk pedig cserépedényekben van, hogy ezt a rendkívüli erőt az Istennek tulajdonítsuk, és ne magunknak: Mindenütt szorongatnak minket, de nem szorítanak be, kétségkedünk, de nem esünk kétségbe; üldözöttek vagyunk, de nem elhagyottak, letipornak, de nem pusztulunk el; Jézus halálát mindenkor testünkben hordozzuk, hogy Jézus élete is láthatóvá legyen testünkben. Mert életünk folyamán szüntelen a halál révén állunk Jézusért, hogy a Jézus élete is láthatóvá legyen halandó testünkben. Azért a halál bennünk végzi munkáját, az élet pedig bennetek. Mivel pedig a hitnek ugyanaz a lelke van bennünk, ahogyan meg van írva: 'Hittem, azért szóltam', mi is hiszünk, és azért szólunk! Mert tudjuk, hogy aki feltámasztotta az Úr Jézust, az Jézussal együtt minket is fel fog támasztani, és maga elé állít veletek együtt. Mert minden értetek van, hogy a kegyelem sokasodjék, és egyre többen adjanak hálát az Isten dicsőségére.”

Gyászoló Család! Végtisztességtevő Gyülekezet!

Mélyen megszorodva veszi körül a ravatalt a gyászoló család, a cserépfalui gyülekezet, lelkésztársak, közelebbi és távolabbi rokonok.

Most tudatosul igazán bennünk, hogy végleg eltávozott közülünk Solymosi Tibor, szerettünk, szolgatársunk, atyánkfia. Fájdalom szorítja el szívünket, a sírás fojtogatja torkunkat.

Az egyház két évezredes megszentelt hagyománya szerint a gyászistentiszteletnek az a rendeltetése, hogy ráirányítsa a figyelmet a feltámadás evangéliumára, kiemelje a gyászolót a fájdalom minden érzést eltompító mélységéből. Istennek az az akarata, hogy azok, akik az ő egyszülött Fiában hisznek, ne legyenek vigasztalás nélkül a halállal szembesülve sem. Az apostol az első keresztyén gyülekezet tömör hitvallásával hirdeti a feltámadás evangéliumát: „Tudjuk, hogy aki feltámasztotta az Úr Jézust, az Jézussal együtt minket is fel fog támasztani, és maga elé állít, veletek együtt” (1Thessz 4,14).

Az összefüggés, amelyben a keresztyén hitnek ez az alaptétele áll, Pál apostoli szolgálatának kiváltságáról, terhéről és dicsőségéről beszél. Megvallja a korinthusi gyülekezetnek, hogy apostoli szolgálatában megtapasztalja azoknak az erőknek a hatását, amelyek Krisztust keresztre juttatták, de nem ezeké a döntő szó: jelen van és hat Krisztus feltámadásának az ereje is.

Krisztus evangéliumának az elterjedésében Pál apostol egyedülálló szolgálatot végzett. Mégsem bizakodott el, érezte és tudta, hogy drága kincset bízott rá Isten, de ez a kincs cserépedényekben van. Más szavakkal: törekeny ember a hirdetője és terjesztője az evangéliumnak.

Minden emberi értelmet felül haladó csoda történt, amikor az apostol elindult, hogy Palesztinán kívül Kisázsiaiban, Görögországban és magában Rómában hirdesse a Krisztus evangéliumát. Csoda volt, hogy a szétszórtágban élő zsidók elfogadták: a megfeszített Názáreti Jézus, az Ószövetségben megígért Messiás, görög szóval Krisztus.

Alig tudjuk felfogni, milyen óriási változás történt azoknak az embereknek az életében, akik valamely pogány vallás követőiből a keresztyén hitre tértek. Nem emberi rábeszélés, meggyőző érvelés vagy az apostol vonzó személyisége érte ezt el, hanem Isten Szentlelkének az ereje.

Bár a felolvasott igeszakaszban az apostol személyes hitéről tesz vallást, és saját magáról is szól, mégis a középpontban nem a törekeny cserépedény áll, hanem a drága kincs, az evangélium. Minden azért történik, hogy sokan fogadják be az Isten megbocsátó szeretetéről szóló örömhírt, és egyre többen adjanak hálát a szabadításért.

Gyászoló Család, gyászoló Gyülekezet!

Solymosi Tibor lekipásztor ravatalánál állva érezzük, milyen törekeny cserépedényben van ma is az a nagy kincs, amit Isten ennek a nemze-

déknek is ad. Nemcsak azért válik ez szemléletessé, mert az a gondolat foglalkoztat bennünket, hogyan hatalmasodott a halálos kór rövid idő alatt Solymosi Tibor testvérünkben, s hogyan sodorta őt a halál felé a hónapok során. Érezzük, hogy minden tekintetben osztozott mindazoknak a sorsában, akiket Isten igehirdetőnek hívott el. Tapasztalta munkájának eredménytelenségét, de Krisztus evangéliumának erejét is, hiszen a hirdetete minden ellenállás és közömbösség ellenére is életformáló erővé vált azokban a gyülekezetekben, ahová őt elhívó Ura küldte.

Solymosi Tibor soha nem magát állította a középpontba. Nem volt mestere az emberi ráhatásnak, de Pál apostollal együtt ő is vallotta: Nem akarok másról tudni, csak Krisztusról, róla is, mint megfeszítettéről, akit azonban Isten feltámasztott.

Solymosi Tibor 1924. február 10-én született Tiszaladányban, többgyermekes földműves családban. Iskoláit szülőfalujában kezdte, majd polgári iskolát végzett Tokajban. 1946-ban a Debreceni állami Felsőipari iskolában érettségizett.

Elhívást érzett már korán arra, hogy az evangéliumot hirdesse, külmisszióba készült. 1950 és 51 között a dunaalmási szeretetotthonban szolgált diakónusként, majd 1951-ben beiratkozott a Debreceni Teológiai Akadémiára, ahol 1955 októberében tett első lelkészképesítő vizsgát. Egy év múlva szerzett lelkészi oklevelet ugyanott. Ezt követően Hódmezővásárhely két gyülekezetében, majd Újfehértón végzett segédlelkészi szolgálatot.

A nyirjákói gyülekezet 1960 májusában lelkipásztorává választotta, ahol 15 éven keresztül szolgált hűséggel. 1975 augusztusától több mint 10 éven át a Tiszadada-i gyülekezet pásztora, majd 1986 márciusában a cserépfalui gyülekezet választja meg lelkipásztorának. A felsorolt helyek nem messze földön ismert világvárosok, mégis az, aki ezekben a falvakban és községekben hirdette az evangéliumot, nagy munkának vált részesévé, Isten üdvözítő tervének szolgájává.

Solymosi Tibor hűséges szolgálatában megmutatkozott Krisztus feltámadásának az ereje a cserépfalui gyülekezetben és másutt is.

A tőle való búcsúzás pillanatában vigasztalást ad Jézus Krisztus ígérete: *„Aki nekem szolgál, engem kövessen, és aki nekem szolgál, megbecsüli azt az Atya”*.

Gyászoló Testvéreim, gyászoló Gyülekezet!

Az az evangélium, amelyet Pál apostol hirdetett, és amelynek szolgájává hívta el Solymosi Tibort is, mindnyájatoknak szól. Válaszadásra és hitre hív benneteket. A feltámadás élő reménysége nemcsak halálunkra nézve vigasztalás, hanem útmutatás erre az életre is. Az a tudat, hogy Isten ítélő széke előtt meg kell állnunk, egyszerre kötelez felelősségre, és egyszerre szabadít fel boldog, örvendező életre.

Nem céltalan az életünk, van értelme a szépért, a nemesért küzdeni, mert kinek-kinek a tetteit nemcsak önmaga vagy embertársai ítélik meg, hanem a szívekbe és vesékbe látó Isten maga.

Szabjátok magatokat a Krisztus evangéliumához, Pál apostol titeket is arra tanít: minden értetek van, az igehirdető és az igehirdetés, hogy egyre többen adjanak hálát Isten dicsőségére.

Ma ez a templom megtelt. Jöjjetek, itt keressetek felüdülést, vigasztalást és útmutatást hétről-hétre, hogy így készüljetek ama napra, amikor nekünk mindnyájunknak meg kell állnunk Krisztus ítélőszéke előtt. Ámen.

Gönczy István (mh. 1989)

Nagykerekiben született 1931. július 1-jén. A Debreceni Református Kollégium Gimnáziumában érettségizett 1950-ben. Debrecenben végezte a Teológiát és szerzett lelkészi oklevelet 1956-ban.

Exmittált segédlelkész volt Debrecen-Kerekestelepen (1955), segédlelkész Nádudvaron (1955–1956), Hajdúsámsonban (1956–1957), Nagykállón (1957–1959), Derecskén (1959), Nyíregyházán, a városi gyülekezetben (1959–1962), közben Újfehértón (1961–1962). Lelkipásztorként szolgált Paszabon (1962–1976) és Mályikán (1976–1979. július 31-ig, nyugdíjazásáig).

1958-ban házasságot kötött Hadházy Etelkával, majd tőle elválva Urbán Klárával (1973). Gyermekük: István László (1960) és Noémi Enikő (1966).

Miskolcon halt meg 1989. augusztus 27-én. Temetése 31-én volt a Deszka templomból Kürti László püspök igazgatásával.

Mt 5,8 „*Boldogok a tiszta szívűek, mert ők meglátják az Istent*”.

Gyászoló Család! Végtiszteességtévő Gyülekezet!

A felolvasott rövid jézusi mondás feltárja előttünk a keresztyén hit útmutatását erre az életre, és vigasztalását a feltámadás reménységében.

Jézus boldognak mondja a tiszta szívűeket. Visszacseng ebben a mondatban a 24. zsoltár tanítása: Az Úr hegyére az ártatlan kezű és tiszta szívű ember mehet fel, azaz mutathat be Isten előtt kedves tiszteletet. Nyilvánvaló ebből a gondolat, az érzület és a cselekedet egysége.

A tiszta szívű ember szívének kincséből jó cselekedetet hozhat elő. Nincs benne ártó szándék embertársaival szemben, sem hátsó gondolat. Csele-

kedeteit az embertársai iránti megértés, segítőkészség határozza meg, egyenes gondolkodás jellemzi. Jézus az ilyen embereket boldognak mondja, mégpedig nemcsak az örökkévalóságra nézve, hanem itt a földi életben is.

Más értékrend ez, mint az általunk megszokott. Mi boldognak, szerencsésnek azt mondjuk, aki nagy eredményeket ért el az életben, valamely területen sikeres volt, akire az emberek irigykedéssel tekintenek. Jézus szerint az igazi boldogság abban áll, hogy valakinek a szíve tiszta, s a benne feltörő tisztátalan indulatoktól megtisztítja Isten kegyelméből, Jézus megváltó halálának erejével.

Az ilyen embert semmi meg nem rendítheti. Megpróbáltatás, emberek bántása nem árthat neki. Amint egyik szép énekünk mondja: „Ember bánthat és zavarhat, szíved áldott menedék” (426.é. 2.v.).

Gyászoló Család! Gyászoló Gyülekezet!

Gönczy István lelkésztestvérünk életpályájára visszatekintve elmondhatjuk róla, hogy tiszta szívű ember volt. Mindenkor törekedett arra, hogy megtisztítsa gondolatait minden ártó szándéktól, hogy családjának tagjaihoz, hitvestársához, gyermekeihez, kis unokáihoz őszinte szeretettel forduljon.

Gönczy István 1931. július 1-jén született a Bihar megyei Nagykerekiben. Egyházhoz ragaszkodó szülei a Debreceni Református Kollégium Gimnáziumába írtatták be, hogy ebben a nagy múltú iskolában ismerje meg a református hit tanításait. Szívük mélyén remélték, hogy elhivatást nyer e lelkészi pályára. Reménységükben nem csalatkoztak.

Gönczy István korán átadta szívét az Úrnak. Gimnazista diákként szorgalmas résztvevője volt a bibliaóráknak és az istentiszteleteknek. A halott ígét mélyen szívébe véste. Engedte, hogy az formálja gondolkodását, érzéseit. Érettségi után 1950-ben a Debreceni Teológiai Akadémiára iratkozott be, ahol öt év múlva első lelkészképesítő vizsgát tett, majd 1956 októberében lelkészi oklevelet szerzett.

Segédlelkészként szolgált a debrecen-kerekestelepi gyülekezetben, majd Nádudvaron, Hajdúsámsonban, Nagykállón, Derecskén, Nyiregyházán és Újfehértón.

1962. szeptember 1-jétől 1976 áprilisáig a paszabi gyülekezet lelkipásztora. 1976 áprilisától három éven át nyugdíjba menetelig a mályinkai gyülekezet megválasztott lelkésze. Szolgálatát teljes odaadással, hűséggel, az emberek iránti képmutatás nélküli szeretetben végezte. Mindenkor érezte a Krisztustól kapott megbízás kiváltságát, szentségét és felelősségét.

Az élet nem kímélte meg a betegségek-től. Tüdejével már gyermekkorában betegeskedett. Paszabról abban a reményben jött Mályinkára, hogy a hegyi levegő gyógyítja baját, de három év múlva, 1979-ben kénytelen

volt az aktív szolgálatból kiválni, alig 48 évesen. Ettől kezdve főleg csak nyáron vállalt lelkészi szolgálatot. A Belvárosi gyülekezetben rendszeresen tartott reggel áhítatokat, vagy lelkészársai kérték meg alkalmi helyettesítésekre.

Betegség és szenvedés ismerője volt, mégsem érezte magát boldogtalanak soha. Áthatotta az a bizonyosság, hogy mind jó, amit Isten téstén...Nem értette, miért kellett a szolgálatból kiválnia olyan időben, amikor lelkészhiány van. Az a mód, ahogyan a betegségét elviselte, Istenben bízott és rá hagyatkozott, szép vallástétel volt Uráról és Megváltójáról, Jézus Krisztusról.

Házastársát, gyermekeit és kis unokáit ragaszkodó szeretettel szerette, imádságaiban hordozta.

Mindazok, akik nyugdíjas lelkészként találkoztak vele, a gyülekezeti tagok, szomszédok és ismerősök, érezték, hogy olyan emberrel állnak szemben, akit áthatott, megszentelt Isten ígéje.

Szeretett Testvéreim!

Alapigénk nemcsak erre az életre nézve ad útmutatást és vigasztalást, hanem az örök életre nézve is. Jézus azt ígéri: „Boldogok a tiszta szívűek, mert ők az Istent meglátják”. Hisszük, hogy Gönczy István testvérünk elnyeri ennek az ígéletnek a beteljesedését.

Szeretett Testvéreim!

A jézusi boldogmondás nemcsak a tőlünk eltávozott életét világítja meg, hanem útmutatásul szolgál nekünk, nektek, Gyászoló Szeretetei, hitvestársa, gyermekei, unokái.

Érezték meg, fogadjátok el, hogy boldog az, akinek a szíve tiszta. Jól választ, aki arra törekszik, hogy magát megtisztítsa, teljes őszinteséggel keresse Istent, és szeresse felebarátait.

Ebben a mai világban milyen nagy szükség van a tiszta szívű, ártó szándék nélküli emberre, azokra, akik bele tudják élni magukat mások helyzetébe, és készek segíteni. Ha ezt teszitek, áldás hordozói lesztek itt ezen a földön, és magatok is osztoztok az ígéletben: meglátjátok az Istent, részesei lesztek az ő örök dicsőségének. Ámen.

Király Péter (mh. 1991)

Karcagon született 1887. június 8-án. A szatmárnémeti gimnáziumban érettségizett 1910-ben. A Teológiát Debrecenben végezte, és ott szerzett lelkészi oklevelet.

Segédlelkész volt Bánócon, Berentén, Edelényben, Dédesen. Lelkipásztorrá választják Aggteleken (1915), majd a felvidéki Mácán (1916) és Gercselyen (1946-1962, amikor nyugdíjba ment).

Nyugdíjasként Abaújszántón élt, és ott halt meg 105 éves korában 1991-ben. Ugyanott volt a temetése is Zergi Gábor mádi lelkipásztor, zempléni esperes igeszolgalatával.

Zsolt 68,20 „Áldott legyen az Úr! Napról-napra gondoskodik rólunk a mi szabadításunk Isten!”

1Móz 25,8 „És kimúlék és meghala Ábrahám, jó vénségben, öregen és betelve az élettel, és takarították az ő népéhez”.

Tehet-e mást Isten népe, amikor együtt van Urának színe előtt, mint-hogy a zsoltáríróval együtt zengje: Áldott az Úr, szabadításunk Istene?

Ennek a magasztaló éneknek akkor sem szabad elnémulnia, ha a gyülekezet nem a szent napon, az ünnepi órában, nem a szokásos körülmények között gyülekezett egybe. Nem, nem szabad elnémulnia a hálaadásnak akkor sem, ha történetesen szeretett és kedves testvér koporsója körül gyülekezik egybe a gyászolókkal, a közélről érintettekkel Isten gyülekezete. Mondjuk mi is újra, mondjátok szívetekben mindnyájan: Áldott az Úr, szabadításunk Istene!

Nem szabad elnémulnia ennek a dicséretnek a koporsó mellett sem, elsősorban és mindenek előtt azért, mert a gyászoló gyülekezet középontjában sem a halál zsákmányává lett, a megcsiratott és bármilyen kedves halott, hanem Krisztus, a halál legyőzője, az Élet Fejedelme áll. Ezért visszhangozzék a szomorú és fájdalmas órában is, itt is, a gyászolók szívében is: Áldott az Úr, szabadításunk Istene!

Gyászoló Gyülekezet! Éppen ezért, mert Isten színe előtt vagyunk most is, jól tesszük, ha nem emberi érzelmeink, gondolataink és indulataink által engedjük irányítani magunkat, hanem Isten igéjére ügyelünk. Az előbb felolvasott rövid igevers Ábrahámnak, a „hívók atyjának” halálát mondja el. Röviden, érzelemmentesen, tárgyyszerűen. Szükszavúbb egy mai gyászjelentésnél. Pedig hát volna mire emlékezni, amikor egy élet befejeződik. Ábrahám halálakor is. Meg lehetne említeni a megtett hosszú útnak legalább a kiemelkedő állomásait. Elindul Hárámból emberileg a bizonytalanba. Elér Sikembe. Ezután Egyiptomba tovább, majd vissza,

bolyongás Kánaán földjén, aztán Hebron következik, a Mamré tölgyese. Rövid pihenő után megint idegenbe megy, Gérár földjére, majd Beérseba következik, a filiszteusok vidéke, míg végül is Hebrón vidéke lesz a vég-ső állomás. Mennyi felsorolhatatlan, egész életre kiható esemény a hosszú út, a 175 év alatt...

Király Péter testvérünk és atyánk 105. életévében bekövetkezett halálakor, itt a koporsó mellett is volna mire emlékeznünk. De hát csak arra van lehetőség, hogy érintőleg néhány tényre nézzünk vissza, néhány eseményt emeljünk ki a nem mindenkinek osztályrészül jutó rendkívüli életútból. Szédítő belegendolni: 1887. június 8-án indult el élete Karcagon, nagyon puritán földműves családban. A nagyon szorgalmas családfő igen kemény és kitartó munkával jelentős vagyonra tett szert, de a fiú, aki akkorra már lelkipásztorként kisebb-nagyobb abaúji gyülekezetek sorát szolgálta végig, nem élvezhette már ennek előnyét. Dédes, Berente, Aggtelek voltak a szolgálati út állomásai rövidebb-hosszabb időre. Mikor Máca és Gercsely gyülekezetébe hívta el szolgálatra az egyház Ura, már országhatár választotta el szülőföldjétől és az atyai örökségtől. E nélkül kellett megküzdnie 4 gyermek felnevelésének gondjával idegen körülmények, sok külön teher és szorítás alatt. Nem volt könnyű odáig elérkeznie az úton, míg a gyermekek jogászként, nyelvészként és tanárként szereztek maguknak nevet határon innen és túl. Most a 4 gyermeknél 3 meny, 7 unoka és azok családja, 11 dédunoka vesz búcsút közelebbi és távolabbi rokonsággal együtt a körünkből kiszakadó testvértől. Mindezek a szédítően hosszú útnak messziről is feltűnő pontjai csupán. S ha ezt most itt az ige szokásánál kevésbé visszafogottan említjük, csak azért tesszük, hogy buzdítsunk, biztassunk újólá a hálaadásra: „*Aldott az Úr, napról-napra gondoskodik rólunk a szabadításunk Istene!*” Kimondani is megrendítő: több, mint 38 000 napon keresztül újult meg kegyelme és gondoskodása rajta.

„Jó vénségben, öregen...” - mondja az ige. És mi itt ma hallva a szót, nemcsak azt értjük belőle, hogy Ábrahám jó vénségben halt meg. A „jó” vénség úgy is jó volt, hogy egészen az utolsó időkig gondjaiban hordhatta és vihette előbbre a maga s a család ügyein kívül az Isten ügyét is. Jó volt ez a vénség, mert a természetesnél jobban nem szorul rá a mások segítségére, és ép értelemmel és lélekkel hordozta az élet egyre súlyosbodó terhét.

Valóban „jó vénségben” ért el a véghez Király Péter testvérünk is. Nem mindenkinek adatik meg a 105 év. Még kevésbé az, hogy egy évtizeddel előbb istentiszteleti szolgálatokat végezhesen, s nyugdíjas korban, majd egy negyed századon át helyettesíthesse a helyi lelkipásztort. 100 évesen még szólni tudott az őt köszöntő gyülekezethez a templomban, s a legutolsó születésnapján is még világosan, csendes humorral tudta megkö-

szönni a jókívánságokat. Felesége 4 éve hagyta magára, akivel 72 évi házasságban a szeretet nagyon erőssé vált szátkai kötötték össze. Csak ez után vállalta egyik gyermeke családjába való beépülést, és az ápolás elfogadását. Gondoljuk meg, micsoda ajándék 8 évtizeden át hivatalos szolgálaként, az ige szolgálaként munkálkodhatni! Amikor ezekre gondolunk, elmaradhat-e ajkunkról a hálaének: „*Áldott az Úr! Napról-napra gondoskodik rólunk a mi szabadításunk Istene!*”

Az öregség és a jó vénség az írásmagyarázók szerint nem csupán testi adottságot jelent. Az élet minőségére is utal. Azt jelenti, amit a múltó évek hoznak: sokszor nagyon kemény terhek hordozása, nehéz döntések véghezvitele, sok önmegtagadó, észrevétlen és áldozatos szolgálat. Ezek formálják, gazdagítják az életet, illetve ezekkel formálja az életet adó Úr. Nem pusztá testi öregség miatt parancsolja Isten igéje: „*Az ősz ember előtt kelj fel, és a vén ember arcát megbecsüljed, és félj a te Istenedtől. Én vagyok az Úr*” (3Móz 19,32). Hanem az élet és az Úr kemény iskolájában megszerzett bölcsesség miatt kérdezd meg véneidet és megmondják neked (5Móz 32,7), mert „*Istenünk szeme a véneken van*” (Esdr 5,5). Az újtestamentumi gyülekezetek vezetői a „vének”, s nem a testi öregség miatt (ApCsel 14,23). És a mennyben a királyi trón körül is a vének ülnek a királyi székekben (Jel 4,4). Nem kell-é áldanunk szabadításunk Istenét, aki eltávozott testvérünknek „jó vénséget adott”?

Ábrahám „*az étellel betelve*” érkezett el a véghez. Nyilván jelenti ez azt is, hogy amit megkapott élete folyamán, az elég volt neki. Nem kívánt többet. Nyilván tudjuk, Király Péter testvérünk maga is mondta, hogy valóban az étellel betelve érkezett az út végére. De szolgálata, hite, életfolytatása feljogosít bennünket arra is, hogy Isten igéjét rá vonatkoztatva úgy is értsük, ahogyan Isten népe mindig is értette, úgy, hogy élete „betelt” Ővele, aki azt mondotta magától: „*Én vagyok a feltámadás és az élet*” (Jn 11,25). Élt többé nem ő, hanem élt őbenne a Krisztus (Gal 2,20). És akinek az élet Krisztus, annak a meghalás nyereség (Fil 1,22). Szóljon hát szüntelenül a hálaadás: „*Áldott legyen az Úr...szabadításunk Istene!*”

És végül, de nem utolsó sorban, arról szól a felolvasott rövid ige, hogy Ábrahám népéhez takarított. Az élet, legyen az 175 év, 105 év vagy csak éppen 6, vagy akár még kevesebb, nem ott ér célba a koporsóban. Emberi szemünk számára látszódnak az végállomásnak. Isten azonban nem csupán a földi élet néhány évtizedére indította útjára az életünket, hanem az örökkévalóságra szánta. Ennek a hosszú s véget nem érő útnak egy szakasza zárult csak le a koporsónál. Sok hányattatás, gond, fájdalom, betegség s maga a halál, a test porrá tétele ama következtetés felé sodorhatja gondolatainkat, hogy itt lássa mindennek a végét. A hit azonban jól tudja, és helyénvaló, ha lekipásztor koporsója mellett hangzik az ige alapján született hitvallás: „Hiszem, hogy Isten Fia a világ kezdetétől

fogva annak végéig az egész emberi nemzetségből igéje és lelke által az igaz hit egységében magának egy kiválasztott gyülekezetet gyűjt egybe, azt oltalmazza és megőrzi. Hiszem, hogy ennek én is élő tagja vagyok, és örökké az is maradok.” Ehhez az örök néphez takarítottatott Ábrahám. Reménységünk szerint ide takarítottatott most eltávozott testvérünk is, és ide takarítottunk mi is.

Gyászoló Hozzá tartozók, gyászoló Gyülekezet! Nem tudom, hitetekből mennyire futja. Nem is rám tartozik. Rám, megbízatásomhoz annyi tartozik, hogy rendületlenül mondjam, teljes bizonyossággal hirdessem múltó életünk egyetlen vigasztalását: utunk oda visz, ott ér véget, ahol Isten örök választott népe él. Ennek a népnek soraiba befogadtattunk. Isten egyszülött fiának halálával és áldozatával a bűnnek hatalmát elvette, a kárhozát erejét megtörte, a benne való hit által átléptünk a halálból az életre. Mondjuk hát az Újszövetség szavaival is: „Áldott az Úr, Izráel Istene, hogy meglátogatta és megváltotta az ő népét” (Lk 1,68).

A szív fájhat, hiszen szoros és szeretetből származó kötelékeket szakít el ideiglenesen a bűn zsoldja, a halál, de az első húsvét óta bizonyosan tudjuk már, hogy nem a halálé, hanem az életé az utolsó szó. Azért, ha könnyes szemmel is, ha sajtó szívvel is, de szóljon, szüntelen zengjen ajkunkról szívünkben a megváltottak hálaéneke: „Áldott legyen az Úr, --szabadításunk Istene, aki meglátogatta és megváltotta népét!”

Ferencz Lajos (mh. 1992)

Született Hamván, 1906. február 22. Érettségizett a rimaszombati csehszlovák reál gimnáziumban 1926-ban. Kiegészítő érettségit tett Sárospatakon 1927-ben. Sárospatakon járt teológiára, és ott szerezte lelkészi oklevelét 1932-ben. A IV. évet Párizsban végezte 1929/30-ben.

Segédlelkész volt Poroszlón (1930–1932), Átányban (1932–1934), helyettes lelkész Égerszögön (1934–1935), segédlelkész Komjátiban (1935), rendes lelkész Égerszögön (1935–1949) és Szuhogyon (1949–1976. szeptember 30-ig, nyugdíjazásáig).

Kántori oklevelet szerzett 1942-ben. Tanítói oklevelet szerzett a miskolci Evangélikus Tanítóképzőben 1947-ben.

Egyházmegyei tanácsbíró (1943–1945), helyettes esperes (1945–1946). Házasságot kötött 1937-ben Lovász Rózsa Violával.

Nyugdíjas éveit Miskolcon töltötte, és itt halt meg 1992. január 6-án. Kóris Lajos emlékezett meg róla a Sárospataki Református Lapok 1992. márciusi számában.

A felvidéki Hamváról, Tompa Mihály papköltő egykori falujából indult el élete. Korán világlátott ember lett, mert szülei fél éves korában kivándoroltak az amerikai Ohio államban, ahol édesapja bányász lett, majd három és fél év múlva visszajöttek Hamvára, ahol új lakást építettek az amerikai keresetből. Ott Ohio államban a lakásuk közelében vezetett el a kisvasút, és az azon rohanó mozdony elöl három éves korában az utolsó pillanatban kapta el édesapja a gondtalanul játszadozó gyermeket. Édesanyja ekkor ajánlotta fel fia életét Isten szolgálatára hálából a megmenekedésért.

Elemi iskolájának elvégzése után az okos, értelmes gyermek a rimaszombati gimnáziumba került, ahol francia nyelvet tanul, és mint cserkész a gimnáziumi évek alatt bejárta társaival a Tátra, Fáttra legszebb helyeit, és ott szerzett élményeiről még idős korában is nagy szeretettel beszélt. A gimnáziumot jelesen végezte el, majd a sárospataki Teológiai Akadémiának lett a hallgatója, ahol érdeklődésével, szorgalmával, a francia nyelvben való jártaságával kitűnt, és így a IV. évfolyamot már mint ösztöndíjas Párizsban, a Sorbonne egyetem teológiai fakultásán végezte el nagyon jó eredménnyel.

Hazajöve Párizsból I. lelkészképesítő vizsgát tett, majd Poroszlóra került segédlelkésznek, utána Égerszögre, ahol megismerkedett Lovász Bertalan kántortanító lányával, akit feleségül vett. Miskolcon 1947-ben tanítói oklevelet szerzett az Evangélikus Tanítóképzőben, és így került Szuhogyra mint kántortanító és egyúttal mint segédlelkész is, aki ezután gyülekezetének mindenese lett. Templomot renovált, orgonát épített, Szuhogyot anyaegyházközséggé szervezi, lelkészlakást biztosít a nehéz Rákosi féle időben. Le kell mondania a tanítói állásáról, mert az akkori rendszer nem tűrte el, hogy valaki egy személyben tanító és lelkész legyen. Ő szívvel-lélekkel végzi lelképásztori munkáját, igaz, hogy sokan gáncsolták a rendszer hívei közül, de ő nem törődött ezekkel. Egyházmegyéjében tanácsbíró lesz, és sok gyülekezetet meglátogatva számos eklézsiának adta át tapasztalatát.

Sok irányú az érdeklődése. Korán, már segédlelkész korában autót vásárol, és sokaknak lett segítsége autóalkatrészek pótlásában. Foglalkozik elektromos hangszerekkel, elektromos fűtéssel. Kitűnően orgonál. Mikor 1972-ben nyugdíjba ment, Miskolcra jött, ahol elektromos hangszerek javításával is foglalkozott, de szívesen vállalt lelkészi szolgálatokat is. A miskolc-alsóvárosi egyházközségben a temetői kántori szolgálatokat ő látta el egészen 1991. év végéig. Sok-sok kedves barátot szerzett még nyugdí-

jas korában is, és élményeinek, gazdag tapasztalatának megosztásával sok örömet szerzett barátainak.

Idős korának egyik legnagyobb öröme az volt, hogy hazánk végleg megszabadult az ateista, kommunista rendszertől, és mikor az utolsó orosz katona is elhagyta országunkat, boldogan tudta átélni azt az örömet, hogy megélhette ezt a napot.

Mikor már fáradtabbnak, erőtelenebbnek érezte magát, arra gondolt, hogy felesége majd ápolója lesz. Isten másképpen rendelkezett, neki kellett eltemetnie feleségét a múlt év őszén, és a rászakadt nagy magányban az év elején bekapcsolva hagyott hősugárzója mellett elaludt, mely az alvó mozdulatától felborult, és tüzet kapott tőle szőnyeg és bútor, így füstmérgezéssel fejezte be életét január 6-án.

Már nem sikerült az a terve, hogy megírja életrajzát és végrendelezék, pedig az volt a terve, hogy könyveit, iratait a sárospataki nagykönyvtárra hagyja, de ez csak terv maradt.

Végig érdeklődő, nyitott ember volt, különösen tudott örülni egy-egy jó igehirdetésnek. Szerette lelkésztársait, a nyugdíjas lelkészek összejövételén hűségesen részt vett feleségével, és minden érdekelte, ami az egyházban és népünk életében végbement.

Legyen áldott emlékezete közöttünk, mert szegényebbek lettünk egy nyitott, szerető szívű, szolgálatkésze, sok irányban érdeklődő lelkésztársunkkal, aki sajátos szint képviselt a tizáninenni lelkipásztorok közösségében.

Szendrey Károly (mh. 1992)

Kassán született 1914. november 8-án. A miskolci református reálgimnáziumban érettségizett. Debrecenben végezte a Teológiát, de a második lelkészképesítő vizsgáját már Sárospatakon tette le, és szerzett ezzel lelkészi oklevelet 1940-ben.

Bejegyzett segédlelkész Vésztőn (1938), segédlelkész Nyírbogdányban (1939), ORJO segédlelkész Miskolcon (1938-1939), segédlelkész Tornyosnémetiben (1939), Abaújszinán (1939-1941), Poroszlón (1941-1943), közben Egerlövön (1943). Helyettes lelkész Ároktőn (1943-1944), rendes lelkész Poroszlón (1944-1982. szeptember 30-ig, nyugdíjazásáig).

Tisztségei: em-i sajtóelőadó (1950-1951), missziói előadó (1951-), jegyző (1952-), tanácsbíró (1951-), számvevő (1957-1968), levéltáros (1952-), esperes (1968-1982).

1943-ban házasságot kötött Fegyverneky Ilonával. Gyermekük: Károly (1945), Ilona (1947), András (1951).

Nyugdíjasként halt meg Egerben, 1992. február 9-én. Az egeri Kisasszonyok temetőjében volt a temetése Csorba László mezőnagymihályi lelkipásztor, em-i főjegyző igeszolgálatával. Ugyanő emlékezett róla a Református Egyházban is (1992/214.o) a következőképpen:

A tükör általi homályos látás alapján, itt ezen a földön csak részleteket, mozaikdarabkákat látunk, tudunk vagy ismerünk. Isten látja az egészet és a teljességet. Azok, amik nekünk apró részletek, élet-cserépdarabok, azok Istennél egységessé lesznek, és teljessé érnek. Amikor Szendrey Károly 1982-ben letette esperesi szolgálatát, ott hangzott el ez az Ige: *„Ami egyébiránt a sáfárokban megkívántatik, az, hogy mindenki hívnek találtassék. Rám nézve pedig igen csekély dolog, hogy ti töletek úteltessen meg...míg el nem jő az Úr, aki egyrészt világra hozza a sötétségnek titkait, másrészt megjelenti a szíveknek tanácsait; és akkor mindenkinek az Istentől léssen dicsérete” (1Kor 4,2-3.5).*

Amikor a rohanó napokban megkísérlek valamit megragadni Szendrey Károly életéből, nagyon érzem, mily hamar elmosódnak az emlékek, mélyre kerülnek a hangok, a mondatok, a megnyilatkozások, s elmerülnek az emberi feledés rekeszeibe. Életrajza az első világháború idején kezdődött. 1914-ben Kassán született. Sokféle állomáson át érkezett el arra a földre, területre, ahol a számára elkészített küzdőtér volt. Miskolcon érettségizett, teológiai tanulmányait Debrecenben végezte. Többféle szolgálati állomáson – benne Vésztő, Ór, Tornyosnémeti, Abaújszina, Egerlövő, Ároktő - át érkezett meg végső szolgálati helyére: Poroszlóra. 1943-ban házasságot kötött Fegyverneky Ilonával, aki hitben és szeretetben hűséges társa, lelki testvére, három gyermek édesanyja és végő-kig együtt szenvedő munkatársa. Hitvесе pár hónappal előzte meg a minden földinek útján. 1968-1982 között az egervölgyi egyházmegye esperese. Emberi, szellemi arculatát a második világháborút követő évek határozták meg, mindkettőjüket érintette a lelki-ébredés. Hozzá tartozott ahhoz a lelkipásztori közösséghez, melynek tagjai Miskolcon havonta egyszer hitmélyítő bibliaórán találkoztak, és keresték az élő vizet. Ez az életváltozás, s annak ereje végig kísérte egész életén, azokban a leterhelt években, évtizedekben is, amikor az egyház kényszerű atmoszférában élt. Még ha nem mindig egyforma fényvel is világított a mécses, de soha ki nem aludt, mert szívében a romolhatatlan mag életben maradt.

Az esperesi megbízatás éveiben egyszerű és alázatos maradt, tudatosan nem akart ártani, és kereste a bibliai és emberi megoldásokat. Hosszabb poroszlói szolgálata éveiben is ebben próbálkozott járni. A sok irányú szűkítés idején gyakran hangoztatta a meglevő lehetőségek bátrabb és teljesebb kihasználását, szavajárása lett: annyit dolgozhat mindenki a saját gyülekezetében, amennyit tud és akar... Sajátos modort alakított ki benne az élet: finom élcet, fanyar humort, nem bántó, de ébresztgetően figyelmeztető csipkelődést. Lelkipásztori közösségben mindig a személyes bűnbánatra serkentette szolgatársait, gyakran idézte ezt a prófétai Igét: háttal fordult felém, nem arccal.

1982-ben fejezte be gyülekezeti és esperesi szolgálatát, de ezután sem szakadt el az egyházmegyétől és a közösségtől. Köszöntéseiben és fel szólalásaiban bátran vallott Krisztusról, mint Megváltójáról, és a szolgálatban levők lelki megbecsülését és a lelki értékek megőrzését hangoztatta.

Külső embere váratlanul kapott sebeket, amputáció és megváltozott emberi helyzet következett el. Utolsó éveit feleségével vállalt együttes szenvedés jellemezte. Az egri „Kisasszonyok” temetőben, egy szélső parcellában hitvesével együtt várja a feltámadást.

Király Tibor (mh. 1992)

Mezőladányban született 1938. szeptember 5-én. A Debreceni Református Kollégium Gimnáziumában érettségizett 1956-ban. Ugyanott végezte a teológiát, és lelkészi oklevelet szerzett 1963-ban.

Exmisszus segédlelkész volt Alsózsoltán (1962–1963), Putnokon (1963). Segédlelkész Szikszón (1963–1966), lelkész Felsődobszán (1966–1968) és Zemplénagárdon (1968–1991. augusztus 29-éig, haláláig).

Egyházmegyei tisztségei: tanácsbíró, diakóniai előadó.

Házasságot kötött 1969-ben Barathy Annával. Gyermekeik: Zsuzsanna (1970) és Tibor (1973).

Temetése Zemplénagárdon volt 1992. szeptember 1-jén Zergi Gábor mádi lelkipásztor, zempléni esperes igeszolgálatával.

Zsolt 73,16-17. 21-27., Elgondolkoztam rajta, meg akartam érteni, de túl nehéznek tűnt nekem. Végül elmentem Isten szent helyére, és megértettem, hogy végük lesz. - Ha keseregne a szívem, és sajogna a bensőm, akkor olyan ostoba és tudatlan volnék veled szemben, mint az állat. De én mindig veled leszek, mert te fogod jobb kezemet. Tanácsoddal vezetsz engem, és

végül dicsőségbe fogadsz. Nincs senkim rajtad kívül a mennyben, a földön sem gyönyörködöm másban. Ha elenyészik is testem és szívem, szívemnek kösziklája és örökségem te maradsz, Istenem, örök-ké! Bizony, elpusztulnak azok, akik eltávolodnak tőled. Kiirtod mindazokat, akik elhagynak téged!”

Még épen csak három napja, hogy Király Tibor lelkipásztor testvérünk szíve hirtelen megszűnt dobogni. Még alig térhettek magukhoz azok, akiket porig sújtott a hirtelen rájuk szakadt tragédia. De amit emberi szó elmondhatott, az egy hét híján 54 évet élt szolgatársunk halálával és annak körülményeivel kapcsolatban, az bizonyjal elhangzott már. Jó szándékkal, a vigasztalás szándékával szóltak résztvevő szívek a gyászolókhoz, akik a legtöbbet veszítették a tragédiában. Magam is több tucat atyafinak, szolgatársnak adtam tovább a szomorú hírt. Megdöbbenés, hirtelen csend, kételkedés, sőt értetlenség fogadta. Lehetetlennek tűnt, hogy az életerős, határozott, tevékeny élet nincs többé.

Bizonyjal elhangzottak a váratlan tragédiák idején szinte elkerülhetetlen szavak és kérdések: Miért? Miért éppen ő? Hiszen milyen szükség lett volna még rá! A feleségnek támaszra, társra, a fiúnak apára. 54 év nem végső határidő az emberi élet számára. Miért ilyen korán? Vannak emberek, akik hívják, várják a halált, akik nem látják értelmét létüknek, s mégis évtizedekkel több esztendő-t számlálnak.

A Mezőladányban - innen nem is olyan messze - indult élet nagy utat tett meg Debrecenen, Szabolcson, Putnokon, Szikszón, Felsődobszán tát, míg majdnem 24 esztendővel ezelőtt kikötött itt, az egyházmegye végső határán. Ha itt, a végeken hűséggel meg nem áll a szolgálatban, az elmúlt negyed század szorításában nyomtalanul el is tűnhetett volna Isten itteni népe és egyháza! Emberileg nézve az ő hűséges szolgálata, fáradozása, türelme, józansága építette itt a jövőt. Közvetített, erősített, hitet, helytállást és reménységet adott a kis közösségnek. Most miért szakadt meg ilyen hirtelen ez az értékes és szükséges élet? Hiszen a légkör, a föld tele van erőszakkal, rontással minden felé. Kimondva, kimondatlanul itt vannak az ilyen s hasonló kérdések. Különösképpen amikor lelkipásztor esik ki ily módon a szolgálatból, ott lappang a szívekben a 42. zsoltár sokszor fájdalmasan, sokszor csúfolódva vagy kétségbeesetten feltörő kérdése: „*Hol van a te Istened?*”

Hasonló kérdésekkel is vívódva mondja a 73. zsoltár írója: „*Elgondolkoztam rajta, meg akartam érteni, de túl nehéznek tűnt ez nekem!*” Bizony, akárhogy, akár mennyit gondolkozik is rajta az ember, megnyugtató feleletet nem talál. Valóban túl nehéz kérdések ezek, semhogy biztos válasza akadna rá az emberi értelemnek. Az ember persze mond valamit. „Véletlen” műve az egész. Talán csak egy gonddal kevesebbet kel-

lett volna a szívén viselnie, vagy talán egy-két fokkal hűvösebbnek kellett volna lenni azon a szombat délutánon, talán megfelelőbb gyógyszert kellett volna kapnia, megelőzhető lett volna a tragédia. De ha épp ott van egy orvos, vagy épp pihen egy kicsit, ma is életben lehetne. Ilyenekkel nyugtatgatjuk magunkat, magyarázni, megérteni próbáljuk a dolgokat, a végső következtetés csak annyi: ez a közös sors, egyszer így ér véget minden, nem tehetünk mást, bele kell törődni. Tudomásul kell venni a dolgokat, megérteni ezt túl nehéz!

Isten embere azonban rájön - Isten népe mindig rájön -, hogy a válasz nem emberi síkon kell keresni. Égető kérdéseinkre sohasem. „*Végül elmentem Isten szent helyére, és megértettem azok sorsát*”. Csak ott, csak Isten közelében van válasz kínzókérdéseinkre, gyötrő gondjainkra. Mert az Úr nélkül nincs értelme a dolgoknak, eseményeknek, sorsoknak. „*Minden általa és reá nézve teremtett*” (Kol 1,16). „*Minden általa lett, és nála nélkül semmi sem lett, ami lett*” (Jn 1,3). „*Én vagyok az Alfa és az Ómega, a kezdet és a vég...*” (Jel 1,8). Mindennek, a mi életünknek is egyedül Vele, Általa és Benne van értelme! Ha Isten nélkül nézzük az életet, igazságtalanság, vak véletlen, zűrzavar, bizonytalanság és homály minden. A szent helyen, az Ő közelében, Vele együtt nézve kerülnek helyükre a dolgok, kapnak értelmet az események, célt az életek. A mi életünk s annak eseményei is.

Isten közelében két dolgot lát világosan a zsoltáríró. Számára ez jelenti a megoldást, ez vigasztalja és élteti. De nemcsak a zsoltárírónak, Mindazoknak ez lehet a vigasztalásuk, akik Isten közelébe kerülnek, és kézszer az ő világában nézni a dolgokat.

Az első, amit bizonyossággal meg tud az Úr közvetlen közelébe kerülő, az az, hogy az életünk nem szél sodorta falevél, magános, elhagyott, amit kénye-kedve szerint hányhat akármerre mindenféle fuvallat, idegen erő. Nem kiszolgáltatott játékszere, kisebb vagy nagyobb, ilyen vagy amolyan uraknak, nem szabad prédája bármilyen erőnek. „*Én mindig veled leszek*”. Nem egyedül kényszerülök hányódni, magamra hagyottan vergődni. „*Te fogod jobb kezemet*”. Nem hordhat kedve szerint az áradat, van, aki erős kézzel tart, vezet, irányít. „*Tanácsoddal vezetsz engem!*” Valaki, aki jobban látja, átlátja a dolgokat, ő áll mellettem, ő ad célt, értelmet utamnak, tetteimnek ezen a földön. Valamit elvégez velünk és általunk az Úr azokban, akikkel összehozott, akik között vagyunk. Az élet sem akkor ér véget, és csak azért ér véget, mert a szív megszűnik dobogni, hanem amikor a küldetés végére ér. Nincs olyan hatalom a földön, amely előbb véget vethetne az életnek, mielőtt a küldetés lejár, s nincs olyan hatalom sem, amely éltethetne, ha már véget ért a küldetés. Éppen ezért nincs „félbe maradt”, „derékba tört” élet. Isten közelében derül ki, hogy a hit számára nincs befejezetlen élet. Küldetés van, s ha az elvégez-

tetett, akkor megállhat a szív, mert elvégezte, ami rábízott. Eltávozott Kedvesetekre úgy gondoljatok, hogy elvégezte a rábízott feladatot. Köszönjétek meg a jót, az ajándékot, az áldást, amely általa lett osztályrészetek.

A másik dolog, amit Isten közelében felfedez a zsoltáriró - amit a hit végül is mindig felfedez nagy örömmel! -, hogy az élet nemcsak a sírig tart. Az emberi szem csak a bölcsőtől a koporsóig láthat. Földi szemeivel nem kísérheti az ember figyelemmel a sírnál tovább az életet. Nem lát túl a láthatáron. Isten azonban nem a földi élet néhány évtizedre teremtette az embert. Többet, sokkal többet gondolt felőlünk! A földi élet csak a parányi kezdet. Ha csak a látható szakaszra nézünk, akkor nincs igazság. Akkor nem érdemes becsületesen, alázatosan szolgálni. Ha csak a sírig tart az élet, akkor azok járnak jól, akik maguknak élnek, akik nem törődnek másokkal. Akkor hasztalan minden szolgálat, minden ígéret. Akkor elvesztegetett élet az Úr szolgálata, keserves kenyér, sivár kilátástalanság. Akkor hiábavaló a mi prédikálásunk, de hiábavaló a ti hitetek is. Ha minden semmivé lenne a sírban, akkor teljesületlen maradna sok isteni ígéret. Akkor a szelídek nem örökölnék a földek, az irgalmasok nem nyernének irgalmasságot, a békességre igyekvők nem nyernének békességet. De hát aki az út kezdeti szakaszán áll, hogyan láthatná annak végét? Ki ítélhetné meg a kezdettől a véget? Amíg az örökös nem kapja meg az örökséget, honnan sejtethné, hogy mi készült benne számára? „*Amit szem nem látott, fül nem hallott, és ember szíve meg sem sejtett, azt készítette el az Isten az őt szeretőknek*” (1Kor 2,9). A múltó napok az örökséghez visznek közelebb, nemcsak a halálhoz. Az egykori Izráel 12 törzse közül egy, a Lévi törzse nem kapott örökséget - birtokot, földet - a többi között. „*A ti örökségetek az Úr*” (5Móz 10,9) - hangzott számukra az ígéret. Ez azt jelentette, hogy az Úr akkor, ott, de mindenkor és mindenütt az örökkévalóságig az tud és az akar lenni népe számára, amire éppen szüksége van, ami az életet jelenti neki. Az Újtestamentum nyelvén világosan és félreérthetetlenül hangzik: „*Én vagyok a feltámadás és az élet*”.

„*Szívemnek kösziklája és az én örökségem te vagy, ó Isten...*” - foglalja össze a 73. zsoltár írója. A hit számára mindenkor köszikla. Változatlanosság a zűrzavaros változások idején, bizonyosság, biztos talaj a bizonytalanságban. A halálban az élet.

Eltávozott Testvérünktől búcsúzik: felesége, akivel 23 évet osztott meg, özvegy édesanyja, gyermekei, veje, testvére, sógorai, apósa, anyósa, nagybátyja, nagynénje, unokahúgai, unokaöccsei, keresztyánya és kereszty gyermekei. Fájó szívvel vesznek tőle búcsút gyülekezetei, a zemplénagárdi, ahol 24 évet szolgált, s a gondjaira bízott révleányvári gyülekezet, a két presbitérium s a gondnokok. Az örökélet reménységével köszön el tőle Zempléni Egyházmegye, lelkipásztori közössége, amely-

ben sok éven át diakóniai előadó volt, s ahol tanácsbíróként is tevékenykedett a közösség bizalmából.

A minden vigasztalásnak Isten adjon békességet szívetekbe! Ne sírjátok! Lelkipásztortól veszünk búcsút!

Életünk az Úrhoz köttetett, akinek igéjét hirdetjük. Vele miénk az élet, a feltámadás.

Molnár Pál (mh. 1990)

Belsőbőcsön született 1899. június 13-án. A miskolci református főgimnáziumban érettségizett 1917-ben. Sárospatakon végezte a Teológiát és szerzett lelkészi oklevelet 1923-ban.

Segédlelkész volt Tiszakesziben (1921–1926), hitoktató Diósgyőrben (1926–1927), rendes lelkész Mályinkán (1927–1931) és Vadnán (1931–1972. május 31-ig, nyugdíjazásáig).

Egyházmegyei számvevőként is tevékenykedett.

1930-ban feleségül vette Papp Lenkét, majd házasságuk felbomlása után Sütő Irmát (1950). Gyermekük: Lenke (1931) és Pál (1952).

Nyugdíjasként Miskolcon halt meg 1990. április 19-én. Temetése április 24-én Deszka templomból volt Benke György lelkipásztor igeszolgálatával.

Zsolt 89,1-5 „Az Úrnak kegyelmességét hadd énekeljem örökké! Nemzedékről nemzedékre hirdetem a te hűséges voltodat az én számmal! Mert azt mondom: Örökké megáll a te kegyelmessed, és megerősíted a te hűséges voltodat az egekben, mondván: Szövetséget kötöttem az én választottammal, megesküdtem Dávidnak, az én szolgámnak: Mindörökké megerősítem a te magodat, és nemzedékről nemzedékre megépítem a te királyi székedet.”

Gyászoló Család! Gyászoló Gyülekezet!

Azért vagyunk most együtt ebben a templomban, hogy e földi életre búcsút vegyünk „az áldott emlékü férj, édesapa, nagypapa és rokontól, Molnár Pál ny. ref. Lelkipásztor, volt diósgyőri hitoktató, mályinkai és hosszú ideig vadnai lelkipásztortól. Azért szól mosta harang a vadnai templomtoronyban is, hogy órá emlékeztessen, ahol a falu lakosságának nagy része 41 évi lelkipásztorsága alatt olyan sokféle módon kapcsolatba került vele. Leginkább nektek jelent szomorúságot elmenetele, közvetlen családjá; és azoknak, akik közeli és gyakori kapcsolatban voltak és

vannak családotokkal. Eljött az idő, amikor sem a fiúi szeretet, sem a gondos családi ápolás nem tudta itt tartani őt. „Visszaadta lelkét Teremtőjének”.

Legyen ez az istentisztelet alkalom arra, hogy hálát adjunk azért a munkáért, amit végzett családjában és egyházában. És Isten igéje tanítson és buzdítson arra, hogy az Úr kegyelmességét és hűséges voltát hirdessük tovább, amíg élünk.

1. A 89. zsoltárból olvasott igénkben kétszer is előfordul ez a kifejezés: nemzedékről nemzedékre. Áldjuk istent a nemzedékek láncolatáért, hűségéért, mely a nemzedékek sorát megtartja, ígéretéért, mely a következő nemzedékre vonatkozik.

a. Áldjuk Istent ennél a koporsónál az előttünk járt nemzedékért. Molnár Pál lelkipásztor, Pali bácsi az előző lelkész nemzedékhez tartozott, ahhoz a nagy többséghez tartozott, akik falun éltek. A miskolci és pataki diákévek, a rövid diósgyőri hitoktatói idejét leszámítva falusi ember volt. Bőcsön született tanítói családban. Majd segédlelkész Tiszakeszin, lelkipásztor Mályinkán és Vadnán. Nemcsak ismerte a falui ember munkáját, hanem végezte is azt. Én is falusi parókián nőttem fel; ismerem az ő lelkészi nemzedékének életformáját. Tudom, hogy voltak idők, amikor azért tudott megélni, majdnem hogy túlélni egy-egy falusi lelkipásztor-család, mert volt nagy kertje a parókiának, és ott megtermett a krumpli és kukorica. Sokszor az ilyen mindennapi kenyérért végzett munka fűzte össze a falujával a papját. Falusi gyülekezetben hallottam ilyen vélekedést: szívesebben és szorgalmasabban imádkozik a pap az esőért vagy a napsugárért, ha maga is érdekelt abban, vagyis ha csak a kertjében is, de gazdálkodik.

Az a lelkész nemzedék ilyen munka mellett is úgy élt, hogy volt idejük egymás számára. Testvéri találkozásokban és baráti beszélgetésekben segítettek, sőt elévidították egymást munkájukban. Pali bácsival először én is úgy talákoztam, hogy egy kerékpárúton édesapámmal együtt meglátogattuk őt. Ahhoz a falusi lelkész nemzedékhez tartoztak ők, az előttünk jártak, akikről Szabó Lőrincz ilyen irodalmi emléket hagyott:

Derék, derús magyar pap!

Általad élt, lélegzett a határ,
S ha rád gondolok, az egész Biblia
mosolyogni kezd, mosolyognak a
mezők, ég-föld, a csizmás magyarok
S fenn a nagytiszteletű angyalok.

b. Ennél a koporsónál még egy másik tanítása is legyen ennek a kifejezésnek: nemzedékről nemzedékre. A Zsoltárok könyvében különösen

gyakran előfordul ez a kifejezés: az Úr áldását úgy adja, ha együtt vannak, együtt laknak az „atyafiak”, azaz a nemzedékek (vö. Zsolt 78,3-4; 133).

Egy nemzedéknyi idő alatt megváltozott családi életünk szerkezete. A hamissá vált jólét- és jómódszemléletünk miatt a nemzedékek igyekeznek minél hamarabb különválni, külön lakni egymástól. Magára hagyva az időseket, árvává téve a gyermekeket.

Ti, gyászoló Család, úgy rendezkedtetek be, hogy három nemzedék éljen együtt, és mindhárom nemzedék megtalálja és tegye a maga feladatát. Szeretettel veszitek fel egymás terhét és gondját. Megtapasztaljátok, hogy a gyermekricsaj nemcsak zavarhatja az időseket, hanem fel is vidítja őket. A már beteg nagypapa is vidám mondásaival, pajkos kacsin-tásaival egy tudott lenni a körülötte levő unokákkal. Ez volt férjed, édesapátok öregségének öröme. És ezért szomorú most a szívetek, hogy ő hiányozni fog a családi körből.

2. Halljátok meg ennek az ígének a vigasztalását is. Erről is szól a nemzedékről nemzedékre kifejezés. „*Megesküdtem Dávidnak, az én szolgámnak: Mindörökké megerősítem a te magodat, és nemzedékről nemzedékre megépítem a te királyi székedet*” (4b-5.v.).

Akkor keletkezett ez a zsoltár, amikor Izrael mélyponton volt. A királyság már kettészakadt, és nem volt remény annak megmaradására. Vigasztalásul hangzik: ne a környező népekre, az eseményekre nézzetek, hanem az Úrra. Ő tart meg. Ő erősít meg. A Dávid trónja már Dávid Fiára, a megígért messiásra mutat. Akiről Ézsaiás így prófétált: „*Uralma növekedésének és békéjének nem lesz vége a Dávid trónján és királysága felett, hogy fölemelje és megerősítse azt jogosság és igazság által mostantól mindörökké*” (9,7). Isten népének ez lett vigasztalássá és beteljesült ígértté.

Koporsó mellett fáj a szív, mert az szomorítja, hogy vége egy ember életének. Isten ígéje és ígéretei alapján azt hirdetjük, hogy nincs vége! „*Megerősítem*” - ígéri az Úr. Megerősítem, - ez teljesedett be Jézus Krisztusban. Van remény, van örök élet ő általa. Nemcsak az angyalok mosolyognak ott fenn, hanem mindazok, akik az Úrban haltak meg. Az ő kegyelme túlér életünkön és reménységeinken. Ez a hitet és reménységet fejezi ki ez az ének, amit a gyászoló család kívánságára énekelni fogunk:

Feljebb emeljétek, feljebb a bűn gyászos éjiből!

Ott a helyem Jézus mellett, éltét értem adta föl.

Szálljon, szálljon, angyal szárnya, elragadva vigyen el,

Vigyen fel a Golgotára, hol megváltott vérivel! (Régi é. 29l.)

Hálaadással és vigasztalással erősítse ez az ige szíveteket, felesége, hűséges társa jóban és rosszban, a jó napokban és a nyomorúság idején; fia, menyé, lánya, dédunokái; nászasszonya, rokonság, lelkipásztor társai...

Basky István (mh. 1992)

Vilmányban született 1908. augusztus 1-jén. A sárospataki gimnáziumban érettségizett 1931-ben. A teológiát is Sárospatakon végezte, és ott szerzett lelkési oklevelet 1937-ben.

Sárospatakon az Angol internátusban volt felügyelő segédlelkészként (1935–1937), majd segédlelkész Abaújtúron (1937–1938), Tornyosnémetiben (1938–1939), rendes lelkész Felsőláncon (1939–1945); innen, mint kiutasított lelkész Vilmányban lett beosztott lelkész (1945–1948), majd állami tanító Tornyosnémetiben (1948–1949), rendes lelkész Fűzérkajátán (1949–1968) és Bódvalenkén (1968–1984. február 19-ig, nyugdíjazásáig).

1939-ben házasságot kötött Csulya Olgával. Gyermekük: Gyöngyike (1940) és István László (1943).

1992. január 5-én halt meg. Temetése Bódvalenkén volt 1992. január 9-én Bojtor István göncruszkai lelkipásztor igeszolgálatával.

ApCsel 20,24-25 „*De semmivel sem gondolok, még az én életem sem drága nékem, csakhogy elvégezhessem az én futásomat örömmel, és azt a szolgálatot, melyet vettem az Úr Jézustól, hogy bizonyosságot tegyek az Isten kegyelmének evangéliumáról. És most ime én tudom, hogy nem látjátok többé az én orcámat ti mindnyájan, kik között általmentem, prédikálván az Istennek országát.*”

Basky István lelkipásztor testvérünknek ez volt a vezérigéje. Sao Paulóban ugyanez volt a mártír Csákány István református lelkipásztoré is. Merész vallomás arról, hogy az Úr Jézus Krisztus szolgálatában az életem sem drága nékem. - Ki mondhatja ezt? Az, aki személyesen megismerte, elfogadta a legdrágább kincset: Krisztust. Először Saulus mondta ezt, miután Damaszkusz város közelében Krisztussal találkozott. Zsebében a főpapok hivatalos levele, körülötte fegyveres őrizők, szívében vad gyűlölet az Úr ellen, amikor elborítja Isten fénye, földre nyomja Isten hangja, hogy menj, hirdesd az ígét, mert választott edényem vagy, és szenvedni fogsz a nevéért.

Ugyanez történt Basky Istvánnal. Az életrajzában hallottuk, hogy ő is találkozott Jézussal, s ettől kezdve csak az Úrra gondolt. Emlékezhettek volna küzdelmes diákeveire Sárospatakon, a második világháború utáni nyomorúságokra, amikor felvidéki magyarokat, köztük lelkipásztorokat 24 órán belül toloncoltak ki a lakóhelyükről. Nagyszalánchról Fűzérkajátára

érkezett. Ott rászakadt a gyülekezet minden lelki-anyagi terhe és a magányosság érzése. Küzdött a gyülekezetért, családjáért, gyermekeiért Krisztussal a szívében. Innen Bódvalenkére hívják lelkipásztorul. Itt is Krisztus szolgálata volt a fő gondja.

Az igénk így folytatódik: „Az életem sem drága nékem”. Az elmúlt 40 évben hangzatos jelszó volt, hogy legfőbb érték az ember. Az ember úrrá lesz a világon, mindent legyőz, még az Istent is. Basky István testvérünknek nem önmaga volt az első, nem a világ kincse és hívsága, hanem még az életénél is nagyobb érték: Jézus Krisztus. Nem vitázott a Mesterével. Csöndesen meghajtott fejt és szívét előtte, és követte őt alázatosan egy nehéz úton. Fogyó erővel végezte szolgálatát, amiben Krisztus volt a legfontosabb.

Feladatát az Úrtól vette. Isten kegyelmét hirdette egy feszült korszakban. Az egyház és világ történelme változásokkal teli. Új szokások, új gondolatok, új vallások, új módszerek, új értékek kínálgatják magukat. Néhány év óta Magyarországra is befolyik a nyugati eszmevilág, a haragó reklám, a csábító árucikk. Egyre több feliraton olvashatjuk, hogy „új”. - Basky István konzervatív maradt. Tartózkodott a bizonytalan, kétes újdonságoktól, de ragaszkodott a régi, örökre új evangéliumhoz. Neki, másokkal együtt ott kezdődött és végződött az igehirdetés, hogy Krisztus meghalt a bűnösökért, föltámadott a megigazulásunkért, ingyen kegyelemből megbocsátott nekünk, és nagy szeretetével önmagához hívogat bennünket.

Pál apostol az efézusi gyülekezettől búcsúzott. Nem látjátok többé az én orcámat. Basky Istvánt sem látjuk többé. Idő múlásával eltűnik előlünk halvány mosolya, elhalkuló csöndes hangja, elfogynak könyvei, jegyzetei, személyes holmijai. Készült a hazaköltözésre. Hiányzik a családból és gyülekezetből. De csak testi alakja távozott közülünk, mert utolsó trombitaszóra Isten föltámasztja a halottakat, és mennyei testben gyülekezünk Jézus trónja körül. Ott a dicsőségben megismerjük egymást azokkal együtt, akik Krisztusunk szolgálatában futották végig parányi földi életünket, és célba érkeztek Isten kegyelme által.

Péter József (mh. 1993)

Sajókápolnán született 1914-ben. A miskolci református reálgimnáziumban érettségizett 1935-ben. Sárospatakon végezte a Teológiát, ott szerzett lelkészi oklevelet 1940-ben.

Intézeti felügyelő segédlelkész volt Sárospatakon (1938–1939), segédlelkész Boldván (1939), segédlelkész és tanító helyettes Sajószentpéteren (1939), missziós segédlelkész Sajóvelezden (1939–1942), frontszolgálatos tábori lelkész (1942–1943), közben újra segédlelkész Bánfalván (1943), és hitoktató segédlelkész Disznóshorváton (ma Izsófalva, 1943–1944), tábori lelkész Rimaszombaton (1944–1946), segédlelkész és hitoktató Sajókápolnán (1946) és Ózdon (1946), újra tábori lelkész (1946–1947), segédlelkész Ózdon (1947), rendes lelkész Szilvásváradon (1947–1976) és Parasznyán (1976–1985. január 31-éig, nyugdíjazásáig).

Az egyházmegyében tanácsbíró (1952-től), sajtóelőadó (1954-től), és lelkészértekezleteti jegyző (1953-tól).

Mint tábori lelkész az I. o. tűzkereszttel tüntették ki (Signum Laudis). 1949-ben házasságot kötött Dubriczky Erzsébettel. Gyermekeik: Péter (1950) és Erzsébet Zsuzsanna (1956).

1993 márciusában halt meg. Temetése Sajószentpéteren volt március 20-án, ahol Horváth Barna esperes-lelkipásztor hirdette az igét.

Zsolt 62,2-3 „Csak Istenben nyugszik meg lelkem; tőle van az én szabadulásom. Csak ő az én kösziklám és szabadulásom; ő az én oltalmam, azért nem rendülök meg felettébb.”

Péter József 78 évet élt szeretett bátyánk és lelkipásztor társunk ravalatánál a koporsót borító palást és a gyászoló család által kiválasztott ige együtt jelzi messze hangzóan, hogy életünk Ura palástos szolgálát is hazahívja. Ott volt ez a palást a Don-kanyarban, a II. világháború tömegsírijánál, ahol egy alkalommal 800 hősi halált halt magyar honvédet temettek a protestáns és katolikus tábori lelkészek. S onnan hazakerülve „frontpalástnak” neveztetett, csak titkon és családirag, mert még évtizedeken át nagy hallgatás övezte a Don környéki tragédiát. Nehéz évtizedeknek kellett még eltelnie addig, amíg feltűnt egy magyar író, aki meg mert írni a Requiem egy hadseregért c. könyvét, és elkezdtek beszélni az emberekről arról, hogy hősök voltak ezek az áldozatok: nem a gyáva megfuta-

modás emberei, hanem odavetettek, kiszolgáltatottak, cserben hagyottak és szörnyű végre ítélték. Megrendítő és életre szóló élmény volt a fiatal tábori lelkésznek az az élettékozlás, ami a háború poklában lefolyt, s az a felismerés, hogy nemcsak tékozló fiú van, hanem „tékozló ország” is lehetséges, amint azt jó tíz év múltán egy másik magyar költő ki is mondta jól érthetően.

Jézusnak szava jusson eszünkbe; ő jókor mondta, hogy „*aki velem nem gyűjt, tékozol*”. Lelkeket gyűjteni az ő országába: embereket megszólítani az ő nevében, s megfordítani őket a hiábavalóság útjain, az ő örökkévaló országa felé kormányozni: lelkek pásztorának lenni: ez a legcsodálatosabb élethívatus. Ez a elismerés sokaknak háborús próbatételek idején adatott meg: a tömegsírok és nyomorúságos barakk-kórházak félhomályában, amikor haldoklók között kellett az elveszett család, az elvesztett haza és az elvesztett élet helyett egy másik életet, a Krisztusban nyert új életet felmutatni. Ezt a helyzetet és a benne nyert hivatástudatot véglegesen jellemzi az a kizárólagosság és eltökéltség, ami mai alapigénken kétszer is megszólal, mint a zsoltáros Dávid vallomása, amikor azt mondja: „*Csak Istenben nyugszik meg lelkem...csak ő az én kösziklám*”. Ez pontosan megfelel annak a jézusi bizonyosságnak, ami szerint aki vele gyűjt, az nem tékozol. Arról beszél a frontpalást és Péter József lelkipásztori szolgálatának summája, hogy élet csak ott van, ahol Krisztus van, és ahol Krisztus nincs jelen, ott arat a halál. Az életet igazán megélni csak Krisztussal lehet. „*Nálam nélkül semmit sem cselekedhettek*”. Mit ad nekünk Krisztus, ha igazán és teljes szívvel reá hagyatkozunk? Mai igénk szerint 3 nagy ajándékot ad azoknak, akik csak őt imádják, és neki szolgálnak.

1. Nyugalmat ad, 2. szabadulást ad, és 3. oltalmat ad.

1. Istenünk ajándékai között elsőként a lélek nyugalmát említjük, amiről Augustinus, a nagy egyházatya azt mondta, hogy „nyugtalan a mi szívünk, amíg tebenned meg nem nyugszik”. A Zsidókhöz írt levélben olvassunk arról, hogy „*megvan az ő nyugodalmába való bemenetel ígérete*” (Zsid 4,1). Ezt pedig nem a nyugdíjas korra, nem a tevékenység nélküli életre, hanem általában az ő országára nézve ígéri Isten. Azt ígéri, hogy a nyugtalanság és örök békételenség világában van egy lehetősége az embernek, és ez az Isten ígéjére való bizodalmas ráhagyatkozás. Így írta ezt a szentírő: „*Mert mi hívők bemegyünk a nyugodalomba*”. Más szóval: „*...megvan a szombatja az Isten népének*”. Urunk is ezt ígérte: „*Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterhelttetek, és én megnyugtatlak benneteket. Vegyétek fel magatokra az én igámat, mert az én terhem könnyű, és az én igám gyönyörűség*”.

Ezt a hivatást hallotta meg a sajkópápolnai születésű ifjú, aki 13 éves korában félárván maradt: édesanyját elragadta a korai halál. A miskolci Lévay gimnázium után Sárospatakra ment az isteni tudomány, a teológia tanulására. Már ott megtanulta azt, ami később egyéniségének legfőbb sajátja lett: minden tudásunk csak akkor érvényes, és akkor válik hatékonyá, ha Krisztus békéjét hordjuk szívünkben; ha az ő nyugalomával járunk, mint békéltetők és békességszerzők. Ha benne nyert nyugalomunkat, hitünknek ezt az áldását boldogan osztogatjuk az emberek között. Péter József a teológia elvégzése után elindult a szórványmisszióba az Ózd környéki települések reformátusainak gondozására. Ám hamarosan szólította őt Ura a béke hazai kis szigeteiről a megbolydult világ távoli harcmezőire, tábori lelkészi szolgálatra: arra a nehéz szolgálatra, ami a fogsággal együtt csaknem egy évtizedet vett el fiatalága éveiből.

2. De adott Isten szabadulást is: szabadulást a háború poklából, szabadulást a Dániában töltött amerikai fogságból. Azt érezhette ő is, amit a zsoltáríró 2 versszakban kétféleképpen is leírt. Először így: *„Tőle van szabadulásom”*, majd így: *„Ő az én kösziklám és szabadulásom”*. Ez a háborúból, fogságból szabadult nemzedék sokszor átélhette, és meg is vallotta, hogy az igazi szabadságot Krisztus adja: *„Ahol az Úrnak Lelke, ott a szabadság”*. Átélt és vallotta, hogy a szabadság legszemélyesebben úgy köszönt ránk, ahogy Krisztusról ígéri az Írás: *„Ha a Fiú megszabadít titeket, valósággal szabadok lesztek”*. A legnagyobb liberátor, a legigazabb felszabadító az a Krisztus, aki a bűn hatalmából szabadít meg minket az istenfiak szabadságára. Ennek a szabadítónak még az igája is gyönyörűsége. Ennek a szabadítónak munkáját folytatta Péter József. Amikor megválasztották Szilvásváradra lelkipásztornak, ahol 30 esztendeig szolgált, majd Parasznyára, ahol 9 évig munkálkodott. Mindkét helyen sokféle küzdelmességben telt az idő: szegényes körülmények között, nagy templom renoválásának gondjaival. Sok tapasztalata gyűlt eközben; az is, hogy a szabadságot sokféleképpen gondolják az emberek, és azért olyan nehéz egyességre jutni, mert igazán szabadok csak Krisztusban lehetünk: ha tőle való a szabadságunk, és ez megszemélyesülő valósággá változik az ő jelenléte által

1. 3. Isten harmadik ajándékának az oltalmat mondja igénk. Ez az oltalom védte őt a harctéren is, védte a fogságban, védte a háború utáni osztályharcos gyűlölködés éveiben, amikor sokan úgy értelmezték a szabadságot, hogy szabad volt egyházat, papot, palástot tekintélyétől megfosztani. A frontszolgálatért kapott Signum Laudist el kellett ugyan dugni, de a vidéki parókiák mégis az isteni oltalom várai voltak. Ekkor jött el a családalapítás ideje, amikor Péter József lelkipásztor szerető és jólelkű

házastársat kapott, akivel 43 esztendeig élhetett boldog házasságban. Két gyermekük, József és Erzsébet, ma már felnőtt és megbecsült tagjai egy új társadalomnak. Boldogan vallhatják, hogy a családi fészek oltalmában isteni kegyelem vezérelte őket, és vezeti ma is a hitben. Igazi értékeket, krisztusi kincseket ismerhettek meg szüleik küzdelmes életéből. Megismerhették istenünk pedagógiáját: azt, ahogy ő neveli népét szeretettel és türelemmel. A pedagógus édesanya és a lelkipásztor apa egy irányba mutattak: krisztusra mutattak, és életükkel jelenítették meg azt a hitet, meggyőződést, hogy csak ilyen krisztusi szeretettel és áldozatkészséggel érdemes a Földön élni. Az ilyen krisztusi életnek koronája van, az ilyen életnek becsülete és méltósága van, az ilyen életben ma is, most is Krisztus él tovább.

Mivel úgy valljuk és hirdetjük, hogy nincs vége a krisztusi életnek, ezért a búcsúzkodást is megbékélt lélekkel, jézusi nyugalommal vesszük.

Megköszönjük az Élet Urának, hogy Péter József itt lehetett köztünk 78 évig érdeklődő, bölcs, derűs és testvériségre kész személyiségeivel. Megköszönjük Urunknak mindazt a szolgálatot, amit az ő nevében és az ő nevéért 45 évi lelkipásztori szolgálatában elvégzett.

Megköszönjük szeretett feleségével együtt imádkozva a családapa jószágát és megbízhatóságát. Gyermekei, veje és menyé, valamint szeretett unokái, Zsófia, Balázs, Tamás és Zsolt nevében az apai és nagyszülői szeretet minden megnyilatkozását.

Testvéreinek gyermekei és családjuk, nászai, nászasszonyai, sógora és családja, keresztyermekai, unokatestvérei és családjaik mind itt vannak ebben a hálaadásban, amivel Urunk elé visszük a földi elválás fájalmát. Részeltessen Titeket a mi Urunk Jézus Krisztus a lélek nyugalmaiban.

Búcsúzunk a gyülekezet nevében: Szilvásvárad, Sajókápolna, Parasznya, Sajószentpéter két gyülekeazete sok áldott szolgálat igei magvetésével gazdagodva teremjetez sok gyümölcset Urunk dicsőségeére.

Elbúcsúzik a távolabbi rokonoktól, ismerősöktől, dr. Szabó Márta doktornőtől, aki mindig készséges volt, ha segíteni kellett, valamint a bányai gyülekezetből Annuskától, aki a nehéz napokban készségesen segített a beteggondozás nehéz munkájában.

Adjon Isten mindnyájatoknak életet: krisztusi életet, nyugalmat, szabadságot és oltalmat. S amiként e frontpalást eltakarja az elmenőt, és eltakarja az ő koporsóját is, úgy fedezze el Krisztus irgalmassága a mi vétkeinket, hogy jó legyen majd hazatérni, hozzá térni az örökélet bizonyosságában. Isten veled, Isten velünk, viszontlátásra! Ámen.

Komlósi Károly (mh. 1993)

Vámospércsen született 1936. december 6-án. A Debreceni Református Kollégium Gimnáziumában érettségizett. Debrecenben végezte a Teológiát és szerzett lelkészi oklevelet 1962-ben.

Segédlelkész volt Ózdon (1960–1965) és Nemesbikken (1965), majd ugyanott volt lelkipásztor haláláig (1965–1993. április 27).

Egyházmegyei tanácsbírói (1989–1990) és kerületi képviselői tisztelet töltött be (1991–1993).

Házasságot kötött Főzy Évával (1964). Gyermekük: Tünde (1965), Ildikó (1967), Márta (1968), Eszter (1971) és Péter (1972).

Temetése 1993. Április 30-án volt Miskolcon a Deszka templomban. Koporsójánál Horváth Barna esperes hirdette az ígét.

Mt 6,19-21 „*Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön, ahol a moly és a rozsdá megemészti, és ahol a tolvajok kiássák és elloppják, hanem gyűjtsetek magatoknak kincseket a mennyben, ahol sem a moly, sem a rozsdá nem emészti meg, és ahol a tolvajok sem ássák ki, és nem lopják el. Mert ahol a kincséd van, ott lesz a szíved is.*”

Komlósi Károly 57. életévében megrendítő hirtelenséggel elhunyt lelkipásztor társunk és barátunk ravatalánál az Úr Jézus ígéből együtt keressük és kérjük az örök vigasztalást. Együtt szereteteivel: kedves házastársával, felnőtt gyermekeivel, vejeivel, unokáival, valamint a gyászban közvetlenül érintett gyülekezetekkel. Most látjuk, hogy milyen sokan vagyunk, akik e veszteség által gyűjtöttünk össze, hogy egymás hite által megépülve, Urunkat magasztaló gyülekezetté váljunk.

Amikor most időt szentelünk annak, hogy Urunk ebben az összegyűlekezésben átminősítse veszteségünket istentiszteleti közösséggé, akkor az történik, amiről alapigénk szól: földi kincsek gyűjtögetése helyett együtt lépünk be egy mennyi értékre világába. Leállítódik most evilági gondolkodásunk mérlegelő tevékenysége; a létért való küzdelem minden gondja és aggodalma, a nyereség-érdekelt emberi törekvések hétköznapi hajszája. Leállítódik vagy „leblokkol” legalább néhány órára az a földhöz ragadt életszemlélet, aminek búvkörében zajlik az önérdek józanságára fundált építkezésünk. Befagyasztódik vagy talán sokkolódik az a szelídített anyagelvűség, s az a vulgáris materializmus, ami a világ lelkét

jellemzi. Urunk egy nagy stop táblát mutat fel mindnyájunknak Komlói Károly hirtelen eltávozásában. Azt mondja ezzel a táblával: Ne gyűjtsetek, hanem gyűjtessetek! Ne valami gyűjtőszervenvedély határozza meg földi létünket, hanem a Krisztushoz gyülekezés boldogsága. Ez az a mennyei kincs, amivel beteljesedhet az emberi szív, és amivel beteljesedik az emberi élet. Szívről és életről szólhatunk most úgy, ahogy az a jézusi értékrendben és a krisztusi teljességben, mintegy „egységes szerkezetben” összetartozik.

1. Szóljunk tehát először a szívről, nem anatómiai értelemben, hanem bibliai felfogásban. A jól megértett zsoltárvers: „Szívemet hozzád emelem...”, és ennek kálvinista fordítása, a „Cor meum offero...” ma is érvényes jelmondat, ami szeretetet öltetni, megvalósulni sokféle változatban, lelkipásztori életekben. Itt is ezt láttuk: Komlói Károly testvérünk a szív embere volt, a felemelt és Istennek ajánlott szív embere. Teológiája és dogmatikája nem elméleti vitaanyag, hanem a szíveket vizsgáló és új szívet adó Isten mindenkihez beszédes csodája. Az áldozatkétség, a mindenkor érvényesülő segítőkészség: az a szívjóságból eredő adakozó kedv, amit bárki megtapasztalhatott, sokunk előtt nyilvánvalóvá tette, hogy a legszebb prédikációt életünkkel kell hitelesítenünk. A felemelt szívnek a pásztori személyiségben meg kell látsania. Az énekíró Lévay József is feltette magának idős korában a kérdést, hogy vajon igazi élet volt-e az övé? Úgy találta, hogy az ő élete a szív élete volt. Egy önérdekre és rideg önzésre beállított világban, az elidegenedés bűnében leledző világban bizony keresve keressük azokat a híveket, akik nem maguknak gyűjtögetnek mulandó dolgokat, hanem életprogrammá teszik a jókedvű adakozást. Létezik ilyen mennyei kincseket gyűjtő program. Elköltözött barátunk úgy marad meg emlékezetünkben, mint aki az anyagi javak szűkösségében is tudott sokakat gazdagító lenni. Mindig vidám mosollyal jelent meg, sokakat elérő ajándékozó kedvvel. Olyan bensőségesen tudta szeretetének jeleit osztogatni, hogy közben sokakat ige nélkül is meggyőzött arról az igazságról, amit így idézünk gyakran: „*Jobb adni, mint venni...*”

2. Alapigénkben ezután azt hallottuk, hogy a szív minősége és az élet minősége összetartozó fogalmak. Ezért is mondja az ószövetségi szentíró, hogy „*Minden féltett kincsnél jobban őrizd meg szívedet, mert abból indul ki minden élet*”. Ha elfogadta valaki az Istenhez emelt szív értékrendjét, akkor ebből már következik az életnek olyan belső gazdagsága, ami nem mérhető földi kincsekkel. Az ilyen Istennek szentelt élet - az ő kegyelmes elhívása folytán - kimenekedhet a világ zűrzavarából. Elszakítja magát tudatosan a világi élet mulandó értékeitől, nem törtet és nem verseng, hogy megszerezze mindazt, ami a világ szemében érték, hanem az ige mértékét igyekszik érvényesíteni. Isten megáldja ezt a szent tö-

rekvésünket, különösen ha nem gondoljuk, hogy a különbség folytán különbek is vagyunk a világ fiainál. Nem tekintjük érdemnek, hogy mi mások vagyunk. Isteni védettséget élvez, csodálatos pozíciót nyer az, aki kivonja magát a rozsdá és a moly, valamint a tolvajok és rablók anyagérdekelt világának versengéséből. Ha nincs mit megenni nálunk a molynak és a rozsdának, ha nincs mit kiásni a tolvajnak, ha nincs mit elvenni tőlünk, mert már előbb magunktól mindent odaadtunk, akkor nagy védettségben vagyunk. Ezt a védettséget, ezt a varázslatos szigetet úgy is hívhatják, hogy parókia.

Komlói Károly atyánkfia Vámospércsről elindulva a debreceni Református Kollégium Gimnáziuma és Teológiája után, 5 évi ózdi segédlelkészség után, 1965-ben elhívást nyert a nemesbikki egyházközség lelkipásztori állására. Szolgálatában 28 esztendőn keresztül hűségesen helyt állt. Lett volna alkalma több ízben is nagyobb parókiaira menni, de ő ebben is megmutatta, hogy nem kíván jobb pozícióért versengeni. Isten megáldotta őt szerető szívű házasúrral, és megáldotta 5 kedves gyermekkel: Tünde, Ildikó, Márta, Eszter és Péter érkeztek sorban 1965-től 7 éven át. Ez a 7 tagú család meg tudott élni, szűkölködés nélkül, sok munkával. Panaszhang nélkül igazolták, hogy náluk legfőbb érték volt a gyermek: az Isten-adta élet, a magyar jövődőt is formázó megsokasodás. Nekik is volt kincsük, de nem maguknak gyűjtötték, és szívük tájékán tartották. Nekik is megadatott minden öröm és boldogság, de nem aranyban és ezüstben, nem divatos öltözetekben, sőt még egy rozoga gépjárműben sem. Komlói Károly kerékpáros lelkipásztor maradt élete végéig, és nagy családjával szerzett tisztességet ennek a státusnak. Tulajdon kezeivel munkálkodó lelkipásztor maradt, sajátosan magyar munkáspap, és nem szégyenült meg, hanem tisztességet nyert azáltal, hogy erre a jézusi ígére építkezett. Egész életét építette fel arra a törvényszerűsége, hogy *„ahol a kincsed van, ott lesz a szíved is”*.

3. Most, amikor ez a megfáradt szív megszűnt dobogni, s amikor nagy veszteségben érezzük magunkat, nem könnyű hiteles szavakat találni annak kifejezésére, hogy hitünk szerint ez az élet teljes volt, és az is maradt. Mai igénkkel úgy is mondhatjuk, hogy mennyei kincseket gyűjtő élet. S ha most már azt kérdezzük, hogy miféle kincsek ezek a mennyei kincsek, akkor Isten gondolataira gondolunk. Azokra, amikről így szólt a próféta által: *„Az én gondolataim nem a ti gondolataitok, ... mert amiképpen magasabbak az egek a földnél, akképpen magasabbak az én gondolataim a ti gondolataitoknál...”*. Ezek az isteni gondolatok Krisztus által mégis eljutnak hozzánk: közkinccsé tétettek, és beszélt nyelvünkön kimondásra várnak. Teremtő igévé válnak ott, ahol elkérik és hirdetésére vállalkoznak. Ezek a mi mennyei kincseink, amikre érvényes a jövődőlés: *„Az ég és a föld elmúlnak, de az én beszédeim semmiképpen el nem múl-*

nak". Isten gondolatai az elhívott lelkipásztorok igehirdetése által válnak közkinccsé: teremtő és életadó igévé. Aki ebben foglalatoskodik, aki az Úrra figyel, aki valósággal foglyul ejt minden gondolatot, az nem ér rá mulandó vagyont gyűjteni. De nem fogja ennek hiányát érezni, mert Isten az ő örökkévaló igéje által gazdagon kárpótolja gyarló szolgálait: részelteti őket az örökélet örömeiben, a feltámadott Krisztus dicsőségében és a neki szentelt élet áldásaiban.

Komlói Károly barátunk hitte és tudta ezt: életét áthatotta az igehirdetés bolondsága: Isten gondolatainak, mennyei kincseinek osztogatása. Mint egyházmegyénk tanácsbírája és az Enyedy Andor lelkész kör elnöke, állhatatosan tevékenykedett annak érdekében, hogy a dél-borsodi lelkipásztori közösség teljes szívvel forduljon legnagyobb kincsünk: Isten gondolatainak megszólaltatására, az igehirdetés megújulására felé. Szívének és lelkének melegével volt jelen a gyülekezetekben, utóbb már a hejőbábai gyülekezetben is. Élő Urunk életadó igéjével szolgált szinte halála napjáig. Úgy hisszük, hogy korai hazahívása után is még sokáig visszhangozni fog hangja, megtalált és szétosztogatott mennyei kincseinek áldása szívünkben.

Vigasztaló szóval fordulunk most szeretett özvegyéhez, akivel 29 évi boldog házasságunkban hűséges segítőtársaknak bizonyultak. Nagy próbatételekben tapasztald meg a gyülekezet hitének erejét, Krisztus jelenlétét, és ő adjon erőt e korai özvegyesség elviseléséhez.

Gyermekeihez, vejeihez, két unokájához: Éljetek az Úr Jézus tanácsa szerint. Éljétek meg Istennek felajánlott szív boldogságát: tudván, hogy „*Boldogok, akiknek szívük tiszta, mert ők az Istent meglátják*”.

Testvérei és családjaik, keresztlánya: Töltse be Isten szíveteket az örökélet reménységével. Mint akik tudják, hogy az Úr Jézus igéje lélek és élet. Folytatása a látható életnek, ami elmúlik, hogy újjáteremtésben részesedhessünk.

Násza és nászasszonyai, leendő násza és nászasszonya, sógora és sógornője: legyen ez a búcsúzás áldott alkalom arra, hogy megerősödjétek hit által a belső emberben, tudván, hogy „*amiket szem nem látott, fül nem hallott, sem ember szíve meg sem gondolt, azt készítette Isten az őt szeretőknek.*”

Nemesbikki és hejőbábai gyülekezet, lelkipásztortársak és jó ismerősök: „*Gyűjtsünk olyan kincset, amit a tűz koha, hév forrósága nem emészt meg soha*”. Gyűjtsünk mennyei kincseket: isteni üzeneteket, krisztusi életre vezérlő igéket, hogy míg könnyes szemmel integetünk a távozonak, megújult lelki életre segíthessen Isten igéje mindnyájunkat. Akkor vagyunk jó úton, ha vallani tudjuk: „*Jó megadással lenni és várni az Úrnak szabadítását*”. Ezért így imádkozunk: „*Jövel, Urunk Jézus!*” Ámen.

Koós Zoltán (mh. 1993)

Sajókeresztúron született 1924. január 19-én. A Református Lévay József Gimnáziumban érettségizett Miskolcon 1944-ben. A Sárospataki Teológián tanult, és ott szerzett lelkészi oklevelet 1949-ben.

Segédlelkész volt Miskolcon (1948-1949), Egerben (1949-1950) és Diósgyőrben (1950-). Betegsége miatt abba kellett hagynia lelkészi munkáját. Amíg lehetett, szüleinél, majd testvérénél élt, élete második felét pedig a sajósenyei református egészségügyi otthonban élte.

1993 novemberében halt meg. Temetése Sajókeresztúron volt november 13-án, Benke György Miskolc-tetemvári lelkipásztor igeszolgálatával.

Zsolt 43 „...te vagy oltalmam Istene, miért vetettél hát meg engemet? Miért kell gyászban járnom...? Miért csüggedsz el lelkem, miért nyughatatlankodol bennem? Bízál Istenben, mert még hálát adok én néki az én szabadítómnak és Istenemnek”.

Gyászoló Testvéreim! Végtisztességet tevő Gyülekezet!

Megszomorodásról, csüggedésről, gyászról szól ez a zsoltár. Közel áll hozzánk, érzéseinket fejezi ki. Koporsók mellett, temetéseken, ravatalnál ezt érezzük. Mert valakitől el kell válnunk, aki évek, évtizedek óta hozzánk tartozott, akivel együtt örültünk, akivel együtt hordoztuk a terheket, és együtt hittünk és reménykedtünk.

E mellett a koporsó mellett nem is azért szomorú a szívünk, mert elérkezett földi életútja végére Koós Zoltán ny. lelkipásztor testvérünk. Ez az élet rendje. Megérte a bibliai kort: „Életünk esztendeinek száma 70 vagy ha feljebb 80 esztendő” (Zsolt 90,10). Mélyebb most a szomorúságunk, messzebbről hangzanak a miértjeink. Szomorúan emlékezünk arra, hogy Koós Zoltán élete nagyobbik részét betegen, szellemileg megrok-kantan élte. Ezért vannak bennünk a miértek. „Miért vetettél hát meg engemet? Miért kell gyászban járnom?”

Ismertem őt, mint teológus diákot, mint segédlelkészt. Mendikánsa voltam, egy internátusban laktunk Patakon éveken át. Ezért is állok most itt, hogy hamvai fölött hirdessem a vigasztalás ígét. Tudtam, hogy milyen szív szerint készült a lelkipásztori szolgálatra. Szüleinek milyen öröme volt a papnak készült, papnak induló fiuk. Örömmel kezdte lelkipásztori szolgálatát mint segédlelkész Egerben, Miskolc-Diósgyőrben. És hirtelen keletkezett a betegsége, leállíttatása, magába fordulása. Milyen szomorúság volt a szülőknek így látni őt! De elfogadták ezt, és elfogadták őt.

Ott élt velük, amíg ők éltek. Aztán nővérehez és családjához ment, és ott élt velük nővére haláláig. Akkor, több mint 15 évvel ezelőtt, került be a sajósényei szeretetotthonba, amely otthona lett mind haláláig. Csendesen élte ott éveit; senkit nem zavart, semmilyen igénye nem volt, mindenmel meg volt elégedve. Rövid kórházi kezelés után a kórházban ért véget földi élete, 70 éves korában.

„*Miért vetettél hát meg engemet...?*” A zsoltárokból sokszor felhangzik ez a panaszkozó kérdés. Miért van a gonoszoknak szerencséje? Az istenfélők pedig terheket hordoznak! (Zsolt 73,2kk). Egy énekünkben így énekeljük ezt: „Hogyha szeretsz, miért sújt vessződ engemet?” (445,3). Még Jézus is átélte ezt az elhagyatást: „*Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet?*” (Mt 27,46).

Nemcsak panaszkozás hangzik a zsoltárból, hanem kérés is. Nemcsak terheink vannak, hanem vigasztalásunk is. „*Küldd el világosságodat...*” Van szabadítás, van Szabadító! Ilyen bizakodva mondja ezt a zsoltáríró: „...*még hálát adok az én szabadítómnak*”. Várni az Urat, az ő szabadítását! Várni? Meddig? Hisz hol lehet már a szabadítás Koós Zoltán testvéreinknek, amikor hamvait, földi maradványait álljuk körül?

Túlmutat ez az ige és ígélet mulandó életünkön, síron és halálon. Több is van, mint ami a mi hatalmunkban és lehetőségeinkben van. „*Rövid szempillantásig elhagytalak* - mondja az Úr - , *de örökkévaló irgalmassággal könyörülök rajtad*” (Ézs 54,7k). Nem ez az utolsó istentisztelet Koós Zoltán számára. Lesz mennyei istentisztelet is, és ott lesznek mindazok, akik Jézus Krisztusban hisznek, akik előre mentek, és örömmel néznek előre, és megtisztulnak az ő vérében, akik „*fehér ruhában*” állnak az Úr trónja körül, hogy dicsérjék őt. Ahol nem lesznek már miértek, nem lesz könny és szomorúság, ahol Isten dicsősége ragyogja be az új eget és új földet. Ezért jött Jézus, hogy erre készítsen. Azért jött, halt meg és támadt fel, hogy utoljára poraink fölött megálljon, és az újjáteremtés erőt megmutassa. Ez lesz az ő nagy szabadítása. Ezért adnak majd hálát, akik most terheket hordoznak, vagy könnyhullatással vetnek (Zsolt 126,5kk). Ez legyen a mi vigasztalásunk is.

Nagy Ferenc (mh. 1993)

Zemplénagárdon született 1925. július 10-én. A sárospataki református gimnáziumban érettségizett 1945-ben. A Teológiát is Sárospatakon végezte, és ott szerzett lelkészi oklevelet 1951-ben.

Exmisszus segédlelkészként, majd rendes segédlelkészként kezdte lelkészi szolgálatát Nagyrosványon (1950–1951), segédlelkész volt Karcán (1951–1952), Cigándon (1952–1955), Monokon (1955–1956), ugyanott lett rendes lelkész (1956–1968), végül Tiszladányban (1968–1974. június 30-ig, nyugdíjazásáig).

Házasságot kötött Kemecsei Magdával 1951-ben. Gyermekük: Magda (1953), Ferenc (1954) és Péter (1957).

Szerencsen halt meg 1993 decemberében. Temetése Monokon volt december 18-án Bojtor István lelkipásztor igeszolgálatával.

Lk 23,46 „*És kiáltván Jézus nagy szóval, monda: Atyám, a te kezébe teszem le az én lelkemet. És ezeket mondván, meghalt.*”

A Golgota keresztyére szögezett Megváltó Jézusnak utolsó szavai voltak ezek. Az övéi közé jött, és az övéi nem fogadták be őt. Zsidóktól és pogányoktól, főpapoktól és tanítványoktól sokat szenvedett. Halála pillanatában itt hagyta szülőföldjét, Galilea kéklő tengerét, a Jordán folyó illatos völgyét, megkínzott testét, de a lelke az Istené!

Nagy Ferenc lelkipásztor testvérünk végakarata volt, hogy ez az ige hangozzék temetésén. Nagy Ferenc életét és halálát nem hasonlíthatjuk a Jézuséhoz. Isten egészen más, mint az ember! Jézus a földi testében is szent, igaz és örökkévaló Isten volt, mi pedig szegény, bűnös halandók vagyunk. De Jézus szavait mégis lehet vonatkoztatni elköltözött lelkész-testvérünkre, mert megtérése pillanatában szívébe zárta az Urat, és halálakor Istennek ajánlotta lelkét.

Zemplénagárdon született. Apja és anyja mélyen hívő református keresztyének voltak. Ferenc fiuk a hitét nem a szüleitől kapta, hanem egy evangélizáción ragadta meg a Szentlélek. Rádöbbsent arra, hogy bűnös. Elhitte, hogy újjá kell születnie. Megtérésekor elhitte a bűnbocsánatot, és ugyanakkor mennyei csoda történt vele, meggyógyult a halálos betegségből. Ettől kezdve Atyámnak szólította Istent.

A Sárospataki Teológián készült föl a szolgálatra. Cigándra helyezték segédlelkésznek. Itt kötött házasságot Kemecsei Magdával. Az Úr aján-

dékának fogadták gyermekeiket. Útjuk áldások és megpróbáltatások között vezetett. Cigádon a kommunista párt megtámadta Réti Gyula lelkipásztort, hogy „a letúnt idők szörnyszülöttje”. A segédlelkésze nem hagyta magára lelkipásztorát, hanem magához gyűjtötte a gyülekezet imádkozó tagjait, hogy a lelkipásztorukon segítsenek. A helyi gyülekezet gondozásán túl látogatta a környék hitvalló reformátusait, és szoros közössége volt a Sátoraljaújhelyen lakó keresztyénnel.

A Szentlélektől megragadva prédikált. Mit ér a tradíció, a nominális egyháztagság újjászületés nélkül? Erőteljesen hirdette, hogy térjetek meg! Csak Jézus által van út a mennybe. Karcsán a tanácselnöknek is ezt mondta, aki följelentette a fiatal segédlelkészt, és mindent megtett ellene.

Monokra helyezték 1955-ben, s ugyanitt megválasztották lelkipásztornak. A mennyei Atya vezetése szerint szolgált. Római katolikus búcsúk alkalmával evangélizáló konferenciákat rendezett. A besúgók sorozatosan följelentették. Hitbeli bátorsággal fogadta büntetéseit. Lelkészi szolgálatát Tiszaladányban fejezte be. Ott is legfontosabb volt neki az evangélizációk, csendesnapok szervezése. Közössége volt az Abaújszántón, Szerencsen, Sátoraljaújhelyen és Bodroghözben élő keresztyénnel mennyei Atyánk neve által.

Betegségében zúgolódás nélkül két éven át Atyámnak szólította Istent. Néha sírás miatt elcsuklott a hangja. Megélnékvülve fogadta látogatóit igé- és imaközösségben.

„*Atyám, a te kezeidbe teszem le az én lelkemet*”. Ezzel az igével készült hazafelé. Tudta, hogy „beállt az elköltözésének ideje”. Szeretteinek a temetésről rendelkezett. Teste az enyészeté egy időre, lelke az Istené. A halál fojtogató szorításában nem a hátratételeire, szenvedéseire gondolt, hanem mennyei Atyánkra. Nem kívánt visszafordulni, újra kezdeni, hanem csak előre, fölfelé vágyódott. Hitt az ígéretnek, hogy testestől-lelkéstől Isten tulajdonaként távozik a minden élők útján. Itt hagyja családját, szeretteit, Krisztusban testvéreit, gyülekezetet, szolgatársakat, barátokat és kritikusokat, hátratételeket és elismeréseket. Bizonyos volt abban, hogy a mennyei szférákban örömmel fogadják. Lelkét az Isten kezébe ajánlotta. Elenyésző teste másokkal együtt föltámad, angyal kezek fehér ruhába öltöztetik, és örökké dicséri az Istent.

„*Atyám, a te kezeidbe teszem le az én lelkemet*”. Utolsót dobbant Nagy Ferenc lelkipásztor elfáradt szíve. „*Atyám, a te kezeidbe...*” imádkozta Jézusunk, imádkozta István vértanú és Nagy Ferenc testvérünk. Még volt ereje három szót hozzá tenni, elsuttogni: Jézus, Jézus, Jézus...

Dr. Újszászy Kálmán (mh. 1994)

Budapesten született 1902. december 13-án. A budapesti V. kerületi magyar kir. állami gimnáziumban érettségizett. Teológiai tanulmányait Sárospatakon végezte, ugyanott szerzett lelkési oklevelet 1927-ben.

Senior-segédlelkész volt a sárospataki kollégiumban (1925–1926). És minden szolgálati beosztásában Sárospatakon munkálkodott, mint hitoktató

Segédlelkész (1929–1930), vallástanár (1930–1931), helyettes teológiai tanár (1931–1933), rendkívüli (1934–1939), majd rendes teológiai tanár (1939–1951), végül gyűjteményi felügyelő (1952–1983. január 31-ig, nyugdíjazásáig).

Tanulmányokat folytatott Glasgowban (1926–1927), Bázélban (1927–1928) és Athénban (1928–1929). Teológiai magántanári vizsgát tett, majd bölcsészdoktori fokozatot szerzett a szegei egyetemen pedagógiából.

Kitüntetései: a Magyar Cserkészövetség Fehérszarvas rendje, a Munka érdemrend arany fokozata, a Magyar Népköztársaság Zászlórendje. Sárospatak első díszpolgára.

Egyházi tisztségei: egyházmegyei gondnok (1955–1965), egyházkerületi főgondnok (1964–1991), konventi rendes tag, Tanács tagja, tanulmányi bizottság ügyvezető elnöke, közgyűjteményi felügyelő (1957–). Zsinati lelkészképző bizottsági világi tag (1959–), zsinati rendes tag (1959–).

Házasságot kötött Deák Ilonával 1937-ben. Gyermekük: Ágnes Mária (1938), Kálmán (1940), László (1943) és Eszter (1945).

A miskolci kórházban halt meg 1994 áprilisában. Temetése Sárospatakon volt május 3-án, a református templomból. Koporsója fölött dr. Mézáros István püspök hirdette az ígét.

1Jn 3,1-2 „Lássátok, milyen nagy szeretetet adott nekünk az atya, hogy Isten fiainak neveztetünk! A világ azért nem ismer minket, mert nem ismerte meg Őt. Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk, és még nem lett nyilvánvalóvá, hogy mivé leszünk. De tudjuk, hogy ha nyilvánvalóvá lesz, hasonlókká leszünk Ő hozz; meg fogjuk őt látni, amint van.”

Dr. Újszászy Kálmántól veszünk most búcsút e megszentelt helyen, ahol hosszú évtizedek alatt minden vasárnap az Istent tisztelő gyülekezetnek részese volt ő. Valószínűtlenül hangzik számunkra, hogy már nincs köz-

tünk, jóllehet 91 esztendőőt élt - az ige jól ismert szavaival élve - az étlettel megelégedetten betelve. Mégis mindnyájunk számára hiányzik és hiányozni fog. Neve Sárospatakkal egybekapcsolódott, aki az 1920-as évek kezdetén itt talált otthonra, itt élt, és mindig híu maradt ehhez a városhoz és Kollégiumhoz, akkor is, amikor e Kollégiumnak a léte, működése betelt.

Hálát adunk tevékeny életéért, a 91 esztendőőért, amely élet gazdagságából oly sokan merítettek, merítettünk. Úgy gondolom, hogy a keresztyén embernek temetés alkalmával, szeretteitől, ismerőseitől való búcsúzáskor Isten igéje szerint a hálaadás a legfontosabb tennivalója. Hiszen életünk Isten ajándéka, s ebben mindnyájan nagyon sok ajándékot nyerrünk Istentől. A mi kedves testvérünk, Újszászy Kálmán körülbelül két hónappal ezelőtt, amikor betegágyánál voltunk, ezt mondta: „Tudjátok, nagyon sok áldást, jót vettem Istentől hosszú életem alatt. Ezért hálás vagyok. Igaz, hogy most kissé a vámot fizetem.” Gondolt akkor azokra a változásokra, az idős korra, azok megpróbáltatásaira, amelyeket el kellett hordoznia. Hálás volt az életért istennek, melyben mindvégig az Ő igéjével élt. Gyermekai mondták, hogy halála előtt kis idővel kérte, hogy olvassák fel a Máté evangéliuma 13. részének 16. versét, melyben ez áll: „*Boldogok a ti szemeitek, hogy látjátok mindezeket, és a ti füleitek, hogy halljátok ezeket a dolgokat*”. Ezért ebben az órában először a hálaadás érzése szólaljon meg bennünk. A hálaadás túlmutat az elhunyt személyén, és kapcsolatba hoz bennünket az élő Istennel, akinek mindnyájan az életünket köszönhetjük. Jó és szükséges, hogy minél korábban fedezzük fel, hogy az életünkért hálát kell adnunk az Istennek. Mert attól kezdve, amikor felfedeztük ezt az igazságot, kezd értelmessé, gazdaggá válni az életünk. Ezt hirdetem most a jelenlevő végtisztességet tevő gyülekezetnek olyan egyetemes igazságként, amely minden emberre érvényes, akár milyen gondolatot hordoz elméjében és szívében.

Isten szeretete az, hogy mi erre a felismerésre eljuthatunk. János apostol, aki az Írás magyarázói szerint már nagyon idős korában írta ezt a levelet, egyre meggyőzőbben mondja: „*Lássátok, milyen nagy szeretetet adott nekünk az Isten, hogy Isten fiainak neveztetünk*”.

Isten szeretetének megtapasztalása elindít egy olyan folyamatot az életünkben, amelynek következtében az életünk mindenkinek hasznos és áldott lesz. Isten szeretetét tapasztalta meg a mi elhunyt kedves testvérünk, kedves professzorom, lelke mélyéig. Mindig szeretettel szólt hozzánk. Bármilyen magas szinten szóltak előadásai, vagy kollokviumok, vizsgák alkalmával bármilyen szigorúan pontozva osztályzott, a szeretet mindig áradt egyéniségéből, szavaiból. Korábban is felfedeztük, de később visszatekintve az elköltözött életére, többet tudunk meg személyisége titkából. Már tudjuk, hogy hogyan lehet és hogyan kell nevelni. Szeretetből faka-

dó tanítása eredményezte, hogy elvigyen bennünket az ismeretekbe, hogy a személyiségünk mélyüljön, gazdagodjon. Isten ígéje világosságában látjuk, hogy az oktatásnak és a nevelésnek mindig szorosan egybe kell kapcsolódnia. A tudás akkor gazdagítja az embert, ha személyisége fejlődik általa. Nagyon fontos bibliai igazság, hogy az ismeretek vivő anyaga - ha szabad ezzel a kifejezéssel élnem - a szeretet. A tudás a szeretetben formálódik bölcsességgé, de sajnos ez nem mindig így történik. Hálát adunk Istennek az ő személyiségéért, akin keresztül megismertük Isten szeretetét. Kedves idősebb professzor társával, dr. Mátyás Ernővel - akik diákjai voltak, tudják - mindketten nagyon szerették a jánosi iratokat, melyekből sugárzik a szeretet. Ők ezt mindketten gyakorolták. Emlékszem egy diáktársamra, akit a háború nagyon megviselt, és nem tudta összeszedni magát teológus éve alatt sem. Milyen nagy szeretettel fordult hozzá Újszászy Kálmán családjával együtt, nagy bizalommal próbálták nevelni és a bajból megmenteni. Az emberi gondolkodás Isten kijelentése nélkül be van zárva. Ha egyszer Isten szeretete ránk sugárzik, az ő szent Fiában, az Úr Jézus Krisztusban megismertük Őt, a szeretet Istent, akkor egyszerre csak magunkra nézve felfedezzük azt a mély titkot, amely az emberiségnek a legmélyebb titka és gazdagsága, hogy Isten gyermekei vagyunk. Megismerni az emberiség titkát, megismerni az Isten szeretetét, szorosan, elválaszthatatlanul együvé tartozik.

Isten szeretete egyetemes. Isten szeretete ugyanakkor nyitottá tesz bennünket másokkal szemben, hiszen Isten a szeretetét rajtunk keresztül adja másoknak. Nem egyszerűen csak csatornáit vagyunk ennek a szeretetnek, hanem tartozunk vele mi is. A mi kedves testvérünkről, dr. Újszászy Kálmánról nem beszélhetünk egyszerűen csak a befejezett múlt kategóriájában. Ő él! Az Úrnál van! Hisz ebben a felolvasott ígében ott van az, amit mi most nem tudunk érzékelni. Nem tudjuk, hogy milyen lesz majd az az állapot, mert még nem lett nyilvánvalóvá, csupán ígért! De most, ha hiszünk és reménységgel veszünk búcsút kedves testvérünktől, akkor egyszerre csak az is nyilvánvalóvá lesz előttünk, hogy mindaz, amit ő már odaát az Úrnál lát, az sokkal több, mint amit mi itt mondunk, vagy amiről akár bizonyosságot teszünk. Azt a valóságot most nem tudnánk elhordozni. De mégis hálára indító üzenet és vigasz nekünk, hogy Isten gyermekei vagyunk. Éppen ezért hirdetem nektek - hangsúlyozom: egyetemes igazságként -, hogy Isten gyermekei vagyunk. Ha ezt megtapasztaljuk, az Isten szeretete felemel és megszabadít, megépít és meggyógyít. S egyszerre másképpen fordulunk felebarátainkhoz. Akkor öbennük is Isten gyermekeit látjuk, még ha ezt ma nem is tudják elfogadni, hogy ők is Isten gyermekei. A jövőben, holnap vagy holnapután ők is Isten gyermekei lehetnek, éppen ezért minden ember felé szeretetben közelítünk, hogy megtaláljuk a kapcsolatot, a hozzájuk vezető utat, és

meg tudjuk érteni őket nyomorúságukban, gondjaikban, mert az ember, a másik ember, a felebarát és testvér megismerhetetlen mindaddig, amíg szeretetben nem ismerjük őt.

Az Isten szeretete üzenetének a hirdetése a búcsúvételnek a legmél-
több formája ezekben a percekben. Így adjatok hálát az isteni szeretet
elfogadásáért, az elhunyt életéért. Kedves felesége a közel 52 esztendő-
ért, amit a házasságban együtt töltöttetek. Kedves gyermekei, adjatok
hálát édesapátokért. Kedves unokái, volt diákjai mindazért, amit tőle
kaptatok.

Ma gondoltam végig, hogy tulajdonképpen - professzori tevékenységé-
nek utolsó éveiben voltam diákja - tanári munkája 49 éves korában feje-
ződött be. Hogy milyen volt az ő tanítása? Sugárzott belőle a bölcsesség,
amelyet szólt, és amelyet csakis az Isten szeretete sugallt és telepített az
emberbe. Adjunk hálát mindnyájan, akik bármilyen módon is kapcsolat-
ban voltunk vele, hisz sokoldalú és gazdag volt az élete. Így maradjon dr.
Újszászy Kálmán testvérünk emléke áldott mindnyájunk szívében, hogy
közben egyre dicsőségesebb legyen előttünk az az Úr, aki által Isten gyer-
mekei vagyunk, és akinek szabadításából mindnyájan üdvösséget nyer-
hetünk. Ámen.

Madarassy Kálmán (mh. 1994)

Alsóvadászon született 1926. július 31-én. A
miskolci evangélikus tanítóképzőben végzett
1946-ban, majd ugyanabban az évben kiegészí-
tő érettségit tett a sárospataki református gim-
náziumban. Sárospatakon tanult a Teológián, lel-
készi oklevelet Debrecenben szerzett 1952-ben.

Segédlelkész volt Alsóvadászon (1951), Szik-
szón (1951–1952), Göncön (1952–1958), és
ugyanott rendes lelkész (1958–1994. január 1-
jéig, nyugdíjazásáig).

Az Abaúji egyházmegyében jegyző volt (1980–1989).

Házasságot kötött Baráta Katalin Juliannával 1953-ban, majd annak
halála után özv. Monostori Ferencné Nagy Jolánnal (1986). Gyermekei:
Gábor (1954) és Márta Margit (1959).

Göncön halt meg 1994. május 27-én. Temetése is Göncön volt dr. Mé-
száros István püspök igeszolgálatával.

Róm 14,7-9 „Mert közülnk senki sem él önmagá-
nak, és senki sem hal önmagának Mert ha élünk, az

Úrnak élünk; ha meghaltunk, az Úrnak halunk meg. Azért akár élünk, akár haljunk, az Úréi vagyunk. Mer azért halt meg és támadott fel és elevenedett meg Krisztus, hogy mind holtakon, mind élőkön uralkodjék.”

Megszomorodott szívű Hozzátartozók! Gyászoló Gyülekezet! Megrendült Szolgatársak!

Búcsút venni jöttünk a templomba Madarassy Kálmán testvérunktől, aki 43 éven keresztül Isten igéjét szolgálta ebben a templomban, a gönci gyülekezetben. Megadatott neki az a kegyelem, - ahogyan akik jelen voltak erről beszámoltak - hogy felkészülhetett e földi életből való búcsúvételre a hitnek a tudatosságával, amikor is úrvacsorát vett, és visszatekintett életére hálaadással. Ugyanakkor megbocsátott mindenkinek, és Isten színe előtt bocsánatot kért azoktól, akik ellen esetleg vétett.

Ez a 43 esztendő, ha a történelmi párhuzamosságot nézzük, olyan időszak volt egyházunk életében, amely megpróbálta és megmérte az emberek hitét. Ezen idő alatt szolgálta az Isten országának az ügyét Madarassy Kálmán lelkipásztor testvérünk. Hirdette a vigasztalásnak az üzenetét a koporsóknál, tanúbizonyságot tett Isten dicsőségéről, Isten igéjének örök érvényéről. A mi testvérünk nagyon sokszor számolt be nekem is baráti, testvéri szívvel arról, hogyan áldotta meg Isten az ő itteni szolgálatát.

A lelkipásztori szolgálat, kedves Testvérek, azon életpályák közé tartozik, ahol nagyon nehéz beszámolni arról, hogy a munkának milyen volt az eredménye. Igei szóhasználattal gyümölcsökről beszélünk. Csak az Úr, a mi Istenünk tudja ezt felmérni. Természetes dolog, hogy akkor, amikor Isten igéjét hirdetjük, szolgáljuk, esetleg lelkigondozói beszélgetés alkalmával vannak ellenállások és ütközések. Hiszen az ige szolgálatának klasszikus esetei már az Ószövetségben, a prófétáknak a szolgálatában, az Újszövetségben az apostolok esetében is erre mutatnak. Ugyanakkor vallhatjuk mindnyájan, és a mi kedves Testvérünk is vallotta: az ige diadalmaskodik. Az Úr mellénk áll, nem mi, hanem Ő végzi el az ő ügyét, és áll az ő ügye szolgálata mellé. Ő kezdi el az ő Szentlelkének titkos jelenlétével, amikor megelőzi az igehirdetés szolgálatát, és amikor befejezi az igehirdetésnek a szolgálatát láthatóan vagy ellenőrizhetetlenül azoknak az életében, akik felé nekünk szolgálatunk van. Hangsúlyozom Testvéreim, mindannyiunk életét, Isten gyermekeinek életét, de Isten szolgáinak az életét különösképpen megméri az Isten. Ő előtt vagyunk, az ő színe előtt, és ez alázatosságra int itt bennünket. Ugyanakkor arra a bizalomra és bizonyosságra, ahogyan Pál apostol egy helyen beszél erről, amikor a szolgálat helyzetéről szól, hogy nem emberi ítélelnapról ítéletünk meg, nem emberek által. Aki minket megítél, az Úr az.

Mennyi igehirdetést mondott el Madarassy Kálmán a 43 esztendő alatt! Mennyi testvéri és mennyi lelkigondozói beszélgetést végzett! Milyen áldások fakadtak ebből? Hiszen felnevekedett közben több nemzedék. Éppen ezért most mi azért vagyunk itt, hogy hálát adjunk Istennek testvérünknek életéért, szolgálataért. Ez a hálaadás a legméltóbb emlékezés. Magunk életéért, szereteteink életéért, Isten szolgálainak az életéért.

Magam is régen ismerem őt. 1947 óta. Elöttem járt egy esztendővel a Sárospataki Református Teológiai Akadémián. Emlékszem derűs természetére, azokra a vallomásokra, amiket akkor és azóta tett az igehirdetés szolgálatáról. Mindezek most előttem és előttünk vannak, hiszen köztek volt ő, kedves gönci gyülekezet, kedves lekipásztorok, akikkel egy egyházmegyében, az Abaúji Egyházmegyében szolgált.

Közben próbatételek is voltak. 10 esztendővel ezelőtt meghalt a felesége. Te, kedves második felesége, 8 évet éltél vele együtt. El kellett viselni a sok megpróbáltatást, majd pedig az utolsó évek betegségét, melyben ugyan volt reménység a gyógyulásra, de végül mégis felkészült arra, hogy az Úrhoz távozik. Úgy, ahogyan erről Pál apostol vallott, amikor ott állt azelőtt a dilemma előtt - a Filippibeliekhez írott levélben olvassuk -, hogy melyik lenne jobb: eltávozni az Úrhoz vagy pedig itt maradni? Ezt mondotta: „*Nékem az élet Krisztus, és a meghalás nyereség*”.

Kedves Testvérek! A felolvasott ige első renden Isten szolgálainak vallomása az életről, az emberi élet lényegéről. A Szentírásban, az Újszövetségben nincs különbség. Isten szolgálói hangsúlyozottan vallják ezt, hogy közülünk senki sem él önmagának és senki sem hal önmagának. Isten szolgálói életében ennek tükröződnie kell a szóban és az étellel való bizonyágtételben, de nincs éles határvonal az Isten ígéje alapján, az Újszövetség alapján, hiszen mindannyian Ti, akik itt vagytok ebben a templomban, mindannyian Isten Szolgálói, Isten gyermekei vagytok. Pál apostol többes szám első személyben beszél erről, hogy „*közülünk senki sem él önmagának és senki sem hal önmagának. Ha élünk, az Úrnak élünk, ha meghalunk, az Úrnak halunk meg. Azért akár élünk, akár halunk, az Úréi vagyunk.*”

Akkor következik be az ember életében a csodálatos fordulat, amikor eljut erre a felismerésre, hogy az életünk az Istené. Mert egyúttal vagy ezt megelőzően eljut arra a felismerésre, hogy Isten megáldott minket a Jézus Krisztus vére árán. „*Mert azért halt meg, azért támadott fel, azért elevenedett meg Krisztus, hogy mind a holtakon, mind az élőkön uralkodjék*”. Az életünk nem a magunké, hanem Istené. Hangsúlyozom, akkor következik be üdvös, örvendetes, döntő fordulat mindnyájunk életében, amikor ezt felfedezzük. Amikor örömmel lemondunk arról, hogy életünk a miénk, mivel úgy sem tudunk azzal mit kezdeni. Tulajdonképpen a ma-

gunk életét menthetetlenül eljátszuk, de életünk Istené, az Úré, és akkor igazából a miénk is. Akkor tudunk vele mit kezdeni, mert miközben az Úrnak élünk, aközben lesz gazdag az életünk, örvendetes és mindenkinek hasznos. Hangsúlyozom, nemcsak az Isten szolgáinak, a lelkipásztoroknak a vallomása ez, hanem mindenkié, aki ezt az igazságot felismerte. Gyülekezeteinknek, Református Egyházunknak közeledni kell napjainkban efelé az igazság felé, akkor lesz békesség a gyülekezetekben. Olyan békesség, amelyből szolgálat fakad, együttes szolgálat. Akkor lesz gyógyító testvéri közösség, ha mindannyian felismertük, hogy életünk nem a mienk, de életünkkel nem dicsekszünk, hanem az Urat dicsőítjük. Akkor, kedves Testvérek, olyan erők fognak kisugározni Krisztus egyházának az életéből, amelyek mindenkit gondolkozóba ejtenek. Így lesz áldás a gyülekezet, és bizonyásgtételek az alkalmak. Küldetésünket így fogjuk betölteni. Tudatosan szólok, kedves Testvéreim, ezzel a hangvétellel, mert Isten szolgájának a ravatalánál csakis így lehet szólni az Isten igéjének a szolgálatáról. Így a méltó.

Szeretett Testvérek! Éppen azért áldjuk az Istent mindazért, amit kaptatok, kaptunk Madarassy Kálmán lelkipásztor életén keresztül. Az ige magvetésének szolgálatáért, amelyet 43 esztendőn keresztül végzett először mint segédlelkész, később, mint megválasztott lelkész, ebben a gyülekezetben. Hálát adunk életéért, mert nagyon sokan kaptatok ezen keresztül vigasztalást, békességet, útmutatást. Itt, ebben a templomban nagyon sokszor hangzott el úgy az ige üzenete, hogy választ kaptatok azokra a kérdésekre, amelyeket az élet felvetett. Súlyos kérdések és kétségek támadtak az elmúlt 40 év alatt élt nemzedék életét, amely idő alatt szolgált a mi kedves testvérünk. Ezek a kérdések még most is ott vannak. Csak Isten igéje segít rajtunk; Ő gyógyít minket.

Tudjuk, hogy „*az ég és a föld elmúlnak* - ahogyan Jézus mondja -, *de az én beszédeim semmiképpen el nem múlnak*” Ott van gyógyulás az ember életében, ahol az ember megbékél az Istennel. Ahol újból elfogadja életét Isten kezéből. Mindenkinek az élete Isten ajándéka, de tudatosan akkor vesszük észre, amikor Krisztusban felismerjük Istenek végtelen irgalmaságát. Amikor újjá születünk, az az igazi születésünk. Akkor egyszer csak látni fogjuk, láthatjuk és sokan látják közületek, hogy itt ezen a földön nagyszerű alkalmakat készített az Úr nekünk. Akkor adatik meg nekünk az az ajándék, hogy az Úrnak halunk meg.

A halál félelmetes valóság. Az ember soha sem tud ezzel a valósággal megbirkózni. Hozzá tartozik emberi mivoltunkhoz, hogy nem tudunk megbékélni azzal, hogy nem leszünk többé, hacsak nem értjük meg, hogy az Úrnál leszünk. Akkor is, amikor meghalunk, az Úrnak halunk meg. A halál éppen Őhöz vis egészen közel, mint ahogyan meg vagyunk arról győződve, hogy a mi kedves lelkipásztor testvérünk immár az Úrnál van.

Az Úrnak halunk meg, kedves Testvérek. Milyen csodálatos felismerés ez! Mennyi vigasztalás és öröm származik ebből! Az életet azok élik felelősen, akik az Úrnak élnek. A halál állapotát, a halál tényét azok várják békességgel, készenlétben, úgy, ahogyan szükséges készen lennünk, akik tudják, hogy az Úrnak halunk meg, és a halál Ő elé állít bennünket.

Így vegyetek búcsút, ezekkel a gondolatokkal, az elhunytért való hálaadással, megszorodott szívű édesanyja, kedves felesége, két gyermeke, négy unokája, menyje, veje, anyósa, nászai, nászasszonya, sógorai, sógornői, komája, keresztgyermekei, rokonok és a nagy család, a gyülekezet, az Úrnak gönci szent gyülekezete. Mindannyian mi, akik szolgáltsai voltunk, így veszünk tőle búcsút.

Boldogok vagyunk, hogy az Isten igéje vezeti most gondolatainkat, és bár természetes a könnyhullatás és szomorúság, de mégis tudjuk, hogy célegyenest igyekezhetünk előre onnan felülről való elhívásunk jutalmára. Ebben segítsen meg minket a mi megváltó Istenünk. Ámen.

Farkas Zoltán (mh. 1994)

Tiszalúcon született 1929. július 30-án. A miskolci református Lévay József gimnáziumban érettségizett 1948-ban. Sárospatakon kezdte teológiai tanulmányait, majd annak bezárása miatt Debrecenben fejezte be. Ott szerzett lelkészi oklevelet 1955-ben.

Segédlelkész volt a debrecen-nagytemplomi gyülekezetben (1954–1955), majd Sátoraljaújhelyben (1955–1968), ugyanott beosztott lelkész (1968–1970), segédlelkész Tiszalúcon (1970), rendes lelkész Sátoraljaújhelyben (1970–1994 júliusáig).

A Zempléni egyházmegye ökumenikus előadója (1971–).

Külföldi tanulmányúton volt az Egyesült Államokban a Western Theological Academy-ban, Holland, Mich. És New Brunswickban N.J. (1970. januártól áprilisig).

1957-ben házasságot kötött Godó Gizellával. Gyermekük: Zsuzsanna (1958) és Zoltán László (1964).

Börzsönyi József zempléni esperes a Sárospataki Református Lapok 1994 decemberi számában a következőképpen emlékezett meg róla:

A Zempléni Egyházmegye szülötte volt, és lelkészi szolgálatának szinte teljes idejét Sátoraljaújhelyen töltötte, csupán az első esztendőben volt a debreceni nagytemplomban segédlelkész. Ha földrajzilag akarnánk élet-

pályáját behatárolni, ezt mondhatnánk: Tiszalúctól Sátoraljaújhelyig. Ugyanekkor e kicsiny pátria keretei közé a legnagyobb távlatok is beleszővődnek. Egy szűk esztendő a tengeren túl. Bár szolgálatának minden idejét a gyülekezetnek szentelte, mégis mindig késztetést érzett arra, hogy tudományosan is foglalkozzon a teológiával. Élete utolsó napjai is azzal telt, hogy elkészüljön a teológiai disszertáció. Századunk egyik sokat vitatott tudósával, R. Niebuhr-ral foglalkozott. Szerette volna teljes mélységében a magyar teológus közösség elé tárni problematikáját. Talán éppen ebből a kutatásból adódott az az erős elkötelezettség, amit a társadalmi, etikai kérdések iránt érzett. Olyan területe az életünknek, szolgálatunknak, amely nemcsak izgalmas és szüntelenül aktuális, de a viták és kritikák kereszttüzében is áll. Nem valami hálás feladat ezzel a területtel behatóan foglalkozni.

Munkálkodásának fő területe mégis a gyülekezet volt. A gyülekezet határait mind tágabbra szerette volna tárni. Igyekezett azt a város közösségébe bekapcsolni. Nem biztos, hogy szándékait ebben mindenki jól megértette, de ezt a célt törekedett elérni azzal is, hogy a zene, a muzsika iránti szeretetével, hangversenyekkel a város lakosságát általában és a gyülekezetet egymáshoz közelebb hozza. Ha ez a cél nem is valósult meg mindig és maradéktalanul, mégis sok szép hangverseny élményei és emlékei maradtak fenn. A zene iránti szeretete mindkét gyermekében szakmává növekedett, és olyan tág síkon viszik tovább, amilyen tág téren szeretett volna ő is mozogni. A távlatok kiszélesítését remélte és munkálta az ökumenikus kapcsolatokban is. Úgy is, mint az egyházmegye szakelőadója, úgy is, mint a városban élő felekezetek egyikének lelkipásztora. Az ilyen igyekezetek ellenére is a szükséges és nagyon óhajtott testvéri közösség még mindig inkább csak felszínes és villanásszerű az egyházak között, igaz megélése még legtöbb helyen várat magára.

Ilyen törekvések és igyekezetek között érte Farkas Zoltánt a váratlan elhívó szó ez év júliusában, s ezzel bizonytalanság és zavar támadt gyülekezetében. Mostanra csendesedett el ez a bizonytalanság, amikor új lelkipásztort választott a gyülekezet. Adja Isten, hogy Zoltán bátyánk hiánya a Krisztusban való hitben lassan, szeretetben feloldódjon özvegye, gyermekei és családja szívében is.

Muránszky Lajos (mh. 1996)

Mezősason született 1926. szeptember 13-án. A békési református gimnáziumban érettségizett 1944-ben. Debrecenben végezte a Teológiát, ott szerzett lelkészi oklevelet 1953-ban.

Segédlelkész volt Furtán (1951–1952), Berettyóújfaluban (1952–1954), missziós lelkész Kőrösszakálon (1954–1955), lelkész Damakon (1955–1970) és Oszláron (1970–1996. január 29-ig, haláláig).

Házasságot kötött Kómúves Terézzel (1951, aki meghalt 1958-ban), 1959-ben újra nősült, feleségül véve Egry Irént, akitől elvált 1982-ben. 1983-ban házasságot kötött Szendy Zsuzsannával.

Gyermekei: Katalin Teréz (1952) és Gabriella (1964).

Temetése Oszláron volt 1996. február 1-jén Horváth Barna esperes igeszolgálatával.

Jn 12,24-26 „Bizony, bizony mondom nektek: Ha a földre esett gabonamag el nem hal, csak egy maga marad; ha pedig elhal, sok gyümölcsöt terem. Aki szereti a maga életét, elveszti azt; és aki gyűlöli a maga életét e világon, örök életre tartja meg azt. Aki nékem szolgál, engem kövessen, és ahol én vagyok, ott lesz az én szolgálóm is: és aki nékem szolgál, megbecsüli azt az Atya.”

Gyászoló Gyülekezet!

Az elveszett és megtalált életről szóló ige vezesse gondolatainkat Muránszky Lajos 69. évében váratlanul elhunyt lelkipásztor testvérünk ravatalánál. A múlt vasárnapi szolgálatok után úgy szólította őt haza Életünk Ura egyetlen intéssel, hogy gondolni sem lehetett a földi lét meghosszabbítására. A nyugdíjazásáról szóló határozat már megérkezett, de a szolgálatból való felmentést még nem kapta meg. Pontosabban Urunktól kapott felmentést közvetlenül. Még az is valami jelszerű kis üzenet, hogy éppen ezen a vasárnapon láthattuk őt a Reformátusok Lapjában újsággéppen a mályi gyülekezet ünnepén. Úgy ment el tehát, hogy mint egy 15 ezer Ft-nyi megállapított nyugdíját egyszer sem vehette fel. Mélán gondolhatjuk, hogy elvesztegetett élet az, amit 45 évi szolgálat és havonkénti befizetés után ennyire értékel az anyagiakra figyelő társadalom. Itt még búcsúzóul megmutatja leplezetlenül ez az anyagelvű társadalom, hogy milyen nagyra tartja a lelkipásztori szolgálatot. A nemzet

hajdani napszamosai is lesajnálhatják ezt az értékrendet, és azt, aki egész életét ennek az ügynek, az evangélium ügyének szentelte. Bizony el kell ezt mondani éppen ennél a koporsónál, mert egy Budapestre írt levélből is tudható, hogy felzaklatta lelkét az a sérelem, amivel szembe kell néznie minden nyugdíjba menő lelkipásztornak: ha ugyanis eddig semmibe vették, ezután még inkább mínuszba kerül. De éppen ezek a jelképes arculcsapások jelenítik meg azt a sajátos kihívást, ami vészjeleket ad és jelzi, hogy mégis érdemes Krisztus ügyének szentelni ezt a mulandó életet, úgy, ahogyan Tompa Mihály írta Isten akaratja című versében fiának halálakor: „Ha elvesztettem itt, majd feltalálom ott / Legyen meg Uram, a te akaratod.” Itt a földön igazán meg lehet gyűlölni a kisnyugdíjas lét méltatlan szürkeségét, a nagy eszmények ellenében ágáló kisszerűségeket, az ellentmondásokat, a hazugság és képmutatás világát. Meg lehet gyűlölni az álszent magatartásokat, a szemforgatást, a kísértéseket és a megalkuvásokat, és azt a helyzetet, hogy nem illik pénzről beszélni, bár abból kell megélni. Ezekre a gondokra a legcsattanósabb válasz a Halál, az, hogy elmegy az Úr szolgája, mielőtt e világnak lelke magával ragadná. Elmegy úgy, halkán és szelíden, mint aki észre sem veszi, hogy milyen kevésre becsülte őt a kor és a kortársi társadalom. Elmegy tragikus fájdalommal, de legyőzetlenül, tehát győztesen, mint egy megfizethetetlenül szent ügynek a közkatonája. Már Petőfi is úgy ajánlotta, hogy „Tiszteljétek a közkatonákat / Mert nagyobbak ők, mint a hadvezérek...” Muránszky Lajos bátyánk és testvérünk nem szégyenlette ezt a közkatonaságot, hanem mindvégig jól beilleszkedett a szolgálati rendbe, és hűségnek bizonyult a kevesen, ezért hisszük, hogy Jézusa ígérete reá is vonatkozik, amikor így szól: „*ahol én vagyok, ott lesz az én szolgám is, és ha valaki nekem szolgál, megbecsüli azt az Atya*”.

Alapigénket valamilyen egymástól többé-kevésbé eltérő formában mind a négy evangélista lejegyezte. Ebből gondolhatjuk, hogy az Úr Jézus valóban szólt erről a sajátos ellentmondásról, arról, hogy el kell veszíteni evilági létünket ahhoz, hogy az Ő létformáját megnyerjük. Döntéskényszerbe kerülünk, mert nem létezik, hogy mindkettőt megnyerjük: „*Senki sem szolgálhat két úrnak, ... Istennek és a Mammonnak*”. Az Ady által is emlékeztető megfogalmazás: „A mi Urunk a pénz”... amit a tv leplezetlenül a legjobb kozmetikumnak reklámoz, minket is megkérdez, próbára tesz: mennyire sikerül magunkat függetleníteni. Ha Jézus üzenetét keressük, úgy látszik, hogy a három, evangélista: Máté, Márk, Lukács nagyjából egy nyomon jár, János pedig a földbe esett gabonamag példájával teszi érthetővé üzenetét. Mégis van árnyalati különbség s színoptikusok között is.

1. Máté (a 10,39-ben) úgy szól erről, mint **ÉLETTAPASZTALATRÓL**: aki megtalálja életét e világban, az elveszti, aki pedig elveszti, megtalál-

ja. Máté úgy szól, mint aki ismeri ezt a törvényszerűséget mindennapos élettapasztalatból. Különböző életfázisokban nem mindegy, hogy melyik az utolsó. Naponként kell az élet értelmét megtalálni.

2. Márk (8,35-ban) ÍGÉRET-ként mutatja fel: Jézus követésében életmentés történik: „*aki elveszti értem és az evangéliumért, az megmenti azt*”.

3. Lukács (17,33) már szinte GARANCIÁT ad arra, hogy aki meg akarja tartani az elveszti, s aki Jézus követésében elveszti, vissza fogja kapni.

János pedig ezeken túlmenően meg is magyarázza, hogy aki csak magának él, az maga is marad, annak nincs része az élet csodálatos továbbvitelében. Mondhatni: kimarad az élet csodájából. Négyen állítják egybehangzóan, hogy nem saját akaratumk és önmegvalósítási igyekezetünk érvényesül az élet teljességének megnyerésében, hanem az a kegyelem, hogy Isten minket elveszett állapotunkban megtalál. Ő előbb megtalál, s akkor mi is megtaláljuk magunkat. Ő megtart és megtartatunk, megment és megmenekedünk. Ez az örök törvényszerűség érvényesül Muránszky Lajos életében is, és az a bizonyosság, hogy Isten az ő lelkipásztori szolgálata által is sokakat megtalált a csaknem fél évszázadi igehirdetés által.

A békési Szegedi Kis István református gimnáziumban érettségizett, a debreceni Tudományegyetem Hittudományi Karán kezdte és a Teológián végezte tanulmányait 1946–1950 között. Segédlelkészként szolgált Furtán, Berettyóújfalun, Körösszakálon, majd Damakra került lelkipásztornak. 15 év múltán Oszlára választották meg, ahol 1970-től 15 éven át szolgálta Urát. Első felesége korán elhalt, második feleségétől elvált, harmadik felesége 1983-tól volt társa e földi úton. Két leánygyermek: Katalin és Gabriella.

Búcsúzik: leánya, Katalin (Hídvégi Jánosné), veje Hídvégi János és unokája Zsolt. Nászasszonya, annak leánya és veje. Másik leánya, Gabriella, testvére Végh Imérén, Muránszky Gizella, sógora Végh Imre, fiaik: Imre és Károly, valamint menyek és azok gyermekei.

Felesége: Szondy Zsuzsanna és gyermekei: Béla, Zsuzsanna, Imre. Sógora, dr. Szondy György és neje, valamint gyermekei.

Gyülekezetei: Oszlár és Tiszatarján.

Összegezve: Muránszky Lajos élete megtalált élet volt, mert szolgálni tudott. Templomrenoválások, parókiarenoválás, és a tiszatarjáni gyülekezet gondja. Segítőkéss volt, ezért mindig bizalommal fordultak hozzá. Nyolc községben is szólnak ma a dél-borsodi harangok, és siratják az elmenőt, mint aki nekünk elveszettnek látszik, de akiről tudjuk, hogy Ura által megtaláltatott.

Iszlay Jenő (mh. 1996)

Erdélyben, Medgyesen született 1929. július 3-án. A kisvárdai állami Bessenyei György általános gimnáziumban érettségizett 1950-ben. A Teológiát Sárospatakon kezdte, majd másodévtől Debrecenben folytatta. Ott szerzett lelkészi oklevelet 1956-ban.

Segédlelkész volt Hajdúnánáson (1955–1956), Nádudvaron (1956–1957) és Karcsán (1957). A karcsai gyülekezet lelkipásztorává választotta

1957-ben, és itt végezte lelkipásztori munkáját haláláig, 1996. március 6-ig (az utolsó 10 évben a szomszédos karosi gyülekezetet is pásztorolva).

A zempléni egyházmegyében énekügyi előadó volt (1970–), majd tanácsbíró (1977–). Az egyházkerületben jegyző (1981–1991). Zsinati rendes tag (1985–1991).

1957-ban házasságot kötött Király Évával. Gyermekeik: Éva (1957), Enikő Klára (1961), Judit Noémi (1964).

A temetési istentisztelet a karcsai templomban volt dr. Mészáros István püspök igazgolatával. Földi maradványait a sárospataki temetőben helyezték el.

Jn 12,26 „Aki nékem szolgál, engem kövessen; és ahol én vagyok, ott lesz az én szolgám is: és aki nékem szolgál, megbecsüli azt az Atya.”

Róm 14,7-9 „Mert közülünk senki sem él önmagának, és senki sem hal önmagának: Mert ha élünk, az Úrnak élünk, ha meghalunk, az Úrnak halunk meg. Azért akár éljünk, akár haljunk, az Úréi vagyunk. Mert azért halt meg és támadott fel és elevenedett meg Krisztus, hogy mind holtakon, mind élőkön uralkodjék.”

Gyászoló Család! Megszomorodott szívű Gyülekezet, kedves Testvéreim!

Szomorú alkalommal gyülekezetünk egybe ezen a mai napon, amikor búcsút veszünk Iszlay Jenő testvérünktől, aki ennek a gyülekezetnek 38 esztendőn keresztül lelkipásztora volt. A búcsúvétel Isten népe számára a hit megvallásának az alkalma is. Iszlay Jenő lelkipásztor testvérünk életének bizonyágtétele alapján is valljuk azt a reménységünket, hogy ő már az Úrnál van. Felhatalmaz erre bennünket az ige, amit olvastam, hogy „aki nékem szolgál, engem kövessen, és ahol én vagyok, ott lesz az én szolgám is.” Ezt a bizonyágot mindenképpen meg kell vallanunk,

Testvérek. Életünk nagy élménye ez, amely bizonyosságot többször éleszti szívünkben a mi Istenünk. Minden alkalommal úgy és akkor, mikor igéje fölé hajlunk, amikor azt tapasztaljuk, hogy ő megszólít minket.

Az utóbbi hetekben figyelemmel kísértük a mi testvérünknek a betegségét, reménykedtünk és imádkoztunk. De a mi Istenünk úgy döntött, hogy magához veszi őt. Ezért megnyugszunk az ő akaratában, hullatjuk könnyeinket. A mi gyászunk szomorú, de ugyanakkor meg kell vallanunk ezen a helyen élő reménységünket is.

Isten gyermekei életében is szomorú alkalom a búcsúvétel, és a könnyhullatás egyáltalán nem tilos. Maga Jézus, amikor hírül vette, hogy Lázár meghalt, így olvassuk a Szentírásból: könnyekre fakadt. Ugyanakkor azonban az első Thesszalonikai levél 4. részéből azt is komolyan kell vennünk, amit a feltámadásról ír Pál apostol, hogy *„ne bánkódjatok úgy, mint a többiek, akiknek nincsen reménységük”*. Önmagunktól nekünk sincs semmiféle érvünk és bölcsességünk a halál ellenében, legfeljebb a meghátrálás, ennek a tudomásul vétele. De Isten igéje alapján megvalljuk a mi hitünket, hiszen hallottuk, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus a halál fölött is úr. *„Mert azért halt meg és támadott fel... hogy mind holtakon, mind élőknön uralkodjék”*. A halál tehát egy olyan állapot vagy olyan terület, ahol uralkodik a mi Krisztusunk. És az ő uralma az élet. Az élet valóságának a megjelentése. És ezt a reménységünket, ezt a hitünket itt ezen a helyen, ebben a kedves templomban meg kell vallanunk.

Hozzá tartozik a búcsúzáshoz az emlékezés is. Egészen röviden - ezt esetleg más testvérünk teszi majd meg részletesebben - a mi lelkipásztor testvérünk Medgyesről indult el (Brassó közelében van ez a város), és megérkezett Karcsára. Itt fejezte be az életét. Az élete tehát maga is különös, jöllehet nem is volt az olyan egyszerű, mint ahogyan ezt itt elmondottam. Hitvallása volt öneki és a családjának is, hogy itt ezen a földön mi vándorok vagyunk. És tudjuk, hogy mióta Jákób megvallotta a fáraó előtt hitét, hogy az ő bujdosásának éveinek száma ennyi és ennyi, azóta ez a létforma, a vándorlásnak a létformája megszentelt, ahogyan szól hozzánk az ige a Zsidókhöz írt levélből is: *„Mert nincsen itt maradó városunk, hanem a jövődöt keressük”* (13,14). És tulajdonképpen különös ez, de az Isten igéje alapján mégis igaz, hogy azok, akik így érzik itt magukat ezen a földön, szabadon olyan kötöttségektől, melyek elválasztanák az embert Isten országától, végül is azok vannak, azok élnek megáldottan itt, ezen a földön. Azok, akik csak ehhez a földhöz köttetnek, elidegenednek. Ismerjük ezt az életérzést századunkból, különösen is századunk második feléből. De azok, akik úgy tudják, hogy a mi országunk a mennyekben van, ahonnan a mi megtartó Krisztusunkat is várjuk, azok itthon érzik magukat. Megtalálják feladatukat, megtalálják a felebarátot és a testvért. Azoknak életük végéig van mindig tennivalójuk, mint ahogy

ez történt a mi kedves lelkipásztor testvérünk esetében is, aki mindvégig aktív volt, betegsége utolsó hetéig, a nyugdíjat nem élvezhette, és azt, hogy „élvezhette” idézőjelbe teszem. Éppen ezért, kedves Testvéreim, most ezzel a hittel teszünk bizonyoságot a koporsó mellett, a mi kedves lelkipásztor testvérünk kihúlt teste mellett. Gondoljátok végig kedves karcsai gyülekezet, akik között 38 esztendeig szolgált; ez közel 2000 vasárnap. Hány száz fiatal nyert tanítást nála a hitoktatásban és a konfirmációi oktatásban! Hányan nyertek vigasztalást nála lelkipásztori, lelkigondozói, pásztori beszélgetések alkalmával! Milyen kincseket jelentett ez, kedves Testvéreim, a gyülekezeteknek! Ki tartja ezt számon?

A mi kedves lelkipásztor testvérünk kegyelmi ajándékokat kapott az igehirdetés tisztaságában és világosságában, de ahogyan hallottuk is az előbb a kazettáról, a kedves, szépen csengő hangjában is. És ezek a kegyelmi ajándékok végül is a gyülekezet életében váltak kincsekké, mert ő ezt tovább adta. Olyan időben élünk kedves Testvéreim, kedves karcsai, karosi Gyülekezet, de kedves bodrogközi Testvéreim, amikor újból kell értelmeznünk Istennek azokat az ajándékait, melyeket a lelkipásztori szolgálaton keresztül, az ige szolgálatán keresztül ad nekünk. Valljuk meg őszintén, hogy sokszor nem tesszük ezt meg. Valamilyen okból magától értetődőnek tartjuk. Legfeljebb csak az figyelmeztet bennünket, amikor a gyülekezetek helyben lakó lelkipásztorok nélkül maradnak. Hangsúlyozom Testvéreim, most ezen a helyen, hogy alkalma van annak, hogy áldjuk Istent a 38 esztendő minden ajándékáért, a vigasztalásért, a gyógyulásért és a feddésért is. Ha a 38 esztendőt egyszerűen kivonjuk 1996-ból, akkor kiderül, milyen volt ez a korszak, ez a történelmi időszak. Az Isten igéje azonban folyamatosan hirdettetett itt ebben a templomban, ebben a nagyon értékes műemlék templomban, amelyik - hogy így mondjam - 80 %-ban azonos a magyar történelemmel. Amelynek eredetét a mondák világának kedves színei is övezik. Itt mindig hirdettetett az ige, kedves Testvéreim, a harang hívott mindenkit. Mindenki megtalálhatta az utat a templom felé. Mindenki részesülhetett abban az élményben, hogy Isten színe elé állhatott. Mert hangsúlyozom, hogy az ember életének ez a legnagyobb élménye, megtapasztalása, mikor az Isten színe elé áll. És ez minősítetten akkor történik, amikor a templomban megjelenünk, és amikor hangzik az igehirdetés. De azután a hétköznapi életünket is meghatározza, hogy mindig minden munkánkban, odahaza a családban, és minden munkaterületünkön azt a felelősséget érezzük, hogy Isten színe előtt vagyunk. Mert minden más felelősség elveszti tartalmát, csak annak a felelősségnek van jelentősége, amit az ember Isten színe előtt érez. Éppen ezért mint ahogy mindenkor, amikor szereteteinktől bú-

csút veszünk, de most különösképpen, amikor Iszlay Jenő lelkipásztorunktól veszünk búcsút, legyen telve a szívetek, telve a szívünk hálaadással az ő odaadott életéért. Ez az odaszánás már jóval korábban elkezdődött, még mielőtt Teológiára ment volna, ahogyan erről a család vallott: élete elkötelezett volt Isten országa ügye iránt. Úgy, ahogyan két alföldi gyülekezetben, Hajdúnánáson és Nádudvaron szolgált 2 esztendeig, és aztán Karcsán 38 esztendeig, összesen tehát 40 esztendőt szolgált ebben a tiszten; hangsúlyozom, hálát kell adnunk mindezért.

Ezek a kincsek ott vannak a ti életetekben. Nehéz ezt számon tartani, és azt hiszem, hogy különösképpen nem is szükséges, mert az Úrtól jött drága ajándékoknak a továbbadása történt itt. Mégis meg kell becsülnünk tudatosan ezt a drága ajándékot. És hadd legyenek gyülekezeteinkben itt és mindenütt olyan atyafiak, presbiterek és élő gyülekezeti tagok, akik imádságban hordozzák lelkipásztoruk szolgálatát, hogy amikor a szószékre felmegy, vagy bármikor hirdeti az ígét, ott érezze a lelkében ezt a segítséget.

Hadd emlékeztessenek itt arra is, hogy a mi lelkipásztorunk szolgálata egy idős az ő házasságával. Hogy mit jelent ez? Azok tudják, akik végig élik, hogy hányszor nyernek segítséget a házasságban a feleség imádsága révén. Nagy támasz a lelkipásztor számára a feleségnek a hitben való egyetértése és az a segítség, amit az imádságban nyújt neki.

Így vegyetek tőle búcsút, kedves család, a kedves feleség, a legközelebbiek: három lánya, vejei, tíz unokája, testvérek és mindazok, akikről majd az imádságban fogunk megemlékezni. Az Úr legyen ebben az órában szívünk békessége, és értsük meg mindannyian a kegyelemnek azt a titkát, ami egész életünkre kihat, a kegyelemnek azt az új értelmezését, hogy „*közülünk senki sem él önmagának, és senki sem hal önmagának*”. Az ember azzal csalja magát, hogy önmagának él, és végül elveszti önmagát. De ha valaki a Jézus Krisztusban nyújtott kegyelem révén megtapasztalta az ő megváltó szeretetét, az tudja, hogy életünk az övé, és az nyeri vissza az életet. Lelkipásztorok, gyülekezeti tagok, Isten népe, mindannyian meg kell tapasztalnunk ezt az ajándékot: nem élünk önmagunknak, és nem halunk önmagunknak, az Úréi vagyunk. Ez az életünknek, emberi életünk minőségének legszentebb gazdagsága.

Így adjon békességet és vigasztalást mindannyiótoknak a mi megváltó Urunk, Jézus Krisztus. Ámen.

Vargha János (mh. 1996)

Sárospatakon született 1905. július 27-én. Ugyanott érettségizett 1924-ben és a pataki Teológia elvégzése után ott szerzett lelkipásztori oklevelet 1930-ben.

Exmisszus segédlelkész Vámosújfaluban (1927–1928), és Sátoraljaújhelyben (1928), segédlelkész Nagyrosvágyon (1928–1930), hitoktató segédlelkész Tokajban (1930–1938), rendes lelkész Ricsén (1938–1974. április 30-ig, nyugdíjba vonulásáig).

Egyházmegyei belmissziói előadó (1942–), tanácsbíró (1953–).

Házasságot kötött Nagy Irénnel 1937-ben. Gyermekai: Éva Irén (1939) és Tibor Dénes (1940).

Nyugdíjasként halt meg Hajdúszoboszlón 1996-ban. Temetése ugyanott volt február 7-én Balla Lajos emődi lelkipásztor igeszolgálatával. Ő, mint huzamos ideig semlyéni szomszédja, írt róla nekrológot a Sárospataki Református Lapok 1996/januári számában.

Elszólította Isten közülünk legidősebb szolgatársaink egyikét, Vargha Jánost. Sárospatakon született, minden iskoláját Patakon végezte. Élete végéig áldotta Istent pataki mivoltáért. Daliás természetével, ragyogó szellemiségével közkedvelt egyénisége volt környezetének, bárholt fordult is meg. A jeles pataki teológus tanulmányai befejeztével - nagyrosvágyi és sátoraljaújhelyi segédlelkészkedés után - tokaji hitoktató lett. Életének e kedves emléké szolgálatát után Ricsén lett lelkipásztor. Az akkori bizony omladozó gyülekezetből kitartó hűségével rendezett életű, külső és belsőképpen épülő gyülekezetet formált Isten kegyelméből.

A második világháború kezdetén tudta elérni, hogy a rozoga, szinte életveszélyes parókia helyett korszerű újat építtessen. Alighogy ez megtörtént, belekerült a háború forgatagába. Ott kellett hagyni a gyülekezetet és forrón szeretett feleségét két kis gyermekével. Tábori lelkészként szolgált, és a hadifogság megaláztatását is meg kellett próbálnia. Négy év után szabadulhatott Tbiliszből, a fogolytáborból.

Töretlen lékekkel, hittel és sten előtti nagy-nagy alázatossággal, örvendező buzgósággal folytatta lelkipásztori szolgálatát. Megőrizte Isten az egészségét, szépen zengő hangját, és megújította, elmélyítette lélek szerinti igehirdetését, hangsúlyt nyert a Jézus szeretetéből nyert pásztori tevékenysége. Gyülekezete határán túl az egyházmegye és egyházkerü-

let is igénybe vette munkásságát. Különösen hitoktatói előadóként és mint tanácsbíró végezte lelkiismeretes hűséggel a kapott feladatot.

Jött az idő, egyre viharosabban jött, amikor ki kellett derülnie: élete házát kősziklára építette-e Vargha János? Felesége, leánya egészsége súlyosan tönkrement. A család reménysége és büszkesége, Tibor, a fiatal mérnök közúti baleset áldozata lett. Akik akkoriban közelről látták életüket, csodálkozva tapasztalhatták meg, mennyire betelt Vargha Jánosban az igei igény: „*Legyetek férfiak, legyetek erősek!*” A gyülekezet tagjai és a környező lelkészcsaládok együtt érző szívvel mentünk hozzá vigasztalásukra, és mi nyertünk - a lélek vigasztaló erejétől megnyugvást talált család evangéliumi derűjéből - megújító szeretetet. Sokan dicsértük ezért a kegyelmes Istent, a sebeket kötöző Jézus Krisztust, és ragaszkodtunk a megvigasztalt és másokat is vigasztaló Vargha családhoz testvéri őszinteséggel és hűséggel.

1992-ben gyémánt diplomát kapott. Vargha János szíve csordultig telt hálaadással az egész életét kegyelemmel hordozó Isten iránt.

Temetése február 7-én, Hajdúszoboszlón történt Géczy Tihamér és Balla Lajos szolgálatával. A hajdúszoboszlói és ricsei hívek együtt érző és vigasztalást kérő közösségében a 2Kor 5,1,9-10, illetve Jel 2,10b alapján szólt a bizonyágtétel.

Dr. Szabó Lajos (mh. 1996)

Losoncon született 1908. július 16-án. A Sárospataki főgimnáziumban érettségizett 1926-ban, ugyanott végezte a Teológiát és szerzett lelkesi oklevelet 1932-ben.

Segédlelkész volt Putnokon (1930–1933), missziói lelkész Ricsén (1933–1934) és Józsefmajorban (1934–1938). Az Országos Református Szeretetszövetség lelkipásztora Budapest székhellyel (1938–1942), rendes lelkipásztor Kassán (1942–1945), helyettes lelkész Vajdácskán (1945), Taktaszadán (1945), majd ugyanott rendes lelkész (1945–1985. április 30-ig, nyugdíjba menetelig. Közben teológiai tanár Sárospatakon (1949–1951 és 1991–1995).

Egyházmegyei tanácsbíró (1955–), egyházkerületi diakóniai előadó és tanácsbíró (1957–1965).

Teológiai doktorátust szerzett Debrecenben és teológiai magántanári címet Sárospatakon egyháztörténelemből (1946).

Kitüntetései: Kormányzói elismerés cserkész munkáért, Életmentő kitüntetés, Sebestyén Gyula emlékérem (néprajz); a Magyar Néprajzi Társaság tagja.

1938-ban házasságot kötött Futó Rózsával. Gyermekek: Máté (1947).

Nyugdíjas éveit Taktaszadán élte. 1996. február 2-án halt meg. Temetése a sárospataki temetőben volt szűk családi körben. A család kérésére Dr. Ágoston István György ny. lelkipásztor végezte az igehirdetés nélküli temetést a Fil 4,8-13 olvasásával és imádkozással. A Szülőföldünk 1997. Júliusi számában (25-26.sz.) Dr. Ágoston István a következő nekrológot írta róla:

1996 elején gyorsan elterjedt a szomorú hír, hogy február 2-án dr. Szabó Lajos taktaszadai református lelkész, az egyháztörténeti tudományok doktora, teológiai magántanár, néprajzkutató 87 éves korában eltávozott az élők sorából. Halála eszünkbe juttatta Arany János verssorait:

Halnak, halnak, egyre halnak
Színe-lángja a magyarnak.
Itt is egy név, ott is egy név,
Hányat elvisz minden egy év!

Eltávozása nagy veszteség, mert értékes egyéniséget, különösen rokonszenves személyt temettünk el benne a sárospataki református temetőben. Munkásságát felidéző 1996. október 13-án Taktaszadán tartott emlékülés életművének négy területét - lelkipásztori, egyháztörténeti, professzori és néprajzi munkásságát - ölelte át.

Hasonlított azokhoz a XVI. századi prédikátorokhoz, akik faluról-falura mentek, lélektől-lélekig jártak, templomokat építettek, iskolákat alapítottak, könyveket, tanulmányokat írtak, és ezekkel felgyújtották a szunnyadó vagy elerőtlenedett magyar lelkeket. Belőlük támadt az eleven újság, a hit, a reménység, a műveltség. Szabó Lajos egy véres korszak, a XX. század elején bukkant fel, mint a magyar tiszteletes-tudós prédikátor ősi alakja, akiben megvolt mindaz, ami korszakát jellemezte; az ige mélyebb megértése, hirdetése, a belmisszió országos kiépítésének szándéka, és annak mellékterméke: a nemzeti művelődésre, a szociális kérdések megoldására való fáradhatatlan törekvés.

Losoncon született, ahol Ráday Pál, s ahol Kármán József porai nyugosznak. Történelmi családból származott, és történelmi időköt élt át. Kis híjával végig élte a századot. Elemi iskoláinak elvégzése után a sárospataki kollégiumban nyert ösztöndíjat a történelemmel való foglalkozásra. Érettségi után ugyanott, a Teológiai Akadémián folytatta tanulmányait.

Az akadémia végeztével 1930-ban abszolválta. Letette a papi vizsgáit. Akadémiai dolgozatának címe: Szociális kérdés a Magyarországi Refor-

mátus Egyház igehirdetésében. 1940. szeptember 25-én Debrecenben a Tisza István Tudományegyetem az egyháztörténet doktorává fogadja, s még abban az évben Sárospatakon teológiai magántanári képesítést szerez.

1938. december 5-én házasságot köt Futó Rózsa óvónővel. 1942-ben lelkipásztorává hívja meg a kassai református egyház. A Kassáról való 1945-ös kitelepítés után taktaszadai lelkipásztor nyugdíjazásáig, és ott él haláláig. Közben a Sárospataki Teológián az egyháztörténeti tanszék professzora.

Lelkészi pályafutása kezdetén, putnoki segédlelkészsege után jelentős volt bodrogközi missziói lelkészi munkája. A bodrogközi Józsefmajorban templomot épít. Az egész Bodrogköz munkaterülete, de terveket készít a magyar tanyavilág református híveinek lelkigondozásáról. Statisztikai kimutatások sokaságát állítja össze. Öt pontból álló országos javaslatot tesz a Református Gazdakörök, a Faluszövetség, a Körzeti Gazdasági Szervezetek, a népfőiskolák és egyéb közösségek létesítésére. Kihangsúlyozta azt, hogy a három millió koldus mellett Magyarországon van a református egyházban háromszázezer lelki koldus éle a tanyákon, akikkel szintén törődni kell!

Szabó Lajos bodrogközi munkája felkeltette az érdeklődést a fővárosban is. Kiss Ferenc, az Országos Református Szeretetszövetség ügyvezető elnöke úgy látta, hogy jó volna a lelkes fiatallembert a Szeretetszövetség országos szolgálatába állítani. Meghívja Budapestre, és kinevezi az Országos Szeretetszövetség lelkészének. Ettől kezdve tevékenysége már az egész országra kiterjed. Mégis szakít időt tudományos munkája összeállítására. Doktori disszertációjához már eddig is sok anyagot gyűjtött össze, és elérkezettnek látta az időt a munka befejezésére. Témája a moldva-oláhországi első magyar misszionárius, Czelder Márton munkássága. Nem ok nélkül választotta értekezése témájául őt, hanem azért, „mert míg sokan a régi nagyok közül meghaltak, nemcsak alkotásaikban, addig a XIX. század legaktívabb református lelkészének munkája ma is áldás” - olvashatjuk értekezésében. „Harangjai szólnak, templomai ma is lelki eledelt adnak bujdosó református testvéreinknek. Czelder Márton a mi hazai protestáns életünknek és irodalmunknak egyik legsajátosabb alakja”.

A kassai gyülekezetben a nagy történészlelő, Révész Kálmán utódja lett. 1945. április 23-án azonban a szlovák hatóságok 50 kg-os csomaggal családjával együtt kiűzték a kassai prédikátort. A történelem Szabó Lajoséék számára Taktaszadán folytatódott, amikor ott megkezdte lelkészi tevékenységét, és kis idő múlva újra folytatta az írást. Életének ötven esztendejét élte le ezen a településen. Nem akart megalkuvó módon fényes karriert csinálni, hanem maradt a szépirodalomnál, a novellánál, az egyháztörténetnél, sőt a néprajznál.

Néprajzos érintettségét és a vele együtt járó szociális érzékenységet gyermekségétől fogva magában hordozta. Ez megerősítést nyert a sárospataki teológiai faluszeminárium alapítói, Szabó Zoltán és Újszászy Kálmán professzorok által. A Bodrogközben végzett missziós szolgálatában évtizedekkel korábban már hasznosította, és az 1960-as évektől kezdve pedig már érdeklődésének előterébe helyezte a néprajzot.

Tagja lett a Magyar Néprajzi Társaságnak. Az Istvánffy plakettet többször is elnyerte. 1967-ben az önkéntes gyűjtők legnagyobb kitüntetését a Sebestyén érmet kapta meg. A Magyar Néprajzi Társaság 1989. évi centenáriumi emlékülésén tartott felszólalásában foglalja össze a néprajzi területén végzett munkásságát: „Huszonöt éve foglalkozom önkéntes néprajzi gyűjtéssel... huszonöt év alatt valóban ezt tettem. Elsősorban a Takta melléki hiedelem gyűjtéssel foglalkoztam. E gyűjtésem egy része meg is jelent...huszonöt év alatt huszonöt pályamunkát nyújtottam be. Ezek közül csak néhány jelent meg nyomtatásban. Gyűjtőmunkámban, mivel pap vagyok, nagy súlyt helyezek a szakrális néprajzi gyűjtésre... mivel történész is vagyok, nagy súlyt helyeztem arra is, hogy a magyar múlt néprajzi hagyatékait kutassam. Aranybánya ez! Eddigi szolgálataimnak egyik haszna az, hogy az utóbbi években megjelent munkák közül többen újra és újra hivatkoznak az én gyűjtéseimre.”

Kányády Sándor szép gondolatait idézi:

*Be kell hordanunk, hajtánunk mindent,
A szavakat is. Egyetlen szó,
Egy tájszó se maradjon kint,
Semmi sem fölösleges...*

Szabó Lajos tudományos és írói tevékenysége igen széles skálán mozgott. Kutatásai óriási területet öleltek fel. Témái között ugyanúgy jelen van a belmisszió, mint a szociális kérdések szándéka, a szekták elleni küzdelem, a néplélektan, a társadalmi és egyházi, valamint nemzeti eseményekre történő reagálás. Óriási anyagot gyűjtött össze eseményekben gazdag és változatos élete során. Ennek birtokában készítette írásait, melyet biztos fundamentumokból álló történetiszemlélete szerint rendezett, amely teológiájának az alapját is képezte.

Szabó Lajos a XX. század egyik leghűségesebb, leghasznosabb, legmunkásabb egyháztörténésze volt, aki belmisszionáriusként kezdte, történészként folytatta, és néprajzusként fejezte be életművét. Nem álló csillag volt, mint némelyek, hanem mozgó fényforrás. A reformáció lantosaihoz fogható Sztárai-féle prédikátorokhoz hasonlítható. Lelki arcával az igazság napja felé fordult, tudományosságában a régmúlt eseményeiben a magyar nép lélkébe nézett, hogy kutassa és jobban megismerje annak lángoló és perzselő mélységeit.

Major Zoltán (mh. 1996)

Miskolcon született 1921. április 30. Miskolcon, a református Lévay József gimnáziumban érettségizett 1939-ben. Sárospatakon végezte el a Teológiát, és szerzett lelkészi oklevelet 1945-ben.

Tartalékos tábori lelkész tanfolyamot végzett Kassán (1943), majd segédlelkész volt Miskolcon (1943–1945), Hernádnémetiben (1945–1947), Tiszacsegén (1947–1950), lelkipásztor Egyeken (1950–1953) és Hernádkakon (1953–tól 1991-ig, nyugdíjazásáig).

Miskolcon halt meg nyugdíjasként 1996. június 3-án. Dr. Mészáros István püspök temette Hernádkakon. A Sárospataki Református Lapok 1996/ júniusi számában Benke György egyházkerületi főjegyző a következő nekrológot írta róla:

IN MEMORIAM MAJOR ZOLTÁN

Betegségének és rokkantságának terhét hordozva 75 éves korában, június 3-án meghalt Major Zoltán testvérünk, szülővárosában, Miskolcon. Temetése abban a községben és templomból volt, ahol 48 évi lelkipásztori munkájából 38 évet töltött, Hernádkakon, az egyházkerület püspökének, dr Mészáros Istvánnak, Fukk Lóránt helybeli lelkipásztor szolgálatával a gyülekezet és a község nagy részvételével.

Major Zoltán lelkipásztori munkája arra az időszakra esett, melyben a legtöbb külső terhet és belső feszültséget kellett hordozniuk a lelkipásztoroknak. Kassai, miskolci, hernádnémeti és tiszacsege-egyeki segédlelkészi évei után 1950-ben kezdte önálló lelkipásztorkodását a tiszántúli Egyeken. Három év múlva hazajött Tiszáninnenre, és a hernádkaki egyházközség lelkipásztora volt nyugdíjba meneteléig, 1991-ig.

Ő is azok közé a lelkipásztorok közé tartozott, akik több talentummal voltak megáldva: igényesség jellemezte munkájukat; többre hivatottak lettek volna, és többre is jutottak volna más körülmények között. De benne is ott volt a kritikus véleménynyilvánítás készsége, ami elég volt ahhoz, hogy az mindennemű promoteálás reménységétől és lehetőségeitől megfossa őt. Ő is, mint sokan mások ebben az időben, a legtöbbet a maga gyülekezetében találta meg: az igehirdetés és pásztori munka hűséges végzését. Kapcsolatban voltam vele, olykor igehirdetéseket vagy kommentárfordításokat cseréltünk. Az igaz Bíró, a mi Urunk és Gazdánk nem aszerint ítélt meg, hogy hová vagy mire jutottunk, hanem aszerint, hogy

ahol voltunk és vagyunk, milyen hűséggel végeztük munkánkat. Isten vigasztalását kérjük családjára, és legyen Istentől beérlelt aratása magvetésének volt gyülekezetében. Legyen áldott emlékezete!

Beőr Barnabás (mh. 1996)

Lakon született 1927. május 9-én. A miskolci Evangélikus Líceumban érettségizett 1948-ban. Sárospatakon kezdte a Teológiát 1948-ban, majd 1951-től Debrecenben folytatta, és itt szerzett lelkészi oklevelet 1955-ben.

Segédlelkész volt Rudabányán (1954–1955), Hajdúsámsonban (1955), Földesen (1955), Átányban (1955), Putnokon (1955), Miskolcon, újra Rudabányán (1956–1957), rendes lelkész Sajólászlófalván (1957–1977) és

Sajókazán (1977–nyugdíjazásig).

Házasságot kötött 1971-ben dr. Kladács Ágotával.

Nyugdíjasként Vadnán halt meg 1996-ban. Temetése ugyanott volt február 29-én Horváth Barna esperes szolgálatával.

Zsolt 131 „Uram, nem fuvalkodott fel az én szívem, szemeim sem láttak magasra, és nem jártam nagy dolgok után, erőmet haladó csodadolgok után; sőt lecsendesítém és elnémítám lelkemet. Amilyen az elválasztott gyermek az anyjánál; mint az elválasztott gyermek, olyan bennem az én lelkem. Bízál Izráel az Úrban mostantól fogva mindörökké!”

Beőr Barnabás 69. életévében elhunyt lelkipásztor testvérünk ravatalánál Dávid király zsoltárával keressük a kegyelmes Isten vigasztaló üzenetét. Ez a három versszakos rövid imádság - úgy érezzük - nagyon ráillik arra, aki elment, aki nagy szenvedés-próbák után hazahívatott. Három ponton is szívünkig hatol ez az ige, mert míg az övének érezzük, nekünk is szól. Róla szól, de rólunk is szól. Az ő földi életére emlékeztet, de úgy, hogy közben már hozzánk szól és minket akar jobbra tenni. Egy lelkipásztor nemcsak szavaival, hanem életével is tanít. Mint minden életben jót és rosszat elkeverten láthatunk, a búcsúzáskor már csak a jóra kell figyelni. Mi az a jó, ami Istennel való meghitt kapcsolatunkból származik? Mi az, ami megmarad akkor is, amikor minden elvétel?

1. Jó és bizonyos esetekben elsőrendű értékünk lehet az, hogy Isten előtt és az emberek között mindvégig alázatban maradunk. Istentől elva-

dult korunkban ezt az értéket sokan semmibe veszik. Nagyralátóvá, beképzeltté, gőgössé válnak sokan, és az életet olyan ragadománynak tekintik, amit könyörtelen erőszakossággal akarnak megragadni. A grádicsok nem a templom lépcsője ez esetben, hanem az önmegvalósítás, a „feltörés” fokozatai. Ha elfelejtjük, hogy az életünk Istentől meghatározott küldetés, s ha úgy véljük, hogy saját erőnkéből nagy magaslatokba is felkapaszkodhatunk, mások fölé nőhetünk, akkor a halál kiábrándítóan tesz pontot erre az eltökéltségre. Mert az ember önmagát hajszolja bele az erejét meghaladó „csodadolgokba”. A csodát nem Istentől várja, hanem ő maga, saját erejéből akarja megjeleníteni. Ebbe rokkannak bele sokan időnap előtt: az erejüket meghaladó versengésbe, az Isten nélküli lét visszafoghatatlan terjeszkedésébe. Ki meri állítani a zsoltáráróval, hogy szíve nem fuvalkodott fel, szemei nem látnak magasra, és nem jár erejét meghaladó csodadolgok után? És ha van ilyen ember, akkor azt a kegyelem tartja. Ő maga aligha állíthatja, hogy mindvégig alázatban maradt... Ezt csak mások mondhatják el róla, és ennek is csak akkor van ideje, amikor, mint most is, nem tűnik szembe-dicsérésnek egy lelkipásztori élet értékelésénél az, hogy alázatát, mint értéket felmutatjuk. Mert igenis érték az, hogyha életünk küldetészerű alázatot mutat. Elköltözött atyánk fia tanult emberként is alázatos maradt. Megmaradt egyszerű embernek és egyszerű lelkipásztornak. Szót tudott érteni a hétköznapi emberével. Nemcsak Lak község gyermekkori ismerőseivel, hanem az egész Sajóvölgy népével, úton-útfélen, piacon, boltban vagy bárhol, ahol emberekkel találkozott. Kedveltte tette személyét az a kézség, hogy az úton járókkal szóba állt, és mindenkor derűsen adta át az emberszeretet legszébb üdvözetét. Míg mások rohantak magasabb célok és kötelességek felé, ő megmaradt „ráérős” embernek, mintha tudta volna, hogy gyorsan múló földi életünket nem érdemes örökös rohanással tönkre tenni.

2. De ennél többet is mondhatunk, mert alapigénk olyan emberről szól, aki érzékeny lelket kapott, és aki szenvedni tudott másokkal, úgy, mintha mindenki rokona lett volna. S itt már azt kell elmondanunk, hogy a mi tiszteletesünk anyához kötődő gyermeki lékekkel élte felnőttkori életét is. Megadatott neki, hogy özvegy édesanyját magához vehette, és haláláig gondját viselhette. Szeretett házastársa „orvos volt a családban” is, így az ápolás és gondozás mindkettőjük betegeskedése idején biztonságérzetet gyújtott. A lelkipásztori szolgálatban is nagy segítséget jelentett a hittel szolgáló doktornő; aki munkaidőn túl is mindig készséges volt a segítségre. A Sajólászlófalván töltött 20 év után Sajókazán a 17 évi szolgálatban megfáradt atyánk fia sok lelki gyötrődéssel élte meg a hanyatlás éveit. Nehezen viselte az elszakadást a szolgálattól: az elválasztódást az élet értelmétől, és azt, hogy voltak, akik türelmetlenül és részvétlenül sürgették eltávozását. De lecsendesítette lelkét, és visszavonult. Gyer-

meki lelkülettel idézte fel diákkori tanulmányait, a putnoki és kisgyőri segédlelkészi éveket, amikor még nem kellett bizonyítani személyi adottságait. Esendő mivoltában látni való volt a bárkivel megeshető leértékelődés, amiben már csak az marad meg nekünk, aki „*Tegnap és ma és örökké ugyanaz*”.

3. Mivel van ilyen örök értékünk, aki a megváltó Krisztus, ezért még a halálban is győzelmesen hirdetjük, amit a zsolnári író is tett: „*Bízzál Izráel az Úrban most és mindörökké!*” Ez a mi búcsúzásunk igéje: lehet és kell bízni még a halál révén is. Izráelnek szól hajdan ez az egy mondatos üzenet. Ma pedig a lelki Izráelének, Krisztus népének szól: „Bízzatok, mert Jézus eljön”. Azt is jelenti ez a biztatás, hogy a gyermeki lelket, amit ajándékba kaptunk Istentől, megőrizzük, amennyire rajtunk áll. De még jobb hírünk az, hogy Isten megőrzi és fogadja ezt a lelket. Jézus mondja: „*Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket, mert ilyeneké az Isten országa*”. Azoké, akik gyermeki bizalommal fogadják, s akik egész életüket erre az országra állítják be. Hirdetik azt egy életen át: megtanulják ezt a síró gyermeki lelket lecsendesíteni, panaszait csitítani, megtanulnak lemondani és elfogadni, és gyönyörködnek az Úr törvényében: abban is, hogy mennyei kapuk nyílnak meg, és hallható Jézus szava: „*Jöjjetek én Atyámnak áldottai, és örököljétek az országot*”.

„*Mint a gyermek, olyan most a lelkem!*” - írja a zsolnári író az új fordításunk szerint. Ennek a léleknek pedig azt mondja most a lelkünk: Áldott az ország, amelynek munkása voltál! Legyen áldott a nyugalom, amelyet Krisztusban megtaláltál. „Isten velünk, viszont látásra!”. Ámen.

Fazekas Gábor (mh. 1996)

Feketepatakon (Kárpátalja) született 1915. február 7-én. A beregszászi állami reálgimnáziumban érettségizett 1936-ban. Sárospatakon végezte a Teológiát, és ott szerzett lelkészi oklevelet 1943-ban.

Segédlelkész volt Verbőcön (1940–1941), Tivadarfalván (1941), esperesi segédlelkész Técsőn (1941–1944) és Máramarosszigeten (1944), helyettes lelkész Nyírkércsen (1944), Nyírbogdányban (1945), segédlelkész Újfehértón (1945–1946), Ózdon (1946–1950), rendes lelkész Szakácsiban (1950–1954), Nagybarcán (1954–1961), Ládbesenyőn (1961–1975), Balajton (1975–től).

Házasságot kötött Erdődy Katalinnal. Gyermekük: Gábor (1952), Béla Sándor (1953), Katalin Erzsébet (1954), Gabriella Erika (1957, mh. 1958), Gabriella Ibolya (1959), Hajnalka Tünde (1962).

Miskolcon halt meg nyugdíjasként 1996. június 22-én. Temetése július 1-jén volt a Deszka templomból Kürti László püspök igeszolgalatával.

Ézs 49,1-4 „Hallgassatok rám, ti szigetek, figyeljetelek, távoli nemzetek! Már anyám méhében elhívott az Úr, születésemtől fogva emlékezetben tartja nevem. Éles karddá tette számam, keze ügyében tartott engem. Hegyes nyíllá tett, tegzébe dugott engem. Ezt mondja nekem: Szolgám vagy, Izráel, rajtad mutatom meg dicsőségemet!”

Ézs 50,4-8 „Az én Uram, az Úr, megtanított engem, mint tanítványát beszélni, hogy tudjam szólni igéjét az elfáradtagnak. Minden reggel fölébreszt engem, hogy hallgassam tanítványként. Az én Uram, az Úr, megnyitotta fületem. Én pedig nem voltam engedetlen, nem hátráltam meg. Hagytam, hogy verjék a hátamat, és tépjék a szakállamat. Arcomat nem takartam el a gyalázkodás és köpködés elől. De az én Uram, az Úr, megsegít engem, ezért nem maradok gyalázásban. Olyanná tettem arcomat, mint a kovakő, mert tudom, hogy nem vallok szégyent. Közel van, aki igazságot ad nekem, ki mer perbe szállni velem? Álljunk elő együtt! Ki az én vádlóm? Lépjen ide!”

Gyászoló Család! Végtisztességtevő Gyülekezet!

Amikor még a közéletben latin kifejezéseket használtak, a református lelkész neve után ez a három betűből álló rövidítés volt olvasható: V.D.M: Verbi Divini Minister, azaz Isten igéjének a szolgája. Találó volt ez az elnevezés, hiszen a lelkipásztor mindenek előtt Isten igéjének a hirdetője volt. Ez határozta meg pásztori tevékenységét.

Az Ézsaiás könyvéből felolvasott két igeszakasz is szolgáról szól, az Úr Szolgájáról, vagy ahogyan gyakran mondani szoktuk: az Úr Szenvedő Szolgájáról, aki úgy áll előttünk, mint aki hallgatja és szólja Isten igéjét. Az Úr minden nap megnyitja fülét. Megajándékozta azzal, hogy tudja szólni igéjét az elfáradtagnak, a történelmi próbatételek idején reményt vesztett népek.

Találó és jogos az a kérdés, amit az etiópai főember Fülöp evangélistának tett fel az Úr szolgájáról szóló próféciáját olvasva: „*Kiről mondja ezt a próféta? Önmagáról vagy valaki másról?*” (ApCsel 8,34). Tudjuk, Fülöp ebből az igehelyből kiindulva hirdette neki a Jézus Krisztusról szóló

ló evangéliumot. Az ősgyülekezet az Úr Szolgájáról szóló jövendölés beteljesedését a Názáreti Jézusban ismerte fel, aki lemondott isteni méltóságáról, magáét megalázta és engesztelő halálra adta.

Az ézsaiási jövendölés mögött azonban ott rejlik a próféták hosszú sorának az a tapasztalata, hogy Isten igéjének a szolgálatában vállalni kell a szenvedést, az elutasítást és az üldöztetést is. Nem volt ez másként az apostoli korban sem. Ezért mondja Pál apostol, hogy kész betölteni, ami hiányzik Krisztus szenvedéséből.

Ha feltesszük a kérdést: kiről beszél a próféta, azt felelhetjük, hogy Isten igéjének minden szolgájáról, bármely korban, bármely helyen él. Nem könnyű vállalni a küldetést. Jeremiás egy adott pillanatban elhatározza, hogy nem szól többé az Úr nevében. De aztán felismeri: csontjaiba rekesztett tűz az.

Az Úr szolgája, akiről Ézsaiás könyvében olvastunk, fájdalmasan panaszolja igehirdetésének eredménytelenségét: „*hasztalan fáradoztam, semmiért hiába pazaroltam erőmet*”. Megtorpan, de nem hátrál meg. Erőt ad neki az a bizonyosság: „*Az Úrnál van az én ügyem, és munkám jutalma Istennél*”. Túri a gyalázkodást, arcát nem takarja el a köpködés elől, mert az Úr megsegíti őt, és nem vall szégyent.

Fazekas Gábor lelkipásztor atyánk és testvérünk, akitől most búcsút veszünk, Isten igéjének a szolgája volt. Viharos történelmi időszakban kapta az elhívást, és vállalta a küldetést. Sokszor érezte annak terhét, sokszor tekintette magáénak a próféta panaszát: „*hasztalan fáradoztam semmiért, hiába pazaroltam erőmet*”. De nem hátrált meg. Gyülekezetek hosszú sorában hirdette Isten igéjét, és ezzel formálta ez emberek gondolkodását, cselekedetét és életét. Ha sokszor nem is látta az eredményt, erőt merített abból a bizonyosságból: „*Az Úrnál van az én ügye, munkám jutalma Istenemnél*”.

A fogságban élt második Ézsaiás azt kérdezte: „*Mit kiáltok?... elszárad a fű, elhervad a virág... Bizony csak fű a nép!*” (40,6-8). Válaszul azt kapta: „*De Istenünk igéje örökre megmarad*”. Ez az örökké megmaradó ige adott Fazekas Gábornak erőt, hogy szolgálatát hűségesen és teljesen betöltse.

Fazekas Gábor Feketepatakon, Kárpátalján született, 1915. február 7-én. Édesapja gazdálkodó volt. Hat gyermeke családban nevelkedett. Elemi iskolába szülőfalujában járt, majd 10 éves korától Beregszászon tanult, két évig polgári iskolában, aztán különbözeti vizsgát tett, és a beregszászi gimnáziumban érettségizett kitűnően.

16 évesen elveszítette édesanyját. Testvérei között ő volt az egyetlen, aki tanult. A család szűkös körülményei arra késztették, hogy diákok korrepetálásával maga teremtsen elő továbbtanulásához a szükséges anyagiakat.

1935-ben a Sárospataki Teológiai Akadémiára iratkozott be, ahol kitűnő eredménnyel szerzett lelkészi oklevelet. Teológiai tanárai közül Szabó Zoltán, Nagy Barna és Újszászy Kálmán voltak rá nagy hatással, formálták gondolkodását. A faluszeminárium munkájába bekapcsolódba tanulta meg megismerni, szeretni és szolgálni azt a magyar népet, amelyből vétetett. A regős csoport tagjaként járta az országot, a Tiszáninnen, a Felvidék falvait, Erdély kollégiumi városait.

54 évi lelkészkedése során a tiszántúli és tiszáninneni egyházkerület számos gyülekezetében szolgált segédlelkészként: Verbőcön, Tivadaron, Feketepatakon, Técsőn, Aknaszlatinán, Visken, Ramocsaházán, Máramarosszigeten, Nyírbogdányban, Kéken, Újfehértón és Ózdon.

Ózdon kötött házasságot 1950. augusztus 19-én Erdődy Katalin tanítónővel. Házasságukat Isten hat gyermekkel áldotta meg. A család anyagi javakban sohasem bővülködött, de megtapasztalta Isten igéjének a valóságát: „*Nem maradok el tőled, sem el nem hagylak téged*”. Feleségével együtt áldozatos szeretettel nevelte gyermekeit. Isten megsegítette, hogy négy gyermeke egyetemet, egy pedig teológiai akadémiát végzett. Feleségével együtt fájdalommal őrizte a hatodik gyermekük emlékét, aki kicsi korában meghalt.

Lelkészként szolgált 1950-től 1954-ig Szakácsiban, 1954-től 1961-ig Nagybarcán, 1961-től 1994-ig Ládbesenyőn és Abodon, majd 1975-től ezek mellett még Balajton is.

A háború vihara elsodorta szülőföldjéről, elszakította édesapjától, testvéreitől és rokonságától. 1945 és 1963 között még látogatóba sem mehetett haza. A kapcsolatot mégsem veszítette el övéivel. Az országok közötti viszony javulása után 1963-tól szinte évenként hazajárt.

Fazekas Gábor úgy érezte, hogy a lelkészi szolgálat olyan munka, amelyből nem lehet visszavonulni. Csak amikor egészsége súlyosan megromlott, ereje megfogyatkozott, szánta rá magát, hogy nyugalomba vonuljon. Egyházával akkor sem veszítette el az élő kapcsolatot. A miskolc-belvárosi gyülekezet példamutatóan áldozatkész tagjaként élt közöttünk.

Élete utolsó napjait súlyos betegség árnyékolta be. Próbátételei közepe nem maradt magára. Nemcsak orvos gyermekei vették körül aggódó szeretettel, hanem a Szent Ferenc Kórház orvosai és ápolói, sőt szobatársai is. Boros Géza, Jónap Ferenc, Patrik Erzsébet, Tamási László főorvosok és Báthory Mária adjunktus a legjobb tudásukat vetették latba, hogy életét meghosszabbítsák.

Most már annál van, aki elhívta, szolgálatába állította, egy életen át hordozta, és aki így szól követőikhez: „*Ahol én vagyok, ott lesz az én szolgám is!*”

Gyászoló Család, gyászoló Gyülekezet! Az elválás nehéz órájában keressetek vigasztalást abban a bizonyosságban, hogy jutalma Istennél

van. Fájó lélekkel, de a feltámadás élő reménységében megvigasztalt szívvel búcsúzik tőle felesége, aki társa volt a szolgálatban. Gyermekai: Gábor, Béla, Katalin, Gabriella és Hajnalka, vejei: József, László és Zoltán, menyei: Katalin és Erzsébet, sógora és sógornője. A kárpátaljai Verbőcről szállnak ide egyetlen élőtestvére, Erzsébet imádságos sóhaja és gondolatai, aki életkora és egészségi állapota miatt nem tud itt lenni közöttünk. Szomorú szívvel búcsúzik tőle a kiterjedt kárpátaljai rokonság, az itt jelenlévő és jelen nem lévő unokaöccsei és unokahúgai, valamint unokatestvérei és lelkésztársa, Géczy Tihamér. A legközelebbi hozzátartozók gyászában őszinte szívvel osztozva búcsúznak keresztgyermekai, nászai és nászasszonyai.

Búcsúznak tőle lelkésztársai, idősek és fiatalok. Áldott igehirdetéseinek emlékét őrizve vesznek búcsút tőle a ládbesenyői, az abodi és a balajti hívek, és a Miskolc-belvárosi gyülekezet tagjai.

Gyászoló Gyülekezet!

A Szentírás figyelmeztet bennünket: *„Emlékezzetek meg az előttek járókról, akik Isten igéjét hirdették nektek, figyeljetek életük végére, és kövessétek hitüket”*.

Alexandriai Kelemen imádságával fohászkodjunk Istenhez:

„Szentlelkedet töltsd ki ránk, mint hajnal harmatát,

És adj fejünkre tőled nyert koronát.

Hogy áldozatra felgyúlt, megszentelt életünk

Oltárodon elégjen, Királyunk, Mesterünk”. (229.é. 3.v.)

Ámen.

Petró László (1996)

Perényben (Felvidék) született 1918. október 1-jén. A kassai állami magyar reálgimnázium érettségizett 1938-ban. Sárospatakon végzett a Teológiát, és szerzett lelkészi oklevelet 1944-ben.

Sárospatakon volt szenior (1942–1943), segédlelkész Nagyrovágyon (1943) és esperesi segédlelkész ugyanott (1943–1946). Beosztott lelkész Tállyán (1946–1947), majd rendes lelkész ugyanott (1947–1967). Püspöki titkár Miskolcon (1967–1988. december 31-ig, nyugdíjba vonulásáig).

A zempléni egyházmegyében jegyző (1957–1967).

Házasságot kötött Janka Katalinnal 1944-ben. Gyermekai: László (1947), Katalin (1948) és Ágnes (1955).

Miskolcon halt meg nyugdíjasként 1996 július 11-én. Temetése július 16-án volt a Deszka templomból Kürti László lelkipásztor igeszolgálatával.

Mt 25,14-21 „Mert úgy van ez, mint amikor egy ember, aki idegenbe készült, hívatta szolgálait, és átadta nekik vagyonát. Az egyiknek adott öt talentumot a másiknak kettőt, a harmadiknak pedig egyet, kinek-kinek képessége szerint, és elment idegenbe. Az, aki az öt talentumot kapta, azonnal elindult, vállalkozásba fogott velük, és nyert másik ötöt Ugyanígy az, aki a kettőt kapta, nyert másik kettőt. Aki pedig az egyet kapta, elment, elásta a földbe, és elrejtette ura pénzét. Hosszú idő múlva aztán megjött ezeknek a szolgálknak az ura, és számadást tartott velük. Eljött az, aki az öt talentumot kapta, odavitte a másik öt talentumot, és így szólt: Uram, öt talentumot adtál át nekem: nézd, másik öt talentumot nyertem. Ura így szólt hozzá: Jól van, jó és hű szolgám, a kevésen hű voltál, sokat bízok rád ezután, menj be urad ünnepi lakomájára!”

Fil 2,19-21 „Remélem az Úr Jézusban, hogy Timóteust hamarosan elküldhetem hozzátok, hogy én is megnyugodjak, miután értesültem helyzetetekről. Mert nincs mellettem hozzá hasonló lelkületű, aki olyan őszintén törődne ügyeitekkel; mert mindenki a maga hasznát keresi, nem pedig Krisztus Jézusét.”

Gyászoló Család! Végtiszteességtévő Gyülekezet!

Mélységes szomorúság tölt el mindnyájunkat, akik ismertük, szerettük és nagyra becsültük Petró László püspöki tanácsos atyánkfiát. A végső búcsúvétel szavakba nem önthető fájdalmával a szívünkben állnak ravatala mellett családjának tagjai, gyermekei: László, Katalin és Ágnes, menyje: Gizella, vejei: Dezső és Gábor, unokái: Eszter, Katika, Angéla és Anna. Szomorú szívvel vesznek tőle búcsút sógornője és násza, unokaöccsei és unokahúgai. A hozzátartozók gyászában őszinte szívvel osztozva hajtják meg fejüket a hűséges szolgatárs előtt a Tiszáninnyi Egyházkerület lelkészei, a Belvárosi gyülekezet tagjai, a szomszédok, ismerősök és barátok.

Gyászoló Szeretteim!

A felolvasott jézusi példázat a maga rövidségében is a Szentírás egész üzenetét idézi emlékezetünkbe. Tudunkra adja, hogy ennek a világnak van ura, nem gazdátlan. Nekünk, magunknak, egyen-egyenként van teremtő és megváltó Istenünk, akinek számára mi drágák vagyunk. A pél-

dázat világossá teszi előttünk, hogy az, aki az életet adja, talentumokat is osztogat, és azzal együtt mindnyájunkra feladatot bíz. Ő ajándékoz kinek-kinek tehetséget, hogy előbb kiművelje azt, majd sáfárkodjék vele az anyaszentegyház, embertársai és a nagyobb közösség javára. Feltárja a példázat, hogy Istennek tartozunk felelőséggel és számadással mindazért, amit teszünk, ha gyarapítjuk vagy ha elássuk talentumainkat.

Petró László testvérünket Isten gazdagon megáldotta talentumokkal, és ő nem hagyta azokat parlagon heverni, sem el nem ásta, hanem kamatoztatta. Mindazokkal együtt, akiket Isten lelkésznek hívott el, vallotta, hogy szolgál és sáfár, Isten titkainak a sáfára, akitől az kívántatik meg, hogy hűséges legyen. Petró László atyánkfia hűséges sáfár volt. Tanúsíthatom ezt magam is, aki 13 éven keresztül együtt munkálkodtam vele. Elmondhatom róla, amit Pál apostol Timóteusról: nem volt, vagy ha igen, nagyon kevés hozzá hasonló lelkületű szolgatárs, aki nem a maga hasznát kereste, hanem Jézus Krisztusét. Kész volt minden áldozathozatalra, hogy munkálja az egyházkerület külső és belső épülését, anyagi és lelki gyarapodását.

Pedig az életút, amelyet bejárt, nem volt sima. Ő azonban a nehéz külső körülményeket sohasem használta tétlenség palástolására. Érvényes volt rá, amit a Szentírás az igaz emberről mond: olyan volt, mint a víz mellé ültetett fa, amely a folyóig ereszi gyökereit, és nem fél, ha eljön a hőség, lombja üde zöld marad. Száraz esztendőben sincs gondja, szüntelenül termi gyümölcsét (Zsolt 1).

Petró László testvérünk Perényben született 1918. október 1-jén. Édesapja jómódú gazda volt. Hat gyermekes családban nevelkedett. Gyermekként és ifjúként ő maga is sokat dolgozott a földeken. Nem sokkal születése után, a trianoni döntés következtében már országhatár választotta el szülőfaluját az anyaországtól. Amikor a második világháború után újra visszaállították a trianoni határokat, szülei, testvérei, rokonsága a határ túloldalára kerültek.

Elemi iskolába Perényben járt, majd a kassai gimnáziumban érettségizett kitűnő eredménnyel. Teológiai tanulmányait az 1925-ben létesített Losonci Teológián kezdte. A felvidék visszatérése után ez a kényszerből született akadémia megszűnt, és ő Sárospatakon folytathatta felkészülését. 1942-ben kápláni vizsgát tett kitűnő eredménnyel, aztán egy évig szeniorként szolgált az ősi iskolában. 1943-ban Nagyrosvágyra került esperesi segédlelkésznek. Ebben a szolgálatban három esztendőt töltött. 1944-ben lelkészi vizsgát tett, és ugyanebben az évben házasságot kötött Janka Katalinnal. 1946-ban Tállyára választották meg lelkésznek, ahol 1967-ig szolgált, míg az egyházkerület el nem hívta őt nagyobb megbízatásra, püspöki titkárrá választva.

Mindig és minden szolgálati helyen önzetlenül, szerényen, magát nem kímélve Krisztus ügyének előre haladását szem előtt tartva munkálkodott. Soha nem a javadalmat nézte. Szűkös körülmények között élve nevelte fel három gyermekét. Ami azonban anyagiakban hiányzott, azt kipótolta édesapai szeretettel és gondoskodással.

Amikor 1983-ban elkezdődött az egyházkerületi székház építése, majd nem sokkal később a sárospataki repositórium építése is elindult, hátrom ember helyett dolgozott. Az építkezések csúcsidejében 54 munkásnak intézte az SZTK ügyét, számfejtette a bérét, és emellett kezelte az egyházkerület pénztárát. Éjszakákat, hétvégeket áldozott fel, hogy hűséges sáfárként elvégezze azt, amiről hitte, hogy nemcsak emberek bíztak rá, hanem maga a kiválasztó Isten, az elhívó és elküldő Jézus Krisztus.

Saját hitéről, Istenhez való kapcsolatáról keveset beszélt, akárcsak a nagy reformátor, Kálvin János. De aki a cselekedeteit nézte, azokból kiolvashatta, megismerhette mélységes hitét, Isten és Jézus Krisztus iránti képmutatás nélküli szeretetét. Élete utolsó fél esztendejében osztályrészül jutott súlyos betegségét zugoldás nélkül, Istenre hagyatkozva viselte, s az ő kezébe ajánlotta lelkét.

Gyászoló Család!

Most, amikor végső búcsút vesztek a szeretett édesapától, nagyapától, apóstól és rokontól, keressetek vigasztalást abban a bizonyosságban, hogy a közülünk távozott Szerettünk hűségesen és teljesen elvégezte a rábízottakat, és Ura így szól hozzá: *„Jól van, jó és hű szolgám, a kevésen hű voltál, sokat bízok rád ezután, menj be urad ünnepi lakomájára!”*

A talentumok példázata mindnyájunkhoz szól. Emlékeztet bennünket küldetésünkre. Teremtő és Megváltó Istenünk valamennyiünknek talentumokat adott, és azt várja, hogy azokat hűséggel, teljes odaadással kamatoztassuk az anyaszentegyház építésére, embertársaink javára, és ezáltal az ő dicsőségére. Mint akik tudjuk, hogy Isten előtt kell számot adnunk mindenről, éljünk tisztán, igazán és szentül a jelenvaló világban. Ámen.

Mikes Zoltán (mh. 1997)

Diósgyőrvasgyárban született 1905. március 7-én. A miskolci református főgimnáziumban érettségizett. A teológiát Sárospatakon végezte, és ott szerzett lelkészi oklevelet 1930-ban.

Segédlelkész volt Poroszlón (1928-1930), Miskolcon (1930-1934), rendes lelkész Bereten (1934-1951), Gagybátorban (1951-1961) és Nagykinizsen (1961-1981. január 31-ig, nyugdíjba meneteléig.)

Em-i lelkészi jegyző volt 1955-ig.

1937-ben házasságra lépett Gaál Idával. Gyermekük: Ida (1939), Zoltán (1941), József (1944) és Katalin (1945).

1997 januárjában halt meg. Temetése Nagykinizsi templomból volt Csomós József abaúji esperes igeszolgálatával.

Zsolt 91,16 „Hosszú élettel elégítem meg őt, és megmutatom neki az én szabadításomat”.

Mt 25,21b „Jól vagyon jó és hű szolgám, kevesen voltak hű, sokra bízlak ezután; menj be a te uradnak örömébe.”

Lk 2,29-30 „Mostan bocsátod el, Uram, a te szolgádat, a te beszéded szerint, békességben: Mert látták az én szemeim a te üdvösségedet”.

Gyászoló Család! Gyászoló Gyülekezet! Kedves Testvéreim!

Isten iránti hálaadással, melyeket emberi szavakba nem lehet foglalni, állok most ezen a helyen, a nagykinizsi gyülekezet szószékén, ahol századok óta Isten ígéje hangzik. Most nagyon szeretett lelkipásztor testvérem, Mikes Zoltán ravatala felett, hálaadással a 92 esztendőért, hálaadással a benne elvégzett szolgálatért, de mindennek előtt hálaadással az Isten irgalmáért, hogy az ő életén beteljesítette ígését, hogy hosszú élettel elégítette meg őt. Őt, akinek ünnep volt, ha vendég érkezett, az évtizedek hosszú sora alatt megelégitette, hogy néhány héttel ezelőtt történt elesése, majd műtete után már nem akart több látogatót. Aki közel egy évszázadon át vendégekre várt és vendégeket fogadott szívesen, egyszer azt mondta: mostantól elég. Megelégitette őt az Úr. Betelve az élettel ment el a minden élők közül. Csodáltuk hűségét a szolgálatban, alázatát a mindennapokban, és élni akarását, kitartását minden területen.

Csodáltuk – igen. De ha megadatott, hogy sok elfoglaltságaink mellett leüljünk beszélgetni, akkor ez a csodálat, ami az embernek szólt, nagyon hamar hálaadássá és a Mindenható Isten magasztalásává vált, mert megértettük, hogy az erő, reménység, jövődő ígérete és a jelent jövődöbe fordító bölcsesség nem belőle és nem csak úgy spontánszerűen született, hanem felülről adatott.

Hálaadással állok ma ezen a helyen, mert nemcsak arról tehetek választ előttem, hogy hosszú étellel elégitette meg őt az Úr, hanem arról is, hogy megmutatta, és hogyan mutatta meg Isten az ő szabadítását. Elsősorban nem azért, mert én vagyok jelenleg az egyházmegye esperese, hanem azért, mert utódja lehettem a gagybátori gyülekezet élén, ahonnan ma jóval többen lennének itt végső tiszteletüket kifejezni, ha ugyanabban az időben nem lenne ott is temetés. Visszaemlékezve csak azt mondhatom, hogy nem volt és nem lehetett olyan gyülekezetet építő próbálkozásunk, amire ne hallottuk volna lelkészelemmel együtt, hogy ez már volt, amikor Mikes tiszteletes itt szolgált kedves feleségével együtt. Milyen jó volt a régen elkezdett, néhol már kitaposott utakat feleleveníteni.

Most halála után az egyházmegye irattárából esperesként kikeresve törzskönyvi lapját, amelyen minden lelkipásztor élete, szolgálata nyomon követhető, döbbsentem rá arra, hogy mennyire igaz a mi Urunk szava az ő életére, miszerint képes volt ő, akinek sok adatott, a kevesen is hú lenni.

Közel 70 évvel ezelőtt az akkori püspök a gyülekezeti szolgálatok szorításában kénytelen volt két teológust kihelyezni. Az egyik volt Darányi Lajos egyházkerületünk áldott emléké későbbi püspöke, a másik Mikes Zoltán. Így kezdte meg lelkészi szolgálatát 69 évvel ezelőtt, mint kihelyezett segédlelkész Poroszlón. Nem sokkal utána az akkori egyházi vezetés minden unszolása ellenére ő nem akart mást, mint erről a szabadításról hírt vinni azoknak, akik leginkább vágytak rá. Így lett az Abaúji Egyházmegye lelkésze élete végéig. Először Bereten 17 évig, majd Gagybátorban 10 évig, végül Nagykinizsen 1961. július 16-tól - szerintem - haláláig. Jóllehet egészsége már az utolsó években nem tette lehetővé az istentiszteleti szolgálatot. De mi lelkészként, vagy a megyei küldötteiként mint egyházlátogatók mindig az ő vendégei voltunk.

Megmutatta Isten az ő szabadítását. Az ő életében láthattuk a legnagyobb áldást, a mindig eleget. Ti gyermekei tudjátok igazán, hogy a talán legnehezebb időkben a gagybátori gazdasági körülmények között sem adta fel a legnemesebb lelkipásztorhoz méltó hitvallását és lelkületét. Jóllehet ebben az időben kellett diplomát és hozzákapcsolódó kenyeret adni mind a négy gyermeke kezébe, de ő ezt nem tudta tenni emberi, hanem az Urunk által kijelölt szempontok szerint. Meggyőződésem, hogy azokban az embert, lelket és hitet próbáló időkben neki azért sikerült

mind a négy gyermeke kezébe áttételesen diplomát adni, mert mindenél fényesebben ragyogott előtte a kép, amit ő meglátott: az örökkévaló Isten által mutatott szabadítását, hogy életünk minden gondját rá hagyhatjuk, ha a mi életünknek minden gondja az, hogy neki engedelmessé legyünk.

Ezért volt boldog a harminc évi házasságban, és ezért tudta elhordozni a harminc évi özvegység minden terhét, mert Isten kezéből vette a gondviselés jeleként azt az áldozatot is, amit gyermeki szeretetből Ida lánya hozott, talán nem is személy szerint érte, hanem az Úr eszközeként, hogy minden szem előtt nyilvánvalóvá legyen az Ő szabadítása.

Ma itt állok előttetek hálaadó szívvel egy életért, a benne megtapasztalt hűségért, és a rajta megmutatkozó, szinte kézzel fogható isteni szeretetért. De ma közülünk csak nekem adatott meg az a lehetőség, hogy az egyházmegye irattárából kikeressem és tanulmányozzam azokat a törzskönyvi lapokat, amiket minden lekipásztorról kiállítanak, amikor szolgálatba lépnek. Csodálatos és szinte megdöbbentő, hogy ma, amikor lelkészeink egy része már azt sem tudja, mi az a kongrua, azaz fizetés kiegészítő államsegély, az ő lapján azt olvasom, hogy ennyi és ennyi pengő, zárójelben, hogy ez koronában hogyan értendő. Sokan már azt sem tudják, hogy a forint előtt pengő és azelőtt korona volt a fizetőeszköz. Az ő törzskönyvi lapja még őrzi ezt. De őrzi azt is, hogy aki olyan eredményekkel tette le vizsgáit, akit az évfolyamból az elsők között tartottak számon, az képes volt leélni az életét olyan kevés adottságú, olyan kevés javadalmú, olyan kevés előmenetelt kínáló gyülekezetekben Abaújban, mint ő. Gyülekezetek hosszú nemzedékei tesznek ma hitvallást arról, hogy ezeken a kevés lehetőséget, előmenetelt, javadalmat és elismertséget kínáló helyeken ő milyen hűséggel végezte a rábízott szolgálatot. Jó lelkiismerettel vallok ma előttetek erről, mint olyan, aki a gagybátori és pamlényi gyülekezet szolgálatában 16 évvel követtem őt. Nem a közvetlen elődöt emlegették, hanem azt, amit ő és kedves felesége elkezdett. Legyen szó énektanulásról, házi istentiszteletről, szórványgondozásról, újat soha nem találhattam ki, mert mindig hallottam, hogy ilyen utoljára Mikes tiszteletes úr ideje alatt volt. Nem most a temetésre készülve, hanem több mint tíz évvel ezelőtt fogalmazódott meg bennem, hogy az ő életében a sok és nagy talentumok mellett igaz maradt, hogy hú tudott lenni a kevesen is. A kis lehetőségekbe tudta belevinni a maga nagy lehetőségeivel Istennek azt a mérhetetlen szeretetét, aminek köszönhetik abaúji kis gyülekezeteiből sokan ma is a megmaradást és megtartatást.

Tudom és tapasztaltam, hogy sok adatott neki tudásban, hitben, akarában és szerénységben. Azt is hitem szerint igaz tanúként állíthatom, hogy a lehetőségek által nyújtott kevésen mindezekhez képest hűséggel

szolgált. De azt is tudom és vallom, hogy ama végső szót, hogy „*jól vagyon jó és hű szolgám, menj be a te uradnak örömébe*” egyedül a mi megváltó Krisztusunknak lesz joga kimondani ama végső napon.

Ezek után megnyugodhatunk abban a hitben, hogy most elbocsátja az Úr az ő szolgáját békeességben... Csakhogy az Úr az ő szolgáját nem elbocsátotta, hanem magához szólította, hogy mindenekkel együtt várja az igazak feltámadását egy örök életre.

Isten ma minket akar, mint az Ő szolgáit elbocsátani tovább az élet útján békeességgel. Nem is akárhogy, hanem mint olyanokat, akiknek szemei meglátták az Ő üdvösségét.

Csak testi szemekkel látni a 92 évet, a népes családot, a befejezett életet, a köszönetet ébresztő szolgálatot - kevés a vigasztaláshoz. Ez csak annyira jó, hogy belássuk: az emberi élet még ilyen csodálatos körülmények között is teljesen reménytelen.

Isten azonban mást akar! Azt, hogy testi szemekkel együtt, melyek látják ezt a ravatalt, lelki szemek lássanak egy másikat. A Názáreti Jézusét, aki éppen így meghalt, el is siratták, ravatala felett munkásságát sokan értékelték is, de a végső szót Isten mondta ki az első húsvét hajnalán, amikor ember fiainak első zsengejeként feltámasztotta a halottak közül. Azóta lehet nézni egy ravatalt - ezt is csak testi szemekkel -, és örülni a 92 évnek, a hűséges szolgálatnak, a 80 év fölött is mindenki mást megszégyenítő élni akarásnak és sok minden egyébként.

De lehet nézni a ravatalt, ezt is, nem testi, hanem lelki szemekkel, és látni ama nyitott síron keresztül, hogy mi az örökkévaló Isten szándéka. Látni azt, hogy Ő az emberi élet határát nem bölcsőtől a koporsóig szabta meg, hanem az Ő szeretetteljes szándékából annak vége az örökkévalóság. Így ma itt e ravatal mellett lássuk azt, akit 92 évvel ezelőtt egy miskolc-vasgyári polgári családban életre szólított, és áldott eszközként használt családnak, abaúji gyülekezeteknek, anyaszentegyháznak, nagy tervének a világ újjáteremtésében áldott eszközül.

De lássuk meg az ő szeretetteljes szándékát, hogy minket akar elbocsátani a frissen hantolt sír mellől békeességgel, mint akik megláttuk az Ő szabadítását, az üdvösséget, melyet elkészített a mi Urunkban, a Jézus Krisztusban. Talán erről az isteni szándékról éppen Mikes Zoltán lelkipásztortól hallottatok először, talán még nem hallottatok soha. Mindegy. Ez a mindenség Urának, az örökkévaló Istennek szándéka kezdettől fogva. Találjunk hát békeességet, nyugalmat, erőt és reménységet abban, hogy odaszánjuk egész életünket az Ő akarata cselekvésének, mert meglátták a mi szemek elkészített üdvösségünket. Ámen.

Csorba László (mh. 1997)

Miskolcon született 1919. augusztus 16-án. A Miskolci Református Lévay József Gimnáziumban érettségizett 1936-ban. A Sárospataki Teológián tanult, és ott szerzett lelkészi oklevelet 1943-ban.

Főiskolai szenior volt Sárospatakon (1941-1942), tábori lelkészképző tanfolyamon vett részt (1942), bejegyzett segédlelkész Miskolcon (1942), segédlelkész Nemesbikken (1943) és Miskolcon (1943-1945). Püspöki titkár Miskolcon (1945-1953). Közben helyettes lelkész Sajókeresztúron (1951). Lelkipásztor Mezőnagymihályon (1953-1992. szeptember 1-ig, nyugdíjba meneteléig). Nyugdíjasként a Sárospataki Teológián óraadó volt, és részt vett az egyházkerület missziói munkájában.

Tisztségei: em-i missziói előadó (1951-1953), e. kerületi missziói előadó és tanulmányi bizottsági tag (1957-1958).

1949-ben házasságot kötött Exner Verával. Gyermekük: Mária és Péter (1950), László (1951) és Sára Veronika (1960).

1997 júniusában halt meg. Temetése június 11-én volt a miskolci Deszka templomból dr. Mészáros István püspök igazgatásával.

Zsid 13,8 „Jézus Krisztus tegnap és ma és örökké ugyanaz”.

Kedves gyászoló Testvéreim, Szeretett Gyülekezet, Mindannyian!

Csorba László lelkipásztor testvérünktől veszünk búcsút ezekben a percekben. És amint ebben az összefüggésben az ő nevét kimondjuk, azt hiszem, hogy mindannyiunk számára azonos érzés, hogy valószínűtlennek tűnik mindez. Hiszen pár héttel ezelőtt még láttuk, találkoztunk vele rövid betegsége előtt. Ismerjük az ő bizonyágtételeit, szolgálatát, az ő nyitott, őszinte keresztyén életét. Sokan ismerik lelkigondozói hangsúlyt hordozó bizonyágtételeit és tanításait.

A mi kedves lelkipásztor testvérünknek volt ez az igéje, amit felolvastam előttetek. Minden bizonnyal igen gazdag hitbeli tapasztalatok vannak vagy voltak ez ige mögött az ő életében. Nem tudjuk mindezt átadni nektek kedves Testvérek, de egy bizonyos, hogy az ő számára Jézus Krisztus, a mi Megváltónk az volt, és az, akinek hitünk szerint színe előtt áll, aki tegnap, ma és örökké ugyanaz. Ezt tapasztalta ő meg életének 78 esztendejében. Ezt tapasztalta meg életének évtizedeiben. Hiszen éppen az a nemzedék, amelyben ő szolgált, az a lelkipásztori nemzedék, amely-

hez tartozott, nagy változásokat tapasztalt ebben a földi életben, a történelemben. És ezek a változások olykor talán megkérdőjelezték sokak számára, veszélyes is volt ez a kihívás, ez a kérdőjel, hogy vajon Krisztus azonos-e azzal, aki volt, hirdetniük kell-e Őt, vagy másképpen kell hirdetni, más hangsúllyal. Ő mindig ahhoz tartotta magát, és az volt a bizonyágtétele sokunkkal együtt, a lelkipásztori nemzedék túlnyomó többségével együtt, hogy „*Jézus Krisztus tegnap és ma és örökké ugyanaz*”. Ezt tapasztalta meg, tapasztaltuk meg, amikor vigasztaltunk embereket, amikor testvéri szóval fordultunk azok felé, akik súlyos terhet hordoztak. Kiderült, hogy az a vigasztalás, amit Krisztusban, Krisztus szavain keresztül, vagy reá nézve, a Szentlélek által közvetíteni tudtunk, érvényes vigasztalás. És azokban a bizonyos említett évtizedekben is az az ember tudott igazán megállni a lábán Isten kegyelméből, aki a Jézus Krisztusnak a kezét fogta, aki komolyan vette az ő bátorítását és tanításait, az az ember tudott bizonyágot tenni mások előtt.

Így vagyunk ezzel ma is, kedves Testvérek, hisz ez a mi mostani korunk is sok mindent megkérdőjelez, de egy bizonyos: ha sokszor talán, - és ez néha nyomorúságunk, Krisztus egyházának, gyülekezeteinek is - a folytonosságot inkább az emberi nyomorúság megnyilvánulásában látjuk, mert rettenetes dolog, gondoljuk végig, az emberiség ismert történetében a nyomorúságok folytonossága a különböző kulisszák mögött is, ahogyan ezek megjelennek, azonos. És éppen ezért hisszük azt, hogy az az evangélium segít rajtunk, segít a mai emberen, amelyet Ő hirdetett, és amelynek a hirdetését ránk bízta, amikor a tanítványokat elküldte, hogy elmenvén, tegyetek tanítványokká minden népet.

Egy kicsit az ő élete történetét hadd idézzem előttetek. Tisztában vagyok azzal, hogy másképpen ismeritek sokan, más hangsúllyal, pl. a család, a hozzátartozók, a kedves felesége, akivel 48 évet élt együtt, és ugyanakkor azok az atyafiak, akik között szolgált hosszú ideig, de mégis hadd mondjam el azt, hogy itt Miskolcon született, innen indult el élete útja. A Lévy József^{*} református gimnáziumban végezte középiskolai tanulmányait, majd ott tanult a Teológián; 1941-ben végezte be teológiai tanulmányait, majd egy esztendeig szeniora volt a pataki kollégiumnak. Mint egészen kis diák emlékszem rá, mint szeniorra. Azután Miskolcra került. Először egy évig az avasi gyülekezetben szolgált, majd Enyedy Andor püspök segédlelkésze és titkára volt. Majd 1953-ban, nagyon nehéz időben került Mezőnagymihályra, és 1993-ig, tehát 39 esztendeig ebben a gyülekezetben szolgált. Azóta, mint nyugdíjas rendkívül aktív volt az evangélium hirdetésének a szolgálatában különböző területeken. Itt hadd említsem meg azt, hogy egyházkerületünknek hat esztendőn keresztül misszói előadója volt. Nagyon sok olyan beszélgetésre emlékszem, hogy amikor bejött hozzám, szerényen öt percet kért, és ugyanakkor eb-

ből egy nagyon kellemesen eltöltött 10-20-30 perc lett. Kérdezősködött vagy beszámolt, nagyon őszintén beszámolt, amikor valamelyik gyülekezetet meglátogatta.

A mi lelkipásztor testvérünknek, Csorba Lászlónak a kegyességéhez hozzátartozott az is, hogy miközben élő hitű ember volt, kegyessége élő kegyesség volt, mindannyian így ismerjük őt, mégis - hogy miért kell ezt mondani, hogy mégis, talán mindannyian tudjuk - református hitvallásunkhoz hűséges maradt. Ez nagyon fontos dolog, ezt meg kell említeni.

Tudjuk nagyon jól, hogy életének, utolsó éveinek szolgálata különböző területen, az idősek otthonában, kórházban, milyen sok áldást jelentett, és ugyanakkor Sárospatakon, ahol tanított, de a tanításával együtt a diákok, a teológus diákok között lelkigondozói szolgálatot is végzett. Erre bizonyára sokan emlékeznek az itt levő teológiai hallgatók közül.

Azt is tudjuk, hogy ami kedves testvérünk, ha talán többen nehezen is tudták ezzel azonosítani magukat, hiszen a szolgálat iránti felelősséggel ment el betegen már Sárospatakra, vizsgázatott még, és szolgálat közben lett beteg, mondhatjuk így: hunyt el. A család beszámolója szerint is, és akik ott voltak, mondták, hogy amikor eszméletre tért nagyon rövid ideig, egy imádságot mondott: „*Uram Jézus, vedd magadhoz az én lelkemet.*” Azt jelenti ez kedves Testvérek, tudom, hogy több ez, mint sejtés, ismeret az ő személye felől, hogy miközben a teljes Szentírást tartotta mérvadónak, ugyanakkor benne éltek a napi igék, és azok a testvérek, akik a napi igék szerint olvassák a Bibliát, tudják, hogy kb. az ő halála előtt egy jó héttel volt napi ige István vértanúnak, az első vértanúnak az imádsága: „*Uram, Jézus vedd magadhoz az én lelkemet*”, és ez élt benne, ez jutott eszébe, ezt sugallta neki az Úr. És azt is tudjuk, hogy István vértanú imádságának a feltétele az volt, ismerjük az összefüggéseket, hogy látta a megnyílt eget, és látta Jézus Krisztust az Atya jobbján.

Hisszük, hogy ez a megnyílt ég őt már befogadta, de ugyanakkor hadd hirdessem e mostani alkalommal azt is, kedves Testvérek, hogy mindazok számára, akik Jézus Krisztusban hisznek, valóság a megnyílt ég, valóság az, hogy az ég, a menny és a föld összefüggésben van egymással, és nagyon szegények azok, akik ezt az összefüggést nem ismerik. Akik nem tudják azt, hogy amit Isten a mennyben elhatározott, az valósul meg itt a földön, és az az ember boldog és örvendező, aki látja ezt a megnyílt eget, és aki tudja, hogy nekünk ott lesz otthonunk, ahol az Úr helyet készített a mi számunkra. Hadd hirdessem, kedves Testvérek, a Jézus Krisztusban megnyílt égnek örömeit mindannyiótok számára. Hadd hirdessem a mindörökké érvényes evangéliumot: „*Jézus Krisztus tegnap és ma és mindörökké ugyanaz*”.

Rá bízhatod magadat, kedves Testvérem, hadd legyen személyes az üzenet: rábízhatjátok magatokat, kedves hozzátartozók, akik most itt

vagytok, és búcsút vesztek egyfelől a kedves férjtől, aztán gyermekei, négy gyermeke az édesapától, menyei és vejei szintén, és tizenhárom unoka. És mindazok, akik közelebbiek és távolabbiak, rokonként vannak itt ezen a helyen. Hirdessük ezt az evangéliumot bátran, örömmel, teljes bizonyossággal kedves lelkipásztor testvérek, mert Istennek ez az egyetlen mondanivalója az emberhez. De ez a mondanivaló nagyon gazdag, igen széles körű, sokkal szélesebb körű, mint ahogy az ember el tudja gondolni az életét. Ebben van az ún. teljesség, amelyet az, aki Jézus Krisztust nem ismeri, meg sem sejtethet. Ebben van az a gazdagság, amit nekünk a mi Urunk ajándékoz. Éppen azért, kedves Testvérek, kedves Gyülekezet, mindazok, akik itt vagyunk, mert akármilyen minőségben is vagytok itt, ennek az üzenetnek az érvénye egyetemes. Bízátok rá magatokat az Úrra. Akárhogyan is alakul a ti életetek, akármilyen terhet is hordoztok, ha néha nehéz is elfogadnotok a megpróbáltatásokat, de Őbenne találtok vigasztalást, békességet, reménységet és örömet.

Ezt hirdetem nektek, szeretett Testvérek. És így legyen áldott előttünk a mi kedves lelkipásztor testvérünknek az élete. Mert hozzátartozik a keresztyén búcsúvételhez az, hogy hálát adunk Istennek azokért, akik eltávoztak, és kifejezzük a mi bizonyosságunkat, ahogyan Pál apostol a thesszalonikabeliekhez írott első levelében mondja, hogy „*ne bánkódjatok úgy, mint a többiek, akiknek nincsen reménységük*”. Mi is bánkódunk, fáljaljuk Csorba László elvesztését, de nem úgy, mint azok, akiknek nincsen reménységünk. Hálát adunk az ő életéért, mert valamilyen módon, ha még most talán nem is vehetjük észre, nem is tudjuk felmérni, de az ő életének az áldásai ott vannak, ahol ő szolgált, azoknak az életében, akiket vigasztalt és bátorított.

Az Úr így tegye a mostani alkalmat is az együttes hitvallás alkalmává. Ámen.

Dr. Takács Béla (mh. 1997)

Sárospatakon (Kispatakon) született 1930 március 21-én. A sárospataki református gimnáziumban érettségizett 1949-ben. Ugyanott kezdte a Teológiát, majd annak bezárása után Debrecenben folytatta, és ott szerzett lelkészi oklevelet 1955-ben.

Segédlelkészi beosztásban dolgozott a debreceni kollégium könyvtárában (1954-1957), Hajdúböszörményben (1957-1958), majd a Sárospataki Tudományos Gyűjtemények Múzeumának igazgatójaként (1958-

1973), közben lelkipásztor volt Tolcsván (1966-1973), a Debreceni Kollégium Múzeumának igazgatója (1973-tól nyugdíjazásáig, 1994-ig).

Debrecenben egyáztörténetből doktori fokozatot szerzett (1980), majd néprajzból kandidátusi címet (1989).

Házasságot kötött Bolvári Katalinnal 1966-ban. Két gyermekük született: Gábor (1967) és Ádám (1970).

Debrecenben halt meg 1997. december 15-én. Volt Mester utcai lelkészvárosa, Tóth Lajos végezte a temetési istentiszteletet, a végakarata szerint igeolvasással és imádsággal. A Református Egyház 1998. júniusi számában Dr. Dankó Imre a következőképpen emlékezik róla:

Sajnálatos módon már hozzászoktunk, hogy munkatársaink, akár szeretteink értékeire is csak azután figyelünk fel, amikor hiányoznak, amikor végleg távoznak köreinkből, amikor meghalnak. Még hozzá sokszor magánosan, észrevétlenül. - Úgy, ahogy az Takács Béla volt Mester utcai lelkésszel, a Kollégiumi Múzeum nyugalmazott igazgatójával, a Nagytemplomi gyülekezet tagjával is történt.

Takács Béla ny. református lelkész, a Tiszántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei, Egyház- és Iskolatörténeti-Egyházművészeti Múzeuma volt igazgatója, a neves művészettörténész, ipartörténész, iparművészeti kutató, etnográfus, muzeológus, a történettudomány (néprajz) kandidátusa, 1997. december 15-én hosszas, teljes visszavonultságban elszenvedett betegség után Debrecenben elhunyt.

Takács Béla esetében azért kell hangsúlyozni, hogy Debrecenben halt meg, hogy Debrecenben temették el, mert a „cédrusfa árnyékában felnőtt” Takács Béla mindvégig, minden körülmények között - bármennyire is alkalmazkodott, sőt azonosult is Debrecennel - sárospataki maradt. Úgy, ahogy azt az Újszászy Kálmán emlékkönyvben a megtépett, sok vihart kiállt, de megmaradt libanoni cédrushoz hasonlított Újszászy Kálmánnal kapcsolatban oly szépen ki is fejtette.

Takács Béla minden tekintetben Sárospatak, közelebből Újszászy Kálmán neveltje volt. 1930-ban született Sárospatakon. A kispataki parasztyerek élénk eszével, szorgalmával, természetes érdeklődésével már az elemi iskolában (1936-1940-ig) kitűnt. Zökkenésmentesen tanulhatott tovább a Pataki Kollégium Gimnáziumában (1940-1948), hogy azután tanulmányait a Pataki Kollégium teológiai Akadémiáján folytassa (1948-1951). Teológiai tanulmányait, minthogy a Pataki Teológia 1951-ben megszűnt, Debrecenben, a Debreceni Kollégium Teológiai Akadémiáján fejezte be. Több helyen volt segédlelkész, mint pl. Hajdúböszörményben is. De Sárospataktól soha sem tudott, és nem is akart elszakadni. Takács Béla mindvégig megmaradt patakinak, életének vezérlő személyiségei, a nagy pataki tudóstanárok és nagynevű, nála alig pár évvel

idősebb tanítványaik voltak és maradtak. Mindenekelőtt Újszászy Kálmán, Nagy Barna, Szabó Zoltán, Szabó Lajos, Koncz Sándor, Tárczy Árpád, Bálint József, Jakob Károly, Urbán Barnabás, Hegyi József, Palumby Gyula, Bertha Zoltán, Maller Sándor, Harsányi István, Bakos József, illetve Román János, Czegle Imre, Nagy Dezső képe tűnik föl emlékezetünkben rá gondolva a felkészülése idején. Tanulmányai során érvényre jutott egy másik „vonulat” is, főleg a Sárospataki Vármúzeum muzeológusai „külső” munkatársai közül; Bakó Ferencre, Dankó Imrére, de főleg Balassa Ivánra, illetve Benda Kálmánra, Makkai Lászlóra, Kresz Máriára, Déchy Mihályra, Tasnádiné Marik Klárára, Katona Imrére (kerámiakutató) kell gondolnunk. Amikor Újszászy Kálmánnak sikerült a sárospataki kollégium Nagykönyvtárából a Kollégiumi és Egyházkerületi Levéltárból, az 1940-es évek elején kezdeményezett egyháztörténeti-, művészeti- és iskolamúzeumi Gyűjteményből, valamint az Újszászy Kálmán szervezte Faluszeminárium Adattárából kinőtt Adattárból kialakítani a Sárospataki Tudományos Gyűjteményeket Román Jánossal, Czegle Imrével, azonnal visszahívta Takács Bélát, aki jó ideig mint tolcsvai lelkész intézte a Sárospataki Gyűjtemények Múzeumának ügyeit. Takács Béla hihetetlenül rövid idő alatt, s talán mondanunk sem kell, hogy milyen rossz, már nem is minősíthető körülmények között, a gondjaira bízott gyűjteményt valóságos mintamúzeummá fejlesztette. Törvényszerű, hogy elsődlegesen mint muzeológus hívta fel magára mind a szakmai, mind az általános közvélemény figyelmét. Egymás után jelentette meg nagyszerű (és fölöttébb gondos kiállítású) könyveit, de még inkább számtalan cikkét, hosszabb-rövidebb tanulmányát a legkülönbözőbb lapok, folyóiratok hasábjain. Kutatásai és feldolgozásai fő területe akkor, sárospataki indulása idején körvonalazódtak. Ezek voltak: nyomdászat-nyomdatörténet, üvegipar-, iparművészet, kerámia-, textilművészség, ón- és ötvösművészet, faművesség, bútorzat és mindezek függvényében műemlékvizsgálat, műemlékvédelem, stb. kérdései. Illetőleg mindezt összefoglalva református egyházművészet, a klenódiumentörténet, a klenódiumenthasználat-, szerepe és védelme. Kibővítvé mindazokkal a társadalom- és gazdaságtörténeti szokás-folklórvonatkozásokkal, amelyek maguktól értetődően adódtak, következtek a tárgykörök vagy egyes adatok vizsgálatánál és feldolgozásánál. Ennek a korszaknak oly jelentős alkotásai az útjelzői, mint: Comenius sárospataki nyomdája. 1958; A telkibányai keménycserépgyár parasztedényei. 1962. A Zemplén hegység üveghutái. 1968. Parádi üvegművészet. 1970. A sárospataki nyomda története. 1978.

1973-ban Takács Bélát, a sárospataki Református Múzeum igazgatóját a Debreceni Kollégium Múzeuma igazgatójává nevezték ki. Debrecenbe költözve ott folytatta működését, ahol Patakon abbahagyta. Elein-

te itt is lelkészként (is) végezte munkáját, a Debrecen Mester-utcai Gyülekezet egyik lelkipásztora volt. Muzeológia-, tudományos- és közművelődési tevékenysége Debrecenben különösen kiszélesedett. Nemcsak a Kollégium Múzeumát hozta rendbe és szervezte, fejlesztette tényleges, a korszerű muzeológia elvei és gyakorlata szerint működő múzeummá, hanem tudományos kutatás és feldolgozás tekintetében is kiszélesítette tevékenységét. Benkő Istvánban, az Alföldi Nyomda vezérigazgatójában az Alföldi Nyomda körül (is) tömörült és tevékenykedett nyomdatörténészekkel, könyvművészekkel, művészettörténészekkel - mint pl. Benkő Ferencsel, Tóth Bélával, Kass Jánossal, Haiman Györggyel, Dankó Imrével, Molnár Lászlóval, Hapák Józseffel, Módi Györggyel, stb. - együttműködve tovább folytatta és fejlesztette nyomda-, nyomdászattörténeti tevékenységét. Nyomdatörténeti- és egyház- és iskolatörténeti munkássága Debrecenben kapott határozott helytörténeti jelleget. Részt vett minden nagyobb monografikus szempontokat követő munkálatban, mint pl. a Debrecen története I. kötetében, 1984-ben; a Nyomdatörténeti tanulmányokban, a debreceni nyomdászat 425. évfordulójára, 1986-ban; a Debreceni református Kollégium történetében (a 450. évfordulóra készült munka), 1988-ban, stb. Itt fordult figyelme a debreceni iparművészeti emlékek felé, és egymás után adta ki iparművészeti tárgyú könyveit. Mint pl. a debreceni könyvkötőművészetről szólót 1980-ban; vagy a debreceni nyomda mintakönyvéről írtat, 1991-ben. A református klenódiумok közül leginkább talán az úrasztalterítőkkel foglalkozott. Az e tárgyban írt számos tanulmánya egyfajta szintézise volt az 1983-ban kiadott bibliofil igényű könyve, a Református templomaink úrasztali terítői. Érdeklődése mindig néprajzi igényű is volt. Munkáiban mindig következetesen igyekezett a néprajzi szempontokat érvényesíteni, módszereket alkalmazni. Szép kifejeződése volt ennek az, hogy 1983-tól kezdve, mint a Magyar Néprajzi Társaság tagja tevékenykedett. Kimondottan néprajzi tevékenységének színtere a Doktorok Kollégiuma Vallási-, vagy Egyházi Néprajzi Szekciója volt, illetve, mint publikációs lehetőség a Szekció két évenként megjelenő Vallási Néprajz című kiadványok. Minthogy Takács Bélának az volt a munkamódszere, hogy egy-egy feldolgozandó témát gondosan körüljárja, a feladatot magát is, de a részleteket, az érdekes adatokat előzetesen számos kisebb tanulmányban, cikkben tanulmányozta; elmondhatjuk, hogy az ilyen kis cikkeknek, adatközléseknek se szeri, se száma. Ezek megjelentetésére volt pl. éveken át állandó rovata a Reformátusok Lapjában, de más újságoknál is.

Debrecenben is a múzeumban, a múzeum munkatársaiban talált leginkább segítőkre. A Déry Múzeum évkönyveiben mondhatni rendszeresen jelentek meg tanulmányai. A Múzeumi Kurír is több dolgozatát közölte; a Déry Múzeummal kölcsönös kiállítás-rendezési együttműködést valósí-

tott meg. A Kossuth Lajos Tudományegyetemmel is eredményesen működött együtt. Különösen a Néprajzi Tanszék munkájába kapcsolódott be, ahol is Újváry Zoltán professzorban nagyszerű segítőtársra, baráttra talált. Feltétlenül meg kell említenünk kandidátusi értekezéseként is szerepelt munkáját, a Bibliai jelképek a magyar református egyházművészetben című könyvét (1986). Végezetre - a Nagytemplomi Gyülekezeti Értesítő hasábjain, a legilletékesebb helyen - kell szólnunk a Tájak, Korok, Múzeumok Kiskönyvtára című sorozat 18. számaként 1991-ben megjelent Debreceni Református Nagytemplom című munkájáról.

Takács Béla két feladatot hagyott ránk. Először is azt, hogy mielőbb állítsuk össze és jelentessük meg munkássága minél teljesebb repertóriumát. Másodszor pedig azt, hogy számtalan apró, de sok-sok nagyobb cikkből, tanulmányából is állítsunk össze egy önálló kötetet, olyan munkát, amely értékei felmutatása mellett arra is szolgálna, hogy beemelné Takács Béla munkásságát, mint egyfajta különleges értékkel bíró építőanyagot, az egyetemes magyar-, sőt a nemzetközi tudományosság hatalmas és egyre épülő építményébe.

Dr. Szőnyi György (mh. 1999)

Szegeden született 1924. július 30-án. Budapesten, a II. kerületi Toldy Ferenc gimnáziumban érettségizett 1942-ben. Budapesten végezte a Teológiát, és szerzett lelkészi oklevelet 1955-ben.

Segédlelkész volt Kiskunhalason (1954–1955), Solton (1955), tanársegéd a budapesti teológiai Akadémián (1955–1956), segédlelkész Ózdon (1956–1958), rendes lelkész Nagykinizsen (1958–1961), Sajóvelezden (1961–1964), Miskolc-Tapolcán (1964–1967), Miskolc-Szirmán (1967–1970) és Miskolc-Diósgyőrben (1970–1999. április 24-ig, haláláig).

A Teológiára beiratkozás előtt a budapesti Tudományegyetem Jogi Karán 4 félévet végzett. Gyakorlati Teológiából doktorátust szerzett 1970-ben Debrecenben.

Tisztségei, megbízatásai: egyházkerületi missziói előadó (1958–1966), tanulmányi bizottsági tag (1958–), tanulmányi előadó (1965–1999), teológiai tanár Sárospatakon (1991–1999).

1954-ben házasságot kötött Gyülvézi Magdolnával. Gyermekük: Tamás (1957) és András (1962).

Halála hirtelen következett be. Temetésén, április 30-án a diósgyőri templomban dr. Mészáros István hirdette az igét. A Sárospataki Református Lapok 1999 májusi számában dr. Kádár Zsolt így emlékezik róla:

Egy lelkipásztor életútjának szolgálata állomásainak rideg tényeit rögzíti a törzskönyvi lap, ez a nélkülözhetetlenül fontos egyházigazgatási nyomtatvány. A püspöki hivatalban őrzött vaskos iratgyűjteményből április 30-án dr. Szőnyi György temetésének napján az archívumba került a nagyalakú, megsárgult, kettéhajtott lap, jelezvén, hogy aki tegnap még itt volt és a jövőt hordozta közöttünk, immár a múlt részévé vált. Dr. Szőnyi György diósgyőri lelkipásztor, sárospataki professzor, atyánk, barátunk és testvérünk, aki neve napján, április 24-én testben eltávozott közülünk, mégsem a múltat, az emléket jelenti csupán. A neki adott talentumok egy olyan gazdag és tevékeny életpályát rajzoltak meg, melynek gyümölcsöt ígérő magvai az elmúláson túlmutató távlatot sejtetik. Aki vele csak egyszer is találkozott, kapott tőle életet formáló, hitet építő, tudományban eligazító, bölcs belátásra indító lelki-szellemi magot, mely kikelt, szárba szökken, termést hozott, s újabb magokat adott: csíráképeset, megőrzendő, tovább szaporítandó, jövőt idézőt.

A hetvenöt éves sátorház elbomlott, az Isten által emelt épület készen várta a kedves szolgát. A lét mindennapi, testi közelségű, szemmel látható vonatkozásai tekintetében megint szegényebbek lettünk. Nemes egyszerűségű, szép hagyományainkat tisztán követő gyászistentiszteleten rég nem látott nagyságú gyülekezet búcsúzott tőle. Nem a keserűség ült a szívekre, hanem a legőszintébb hálaadás. A magvető itt közöttünk elvégezte munkáját. A Nagy Magvetőtől kapott magvakat elhintette mind az utolsó szemig. Szívünk szántóföldjén ha lesz kikelet, az ő munkájának eredménye is hozzájárul gyarapodásunkhoz.

Dr. Szőnyi Györgyre, mint magvetőre mindig oda kellett figyelnünk. Az aktualitások megragadásának embere volt. Tanulmányozta a szántóföldet, ezt a nehezen forgatható, ellenállást tanúsító, néha kiszikkadt, néha posványos talajt. Szólt azonnal, ha úgy látta, a szántóföld valamelyik része alkalmasnak mutatkozik a magvetésre. A szántóföld alapos megismerésére törekedett, s erre buzdított másokat is. A szántóföld beteg volt, küszködni kellett vele. Hol urbanizációs problémák, hol a ráerőltetett kollektívizmus gyötörte. Néha az elvetendő magok csomagolásánál mutatkoztak hiányosságok, szabálytalanságok. Homiletikája, liturgikája elemes, összegez és utat mutat. Érthetően, könnyen értelmezhetően tanít, s gyülekezetében munkálkodva példát ad. Progresszív és dinamikus alkat. Mindig van valami új és a nagy kritikusok által is megfogadható, sőt követendő ötlete - mondták róla. Imponáló tárgyi ismerettel rendelkezett.

Még mielőtt az ember hozzá kezdett volna bármilyen tudományos dolgozat anyaggyűjtéséhez, a témához ontotta a magyar és a nemzetközi szakirodalom vonatkozó könyveit, cikkeit; természetes eleganciával hozzátette azt is, hogy mi van meg Patakon ezekből, s miért érdemes Debrecenbe utazni. Inspiratív alkat volt. Igazi mecénás. Szellemi tőkével támogatta az ösztönözte a teológia tudománya iránt elkötelezett legifjabb szolgatársakat. Nem hagyta azt, hogy a távoli falusi magányban a lefelé nivellálódás elve érvényesüljön a lelkészársakon. A teológiai szakcsoportjába gyűjtötte és tudományos munkára ösztönözte a kerület legtöbb lelkészét. Az általa szerkesztett szöveggyűjtemények a gyakorlati teológia minden ágát átfogják. A liturgika mellett a himnológia állt talán a diszciplinák közül szívéhez legközelebb. Legnagyobb hatású műve a magyar református imádság történetét feldolgozó disszertáció. Alig látott már, mégis többet észrevett e világ és benne az egyház dolgaiból, mint mi. Átlátta a fonáságokat, észrevette a szeretetlenség metakommunikációs, vagyis le nem tagadható, a tudatlanságból fakadó apró mimikai jeleit. Elszenvedte, nem konfrontálódott.

Dr. Szőnyi György megsárgult törzskönyvi lapján minden rovatba került valami fontos adat. A szegedi születéstől kezdve a budapesti gimnáziumi, egyetemi évekig. Azt is megtudhatjuk róla, hogy volt jogászhallgató, katona és drogista, tanársegéd és segédlelkész, kerületi előadó és professzor. Egyetlen oszlop kitöltetlen. A „kitüntetései” rovat üresen áll. De az Úr magához hívta őt, hogy az ő országának polgárai körébe felvegye, nevét az ő könyvébe beírja, hogy a legnagyobb kitüntetést, a vele való örök közösségnek jutalmát átadja.

Szentimrei Mihály (mh. 1999)

Ungváron született 1924. szeptember 30-án. Az ungvári Drugeth gimnáziumban érettségizett 1943-ban. A Teológiát Sárospatakon végezte, és ott szerzett lelkészi oklevelet 1950-ben.

Főiskolai szenior volt (1949–1951), aztán esperesi segédlelkész Nagyrosványon (1951–1954), lelkész Taktabájon (1954–1966), majd segédlelkész-könyvtáros Sárospatakon (1966-tól). Újra gyülekezeti lelkipásztorságot is végzett a

pataki nagykönyvtári munkája mellett (Vissen, Kenézlőn és Bodroghalászon). A Nagykönyvtárban könyvtáros lesz, majd gyűjteményi igazgató nyugdíjazásáig, 1997-ig.

Az egyházmegyében missziói előadó volt (1957–), az egyházkerületben missziói bizottsági tag (1957–), és gyűjteményi és műemléki előadó (1986–).

1951-ben házasságot kötött Katona Idával. Felesége 1966-ben bekövetkezett halála után házasságot köt Kulcsár Lenkével 1968-ban. Tőle elvált, majd újra házasságot köt Oláh Ibolyával 1975-ben. Gyermekei: Mihály (1952), Péter és György (1954), Ida Magdolna (1955), Ferenc Gábor (1958), Lenke (1971) és Márk (1977).

Nyugdíjasként Sárospatakon halt meg 1999. február 16-án. Temetése a bodroghalászi templomból volt február 20-án Török István gimnáziumi vallástanár igeszolgálatával. Dr. Dienes Dénes a következő nekrológot írta róla a Sárospataki Református Lapok 1999. márciusi számában:

„Ha elfogyatkozik is testem és szívem, szívemnek kösziklájja és örökségem te vagy, ó Isten, mindörökké”(Zsolt 73,26). Így vigasztalta Isten Igéje Szentimrei Mihály szeretteit (feleségét, hét gyermekét és családtagjait, unokáit), munkatársait, barátait, tisztelőit, a bodroghalászi templomban 1999. február 20-án. Élete döntő módon a könyvekhez kötődött, halála könyvvel a kezében szenderítette át e földinél egy jobb világba február 16-án fordultas e világi útjának 75. évében.

1924-ben született Ungváron. Elemi iskolába 1930–35 között Vajkócon, középiskolába 1935–1943 között Kassán és Ungváron járt, teológiai tanulmányait Sárospatakon 1943-tól 1949 években végezte. Az orosz megszállás nyomorúságai őt is súlyosan érintették. 1944–1946-ig a szovjet gulágokban sínylődött. Isten kegyelméből onnan megszabadulva 1947–1949 között a pataki Kollégium Humán Internátusában teológus felügyelőként, majd két évig kollégiumi szeniorként szolgált. 1951–54-ig Nagyrozvágyon volt esperesi segédlelkész, ezután 1966-ig Taktabájon lelképásztor. 1966-ban újra szeretett a szeretett kollégiumhoz kötődött élete, amikor a Tudományos Gyűjteményekben könyvtáros lett, 1983-tól a Nagykönyvtárnak, 1988-tól a Gyűjteményeknek is igazgatója, 1997-ig, nyugdíjba vonulásáig. A könyveket nemcsak szerette, hanem a könyvtártudományt magas színvonalon művelte is. 1971–74 között kiegészítő szakot szerzett könyvtártudományból az OszK könyvtáros képző szaktanfolyamán. Lelkipásztorként újszövetségi egezetikai és gyakorlati teológiai német nyelvű szakirodalmat fordított. 1974-től rendszeresen publikált, elsősorban a Nagykönyvtár, a Kollégium kimeríthetetlen tudományos forrásanyagára támaszkodva. Publikációinak száma meghaladja a félszázat.

A „nagy álmódok” közé tartozott. Azok közé, akik szívük mélyén soha nem temették el az ősi Alma Mater helyreállításának reményességét, amit a történelem formáló Isten ígéréteiből nyertek, s amely a Kollégium egyik

jelmondatából is sugárzik: „*Hozd vissza Uram ami foglyainkat*” (Zsolt 126,4). Élete legnagyobb ajándékának tartotta, hogy nemcsak megérte ezt a csodát, de aktív részese is lehetett a Kollégium újjá formálásának. Talán megfeddene azért, amit ehhez hozzáfűzők: egészségének megrokkanásához azok a keresztyén emberekhez méltatlan megnyilvánulások is hozzájárultak, amelyekből az újrarendítés nehéz időszaka, fájdalom, nem volt mentes. Hiszen ő a Kollégium feltámadását összetartó szeretetben remélte. Az újra induló Teológián kezdeményezésére helyet kapott a tantárgyak között a Kollégium története. Ezt a tárgyat Szentimrei Mihály tanította. A színvonalas tárgyi ismeret átadása mellett az elkötelező hűségre nevelt.

Őt igazolta a meg nem szégyenítő reménység az Oroszországba hurcolt pataki könyvek tekintetében is. Legalább is azok fellelését tekintve a Nyizsnij Novgorodi könyvtárban, és a hazakerülésük érdekében elindított tárgyalások vonatkozásában. Sokszor emlegette, hogy amikor az egyik „rabkönyvet” először kezébe vette, kicsordult a könny a szeméből; bizonyára ebben a vonatkozásban is igaz ez a jézusi mondás, hogy boldogok, akik sírnak.

Életútját végigkísérték a személyes tragédiák. Korai árvasága keserves önállóságra nevelte. Később pedig öt gyermek apjaként szakadt rá az özvegység mélysége, hogy még inkább megtanuljon felfelé tekinteni. A nyomorúságokat Isten nevelő, az örömeket áldó kezéből vette el.

Legyen áldott emlékezetek!

Pap István (mh. 1999)

Szentesen született 1914. január 15-én. A szentesi Horváth Mihály reálgymnáziumban érettségizett 1931-ben. Debrecenben végezte a Teológiát, és szerzett lelkészi oklevelet 1936-ban.

Vallásoktató segédlelkész volt Nyiregyházán a Kálvineumban (1935–1937), vallástanár a miskolci Református Leánygimnáziumban (1937–1952). Segédlelkész Miskolcon (1953–1954), lelkipásztor Sajókeresztúron (1954–1985. október 31-éig, nyugdíjazásáig).

1938-ban házasságot kötött Kovács Teréziával. Gyermekük: Ilona (1939), Sándor (1941), István (1944).

Budapesten, a Schweitzer Otthonban halt meg 1999. április 20-án. Temetése Miskolcon volt a Deszka templomból május 15-én Kürti László lelkipásztor igeszolgálatával.

Fil 3,8-11 „Most is kárnak ítélek mindent Krisztus Jézus, az én Uram ismeretének páratlan nagyságáért. Óerte kárba veszni hagytam, és szemétnak ítélek mindent, hogy Krisztust megnyerjem, és hogy kitűnjék rólam őáltala, hogy nem saját igazságom van a törvény alapján, hanem Krisztusba vetett hit által van igazságom Istentől a hit alapján. Mindezt pedig azért teszem, hogy megismerjem őt és feltámadása erejét, valamint a szenvedéseiben való részesedést, hasonlóvá lévén az ő halálához, hogy mindenképpen eljussak a halálból való feltámadásra.”

2Kor 11,21-30 „Szégyenkezéssel szólok, minthogy ehhez mi gyengék voltunk. De ha valaki merész valamiben, esztelenül szólok, merész vagyok én is. Héberrek ők? Én is. Izráeliták? Én is. Ábrahám utódai? Én is. Krisztus szolgálói? Esztelenül szólok: én még inkább, hiszen többet fáradoztam, többször börtönöztek be, igen sok verést szenvedtem el, sokszor forogtam halálos veszedelemben. Zsidóktól ötször kaptam negyven botütést egy hűjén, háromszor megveszszőztek, egyszer megköveztek, háromszor szenvedtem hajótörést, egy éjt és egy napot hányódtam a tenger hullámain. Gyakran voltam úton, veszedelemben folyókon, veszedelemben rablók között, veszedelemben népem között, veszedelemben pogányok között; veszedelemben városban, veszedelemben a tengeren, veszedelemben álltestvérek között; a fáradozásban és vesződésben, gyakori virrasztásban, éhségben és szomjúságban, gyakori börtölésben, hidegben és mezítelenségben. Ezeken kívül még ott van naponkénti zaklattatásom az összes gyülekezet gondja miatt. Ki erőtelen, hogy velem együtt ne volnék én is erőtelen? Ki botránkozik meg, hogy ne égnék én is? Ha dicsekednem kell, gyengeségeimmel fogok dicsekedni.”

Gyászoló Család! Végtisztességtevő Gyülekezet!

Sok évszázados hagyományra tekint vissza, hogy az egyház a ravatal mellett a feltámadás evangéliumát hirdeti. A feltámadás reménységéről tesz vallást Pál apostol a Filippi levélből felolvasott versekben, és ettől a reménységtől elválaszthatatlanul beszél a Krisztus szenvedésében való részesedésről. Hasonlóvá kíván lenni Krisztus halálához, hogy eljusson a halálból való feltámadásra. Hogy a Krisztus szenvedésében való osztozás mit jelentett számára, azt megismerhetjük a Korinthusi második le-

vélben tett személyes vallomásából, amely hűen érzékelteti a küldetése betöltésével járó sokrétű szenvedést (2Kor 11,21-32).

Krisztus feltámadása Pál apostol ige hirdetésében nemcsak a halál feletti győzelemről szólva foglal el központi helyet, hanem még inkább földi életre nézve. A Krisztusban hívő emberben már itt a földön munkálkodnak a feltámadás erői. Képesé teszi arra, hogy levessen minden bűnt: szenvedélyt, bálványimádást, haragot, gonoszságot, és felöltözze az új embert, aki Teremtőjének képmására állandóan megújul. Ez a megújulás abban nyilvánul meg, hogy egész valóját odaszánja élő és szent áldozatul Istennek. Pál apostol mindig kész arra, hogy számot adjon hitéről és szolgálatáról. Ő a Krisztustól nyert kegyelmet nem tette hiábavalóvá, hanem teljes odaadással munkálkodott. A támadások keresztüztüében elmondott bizonyágtételében nyilvánvalóvá teszi: kiváltságnak tartja, hogy Krisztusért szenvedhet! Ha a dicsekedők Krisztus szolgálóinak mondják magukat, ő még inkább annak tekinti magát, mert többet fáradozott és többet szenvedett. Botor dolognak tartja a dicsekvést. Nem is önmagával dicsekszik, hanem az Úrral, vagyis Jézus Krisztussal, aki megragadta őt, és akinek az erejével többet munkálkodott, mint apostoltársai közül bárki. Mindez megerősíti abban a reménységben, hogy eljut a halottak feltámadására.

Gyászoló Gyülekezet!

Pap István atyánk és testvérünk ravatalánál olyan szolgatársnak az életére tekintünk vissza, akinek nemcsak az adatott meg, hogy higgyen Jézus Krisztusban, hanem az a kiváltság is, hogy szenvedjen érte. Ő maga soha nem dicsekedett, szerény, türelmes, jóságos volt, aki mindent elhordozott. Bizonyára most is elutasítaná a dicsérő szavakat, mégis mi, akik tanúi voltunk áldozatos életének, el kell, hogy mondjuk róla: teljes odaadással szolgálta Megváltó Urát, küldetését hűségesen betöltötte.

Isten elhívó és megszentelő kegyelmének jelei kora gyermekségétől késő venségéig nyilvánvalóak voltak Pap István atyánk fia életében. Szentesen született 1914. január 25-én. Édesapja szentesi városi körlelkész volt, aki lovas kocsival járta a tanyákat, édesanyja iskolaigazgató. Hat gyermekes családban nevelkedett. A gyermekek közül nem ő volt az egyetlen, aki édesapja példáját követve, a lelkész hivatást választotta: bátyja, László előtte járt ezen a pályán.

Pap István életének nyolc és fél évtizede a történelem különösen viharos korszakára esett. Születésének idején, 1914 januárjában még béke volt, de azután két világháborút élt át, és számos gyökeres változást, amelyek tele voltak megrázkódtatásokkal és megannyi bajjal. De mindezek közepette megtapasztalta azt, amiről Jeremiás próféta vall: *„Áldott az a férfi, aki az Úrban bíz, ... mert olyan lesz, mint a víz mellé ültetett fa, amely a folyóig ereszti gyökereit, és nem fél, ha eljön a hőség, lombja üde*

zöld marad. Száraz esztendőben sincs gondja, szüntelen termi gyümölcsét.” (17,7-8).

A szülői házban szerzett emlékek mélyen beivódtak a lelkébe. Szüleinek szolgáló élete példát adott számára. A szentesi gimnáziumban tett kitűnő vizsga után a Debreceni Egyetem Hittudományi karán folytatta tanulmányait, és kitűnő eredménnyel tett papi vizsgát. Ezt követően vallásstanári képesítést szerzett. Tanári szolgálatát a nyíregyházi Kálvineumban kezdte, ahol két évet töltött. Azután a Tóth Pál Református Leánygimnáziumba hívták meg vallásstanárnak.

Mélységesen szerette a gyermekeket. Eredményes munkájáról egykori tanítványai - akik már maguk is megjárták az életet - tesznek jó bizonyosságot. Életre szóló indítást kaptak tőle.

1938-tól az 1948/49-es iskolai évig egyházkerületi tanfelügyelői megbízást is töltött be. Ebben a munkakörben sem felügyelni és utasítani akart, hanem példát adni és segíteni igyekezett.

1938-ban házasságot kötött Kovács Terézzel, akivel több mint hat évtizedet élt boldog házasságban, egymás iránt egyre mélyülő szeretetben és kölcsönös megbecsülésben. Gyermekeiket sokszor nehéz körülmények között, áldozatos szeretettel nevelték.

Az iskolák államosítását követően, amikor 1951-től már csak világi tárgyakat taníthatott volna, otthagyta a tanári pályát. Egy ideig asztalos műhelyben dolgozott segédmunkásként, hogy előteremtse övéi számára a mindennapi kenyeret. Közben alkalmanként a martintelepi gyülekezetben helyettesített.

1953-ban a sajtókeresztúri gyülekezet választotta meg lelkipásztornak. Szétzilált állapotokat talált, de hamar összeszedte a gondjaira bízott nyáját. Elindította a vallásitanítást, foglalkozott a fiatalokkal, látogatta a családokat. Mindig különös gondot fordított a betegek látogatására, nemcsak a faluban, hanem ha kórházba kerültek, ott is felkereste őket, hogy lelki támaszt nyújtson. A Sajtókeresztúrhoz tartozó szirmabesenyői szórványban rendszeres istentiszteleti alkalmakat szerzett magánháznál. Fáradozásai nyomán, amikor nyugdíjba ment, már imateremmel rendelkezett a kis leányegyházközség.

Gondot fordított a diakóniára is, kezdettől fogva támogatta a sajtósenyei otthonot. A nagy ünnepeket követően gyermekeivel együtt hátizsákban vitte a természetbeni adományokat, süteményeket, lisztet, cukrot akkor is, ha karácsonykor hóban, fagyban kellett megtenniük az utat.

Amikor nyugdíjba menetele után Miskolcra költöztek, a kórházakban folytatta missziói munkáját. Nem javadalomért, hanem azért, mert Ura és Mestere küldetéssel bízta meg. Megadatott neki, hogy ingyenesé tegye az evangéliumot.

Életének utolsó éveit súlyos betegség árnyékolta be. Türelemmel és Istenbe vetett hittel és reménységgel viselte a megpróbáltatásokat. Bizonyos volt abban, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden javukra van.

Gyászoló Család!

A végső búcsúvétel pillanatában kerestek vigasztalást abban a bizonyosságban, hogy a közülünk távozott szeretttünk, Pap István lelkipásztor testvérünk, aki részt kapott a Krisztus szenvedéséből, részt kap az ő dicsőségéből is. Krisztus mondta: „*Ha valaki nekem szolgál, engem kövessen, és ahol én vagyok, ott lesz az én szolgálóm is. És ha valaki nekem szolgál, azt megbecsüli az Atya*” (Jn 12,26).

Az elválás fájdalmával a szívünkben, de a feltámadás reménységében vigasztalást keresve búcsúznak tőle családjának tagjai: felesége, akivel több mint hat évtizedet élt boldog házasságban, gyermekei: Ilona, Sándor és István, menyei és veje, unokái: Géza és tünde, Sándor, Erika, Viktor és Katalin. Búcsúzik tőle négy dédunokája, akiket annyira szeretett. A legközelebbi hozzátartozók gyászában őszinte szívvel osztozva búcsúznak tőle sógornője: Klárika, násza, nászasszonya, valamint unokaöccsei és unokahúgai.

Szolgálatának emlékét hálás szívvel őrizve búcsúznak tőle volt tanítványai, a Borsod-Gömöri Egyházmegye lelkipásztorai, a sajókeresztúri gyülekezet és a szirmabesenyői leányegyházközség tagjai, valamint a belvárosi egyházközség hívei, ahol sokszor szolgált áhítatok tartásával.

Gyászoló Gyülekezet!

Pál apostol arra inti korának keresztyéneit, hogy „*Legyetek az én követőim, mint én is a Krisztusé*” (1Kor 11,1). Pap István testvérünk emléke buzdítson bennünket arra, hogy krisztuskövetésünk ne álljon szavakban, hanem teljes odaadással szolgáljuk az elhívó Istent. Ámen.

Pásztor Gyula (mh. 1999)

Gelejen született 1929. szeptember 24-én. Mezőgazdasági tanulmányai után a Debreceni Teológiára nyert felvételt, ahol lelkészi oklevelet szerzett 1958. szeptember 30-án.

Segédlelkész volt Dobozon (1957-1958), Törökszentmiklóson (1958-1959), Nagyréven (1959), lelkipásztor Tiszagyendán (1959-1963), Baktakéken (1963-1971) és Zilizen (1971-1996, nyugdíjazásáig).

1959-ben házasságot kötött Kertész Etelkával. Gyermekeik: Gyula (1960), István (1961) és Dániel (1966).

Nyugdíjasként 1999. december 30-án halt meg. Temetése Pécelen volt 2000. január 4-én Csomós József abaúji esperes szolgálatával, aki az el-

hunyt kérése és végakarata szerint a 103. zsoldárt olvasta vigasztalásul és hálás emlékezősként, valamint a viszontlátásra való elköszönésül, és imádkozott.

A Biblia Szövetség folyóiratában, a Biblia és Gyülekezet 2000. évi 1. számában Asztalos Zoltán így emlékezik róla:

Ez év január 4-én a péceli temetőben, a két évvel korábban elhunyt felesége mellé temettük Pásztor Gyula 70 éves korában a mennyei hazába költözött testvérünket.

Gelejen született, falusi gyermekként nőtt fel. A háború és az utána következő események őt és családját nyomorúságba sodorták. Ebben a nehéz időszakban jutott élő hitre, és ettől kezdve a Biblia embere lett. Az ébredés idején ismerkedett meg Fekete Péterrel, közöttük mély baráti és testvéri kapcsolat szövődött. Tanult a Fekete Péter által vezetett alcsúti bibliaiskolában, ahol egy életre eljegyezte magát a Bibliával, és az Úr elindította őt a tanítás szolgálatában. A debreceni teológián – bátor hitvalló lévén - meg kellett kóstolnia a hite miatti hátratételt. Református lelkészként Tiszagyendán és Baktakéken, majd 20 évig Zilizen szolgált hűséggel.

A Biblia Szövetség alapító tagja volt, a Szövetség Tanácsa munkájában évekig részt vett, a Biblia és Gyülekezet folyóiratának olvasó-szerkesztőjeként is tevékenykedett.

Annak idején Fekete Péter és felesége a leendő péceli otthonukat azért kezdték építeni, hogy ott hívő testvérek számára bibliaiskolát rendezhessenek be. Sajnos, egyikük sem érte meg a lehetőség beteljesülését. Haláluk után kapta Pásztor Gyula testvérünk azt az elhívást, hogy a bibliaiskolai oktatást az 1985-ben elkészült családi házban kezdje meg. Kezdetben az abaúji Zilizről járva, majd 1991-ben nyugdíjasként Pécelre költözve igazgatta az alapfokú bibliaiskolát, és egyik előadóként oktatta a hallgatókat. 1985-től sok százan vettek részt az előbb 5, majd 6 ill. 7 hetes tanfolyamokon, s így erősödhetek hitben és bibliaismeretben.

Pásztor Gyula nemcsak hűséges gyülekezeti lelkipásztor, férj és családapa, szerető szívé és megértő barát, derűt árasztó testvér volt, de jó pedagógusnak és lelkigondozónak is bizonyult. A bibliaiskola hallgatói felejthetetlen napokat és heteket éltek át a mindenki által becsült és szeretett „Gyuszi bácsi” közelségében. Miközben megismerkedtek alaposabban a Bibliával és a bibliai tudományokkal, találkoztak egy kiegyensúlyozott, Krisztusban élő derűs szívé testvérrel, akinek életében a legfőbb tekintély a Biblia volt. Egyénisége mindenkiben mély nyomot hagyott.

Három fia közül kettő református lelkészként szolgál.

Hazamenetelével egy korszak záródott le a Biblia Szövetség életében is. Élete és szolgálata kedves színt képviselt. Véleményére, tanácsaira

mindig érdemes volt figyelni, mert azok a rendíthetetlen kősziklák, a Biblia üzenetein fogalmazódtak meg.

Az Úr iránti hálával gondolunk elköltözött testvérünk életére és a Biblia Szövetségben is betöltött kedves szolgálatára. Az Úr nevét magasztaljuk a törékeny cserépedényben elhelyezett drága ajándékokért, amelyekkel mindannyiunk élete gazdagodott!

„Emlékezzetek meg a ti előljáróitokról, akik szólották néktek az Isten beszédét, és figyelmeztvén életük végére, kövessétek hitüket. Jézus Krisztus tegnap és ma és örökké ugyanaz.” (Zsid 13,7-8).

A Biblia Szövetség Tanácsa nevében Asztalos Zoltán elnök.

Jeney László (mh. 2000)

Született Lórántházán 1913. február 9-én. Kisvárdán, az állami Bessenyei György reálgimnáziumban érettségizett 1931-ben. Debrecenben végezte a Teológiát, és ott szerzett lelkészi oklevelet 1937-ben.

Segédlelkész volt Nyírturán (1936), beosztott segédlelkész Kisvárdán (1936–1937), kirendelt segédlelkész Dévaványán (1937), Kisvárdán (1937–1938), Makón (1938–1941), rendes lelkész Földeák, Kiszombor, Püspöklerle gyülekezetekben (1941–1950), Kántorjánosiban (1950–1959), Szerepen (1959–1967), Eleken (1967–1980) és Borsodgeszten (1980–1988. január 31-ig, nyugdíjba menetelig).

Egyházmegyei belmissziói előadó volt (1948–1950), sajtóügyi előadó (1951–).

Házasságot kötött 1939-ben Budai Erzsébettel. Annak halála után (1983) újra nősült 1986-ben, elvette Szilágyi Ibolyát.

Gyermekei: Sándor (1940, meghalt 1941), Mária (1942), Béla (1943), András (1945), Éva (1948), Sarolta (1951) és Edit (1955).

Miskolcon halt meg nyugdíjas korában 2000 májusában. Temetése a Szentpéteri kapui temetőben volt dr. Szathmáry Sándor ny. lelkipásztor, a Doktorok Kollégiuma főtitkára igazolatával.

1Kor 2,1-2 „Én is, amikor megérkeztem hozzátok Testvéreim, nem úgy érkeztem, mint aki ékes szólás vagy bölcsesség fölényével hirdetni nektek az Isten bizonyágtételét. Mert úgy határoztam, hogy nem tu-

dok közöttetek másról, csak Jézus Krisztusról, róla is mint a megfeszítettről.”

Kedves ajándékot kaptam Jeney Lászlótól, mert nemcsak azt hagyta meg, hogy én végezzem a szolgálatot, hanem azt is, hogy melyik igéről szolgáljak. Kettős értelemben is segítség ez, hiszen nem kell keresni a megfelelő igét, hanem ezt megkaptam, másrészt ebben már az üzenet is kirajzolódik. Ez az ige vallomás és hitvallás. Mindenekelőtt arról, hogy számára mit jelentett a hit, ki volt neki személyesen Jézus Krisztus, másrészt arról is: hogyan értette azt a szolgálatot, melyet Krisztus egyházában 1937 és 1988 között betöltött. Krisztus úgy volt életének Ura, mint a Megfeszített. Három üzenet szólal meg ebben.

1. A kereszt a hit tartalmát jelenti. A kereszt azt jelentette, hogy véget ért Izráel korszaka, a törvény korszaka. Izráel Jézust Isten nevében feszítette meg. Nem ismerte fel benne az Istent. János evangéliuma ezt így fogalmazza meg: *„Nekünk törvényünk van, és a törvény szerint meg kell halnia, mert Isten Fiává tette magát”* (19,7). Kiderült, hogy Isten több, mint aki a törvénybe belefér. Isten más, mint akit Izráel megismert. Isten a maga teljes és valódi arcát senki másban nem mutatta meg, egyedül Jézusban. Titkát és lényét, szeretetét és kegyelmét senki másban nem nyitotta meg, csak Jézusban. Péter ezt így vallotta meg pünkösöd után: *„És nincsen üdvösség senki másban, mert nem is adatott az embereknek az ég alatt más név, mely által üdvözülhetnénk”* (ApCsel 4,12). Aki ezt a Jézust el akarja fogadni, csak üres kézzel teheti. Semmit nem lehet mellé tenni, mert ő maga egyedül a teljesség. Ezt fejezi ki a Jézus keresztje. Pál ezt élte át, amikor mindent kiengedett a kezéből, ami eddig az igazságát jelentette. Ezt vallotta meg: *”Ellenben azt, ami nekem nyereség volt, kárnak ítélem a Krisztusért. Sőt, most is kárnak ítélek mindent Krisztus Jézus, az én Uram ismeretének páratlan nagyságáért. Őerte kárba veszni hagytam és szemétnak ítélek mindent, hogy Krisztusért megnyerjem. Hogy kitűnjék rólam általa: nincsen saját igazságom a törvény alapján, hanem a Krisztusba vetett hit által van igazságom Istentől a hit alapján”* (Fil 3,7-9). Pál számára Krisztus keresztje azt jelentette, hogy amit nélküle épített fel, és amit nélküle gyűjtött össze lelki-szellemi értékeként, azt mind veszni hagyta, hogy Krisztust egészen megérthesse és megragadhassa. Megvallotta azt, hogy nincs benne semmi jószág, igazság, bölcsesség és váltság, mert ezt mind Krisztus adta neki. Azért, hogy ez a Krisztus hat-hasson benne, kezének üresnek kell lenni. Elveszítette magát, de csak azért, hogy Krisztust egészen megnyerje. Elvesztette az életét, a régit, és megtalálta Krisztust, aki életévé lett.

Ugyanezt élte át életének egy pontján Jeney László is. Krisztussal találkozott, és Krisztus keresztje arra vezette, hogy magát átengedje neki, és magát teljesen kifosztotta, hogy Krisztus magával egészen megaján-

dékozta. Rabja lett Krisztusnak, és rajta csüggött egész életében. Őt szemlélte és őt csodálta, mint Isten Bárányát, aki elvette a világ bűneit és az övét is. Életének ez volt a nagy fordulata, mely soha nem lett a múlté, mindig Krisztus keresztyének a vonzásában élt, és a Krisztus odaadásának az örömeiben. „Ha a keresztre néz szemem, melyen a menny királya halt, legdrágább kincsem megvetem, meg gögöm is könnyezve rajt’”, énekeljük egyik szép énekünkben. Az ébredés népével ezt énekelte Jeney László is, és a hálaének, amit Jézus vére benne fakasztott, soha se halt el az ajkán. Azt kérte, hogy temetésén is ezt a háladalt zengjük a keresztről.

2. Krisztus keresztye azonban nemcsak Jeney László hitét jelentette, hanem az életét is. Jézus ezt mondta tanítványainak: Aki követni akar engem, az vegye fel az ő keresztyét, és úgy kövessen engem. Krisztust nem lehet keresztye nélkül követni. Ez a keresztye most már nemcsak az ő keresztye, de a mi keresztyünk is, vagyis a Krisztusért vállalt szenvedéseket és gyötrelmeket jelenti, életünk áldozatát, melyet odahelyezünk a nagy oltárra, a keresztyre. Akik kegyesen akarnak élni, azok üldöztetni fognak, mondja Pál fiatal tanítványának, Timóteusnak. Jézus is így fordult a gazdag ifjúhoz: Jer kövess engem, felvén a keresztyet. És Péternek is hasonlóan szólt, amikor a gazdag ifjú nem fogadta el Jézus ajánlatát, és ő azt kérdezte: Mink lesz hát minekünk, akik mindent odahagyunk érted? Jézus válasza így szólt: *Bizony mondom néktek: senki sincs, aki elhagyta házáat és testvéreit, anyját és apját, gyermekeit vagy szántóföldjeit énértem és az evangéliumért, és ne kapna százannyit: most ebben a világban házakat és testvéreket, anyát és gyermeket és szántóföldeket üldöztetésekkel együtt, a jövő világban pedig örök életet* (Mk 10,29-30). Jézus tehát tanítványai előtt világossá teszi, hogy az ő követése ezen a világon az üldöztetésekbe van ágyazva. Ezt senki sem kerülheti ki, sőt hitének igazságát és próbáját éppen ez az üldöztetés jelenti. Jeney László életében is megjelent ez a próba. Péter ennek a szenvedésnek az értékét így fogalmazza meg: „...*hogy a ti megpróbált hitetek, amely sokkal értékesebb a veszendő, de tűzben kipróbált aranynál, Jézus Krisztus megjelenésekor méltónak bizonyuljon a dicséretre, dicsőségre és tisztességre* (1Pt 1,7).

Jeney László testvérünk hátratétele 1959-től kezdődött és 1980-ig tartott. Nehezen viselte el a megaláztatást és a gyötrelmet, ami rá következett. Vándorolni kellett kis gyülekezeteken át: Földeák, Kiszombor, Püspöklelle társsegyház szervezése után Kántorjánosi, Szerep, Elek, Borsodgeszt, Vatta következtek sorban, ahol a Krisztus evangéliumát hirdette mégis töretlenül, hiszen éltette az ige: „*Azt pedig tudjuk, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál*” (Róm 8,28). És ebben a hitben ment, és nem magának élt. Az ének zengett a lelkében:

„Megg halt ő értem, magamnak élnem, Ó hogy lehetne még, néki csak néki halni vagy élni, szívem csak érte ég.” Valóban úgy tudott szolgálni, hogy szíve égett érte, a Megfeszítettért. Nem kímélte magát, és nem takaréklángon tartotta az életét, a belső égésnek megfelelt a külső szenvedések sora. Ment a Jézus hívására, ahogyan Isten már Ábrahámot elhívta, és azt mondta neki: „Menj arra a helyre, amit én mutatok neked”. Ő is ment helyről-helyre Jézus szavát hallva: „*A rókáknak barlangjuk van, és az égi madaraknak fészük, de az ember Fiának nincs hová fejét lehajtania*” (Lk 9,59). Úgy ment és szolgált, hogy élete egy darabját mindenütt ott hagyta. 1937-től 1988-ig állt Urának szolgálatában. Csak 75 éves korában ment nyugdíjba, de utána is szolgált a kórházban, mint nyugdíjas lelkész. Feleségét vándorútja során 1981-ben veszítette el, de Isten későbbben második feleségével, életének társával ajándékozta meg, Ibo lyával. Sok öröme volt hat gyermekében, a tíz unokájában és két dédunokájában. Ami igen keveseknek adatik meg, először nekik, családjának volt lelkipásztora. A sok küzdelem után Isten a Tiszáninni kerületben adott neki békességet. Majd megadta neki a szelíd, békés halált.

3. A Megfeszítettéről szóló üzenet harmadik dimenziója az, amit nekünk reménységben ígér. Péter ezt írja: „*Krisztus szenvedésének tanúja, valamint eljövendő dicsőségének is részese*” (1Pt 5,1). Micsoda hatalmas vallomás ez! Isten bennünket élő reménységre szült újjá, és a reménység mindig új távlatokat mutat, és új ígéreteket éleszt a szívben. Három ígében szólaljanak meg ezek a reménységek, melyek mind magasabbra emelnek. Pál ezt írja: „*Vágyódom elköltözni és Krisztussal lenni, mert ez sokkal jobb mindennél*” (Fil 1,23). Még tovább lép János, amikor ezt írja: „*Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk, de még nem lett nyilvánvaló, hogy mivé leszünk. Tudjuk, hogy amikor ez nyilvánvalóvá lesz, hasonlatosak leszünk őhöz, és olyannak fogjuk őt látni, amilyen ő valójában*” (1Jn 3,2).

És a harmadik lépcső még magasabbra visz: „*Ami szem nem látott, fül nem hallott, és embernek szíve meg sem sejtett, azt készítette Isten az őt szeretőknek*” (1Kor 2,9). És ez a három lépcsős reménység mind a Megfeszített és Feltámadott ajándéka, aki előre ment, hogy nekünk otthont, királyi hajlékot készítsen maga mellett. Elhunyt testvérünk kérésére az lesz a záróénekkünk, melyben ez a reménység szólal meg:

„Uram ó add, ha vándorutam majd véget ér itt a borúban,

Elérjek hozzád, s te fényes orcád hadd lássam én...

...

Ott álljunk üdvbe öltözötten, én és szeretteim köröttem.

Uram, Tehozzád, hol fénylik orcád, vágyódom én. (H 365).

Ebben a reménységben vagyunk, és hisszük, majd egykor együtt leszünk vele. Ámen.

Kiss Barnabás (mh. 2000)

Belsőbőcsön született 1923. július 25-én. A sárospataki református gimnáziumban érettségizett 1933-ban. Patakon szerzett lelkészi oklevelet is 1940-ben.

Ösztöndíjas diákként tanult Halléban (1938-1939). Segédlelkészként az ORJO-nál dolgozott Miskolcon (1939), majd Sajókazincon (1939-1940), Diósgyőr-Vasgyárban (1940-1942), Hejőcsabán (1942-1943), Bőcsön (1943-1944); helyettes lelkész Újlőrincfalván (1944-1945), helyettes lelkész Tiszavalkon (1945-1946), rendes lelkész Újlőrincfalván (1946-1952), Mezőkövesden (1952-1955), Gesztelyben (1955-1969) és Hernádnémetiben (1969- 1982. szeptember 30-ig, nyugdíjba menetelig).

1943-ban házasságot kötött Veres Ibolyával. Gyermekük: Barna (1947), Dániel (1949) és István (1950).

2000. október 3-án halt meg. Temetése október 7-én volt Bőcsön dr. Mészáros István püspök igehirdetésével. A Sárospataki Református Lapok 2000 októberi számában Kóris Lajos emlékezett rá Búcsú M. Kiss Barnabás nyugdíjas lelkipásztortól címen.

Ez év október 7-én kísértük utolsó útjára M. Kiss Barnabás nyug. lelkipásztor testvérünket Bőcsön, ahol a vigasztalás üzenetét dr. Mészáros István püspök úr hirdette a bőcsi református templomban, amelyik ez alkalommal hatalmas gyászoló sereggel telt meg. A 15 szolgáló lelkipásztoron kívül elsősorban szülőfalujából, Bőcsről, majd utolsó lelkipásztori szolgálati helyéről, Hernádnémetiből volt jelen sok-sok gyülekezeti tag lelkipásztoruk vezetésével.

Jól képzett, hűséges lelkipásztorral lettünk szegényebbek M. Kiss Barnabás lelkipásztornak a földi életből való kilépésével. Szülőhelyén elemi iskoláit kitűnően elvégezvén a sárospataki gimnáziumba került, ahol a pataki szellem úgy ragadta meg, hogy további életét markánsan meghatározta. Így szinte magától érthető volt az is, hogy a sárospataki Teológiai Akadémiának lett hallgatója, és utána külföldre kapott ösztöndíjat. A Halle-Wittembergi egyetemnek volt egy évig hallgatója, közben a félévi iskolai szünet alatt Németország híres szeretetintézményében a Bétheli Intézetben vállalta a betegek gondozását meleg, odaadó szívvel.

Az ösztöndíj egy éve után idehaza a tiszáninneri egyházkerületben több helyen volt segédlelkész, majd az újlőrincfalvi gyülekezet lelkipásztora

lett. Néhány év után a mezőkövesdi gyülekezet hívta meg lelkipásztornak. Itteni szolgálatának ideje alatt a gyülekezetnek új harangot öntett, s a harangszentelés alkalmából egy szép verssel örökítette meg ezt az eseményt. Giling-galang kisharang című verse így kezdődik:

Giling-galang, giling-galang,
Így szól minden kisharang.
Minden harang zengő érce
Útmutató jel az égre.

Utolsó szolgálati helye Hernádnémeti volt, amelyik szülőfaluja szomszédságában van, és egy kicsit hazaérkezettnek érezte magát. Itt ment nyugdíjba 46 évi lelkipásztori szolgálat után, majd átköltözött Bőcsre, születési helyére, ahol még teljes erejével bekapcsolódott a gyülekezeti életbe. Minden helyen ott hagyta lelkipásztori szolgálatának áldott nyomait: az Isten igéjének odaadó szolgálatát, az emberek szeretetét, hűségét, örömszerzését, szép tiszta családi életét. Különösen nagyon boldognak érezte magát, mikor egyik fia a lelkipásztori hivatást választotta életfeladatának. Örömmel újságolta nekünk, évfolyamtársainak, hogy megérhette azt a pillanatot, mikor fia vállára került a palást, a lelkipásztori egyenruha.

Kiss Barnabás drága kincsekkel magajándékozott lelkipásztor volt, aki bármit csinált, jól megszervezet hűséggel valósított meg mindent, és mint lírikus egyéniség versekben örökítette meg a gyülekezeti életnek különféle alkalmait. 1998-ben jelent meg verses kötete: Ősi portán címmel. Verseivel emléket állított a gyülekezeti élet különféle eseményeinek: konfirmációnak, anyák napjának, az ünnepeknek, a forradalom napjának, október 23-ának, de nagy melegséggel szól verseiben családjáról, édesanyjáról, hitveséről, gyermekeiről, unokáiról, a pataki diákokról, születésnapokról, névnapokról.

Derűs, agilis, együtt érző ember volt, aki mindig le tudott hajolni azokhoz, akiknek szüksége volt rá. Így tudott lehajolni mindig a gyülekezet betegeihez, a magánosokhoz, özvegyekhez, öregekhez, csalódott, megkeseredett emberekhez.

Amit igehirdetésében elmondott, azt mindig igazolta élete... Lelkének hangjait mégsem az események irányították, hanem az Isten igéje. Verses kötetének Vallomás című versében így ír:

Az Úrnak Lelke megnyugszik én rajtam,
Felkent, hogy magamat szolgálatra adjam.
Hogy a szegényeknek örömet hirdessek,
Megtört szíveket gyógyírral bekössek.
Szabadulást mondjak elgyötört foglyoknak,
És megoldást vigyek kötött raboknak.

Mindezeket ő nemcsak vallotta, hanem meg is valósította. Ő már az „ősi portáról” az aranypartra érkezett, ahol Jézus hirdeti neki is: „Jer, hajtsd fejed szívemre, harcod pihenve ki” (Hallelujah 97). Úgy nézünk utána, hogy ez a hívás mindannyiunknak szól, ami egyszer be is teljesedik életünkben.

1	1	1	1
2	2	2	2
3	3	3	3
4	4	4	4
5	5	5	5
6	6	6	6
7	7	7	7
8	8	8	8
9	9	9	9
10	10	10	10
11	11	11	11
12	12	12	12
13	13	13	13
14	14	14	14
15	15	15	15
16	16	16	16
17	17	17	17
18	18	18	18
19	19	19	19
20	20	20	20
21	21	21	21
22	22	22	22
23	23	23	23
24	24	24	24
25	25	25	25
26	26	26	26
27	27	27	27
28	28	28	28
29	29	29	29
30	30	30	30
31	31	31	31
32	32	32	32
33	33	33	33
34	34	34	34
35	35	35	35
36	36	36	36
37	37	37	37
38	38	38	38
39	39	39	39
40	40	40	40
41	41	41	41
42	42	42	42
43	43	43	43
44	44	44	44
45	45	45	45
46	46	46	46
47	47	47	47
48	48	48	48
49	49	49	49
50	50	50	50
51	51	51	51
52	52	52	52
53	53	53	53
54	54	54	54
55	55	55	55
56	56	56	56
57	57	57	57
58	58	58	58
59	59	59	59
60	60	60	60
61	61	61	61
62	62	62	62
63	63	63	63
64	64	64	64
65	65	65	65
66	66	66	66
67	67	67	67
68	68	68	68
69	69	69	69
70	70	70	70
71	71	71	71
72	72	72	72
73	73	73	73
74	74	74	74
75	75	75	75
76	76	76	76
77	77	77	77
78	78	78	78
79	79	79	79
80	80	80	80
81	81	81	81
82	82	82	82
83	83	83	83
84	84	84	84
85	85	85	85
86	86	86	86
87	87	87	87
88	88	88	88
89	89	89	89
90	90	90	90
91	91	91	91
92	92	92	92
93	93	93	93
94	94	94	94
95	95	95	95
96	96	96	96
97	97	97	97
98	98	98	98
99	99	99	99
100	100	100	100

FÜGGELÉK

Az 1945 – 2000 között elhunyt tiszáninneni lelképásztorok névsora

<i>Neve</i>	<i>Halálá- nak éve</i>	<i>Kora</i>	<i>Utolsó szolg. helye</i>	<i>Státusa</i>	<i>Eltemetésének helye</i>
Abaházy Árpád	1994	80	Tornyosnémeti	lp	Miskolc/Dt.
Ablonczy László	1955	72	Kelemér		
A.Lné Habara Mária	1996	68	Miskolc/H.csaba	bl	M. Hejőcsaba
Almássy Bertalan	1956	75	Felsőnyárad	ny	Miskolc/Avas
Arday Janka László	1989	85	Mezőkeresztes	ny	Mezőkeresztes
Arday László	1986	64	Felsődobsza	y	Imola
Bacsó Bertalan	1981	54	Sajóvámos	lp	Miskolc/Dt
Bagdy István	1987	79	Nagybarca	ny	Bp./Perzsébet
Bagócsy Lajos			Alsódobsza	lp	Alsódobsza
Bakos Zoltán	1991	81	Mezőzombor	ny	Szerencs
Balázs Győző	1973	80	Miskolc/Ref.gimn.	ny	Miskolc/Dt.
Barcsa József	1980	75	Szakácsi	ny	Szakácsi
Bartha Gyula			Sajóivánka	ny	
Bartus András	1989	78	Cserépfalu	ny	Miskolc
Basky István	1992	84	Bódvalenke	ny	Budapest
Batta János	1970	84	Kupa	ny	Debrecen
Dr. Bazsó Béla	1990	72	Bodrogkeresztúr	ny	B.keresztúr
Bálint János	1964	80	Szendrő	ny	Szikszó
Bányai István	1954	34	Tiszalúc	sl	
Bárány István	1981	63	Sárospatak	ny	Tokaj
Bellágh Barna			Zsujta	ny	Zsujta
Bencs Lajos			Sajószlászófalva	lp	S.lászlófalva
Benke István	1961	84	Méra	ny	Méra
Benke József	1967	66	Hejőpapi	lp	Hejőpapi
Benke Kálmán	1983	80	Ond	ny	Abaújszántó
Benyhe Imre	1970	62	Miskolc/D.győr	lp	Miskolc/Dgy.
Beőr Barnabás	1996	69	Sajókaza	ny	Vadna
Berecz József	1971	80	Sajókeresztúr	ny	Sajókeresztúr
Bernáth István	1980	83	Viss	ny	Bp./Óbuda
Berta István	1989	81	Dédestapolcsány	ny	Dédest.
Bodnár Ferenc	1945	57	Taktaszada		
Bodnár János	1951	69	Szalaszend	lp	
Bodnár László	1979	80	Kazinbarcika/Alsó	ny	Kazinbarcika
Bokor János	1988	81	Komjáti	ny	Komjáti
Botos Péter	1982	69	Tibolddaróc	lp	Poroszló
Bódy Dénes	1975	93	Spatak/Ref.Gimn.	ny	Budapest
Buttykay István	1978	85	Legyesbénye	Ny	L.bénye
Csabai István	1976	86	Kiskinizs	ny	
Czecz András	1961	99	Legyesbénye	ny	

Cseh István	1945	48	Bódvalenke	lp	
Cseh József	1976	90	Miskolc/vall.okt.	ny	Miskolc
Cserhádi Zoltán	1970	70	Barcika		K.barcika
Csiky József	1950	76	Rudabánya	ny	Rudabánya
Csorba Dezső	1980	59	Emőd	lp	Emőd
Csorba Géza	1982	67	Sajóbábony	lp	
Csorba László	1997	78	Mezőnagymihály	ny	Miskolc/Dt.
Dabóczy István			Miskolc/Avas	ny	Taktaharkány
Darányi Lajos	1971	66	Sárospatak	ny	Sárospatak
Demeter Béla	1962	61	Kupa	lp	
Derenycsényi István	1984	81	Bükkaranyos	ny	Debrecen
Dóczy Antal	1974	70	Ózd	ny	Tahitótfalu
Dósa Molnár Dániel	1992	73	Miskolc/Vasgyár	ny	Miskolc
Dózsa Jenő			Szinpetri	ny	
Egeresi László	1982	65	Tiszanána	lp	Tiszanána
Dr. Enyedy Andor	1966	78	Miskolc/Belváros	ny	Bp/Farkasrét
Eötvös Ferenc			Tiszaszederkény		Bp/Rákosker.
Eröss Gyula	1979	73	Sajóbábony	ny	Miskolc/Vgyár
Eröss Sándor Károly	1973	70	Szemere	ny	
Éles István	1947	64	Tarcal	lp	Tarcal
Falucskai Benjámin	1973	69	Vatta	lp	Vatta
Faragó György	1988	81	Szerencs	ny	Szerencs
Farkas Elek	1972	87	Gönc	ny	Sarkad
Farkas Zoltán	1994	64	Sátoraljaújhely	lp	Saujhely
Fazekas Gábor	1996	82	Ládbesenyő	ny	Miskolc/Dt.
Fejér Ferenc	1957	50	Harsány	lp	Harsány
Felméry Albert	1975	86	Sajóbábony	ny	Miskolc/Avas
Ferencz Lajos	1992	86	Azuhogy	ny	Miskolc/Dt.
Fiedler István	1981	70	Lácacséke	ny	Miskolc/Dt.
Dr. Filep Gusztáv	1960	68	Mezőkeresztes	esp-l.	Mezőkeresztes
Fintor Béla			Vámosújfalú	ny	Nyíregyháza
Fóris János	1974	90	Abaújkér	ny	Miskolc
Fodor György	1959	97	Perkupa	ny	Miskolc
Fodor Lajos	1967	56	Miskolc/F.város	lp	Miskolc
Fülöp Sándor	1956	50	Sajókápolna	lp	Sajókápolna
Dr. Fűrész István	1974	62	Komjáti	ny	Vilmány
Galambos Lajos	2000	81	Egerlövő	ny	Tiszanána
Gidófalvy Andor	1981	50	Hernádbúd	lp	Hernádbúd
Gombos Imre			Kistokaj	ny	
Gönczi István	1989	68	Mályinka	ny	Miskolc/Dt.
Gönczy Miklós	1980	87	Szőlősardó	ny	Rátka
Göndöcz István	1955	73	Hernádnémeti	ny	Miskolc/Dt.
Gulyás István	1998	70	Fulókércs	ny	Fulókércs
Gyarmati Béla	1971	80	Berzék	ny	Berzék
Gyányi Károly	1985	73	Felsőnyárád	ny	
Győri József	1972	48	Lak	np	Miskolc/Dt.

Győry Kálmán	1969	81	Erdőhorváti	ny	Saujhely
Gyülvézi István	1976	79	Edelény	ny	Edelény
Halász Károly	1989	82	Aszaló	ny	Miskolc/Dgyőr
Hegedüs Imre	1973	63	Kistokaj	lp	
Id. Hegedüs László	1963	76	Hernádkak	ny	Hernádkak
Hegedüs László	1991	75	Sajóhidvég	lp	Sajóhidvég
Horváth Imre	1978	80	Felsőkelecsény	ny	Miskolc/Avas
Horváth József	1982	81	Tiszakeszi	ny	Tiszakeszi
Horváth Sándor	1997	72	Tiszakeszi	ny	Tiszakeszi
Hörcsik Lajos	1986	82	Tállya	ny	Taktabáj
Hubay Kálmán	1970	62	Zádorfalva	lp	
Hubay Lajos	1972	65	Eger	lp	Eger
Igaz József	1974	87	Bodroghalász	ny	Miskolc/Dt
Iglay Ferenc	1989	79	Sajóecseg	ny	Miskolc
Ilosvay Ferenc	1980	82	Miskolc/Martint.	ny	Miskolc
Illyés Bertalan	1958	62	Miskolc/Egyh.ker.	ny	Miskolc
Illyés János			Bakta		
Istók Miklós	1989	72	Nyékládháza	ny	Miskolc
Iszlay Jenő	1996	67	Karcsa	lp	Sárospatak
Janka Péter	1971	82	Nagyrosvágy	ny	Miskolc/Sztp.k.
Jeney László	2000	87	Borsodgeszt	ny	Miskolc/Sztp.k.
Juhász Dezső	1995	87	Vizsoly	ny	Eger
Kalydy Miklós	1994	82	Tiszaszederkény	ny	Miskolc/Dt.
Kapczy Tamás	1961	62		ny	Debrecen
Karászi Dezső	1987	83	Tiszaladány	ny	Miskolc
Kazay József	1973	63	Rudabánya	lp	Rudabánya
Dr. Kádár Imre	1967	66	Tomor	ny	Miskolc/Dt.
Kádár József	1959	57	Telkibánya	lp	Telkibánya
Kádár Zoltán	1991	81	Miskolc/Csabai k.	ny	Miskolc/Dt.
Kántor Ferenc			Szentistvánbaksa	ny	
Keckés József	1970	59	Hernádszentandrás	lp	Hszentandrás
Kenyeresy Károly	1967	58	Berzék	ny	Szikszó
Keresztúry József	1971	70	Nekézseny	ny	Miskolc/Dt.
Keresztúry László	1990	87	Tarcal	ny	Tarcal
Keresztyén István	1973	90	Füzérradvány	ny	Mád
Kertész Gyula	1985	73	Olaszliszka	ny	Debrecen
Kérészy István	1878	90	Tiszanána	ny	Bpest/Farkasrét
Kigyóssy Dezső	1974	69	Miskolc/D.győr	bl	Miskolc
Király Pál	1977	73	Kázmárk	ny	Kázmárk
Király Tibor	1992	54	Zemplénagárd	lp	Zemplénagárd
Király Zoltán	1981	77	Bodroghalász	ny	Sárospatak
Kiséry Béla	1977	68	Boldva	ny	Miskolc
M. Kiss Barana	2000	86	Hernádnémeti	ny	Böcs
Kiss Elek	1948	58	Kisgyőr	lp	
Kiss Ernő	1980	67	Hejőszalonta	lp	Hejőszalonta
Kiss József	1971	81	Hejce	ny	Bpest/Rákosp.

Dr. Kiss Lajos			Tornyosnémeti	lp	
Kiss Pál	1957	66	Prügy	ny	Prügy
Kiss Pál	1965	72	Pusztafalu	np	Göncruszka
Kiss Péter	1989	78	Bánhorváti/Alsó	ny	
Dr. S. Kis Zoltán	1974	62	Miskolc/Görömböly	np	
Kocsis Béla	1980	73	Nagyvisnyó	ny	Nagyvisnyó
Kocsis János	1982	74	Sárospatak	ny	Sárospatak
Kocsis Jenő	1958	78	Ládbesenyő	ny	Sajószentpéter
Kocsis Sándor	1962	75	Onga	lp	Miskolc
Kolláth Károly	1999	89	Tiszavalk	ny	Tiszavalk
Kolumbán György	1980	73	Miskolc/Pereces	ny	Miskolc/Dt.
Komjáthy György	1958	33	Hejce	lp	Mád
Komjáthy József			Diósgyőr		
Komlósi Károly	1993	57	Nemesbikk	lp	Miskolc/Dt.
Dr. Koncz Sándor	1983	70	Sárospatak/Gyújt.	lev.ig.	Sárospatak
Koós Zoltán	1993	70	Miskolc/Diósgyőr	sl	Sajókeresztúr
Kosdi János	1985	62	Bükkaranyos	Lp	
Kovács Bertalan	1977	83	Vilyvitány	ny	Abaújszántó
Kovács Béla	1971	87	Szalonna	ny	Bp/Farkasét
Kovács István	1979	68	Hernádszurdok	lp	Hernádszurdok
Kovács István	1985	77	Ond	ny	Budapest
K. Kovács János	2000	72	Abaújvár-Pányok	ny	Miskolc
Kovács József	1990	38	Lácacséke	lp	Lácacséke
id. Kovács Lajos	1951	59	Abaújszántó	ny	Szikszó
Kovács Lajos	1951	66	Szikszó/vall.okt.	ny	Szikszó
Kovács Lajos	1971	79	Tokaj	ny	Tokaj
Kovács Lajos	1995	79	Novajidrány	ny	Szikszó
Kovács László	1976	81	Taktakenéz	ny	Taktakenéz
Kovács Pál			Szin	ny	Salgótarján
Kozma Sándor			Lak	ny	
Kóczé Lajos	1985	76	Tiszapalkonya	ny	Békés
Kónya József	1958	93	Kovácsvágás	ny	Saujhely
Kóródy Andor	1960	72	Csenyéte	Lp	Miskolc
Kóródy Gyula	1972	78	Tiszatarján	ny	Miskolc/Dt.
Kósa Szabó Pál	1953	59	Mád	lp	Mád
Köveshegyi Ferenc			Nagykinizs	ny	Budapest
Kövér Pál	1974	77	Ziliz	ny	Miskolc/Dt.
Kőműves Dávid			Mezőkövesd	ny	Budapest
Kőrössy István	1975	83	Boldva	ny	Boldva
Kőrössy József			Maklár		Maklár
Kulcsár Ferenc	1983	75	Alsózsolca	ny	Miskolc
Kuli János	1972	66	Sárospatak/Gyújt.	ny	Sárospatak
Kutas Imre	1984	85	Tardona	ny	Miskolc
Láng István	1952	71	Novajidrány	lp	BudapeST/Óv.
Lengyel András			Balajt	ny	Svájc
Lengyel István	1963	80	Szikszó	ny	Szikszó

Lenkey Gyula			Bánhorváti		
Lipták István			Alsósзуha		
Lovass Gyula	1983	72	Kovácsvágás	ny	Győr
Madarassy Kálmán	1994	66	Gönc	lp	Gönc
Major Gyula	1971	38	Mezőkövesd	lp	Tarcal
Major Zoltán	1996	74	Hernádkak	ny	Hernádkak
Makó Dezső	1982	82	Erdőbénye	ny	Bpest/Rákosk.
Makai Kálmán	1964	84	Alsóvadász	ny	Alsóvadász
Dr. Marsalkó Bertalan	1988	76	Miskolc/Szirma	ny	Miskolc/Dt.
Martin Miklós	1991	87	Tiszacsermely	ny	Budapest
Dr. Marton János	1955	76	Sárospatak/Teol.	ny	Sárospatak
Dr. Matusz János	1955	65	Abaújvár-Pányok	ny	Saujhely
Mauks László	1953		Zádorfalva		
Mauritz Gyula	1986	77	Miskolc/Tapolca	ny	M.Hejőcsaba
Márkus László	1997	56	Abaújvár-Pányok	lp	Újcsanános
Máthé Zoltán	1992	87	Szendrő	ny	Edelény
Dr. Mátyás Ernő	1950	62	Sárospatak/Teol.	prof.	Sárospatak
Medgyasszay András	1962	76	Hrnádszentandrás		Hsztandrás
Medgyasszay Pál	1990	71	Szalaszend	ny	Hsztandrás
Menyhért Endre	1973	63	Fulókéres	lp	Fulókéres
Mester Béla	1984	72	Pekupa-Varbóc	ny	Miskolc
Mikes Zoltán	1997	92	Nagykinizs	ny	Nagykinizs
Mikes Géza			Miskolc	vall.o.	
Mikolai Elemér	1989	72	Makkoshotyka	ny	Sárospatak
Id. Miskolczy József	1985	74	Jósvafő	ny	Tiszapalkonya
Misley József	1970	64	Ároktő	np	Ároktő
Molnár Béla	1958	60	Egerlövő	lp	Budapest
Molnár Ferenc	1964	74	Monok		
Molnár Gyula			Bükkzsérc		
Molnár István	1973	65	Csobád-A.devecser	lp	
Molnár László			Alsóberecki		
Molnár Pál	1990	92	Vadna	ny	Miskolc/Dt.
Molnár Pál	1992	82	Bodroghalom	ny	Miskolc
Mózes Mihály	1994	65	Nagyrosvágy	lp	Nagyrosvágy
Muránszky Lajos	1996	69	Oszlár-Tiszatarján	lp	Oszlár
Dr. Nagy Barna	1969	60	Budapest/Konvent	tud.k.	Sárospatak
Nagy Bertalan	1996	89	Pácin	ny	Budapest
Nagy Elek	1976	74	Bükkárbány	ny	Bogács
Nagy Ferenc	1993	68	Tiszaladány	ny	Monok
Nagy Imre	1967	65	Fügöd	Lp	
Nagy József	1974	72	Miskolc/Avas	ny	Miskolc
Nagy Lajos			Fűzérkajata	ny	
Nagy Lajos	1955	52	Göncruszaka	lp	Göncruszka
Nagy Lajos	1982	78	Nagybózsva	lp	Nagybózsva
Nagy László	1999	73	Nagybarca	ny	Miskolc
Nagy Lóránd	1974	64	Heves	ny	Noszvaj

Nagy Sándor			Kesznyéten		
Nagy Sándor			Gelej	ny	Miskolc
Dr. Nagy Sándor Béla	1983	81	Sátoraljaújhely	ny	Sárospatak
Nagy Sándor János		72	Tiszadorogma	ny	
Nádházy Bertalan	1956	72	Miskolc/Vasgyár	esp-l.	Miskolc
Nemcsik Endre	1983	79	Zemplénagárd	ny	Bpest/Farkasr.
Németh József	1985	74	Borsod	lp	Edelény-B.
Németh Károly			Sajóvelezd	ny	Budapest
Novotny Gyula	1987	80	Miskolc/Avas	ny	Miskolc
Oláh István	1961	59	Putnok	ny	Gödöllő
Orbán Elek	1967	63	Bódvalenke	lp	Vitka
Orbán József			Borsod		
Orosz Imre	1988	63	Martonyi	lp	Martonyi
Osváth József	1946	52	Tálya	lp	
Osváth Zoltán	1965	69	Hegymeg	ny	Szendrő
Ozoray Sándor			Varbó	ny	
Ősz József	1995	77	Eger	ny	Eger
Pap István	1999	85	Sajókeresztúr	ny	Miskolc/Dt.
Pataki Sándor	1961	76	Kenézlő	ny	Sárospatak
Paulik Béla	1985	94	Eger	ny	Budapest
Pándy Bertalan	1980	74	Erdőhorváti	ny	Miskolc
Pásztor Gyula	1999	70	Ziliz	ny	Pécel
Pásztor István	1948	70	Rásony-Sáp-B.		Rásony
Perjéssy László	1985	79	Sajószentpéter	ny	Miskolc/Dt.
Petró László	1996	78	Miskolc/Pü.H.	ny	Miskolc
Péter József	1993	78	Parasznya	ny	Sajószentpéter
Pósa Dezső	1970	66	Nyékládáza	lp	Nyékládháza
Radácsi István			Gatybátor	ny	Saujhely
Rácz Ferenc	1990	75	Felsőregmec	ny	
Ráski Sándor	1977	57	Miskolc/Belváros	püsp.	Miskolc
Réti Gyula	1963	48	Csenyéte	lp	Miskolc/Dt.
Román Ernő	1956	74	Alsózsolca	ny	Alsózsolca
Dr. Rózsa Tibor	1989	62	Böcs	lp	Böcs
Ruszkay Gyula	1964	72	Miskolc/Vasgyár	ny	Miskolc
Salamon Gyula	1950	61	Disznóshorvát		
Sáfár József	1966	52	Makkoshotyka	lp	Makkoshotyka
Sárkány József	1954		Felsőcéce	ny	
Sápy Dezső	1977	82	Kondó	ny	Békés
Simon Bálint	1980	67	Kelemér	ny	Budapest
Simon Béla	1982	78	Mezőcsát	ny	Mezőcsát
Simon Ernő	1946	66	Martonyi	lp	
Simon Ernő	1979	80	Tiszakarád	ny	Tabajd
Sipos István	1979	74	Sály	lp	Sály
Soltész Kálmán	1987	83	Golop	ny	Miskolc
Soltész Pál			Alacska	ny	Sajósztpéte
Solymosi Tibor	1989	65	Cserépfalu	lp	Cserépfalu

Sóhajda Mihály	1979	66	Fűzérkajata	lp	Fűzérkajata
Sólyom Gyula	1960	85	Harsány	ny	M.Hejőcsaba
Sükös Pál	1972	55	Taktabáj	ny	H.böszörmény
Svingor Jenő	1981	93	Radostyán	ny	Vadna
Szabó Dániel	1978	82	Ónod	ny	Nyékládháza
Szabó István	1971	61	Hét	lp	Hét
Szabó József			Mezőnagymihály	ny	
Szabó Lajos	1974	78	Parasznya		
Dr. Szabó Lajos	1996	87	Taktaszada	ny	Sárospatak
Szabó Tibor	1947	42	Bodroghalász	lp	Bodroghalász
Dr. Szabó Zoltán	1964	62	Noszvaj	lp	N. majd Spatak
Szakács Pál	1950	71	Cserépfalu	ny	Miskolc
Szakolczay Bertalan	1985	80	Taktabáj	ny	Taktabáj
Szalay György	1990	75	Újcsanáros	ny	Miskolc
Szaniszló Endre	1987	75	Rásonysápberencs	lp	Rásony
Szaniszló István	1947	68	Pamlény	lp	Pamlény
Szaniszló János	1975	83	Mályi	ny	Nyékládháza
Szaniszló László	1989	61	Meszes	ny	Meszes
Szendrey Károly	1992	78	Poroszló	ny	Eger
Szendrey László	1959	61	Hejőbába	lp	H.szentandrás
Szendy Pál	1964	72	Tolcsva	lp	Tolcsva
Szentimrei Mihály	1999	77	Sárospatak/Gyűjt.	Ny	Bodroghalász
Szigethy Ferenc	1969	77	Bakta	ny	Miskolc/Dt.
Szilágyi Imre			Korlát	ny	Korlát
Szilágyi László	1994	70	Miskolc/Felsőváros	ny	Miskolc/Dt.
Szilva István	1946	74	Fügöd	lp	
Szilva István			Báj	ny	
Szilva Sándor	1983	74	Átány	ny	
Szilvássy Jenő			Hernádbúd		
Szobonya Sándor	1974	66	Tornaszentjakab	ny	Miskolc
Szombathy László			Mezőkövesd		
Szóllósy József	1948	49	Tolcsva	ny	
Dr. Szőnyi György	1999	75	Miskolc/Diósgyőr	lp	M/Diósgyőr
Szutor István	1988	70	Alsóberecki	lp	Saujhely
Szücs István	1974	64	Vajdácská	lp	Miskolc/Dt.
Takács Béla	1960	67	Sajóhidvég		
Dr. Takács Béla	1997	67	Debrecen/Koll.Múz.ig.		Debrecen
Takács Mihály	1948	62	Hejőszalonta	lp	Hejőszalonta
Tamáská János	1964	72	Selyeb	ny	Sárospatak
Tankó András	1994	94	Imola	ny	Megyaszó
Tantó János	1947	55	Megyaszó		
Técsy Béla	1982	73	Mezőcsát	ny	Miskolc
Tókos Károly			Aggtelek		
Tóth Albert	1970	69	Tiszalúc	lp	Tiszalúc
Tóth Gusztáv	1990	76	Miskolc/Martint.	ny	Sárospatak
Tóth János	1973	86	Sajóvelezd	ny	Miskolc

Tóth Jenő	1946	56	Felsőregmec	lp	
Tóth Kálmán			Hernádszentandrás	ny	
Tóth Lajos	1967	59	Felsődobosza	ny	Felsőcéce
Tóth Miklós			Szuhafő		
Tóth Pál Zoltán	1982	69	Szendrőlád	ny	Miskolc/Dt.
Tóth Sándor	1966	75	Mezőcsát	ny	Mezőcsát
Török Ernő	1991	69	Rudabánya	lp	Szentes
Tussay János	1949	66	Bánfalva	ny	Miskolc/Dt.
Tussay Tivadar	1982	68	Lak	lp	Miskolc/Avas
Újj Lajos	1953	72	Kázmárk	lp	Kázmárk
Dr. Újszászy Kálmán	1994	92	Sárospatak/Gyújt.	ny	Sárospatak
Dr. Újszászy K-né	1999	86	Sárospatak/Gyújt.	ny	Sárospatak
Vajthó István	1981	64	Beret	lp	Beret
Varga Imre			Sajókaza		
Vargha János	1996	91	Ricse	ny	H.szoboszló
Várady József	1968	68	Sajóvámos	lp	Sajóvámos
Várady Pál	1967	80	Borsodgeszt	ny	Miskolc/Dt.
Verebélyi Barna	1958	75	Olaszliszka	ny	Szikszó
Verebélyi Dezső	1958	69	Semjén	ny	Szikszó
Veres Imre	1980	69	Bodrogolaszi	lp	Bodrogolaszi
Veress Imre	1954	59	Taktaharkány	lp	Taktaharkány
Veres Károly	1973	84	Balajt	ny	Miskolc
Veres Lajos	1957	49	Karcsa	lp	Karcsa
Végh Ernő	1995	70	Gesztely	lp	Gesztely
Vincze József			Izsófalva	ny	Izsófalva
Virágh József	1955	67	Nagybarca		
Vitkay Bertalan	1948	62	Bodroghalom	lp	Bodroghalom

Tiszáninnenről máshova elment lelkipásztorok

Bede Gyula			(Tizakarád)		
Balogh Dániel	1981	63	(Tizatarján)	lp	Gánt
Dr. Benke Imre	1989	82	(Méra) Sarkadujt.	ny	Szentendre
Botka Ferenc	1988	76	(V.újfalu) Nyírbátor	ny	Miskolc/Dt.
Főző László			(Vajdácaska) K.helm		
D. Harangi László			(Sp.Gimn.) USA		Miskolc/Avas
H. Kiss Géza			(Böcs) Debrecen	ny	Debrecen
Kalmár András	1994	81	(Böcs) Vásárosnam.	ny	
Király Péter	1995		(Aggtelek) Máca	ny	Abaújszántó
Király István			(Ragály) Cégényd.	ny	Cégénydányád
Kolláth József	1984		(Tokaj) Kenderes	lp	
Kovács József	1993	86	(Noszvaj) Szigetsz.	ny	
Kovács József	1990	62	(Szöllősardó) Alap	lp	Sárospatak
Magó Ferenc	1967	57	(Spatak) Sonkád	lp	Sonkád
Mikó Sándor			(Igrici) Tizalök	ny	
Ötvös Károly	1993	64	(Tokaj) Ny.háza	ny	Mátészalaka

Dr. Rózsai Tivadar Debrecen	1989	76	(B.halom) Debrecen	ny	
Sebestyén Sándor Szabó Imre	1993	82	(Izsófalva) Tószeg (Fregmec) Sao Pao. ny		
Dr. Tussay János	1990	75	(Miskolc) Balm.újv. ny		Balmazújváros
Dr. Zsiros József	1980	80	(Sp.Teol.) Flint		Flint USA

Akik lelkészi állásukról lemondtak

Balázs Ernő			Damak		
Bene Dezső	1978	59	Andoraktálya		
Csapó Sándor			Vámosújfalú		
Dr. Z. Elek Béla	1999	84	Felsőnyárád		Vésztő
Illés Lajos			Sajólászlófalva		
Jánosi Ferenc			Vajdácská		
Józsa István	1986	75	Berente	ny	Kazincbarcika
Kájel Béla			Kenézlő	ny	Miskolc
Román János	1986	65	Sp. Gyűjt. Levéltár	ny	Miskolc
Szabó István			Kondó		
Szabó Sándor	1996	67	Novajdrány		

A szerkesztő utószava

Kedves feladatomban tekintetem azt, hogy összegyűjtsem a múlt század második felében elhunyt tiszáninneni lelkipásztorok fölött elhangzott temetési igehirdetéseket vagy nekrológokat. Édesapám és nagyapám is tiszáninneni lelkipásztor volt, így szinte beleszülettem ebbe a nagy lelkipásztori családba. Édesapámat nyaranta gyakran elkísértem bicikli körútjain, amikor egy-egy tájegység parókiáit meglátogatta, másrészt mendikánsként és legátusként sok parókián vendégeskedtem, majd segédlelkészként hosszabb-rövidebb ideig mind a négy egyházmegyében szolgáltam, így legtöbb tiszáninneni lelkipásztort személyesen megismerhettem. Ezért jelentett a munka mellett örömet is ennek a kötetek a szerkesztése.

Bár kerületi lapunkban, a Sárospataki Református Lapokban is kértem segítséget az anyag összegyűjtéséhez, mégis nehezen indult az. Köszönöm azok segítségét, akik készek voltak erre az első szóra. Temetési igehirdetéseket végző lelkipásztoroktól (püspököktől és esperesektől) kéziratokat kaptam, gyászoló családoktól kazettákat, melyek a temetési igehirdetéseket tartalmazzák, ezeken túl pedig egyházi újságjainkból szedtem össze az anyagot.

A szerkesztési elv az volt, hogy előnyben részesítettem a temetési igehirdetéseket. Ha ilyet nem kaptam vagy találtam, akkor a nekrológokat, búcsúbeszédet közlöm az elhunyt lelkipásztorról. Néhány esetben több nekrológ is készült (többféle újságban), ilyenkor azt választottam, amelyben jobban tükröződik egy-egy lelkipásztor egész életútja. Az igehirdetéseket is, a nekrológokat is rövidítések nélkül közlöm.

A célul kitűzött munka mellékterméke a Függelék, mely minden tiszáninneni lelkipásztor nevét tartalmazza, aki 1945-2000 között elhunyt. Nem teljes ez a névsor és nem hiánytalanok az adatok, de a legtöbbször, mely ez ideig elérhető. Nem minden Tiszáninnen szolgált lelkipásztornak van meg a törzskönyvi lapja; és sok törzskönyvi lap vezetése hiányos. Legtöbb esetben nem olvasható ki azokból, hogy mikor hunyt el az illető lelkipásztor. Arra pedig rubrika sincs, hogy hol hunyt el vagy holt történt az eltemetése. A '40-es, '50-es években pedig még nagyon kevés lelkipásztor halálhíre jelent meg egyházi újságjainkban vagy a Kálvin Kalendáriumban. Sok esetben a gyászjelentések adtak eligazítást, de sok elhunyt lelkészársunk gyászjelentéséhez nem juthattam hozzá, - vagy a korábbi időkben nem is volt ilyen. Valószínű, hogy a '40-es és az '50-es években elhunyt néhány lelkészársunk nevével kiegészítendő a névsor.

Feleségemen, mint legközvetlenebb munkatársamon túl köszönetet mondok e könyv megjelenésében nyújtott segítségért a püspöki hivatalnak, a sárospataki Teológiának és Tudományos Gyűjteményeknek, valamint a technikai segítségért Gyuri fiamnak és Füstí - Molnár Szilveszternek.

Bogács, 2001. novemberében.

B. Gy.

